NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. XI. 1.

Statistisk-økonomisk oversikt

ØKONOMISK UTSYN

OVER ÅRET 1949

UTGITT AV

STATISTISK SENTRALBYRÅ

Aperçu de la situation économique en 1949

OSLO
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1950

Pris kr. 2,00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke X.
(Statistique Officielle de la Norvège, série X.)

Rekke X. **Trykt 1948.**

Nr. 143. Statistisk-økonomisk oversikt over året 1947. *(Aperçu de la situation économique.)*
— 144. Norges Brannkasse 1944—46. *(Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.)*
— 145. Alkoholstatistikk 1946. *(Statistique de l'alcool.)*
— 146. Forsikringsselskaper 1946. *(Sociétés d'assurances.)*
— 147. Norges bergverksdrift 1946. *(Mines et usines.)*
— 148. Jordbruksstatistikk 1946. *(Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.)*
— 149. Norges handel 1946. *(Commerce.)*
— 150. Norges fiskerier 1944. *(Grandes pêches maritimes.)*
— 151. Pelsdyrtellingen i Norge 1946. *(Elevage d'animaux à fourrure.)*
— 152. Veterinærvesenet 1946. *(Service vétérinaire.)*
— 153. Meieribruket i Norge 1946. *(L'industrie laitière de la Norvège.)*
— 154. Norges industri 1945. *(Statistique industrielle.)*
— 155. Syketrygden 1944. *(Assurance-maladie nationale.)*
— 156. Norges private aksjebanker og sparebanker 1946. *(Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne.)*
— 157. Norges postverk 1947. *(Statistique postale.)*
— 158. Skolestatistikk 1944—45. *(Instruction publique.)*
— 159. Arbeidslønninger 1946. *(Salaires des ouvriers.)*
— 160. Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1942—44. *(Rapport sur l'état sanitaire et médical.)*
— 161. Jordbruksstatistikk 1947. *(Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.)*
— 162. Statistisk årbok 1946—48. *(Annuaire statistique de la Norvège.)*
— 163. Syketrygden 1945. *(Assurance-maladie nationale.)*
— 164. Industriarbeidertrygden 1943—45. *(Assurances de l'Etat contre les accidents pour les travailleurs de l'industrie.)*
— 165. Kommunevalgene 1947. *(Elections pour les conseils communaux et municipaux.)*
— 166. Kriminalstatistikk 1945 og 1946. *(Statistique de la criminalité.)*
— 167. Norges kommunale finanser 1943—44. *(Finances des communes.)*
— 168. Kommunenes gjeld og kontantbeholdning m. v. 1947. *(Dette etc. des communes.)*
— 169. Syketrygden 1946. *(Assurance-maladie nationale.)*
— 170. Skattestatistikken 1946—47. *(Répartition d'impôts.)*

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. XI. 1.

ØKONOMISK UTSYN
OVER ÅRET 1949

UTGITT AV

STATISTISK SENTRALBYRÅ

Aperçu de la situation économique en 1949

OSLO
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1950

Forord.

Statistisk Sentralbyrå sender med dette ut «Økonomisk utsyn over året 1949» som er utarbeidd i samband med framleggingen av statsbudsjettet i Stortinget.

Publikasjonen er en fortsettelse av de tidligere Statistisk-økonomiske oversikter. Foruten at navnet er endret er også stoffet disponert noe annerledes i denne publikasjonen. Framstillingen er utvidd med avsnittene «Betalingsbalansen overfor utlandet», «Annen samferdsel», «Privat konsum» og «Investeringer», mens det tidligere avsnitt «Innenlandsk vareomsetning» er tatt ut. Dessuten er det i større utstrekning enn tidligere gjort bruk av tall fra annen offentlig statistikk enn den Byrået selv utarbeider. Dette gjelder særlig beregninger som Handelsdepartementet eller andre har utført til bruk for Nasjonalbudsjettet.

Avsnittet om Storbritannia er skrevet av konsulent i Samordningsrådet, Svein Hofstad, mens de øvrige avsnitt er skrevet av funksjonærer i Byrået. Publikasjonen har vært redigert av konsulent Otto Hiorth.

Oslo, 20. januar 1950.

Petter Jakob Bjerve.

Innhold.

	Side
Verdensøkonomien	5
Matvareproduksjon	5
Industriproduksjon	6
Verdenshandel	7
Konjunkturtendenser	11
Sambandsstatene	13
Storbritannia	15
Norge	18
Vareomsetningen med utlandet	18
Betalingsbalansen overfor utlandet	30
Valutamarkedet	31
Sysselsetting og arbeidsløyse	32
Jordbruk	34
Skogbruk	41
Fiskerier	46
Hvalfangst	52
Industri	54
Bygge- og anleggsvirksomhet	69
Skipsfart	71
Annen samferdsel	76
Privat konsum	79
Investeringer	82
Offentlige finanser	85
Penge- og kredittmarkedet	92
Priser	97
Lønninger	105
Aksjemarkedet	111
Sammendrag	112
Tabell I. Sysselsetting og arbeidsløyse	117
» II. Jordbruk og skogbruk	118
» III. Fiskeri og hvalfangst	122
» IV. Industri. Hovedoversikt	126
» V. Gruvedrift og steinindustri	129
» VI. Elektro-metallurgisk industri	129
» VII. Kjemisk og elektrokjemisk industri	130
» VIII. Hermetikkindustri	130
» IX. Olje- og fettindustri	130
» X. Sagbruksindustri	131
» XI. Papirindustri	131
» XII. Jern- og metallindustri	132
» XIII. Tekstil-, lær- og skotøyindustri	133
» XIV. Brennerier, bryggerier, sjokolade- og dropsfabr., tobakksind., møller og margarinfabr.	134
» XV. Transport	135
» XVI. Skipsfart	136
» XVII. Vareomsetning	137
» XVIII. Valutakurser og prisnivå	139
» XIX. Penger og kreditt	141
» XX. Offentlige finanser	145

Table des Matières.

	Page
Situation économique mondiale	5
Production de comestibles	5
Production industrielle	6
Commerce mondial	7
Tendances des conjonctures	11
Etats-Unis	13
Grande-Bretagne	15
Norvège	18
Commerce extérieur	18
Balance internationale des paiements	30
Marché des changes	31
Marché ouvrier	32
Agriculture	34
Sylviculture	41
Pêches maritimes	46
Pêche à la baleine	52
Industrie	54
Bâtiment et construction	69
Navigation	71
Communication, autre	76
Consommation privée	79
Investissements	82
Finances publiques	85
Monnaies et crédit	92
Développement des prix	97
Salaires des ouvriers	105
Marché des valeurs à revenu variable	111
Conclusion	112
Tableau I. Emploi et chômage	117
» II. Agriculture et sylviculture	118
» III. Pêches maritimes et pêche à la baleine	122
» IV. Industrie. Aperçu général	126
» V. Mines et industrie de pierres	129
» VI. Ind. électro-métallurgique	129
» VII. Industrie chimique et électro-chimique	130
» VIII. Fabriques de conserves	130
» IX. Industrie d'huile et de graisse	130
» X. Scieries	131
» XI. Industrie de papier	131
» XII. Industrie de fer et de métaux	132
» XIII. Industrie textile, du cuir et fabriques de chaussures	133
» XIV. Distilleries, brasseries, fabriques de chocolat, de sucreries et de tabacs et moulins	134
» XV. Transport	135
» XVI. Navigation	136
» XVII. Commerce	137
» XVIII. Cours des changes et niveau des prix	139
» XIX. Monnaies et crédit	141
» XX. Finances publiques	145

Følgende standardbetegnelser er brukt i tabellene:

.. = oppgave mangler. — = null eller mindre enn ½.

Økonomisk utsyn over året 1949.

Verdensøkonomien.

Verdensproduksjonen av matvarer, særlig animalske produkter, økte sterkt i 1949, og førkrigsnivået er stort sett nådd. Industriproduksjonen viste i første halvår en liten nedgang for første gang siden krigens slutt, men nedgangen var vesentlig begrenset til Sambandsstatene. I den øvrige del av verden fortsatte stigningen, men i svakere grad enn før. I verden som helhet lå industriproduksjonen ca. 40 % over førkrigsnivået, men Tyskland og Japan trekker fremdeles nivået ned. Verdenshandelen økte trass i dollarmangel og importrestriksjoner. Utførelsen fra Europa, særlig fra Storbritannia, til dollarområdet gikk ned og dollarunderskottet økte. Ved devalueringen i september ble det tatt sikte på å minske underskottet. Det gjøres store anstrengelser, særlig av Den europeiske økonomiske samarbeidsorganisasjon, for å lette varebyttet mellom landene. Inflasjonspresset er overvunnet i de fleste industriland, og i flere råvareproduserende land har det vist seg enkelte nedgangstegn. Nedgangen i U.S.A. ser derimot ut til å være stoppet opp, og tegn på ny oppgang kan spores.

Matvareproduksjon.

I året som gikk har verdensproduksjonen av matvarer vist nye store framsteg, særlig når det gjelder animalske produkter. Stort sett kan en si at produksjonen har nådd opp på førkrigsnivået, men da folketallet er steget, ligger forbruket pr. innbygger fremdeles lavere enn det gjorde før krigen. Det er også store ulikheter fra land til land.

For alle matvarer under ett er stigningen i verdensproduksjonen fra 1947/48 til 1948/49 anslått til 7 %. Dermed skulle produksjonen ligge 4 % over førkrigsnivået, om vi bruker gjennomsnittet for årene 1934—38 som sammenlikningsgrunnlag. Men dette tallet dekker over store ulikheter. Førkrigsnivået er ennå ikke nådd i Europa og det fjerne østen, mens derimot Nord-Amerika (U.S.A. og Canada) ligger hele 38 % over. Dette er det eneste område i verden hvor matvareproduksjonen, regnet pr. innbygger, var større i 1948/49 enn før krigen.

I det store og hele ligger fortsatt produksjonen av animalske matvarer relativt lavere enn produksjonen av vegetabilske. Men dette forhold er i ferd med å jamne seg ut. Den animalske produksjon viser kraftig stigning siden forrige år. I første halvår 1949 var således produksjonen av mjølk i 7 europeiske land (vesentlig vestlige) 23 % høyere enn tilsvarende periode forrige år. Smørproduksjonen viste samtidig en øking på 37 %, osteproduksjonen økte med 38 % og kjøttproduksjonen med mellom 20 og 25 %.

Siden før krigen er det skjedd betydningsfulle endringer av matvarehandelen i verden. Sambandsstatene er gått over fra å være nettoimportør til å bli nettoeksportør. Mens således mengden av innførte matvarer til U.S.A. var mindre i 1948 enn i 1937, var samtidig mengden av utførte matvarer steget til mer enn det 4-dobbelte. Landet er nå hovedleverandøren av hvete til verdensmarkedet og sørget i året 1948/49 for nesten halvparten av verdens totale korneksport. Canada og U.S.A. tilsammen hadde ca. ⅔ av totaleksporten av korn.

Også matvarehandelen mellom de europeiske land innbyrdes viser viktige endringer. En tendens til selvforsyning er merkbar over alt, delvis er landene tvunget inn på denne linjen av valutamessige grunner. Følgen er at eksportland som Danmark og Nederland har måttet dirigere en stadig større del av sin økte produksjon av animalske produkter til Storbritannia. Derved er Storbritannia kommet i en gunstigere bytteposisjon, og dette har videre resultert i forholdsvis lave priser på det britiske marked.

Trass i at verdensproduksjonen av matvarer pr. innbygger fremdeles ligger under førkrigsnivå, begynner det nå i dollarområdet å gjøre seg gjeldende en viss frykt for overproduksjon av en del varer. Det gjelder særlig hvete, fett, olje og sukker, hvor eksporten vanskeliggjøres ved at avtakerlandene har knapt med betalingsmidler.

For driftsåret 1949/50 har FAO (De forente nasjoners matvare- og jordbruksorgani-

sasjon) forsøkt å forutberegne produksjonen. I Sambandsstatene ventes hveteproduksjonen å ligge på ca. 90 % av produksjonen året før, mens den animalske produksjon sannsynligvis vil stige på grunn av den store kornhøst forrige år. For Europa som helhet antas kornproduksjonen å gå noe ned, forholdsvis minst i nord- og øst-europeiske land og mest i Vest- og Sør-Europa. Som følge av økt tilgang på fôrstoffer antas den animalske produksjon å stige en del. I Østen ventes tilgangen på matvarer ikke å øke i noen større grad, da risproduksjonen fortsatt viser bare svak stigning. For verden som helhet regnes det med at kornproduksjonen sannsynligvis vil ligge noe under nivået for 1948/49. Likevel venter FAO at eksporten av korn vil ligge på samme høye nivå som tidligere, slik at matvareforsyningen pr. innbygger sannsynligvis vil bli like god som forrige år også i underskottsområdene i Europa, Sør-Amerika og Østen.

Industriproduksjon.

I 1949 var det for første gang siden krigens slutt nedgang i verdens samlede industriproduksjon. Totalindeksen (1937 = 100) falt således fra 141 i siste kvartal 1948 til 138 i annet kvartal 1949. Nedgangen skyldes imidlertid utelukkende produksjonssvikten i Sambandsstatene, som har ca. 50 % av verdensproduksjonen av industrivarer. Her falt indeksen fra 175 i oktober 1948 til 150 i juni 1949, for senere å ta seg noe opp igjen (158 i september). Ser en bort fra Sambandsstatene, viste verdensproduksjonen fortsatt stigning fra 123 i 4. kvartal 1948 til indekstall 129 i 2. kvartal 1949.

Produksjonsnivået i verden som helhet blir trukket ned av Tyskland og Japan, hvor produksjonen fremdeles ligger langt under førkrigsnivå. I Vest-Tyskland utgjorde produksjonen i første halvår 1949 70—75 % av produksjonen i 1937 og i Japan bare 40—45 %. Holder vi Tyskland, Japan og Sambandsstatene utenfor beregningene, viser det seg at produksjonen i verden for øvrig i 2. kvartal 1949 var kommet mer enn 45 % over førkrigsnivået. Jamført med 1930-årene ligger således produksjonsnivået for industrien meget høyere enn nivået for jordbruksproduksjonen og råvareproduksjonen (se senere). Dette forklarer at prisene på jordbruksprodukter og råvarer har steget forholdsvis mer enn prisene på industrielle ferdigvarer, og at de råvareproduserende land og jordbrukslandene er kommet i en gunstigere bytteposisjon vis à vis industrilandene.

Selv om den industrielle verdensproduksjon, bortsett fra U.S.A., fortsatt viser stigning i 1949, er tempoet i veksten avtakende. Fra 1. halvår 1947 til 1. halvår 1948 var således produksjonsstigningen 9,8 %, mens en tilsvarende sammenlikning mellom 1. halvår 1948 og 1. halvår 1949 bare viser en stigning på 4,9 %. Av de europeiske land var det bare Vest-Tyskland, Hellas, Italia og Storbritannia som avvek fra denne hovedregel, og for Storbritannias vedkommende var avvikelsen ubetydelig. Vest-Tyskland står i en særstilling. Her var forholdene før pengereformen i juni 1948 temmelig kaotiske. Straks pengereformen var gjennomført, viste industriproduksjonen en meget sterk stigning, og framgangen fra 2. kvartal 1948 til 2. kvartal 1949 er 40 % større enn året før. — For Europa under ett lå produksjonsnivået i 2. kvartal 1949 ca. 15 % over nivået et år tidligere, og ca. 15 % over 1938-nivået.

Den avtakende tendens i økingen av produksjonen henger delvis sammen med det faktum at den bestående produksjonskapasitet etter hvert er blitt mer fullstendig utnyttet, slik at videre produksjonsøking forutsetter tilgang på ny kapasitet. I Øst-Europa, Asia og noen land i Sør-Amerika er den industrielle utvikling også blitt bremset av mangel på råvarer, maskiner og transportmidler. For en del varers vedkommende, særlig visse industrielle konsumvarer, må forklaringen søkes i at avsetningsmulighetene er blitt dårligere, bl. a. som følge av de internasjonale betalingsvansker, men kanske også fordi det foreligger en reell metning av markedet. I en del land har eksportindustrien hatt følbare avsetningsvansker. Dette er f. eks. tilfelle med stålindustrien i Belgia og treforedlingsindustrien i de skandinaviske land.

Et interessant trekk ved den industrielle produksjonsutvikling i det siste året er at økingen av produksjonen har vært betydelig større enn økingen av sysselsettingen. Som illustrasjon gjengis resultatene av de beregninger som er foretatt av De forente nasjoners økonomiske kommisjon for Europa (E.C.E.). Etter disse beregninger lå indeksen for den industrielle produksjon i 15 europeiske land (inkl. Vest-Tyskland) under ett i 1947 på 86 % av 1938-nivået, mens den tilsvarende sysselsettingsindeks for industrien var på 103 %. Med basis 1947 = 100 steg produksjonsindeksen for de samme 15 land fra 112 i første kvartal til 125 i siste kvartal 1948 og videre til 133 i 2. kvartal 1949. Sysselsettingsindeksen (1947 = 100) viste en mer beskjeden stigning, nemlig fra 104 i 1. kvartal 1948 til 108 i siste kvartal, og videre til 109 i 1. og 2. kvartal 1949. Fra 2. kvartal 1948

til 2. kvartal 1949 viser tallene således en produksjonsøking på 14,5 % og en sysselsettingsøking på bare 4 %. Beregninger av denne art må naturligvis bli nokså omtrentlige. Resultatene tyder likevel på en fortsatt øking av produktiviteten i industrien, slik at den nå er kommet opp på førkrigsnivå.

Utviklingen har vært forskjellig i de ulike industrigrener. Produksjonen innen tungindustrien har økt i raskere takt enn totalproduksjonen. Således lå verdens stålproduksjon (ekskl. Sovjet-Samveldet og Sambandsstatene) i 1. halvår 1949 nesten på samme nivå som i 1937 etter en stigning på 12 % siden siste halvår 1948. I U.S.A. var økingen i 1949 ubetydelig, mens den i Europa (ekskl. Sovjet-Samveldet) var om lag av samme relative størrelse som for verden som helhet. I 2. kvartal 1949 falt imidlertid produksjonen med ca. 12 % i Belgia—Luxembourg p. g. a. eksportvanskene, og i Italia lå produksjonen noe lavere enn et år tidligere. Både i jern- og metallindustrien og i den kjemiske industri er produksjonen i de fleste europeiske land kommet godt over førkrigsnivå. Bare i Vest-Tyskland, Hellas og Italia er produksjonen fremdeles lavere enn før krigen. Stigningen i 1. halvår 1949 har imidlertid vært relativt mindre enn et år tidligere. For Europa under ett er produksjonen i disse industrier nå ca. 15 % høyere enn i 1938. I tekstilindustrien (utenom U.S.A.) viste det seg allerede i 1948 tegn på at markedene begynte å bli mettet. Verdensproduksjonen av klær nådde da opp til førkrigsnivå, og konkurransen økte på eksportmarkedene. Også på en del hjemmemarkeder avtok etterspørselen til de gjeldende priser. Disse forhold har vedvart i 1949. Vanskene for tekstilindustrien har særlig ramt land som Japan, India og noen sør-amerikanske land. I Europa har produksjonen vist en videre øking og nådde for de viktigste 14 land under ett i 2. kvartal 1949 førkrigsnivå eller 15 % over nivået et år tidligere. Uten Vest-Tyskland var stigningen 7 % i siste år, mens nivået var 5 % høyere enn i 1938.

Når det gjelder industriens forsyning med energi, kan det nevnes at verdens totale energiproduksjon (ekskl. China, Sovjet-Samveldet og Sambandsstatene) fortsatte å stige fra indekstall 108 (1937 = 100) i 1. halvår 1948 til 118 i 1. halvår 1949. Elektrisitetsproduksjonen nådde nesten 70 % over førkrigsnivå, og oljeproduksjonen lå mer enn 120 % over produksjonen i 1937 etter en stigning på 14 % det siste året. Her er å merke at oljeutførselen fra midt-østen økte, mens utførselen fra Venezuela gikk tilbake. Produksjonen av kull fortsatte også å øke og nådde praktisk talt førkrigsnivå i 1. halvår 1949. I Europa var økingen av kullproduksjonen mindre enn økingen av den alminnelige industriproduksjon, og i de fleste land var også lagrene redusert i forhold til året før. Et viktig unntak er Belgia, som også på dette område hadde avsetningsvansker.

Produksjonen av råvarer til industrien har også ligget etter den alminnelige industrielle produksjonsøking. Av metallene var således månedsproduksjonen av kopper og sink i 1. halvår 1949 gjennomsnittlig henholdsvis 8 % og 13 % større enn produksjonen pr. måned i 1937, mens bly- og tinnproduksjonen fortsatt var noe mindre enn før krigen. For alle disse råvarene var imidlertid produksjonen større enn et år tidligere.

Verdensproduksjonen av råvarer for tekstilindustrien lå ennå i året 1948/49 litt under den gjennomsnittlige årsproduksjon i årene 1934—38, men viste betydelig framgang fra forrige år. I forhold til folkemengden lå produksjonen ennå langt under førkrigsnivå.

Når det gjelder skogsprodukter var verdensproduksjonen i 1949 omtrent like stor som året før, eller ca. 10 % høyere enn i 1937. Men det var store ulikheter i de forskjellige verdensdeler. Produksjonen i Europa lå fortsatt nesten 30 % under førkrigsnivå. I det fjerne østen var produksjonen noe mindre enn før krigen. De øvrige verdensdeler kunne derimot vise produksjonsresultater som lå mellom 40 % og 90 % over 1937-nivået.

Gummi skiller seg tydelig ut fra de øvrige råvarer, idet produksjonen allerede i 1948 lå hele 70 % over førkrigsnivå. Det skyldes særlig den store produksjonsøking for syntetisk gummi, som nå utgjør ca. ¼ av den totale gummiproduksjonen, mens den før krigen var helt ubetydelig. Gummiproduksjonen viser imidlertid noen nedgang fra 1948 til 1949.

Av faktorer som, trass i råvareknappheten, har bidradd til den kraftige produksjonsstigningen i industrien, kan spesielt nevnes bedre utnytting av mangelvarene gjennom offentlig regulering og fordeling, bedre utnytting av jernskrap, papiravfall o. l. og bedre utnytting av råvarene i det hele tatt som en følge av den alminnelige tekniske utvikling. Nyere erstatningsråvarer, særlig forskjellige syntetiske stoffer, og aluminium er også tatt i bruk i stor utstrekning.

Verdenshandel.

I mellomkrigstiden fulgte de internasjonale vare- og betalingsstrømmer stort sett følgende skjema: De fleste underutviklede oversjøiske land hadde store eksportoverskott til Sam-

bandsstatene, som finansierte denne import ved eksportoverskott til Europa og til middels utviklede land i andre deler av verden. Tyskland, som var en av Europas viktigste importører av varer fra andre verdensdeler, finansierte sin import ved eksportoverskott til andre europeiske land. Disse land hadde på sin side eksportoverskott overfor Storbritannia, som finansierte sin store nettoimport fra en rekke land med nettoeksport til oversjøiske land, og med nettoinntektene fra sine oversjøiske investeringer og fra annen «usynlig eksport» — skipsfart, turisttrafikk og andre tjenester.

Takket være dette systemet var det en slags balanse i betalingsforholdene i verden i mellomkrigstiden. Det var imidlertid en temmelig ustabil likevekt, fordi den ikke var basert på balanse i selve varebyttet, men først og fremst på Europas — og i første rekke Storbritannias — nettooverskott på oversjøiske investeringer og usynlig eksport.

Etter den annen verdenskrig er dette bildet totalt forandret. I 1947 var det et underskott på Europas betalingsbalanse med resten av verden på det enorme beløp 7,2 milliarder dollars, og i 1948 var underskottet 5,2 milliarder dollars. Denne betalingskrisen skyldes gjennomgripende forandringer i verdens økonomiske struktur, som nok til dels er en direkte følge av krigen, men som i første rekke er resultatet av en lang utviklingsprosess som den siste krigen bare har framskyndet. De tidligere kolonilandene arbeider som et ledd i sin nasjonale frigjøring med omfattende planer for utvikling av sine egne naturlige ressurser, og dette vil etter hvert stille dem i en langt sterkere økonomisk posisjon overfor den gamle verden. En liknende økonomisk nyreising er i gang i Sør-Amerika, og i de østeuropeiske landene som før var overveiende jordbruksland. Samtidig er Europas konkurransemuligheter på verdensmarkedet blitt sterkt redusert som følge av den voldsomme produksjonsøkingen i Sambandsstatene. Den amerikanske industriproduksjon er fordoblet i løpet av de siste 10 år, og derved har Sambandsstatene i stigende utstrekning overtatt Vest-Europas tidligere rolle som leverandør på verdensmarkedet.

Ser vi på Europa, er det særlig to forhold som er av avgjørende betydning for stillingen i dag. Det er for det første at Tyskland etter krigen har spilt en ubetydelig rolle i den internasjonale handel, og for det andre Storbritannias endrede stilling i verdensøkonomien. Storbritannia har ikke etter krigen kunnet fortsette sin tidligere rolle som formidler av internasjonale betalinger. Landet har måttet avvikle det meste av sine oversjøiske investeringer, og følgen av dette har vært en sterk nedgang i Europas investeringsinntekter. Samtidig er det tidligere overskottet på skipsfart, turisttrafikk osv. blitt til et betydelig underskott.

Det gikk en viss tid etter krigen før problemene meldte seg i hele sin tyngde. Det skyldtes at en del land ga kreditter, og at andre land da krigen sluttet satt med til dels betydelige beholdninger av utenlandsk valuta, som ble brukt til finansiering av overskottsimporten. Etter hvert ble imidlertid valutabeholdningene oppbrukt og kredittmulighetene mindre, og da dessuten i 1947 jordbruks- og industriproduksjonen i store deler av Europa ble sterkt hemmet som følge av langvarig tørke, sto en rekke land overfor en akutt økonomisk krise.

I denne situasjonen var det «Marshallplanen» ble satt i verk. Fordelingen av de midler som bevilges av den amerikanske kongress foretas gjennom Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid (OEEC) i Paris. Denne organisasjon har dessuten den viktige oppgave å utarbeide planer for samordning av medlemslandenes produksjon, og for frigjøring av den intereuropeiske handelen, som etter krigen har vært basert på et omfattende system av bilaterale varebytte- og betalingsavtaler.

Den første tildeling av dollar til Det europeiske gjenreisingsprogram gjaldt perioden april 1948—juni 1949 og utgjorde tilsammen 4 875 mill. dollar. (Fordelingen av midlene på de forskjellige mottakerland er gjengitt i en tabell på side 9 i «Statistisk-økonomisk oversikt over året 1948». Tallet for den franske okkupasjonssone i Tyskland, som fikk tildelt 100 mill. dollar for 1948—49, er dessverre falt ut av tabellen.) For året juli 1949—juni 1950 har den amerikanske kongress bevilget midler til Det europeiske gjenreisingsprogram på i alt 3 776,5 mill. dollar. En mindre del av dette beløp, nemlig 150 mill. dollar, er avsatt til et reservefond, som skal nyttes til å redusere handels- og betalingsskrankene mellom landene, utvikle oversjøiske områder (de europeiske lands kolonier) og finansiere de investeringsplaner i Europa som vil få særlig internasjonal betydning.

I tilknytning til den amerikanske dollarhjelpen er det i likhet med foregående år også for perioden juli 1949—juni 1950 sluttet avtale mellom de land som deltar i Det europeiske gjenreisingsprogram om en intereuropeisk betalingsordning som skal lette varebyttet mellom landene.

Betalingsordningen går i korthet ut på at de enkelte kreditorland stiller nærmere fast-

lagte beløp i egen valuta til disposisjon for de enkelte debitorland. Debitorlandene kan trekke på disse beløp ved anskaffelse av varer fra kreditorlandene mot at kreditorlandene får de utnyttede trekkrettigheter refundert i dollar. For 1948/49 utgjorde trekkrettighetene vel 10 % av verdien av den samlede intereuropeiske varehandel.

Den nye betalingsavtalen for 1949—50 bestemmer bl. a. at bare 75 % av trekkrettighetene skal være bilaterale, dvs. at bare 75 % av trekkrettighetene skal gjelde i forholdet mellom to bestemte land. Resten, altså 25 % av trekkrettighetene skal være multilaterale, slik at debitorlandene kan nytte midlene til import fra et hvilket som helst kreditorland som er medlem av Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid.

Følgende tabell viser (i millioner dollar) fordelingen av den direkte hjelp og trekkrettighetene i perioden fra juli 1949 til juni 1950. (De 150 millioner dollar, som er avsatt til reservefond, er ikke tatt med, da beløpet ennå ikke er fordelt.)

Dollarhjelp under Det europeiske gjenreisingsprogram (ERP). Mill. dollar.

	Direkte hjelp (gaver og lån)	Trekkrettigheter (netto)	Samlet nettohjelp
Storbritannia	919,8	÷ 69,0	850,8
Frankrike	673,1	+ 223,6	896,7
Italia	389,1	÷ 24,5	364,6
Tyskland, Trizone	332,9	÷ 163,9	169,0
Belgia-Luxembourg	312,5	÷ 400,0	÷ 87,5
Nederland	[1] 295,6	+ 136,2	431,8
Østerrike	166,4	+ 83,1	249,5
Hellas	156,3	+ 104,3	260,6
Norge	90,0	+ 71,8	161,8
Danmark	87,0	+ 14,9	101,9
Tyrkia	59,0	+ 45,3	104,3
Sverge	48,0	÷ 48,0	—
Irland	44,9	—	44,9
Portugal	31,5	+ 26,2	57,7
Trieste	13,4	—	13,4
Island	7,0	—	7,0
	3 626,5	± 705,4	3 626,5

[1] Av dette 39,2 mill. til Indonesia.

«Marshall-hjelpen» omfatter også såkalte «off-shore purchases», dvs. at en del av det dollar-beløp et land har fått tildelt, kan nyttes til innkjøp av varer i andre land enn U.S.A. Reglene for at slike kjøp kan tillates, er imidlertid ganske strenge, og ordningen har ikke fått særlig stor betydning.

Den såkalte «tekniske bistand», som også ytes gjennom Det europeiske gjenreisingsprogram, omfatter finansiering av studiereiser til U.S.A. eller amerikanske eksperters reiser til et eller flere deltakerland. Studiene eller undersøkelsene må bare gjelde nærmere spesifiserte problemer som f. eks. produktivitetsspørsmål innen industri og landbruk, sysselsettings- og arbeidskraftproblemer og rasjonalisering av offentlig administrasjon.

I juli 1949 vedtok rådet for Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid å prøve å frigjøre handelen mellom medlemslandene ved et system med såkalte «frilister». De enkelte deltakerland forpliktet seg til innen 1. oktober å sende inn oppgaver til organisasjonen over hvilke varer de var villige til å tillate fri import av uten kvantitative restriksjoner (ubetingede frilister). Dessuten skulle det gis oppgaver over varer som ville bli tillatt innført innen rammen av et fastsatt maksimumsbeløp fra alle landene under ett (globallister). For det tredje skulle landene meddele hvilke varer de vil tillate fri import av dersom et eller flere av de øvrige deltakerland gjør liknende innrømmelser (betingede frilister). Import fra Belgia, Sveits og til dels Vest-Tyskland er av de fleste land holdt utenfor frilistene.

Henimot slutten av 1949 ble etter hvert de forskjellige lands frilister gjort gyldige. I november vedtok imidlertid samarbeidsorganisasjonen at alle de oppstilte frilister skulle utvides innen 15. desember til å omfatte minst 50 % av hvert lands innførsel

under hver av de tre hovedgrupper matvarer, råvarer og ferdigvarer. Det kan ennå ikke sies noe om hvilke resultater frilisteordningen i praksis vil medføre.

Det har hele tiden vært meningen at «Marshall-hjelpen» skulle reduseres etter hvert for helt å opphøre pr. 1. juli 1952. Tildelingene for 1950—51 ventes å utgjøre tre fjerdedeler og for 1951—52 halvparten av tildelingen for 1949—50. Samtidig er det meningen at trekkrettighetene for 1950—51 skal reduseres med 40 % i forhold til 1949—50 og for 1951—52 med 33 % i forhold til 1950—51.

Det ser nå ut til at det ikke lar seg gjøre å overvinne den europeiske betalingskrisen innen 1952. Det gjøres imidlertid store anstrengelser for å nå så nær dette mål som mulig. Foruten de tiltak som allerede er omtalt, kan nevnes de internasjonale forhandlinger som ble ført i 1947 og 1949 om nedsettelser av tollsatsene og alle de planer for tollunioner som har sett dagens lys. Benelux-unionen er foreløpig den eneste av disse som er trådt i virksomhet. Planene for tollunioner mellom Frankrike og Italia (eventuelt tilsluttet Benelux), mellom de nordiske land eller mellom alle de vest-europeiske land befinner seg ennå på undersøkelsesstadiet, og det vil trolig gå lang tid før noen av disse planer eventuelt kan settes ut i livet. Det siste framstøt på dette område er Storbritannias henvendelse i begynnelsen av desember til Danmark, Norge og Sverige om å diskutere lettelser i de finansielle transaksjoner mellom Skandinavia og Storbritannia. Det er ennå for tidlig å si noe om hva disse forhandlinger innebærer og vil føre til. Endelig må nevnes at Den Internasjonale Handelsorganisasjon (ITO) ventes å ville begynne sin virksomhet i 1950.

Verdenshandelen økte fra 1948 til 1949. Indeksen for den totale eksportmengde steg fra 91 i 1947 (1937 = 100) til 94 i 1948 og videre til 104 i første halvår 1949. Prisindeksen for totaleksporten, som steg fra 205 i 1947 (1937 = 100) til 224 i 1948, gikk derimot ned fra et maksimum på 227 i tredje kvartal 1948 til 222 i annet kvartal 1949. Den totale eksportverdi, som i 1937 var ca. 26 milliarder dollar, økte fra 48,5 milliarder i 1947 til 55 milliarder i 1948, og utgjorde 30 milliarder dollar i første halvår 1949.

Økingen i eksportvolumet i første halvår 1949 skyldtes først og fremst oppgangen i Sambandsstatenes eksport i forbindelse med hjelpen til Europa. Indeksen for Sambandsstatenes eksport viste en oppgang fra bunnpunktet 183 i tredje kvartal 1948 (1937 = 100) til 222 i annet kvartal 1949. Indekstallet for eksporten fra resten av verden har derimot holdt seg uforandret på ca. 87 siden siste kvartal 1948. Denne utvikling er helt forskjellig fra den som fant sted i 1948, idet stigningen da skyldtes øking i eksportmengden fra resten av verden fra gjennomsnittlig 67 i 1947 til 79 i 1948, mens Sambandsstatenes eksportvolum gikk gradvis ned fra toppunktet 277 i annet kvartal 1947 (1937 = 100) til bunnen ble nådd i tredje kvartal 1948 med et indekstall på 183. Fra da av begynte hjelpen til Europa for alvor å vise seg i de amerikanske eksporttallene.

Utførselen fra Europa til Sambandsstatene og Sør-Amerika gikk ned i første halvår 1949. Da det som nevnt samtidig var oppgang i innførselen, økte Europas dollarunderskott betydelig. Mens importoverskottet for 10 vest-europeiske land overfor U.S.A. i 1948 gikk ned fra 829 mill. dollar i første kvartal til 622 mill. dollar i siste kvartal, var tallene i de to første kvartaler av 1949 henholdsvis 810 mill. dollar og 961 mill. dollar. Fra første til annet kvartal 1949 økte også importoverskottet fra Canada og Sør- og Mellom-Amerika med henholdsvis 33 og 63 millioner dollar, slik at det totale dollarunderskott på varebalansen for de 10 land i annet kvartal lå 247 mill. dollar høyere enn i første kvartal og utgjorde hele ⅔ av landenes samlede importoverskott. De 10 lands eksportverdi til Sambandsstatene lå i første kvartal 1949 på 95 % av gjennomsnittsnivået for 1948 og falt i annet kvartal helt ned til 71 %. Eksportverdien til de sør- og mellom-amerikanske land falt fra 114 (gjennomsnitt 1948 = 100) i første kvartal 1949 til 87 i annet kvartal. Til de øvrige verdensdeler holdt imidlertid eksportverdien seg gjennomsnittlig godt over 1948-nivået.

Det er på bakgrunn av denne utvikling devalueringen av pund sterling den 18. september må sees. (Se også under avsnittet om Storbritannia.) Pundet ble da devaluert med 30,5 % overfor U.S.A.-dollar, og i de følgende dager fulgte en lang rekke andre valutaer pundets eksempel. Pr. 28. september hadde i alt 26 land (vesentlig innen sterlingområdet og i Vest-Europa) devaluert, de fleste i samme grad som pund sterling. Av større unntak fra denne regel kan nevnes Hellas, som devaluerte hele 33,3 %, Frankrike 22,3 %, Vest-Tyskland og Thailand 20,6%, Portugal 13,1%, Belgia og Luxembourg 12,3 %, Canada 9,1 % og Italia 7,9 %. Israel nedskrev sin valuta 30,5 % når det gjelder eksporten, men bare 6,7 % for importens vedkommende. De fleste koloniland (som ikke er regnet med blant de 26 land) fulgte de respektive moderlands valuta. I oktober og første halvdel av november devaluerte ytterligere 5 land, hvorav 4 sør-amerikanske.

Hensikten med devalueringen er først og fremst å øke eksporten til dollarområdet. En slik øking har tidligere bl. a. vært hindret av forskjellen i eksportprisnivået i U.S.A. og resten av verden. Når nivået i 1937 settes lik 100, var således indeksen for de gjennomsnittlige eksportpriser i U.S.A. 180 i 1947, mens nivået i resten av verden var 218. I 1948 var indeksen for U.S.A. kommet opp i 196 i første kvartal, men falt gradvis til 189 i siste kvartal og videre til 181 i annet kvartal 1949. Indeksen for resten av verden steg derimot fra 228 i første kvartal 1948 til 240 i siste kvartal og har i første halvår 1949 ligget mellom 237 og 238.

Når det spesielt gjelder de europeiske land som har de påliteligste oppgaver, kan en peke på to viktige årsaker til deres forholdsvis høye eksportprisnivå. For det første er produksjonskostnadene mye høyere i Europa enn i U.S.A., noe som henger sammen med den større produksjonseffektivitet og vidtdrevne rasjonalisering i U.S.A. Før devalueringen var derfor dollaren betydelig undervurdert av de europeiske land, og devalueringen skulle virke utjamnende.

Et annet moment til forklaring av de høye eksportprisene i Europa er den tendens til prisdiskriminering som har forekommet. For samme vare har eksportprisene ofte ligget betydelig over prisene ved salg til hjemmemarkedet. Hensikten har vært å holde det innenlandske prisnivå stabilt samtidig med at eksporten skulle innbringe så mye valuta som mulig. Denne framgangsmåte har særlig vært praktisert for viktigere varer som det har vært knapphet på i internasjonal handel og har naturligvis også vært mulig å gjennomføre først og fremst for slike varer. Som eksempel kan nevnes at eksportprisene for tømmer, tremasse og papir fra de skandinaviske land mellom 1938 og 1948 har steget opptil 50 % mer enn hjemmemarkedsprisene. Liknende forhold gjør seg gjeldende for bl. a. engelsk og belgisk stål, engelske, tyske og polske kull, dansk sukker og norsk kunstgjødsel og hvalolje.

Det er ennå for tidlig å si noe om hvorvidt devalueringen får den virkning som er tilsiktet. Konjunkturutviklingen i Sambandsstatene vil her være av avgjørende betydning. Med oppsvinget i høstmånedene har de lavere priser på importvarer stimulert importen, men hvis kontraksjonstendensene i U.S.A. atter skulle få overtaket, vil det etter all sannsynlighet føre til minsket import og dermed få uheldige virkninger også for devalueringslandene. Det er også klart at de land som har devaluert sin valuta, vil få høyere importpriser å betale for varer fra Sambandsstatene, noe som vil influere på hele prisnivået i disse land.

Konjunkturtendenser.

Inflasjonstendensene som har gjort seg gjeldende i hele etterkrigstiden, viste i siste del av 1948 tegn på å avta i styrke. I 1949 har denne utviklingen fortsatt, og inflasjonspresset er etter hvert overvunnet i de fleste industriland. I U. S. A. har det til og med vært en viss frykt for at en sto foran en depresjon. Denne frykt har i løpet av de siste måneder fortatt seg noe, derimot har det vist seg alvorlige nedgangstegn i flere råvareproduserende land.

Årsakene til denne utvikling er så mange og kompliserte, og forholdene varierer så sterkt fra land til land at det er umulig med få ord å gi en treffende karakteristikk av hendingsforløpet. Utvilsomt har det betydd mye i antiinflasjonistisk retning at tilgangen på konsumvarer, spesielt matvarer, har bedret seg så sterkt som tilfellet er (jfr. avsnittene foran). Av særlig stor betydning har dette vært for de deler av Europa som tidligere har hatt matvareunderskott. Folk har etter hvert kunnet vende tilbake til den tilvante forbruksstandard, og varehungeren er i større eller mindre grad tilfredsstilt. Krigen er kommet mer på avstand og dermed også den psykologiske innstilling som varemangelen og pengerikdommen i krigsårene skapte. Det er antakelig disse forhold, mer enn noe annet, som forklarer det tydelige omslag som har funnet sted. Andre forhold har virket med, således har flere europeiske land i 1948—49 ført en noe mer anti-inflasjonistisk finanspolitikk enn tidligere. I enkelte land kan en også spore en svak nedgang i de private investeringer, men fremdeles ligger så vel privat som offentlig investeringsvirksomhet stort sett på et temmelig høyt nivå. På den annen side kan en for Europas vedkommende notere at importoverskottet er gått ned i første halvår 1949 sammenliknet med første halvår 1948, noe som nødvendigvis må ha virket til å forsterke inflasjonspresset. Samtidig kan det reduserte eksportoverskott fra U. S. A. i siste halvår 1948 gi noe av forklaringen på nedgangen der.

Minskingen av inflasjonspresset ga seg i en del land utslag i prisfall på en rekke varer, særlig matvarer. I mange tilfelle ble også rasjoneringen og priskontrollen opphevd, helt eller delvis, og i enkelte land økte arbeidsløsheten betydelig. Da utviklingen har vært noe forskjellig i de forskjellige land og verdensdeler kan det være av interesse å se litt nærmere på forholdene i enkelte av dem (Sambandsstatene vil bli behandlet senere i et eget avsnitt).

I de nordvest-europeiske land, som i hele etterkrigstiden har hatt de mest omfattende rasjonerings- og priskontrollsystemer, ble en god del av rasjoneringsbestemmelsene for konsumvarer avviklet i 1949, og kontrollen med mange industrivarer ble opphevd. Det fant også sted en viss lagerøking for mange varer. Avviklingen av rasjoneringen er kommet lengst i Sverige, mens Norge og Storbritannia representerer det annet ytterpunkt.

Av de vest-europeiske land som i 1948 ikke hadde noe omfattende rasjoneringsog prisreguleringssystem hadde Frankrike i 1949 den største prisnedgang. Indeksen for matvarekostnadene i Paris falt således med 11,5 % fra toppunktet 2 236 i januar 1949 (1937 = 100) til 1 972 i juli, men lå fortsatt over gjennomsnittet for 1948 som var 1 924. Senere har det imidlertid vært oppgang igjen til 2 200 i oktober. Nedgangen i første halvår skyldtes større tilgang på matvarer. Vesentlig på grunn av øking av produksjonseffektiviteten steg også den franske industriproduksjonen fra 115 i 1. kvartal 1949 til 119 i 2. kvartal, og lå da 11 % høyere enn i tilsvarende periode i 1948. Lønningene kunne derfor økes samtidig med at prisene på ferdigvarer gikk noe ned, slik at reallønningene ved midten av 1949 lå betydelig over nivået et halvt år tidligere.

Den økonomiske aktivitet i Vest-Europa fortsatte stort sett å øke trass i minsket inflasjonspress. Produksjonen steg betydelig, uten en tilsvarende øking av sysselsettingen. Tvert imot har arbeidsledigheten steget litt, og i enkelte land, særlig Belgia og Vest-Tyskland har stigningen vært meget stor. I Belgia steg således tallet på arbeidsløse fra 124 000 i september 1948 til 228 000 i september 1949, og i Vest-Tyskland samtidig fra 784 000 til 1 314 000. Italia har hatt stor arbeidsledighet i hele etterkrigstiden, her var det gjennomsnittlig 1 690 000 ledige i de første 8 måneder av 1949.

I disse landene har produksjonsøkingen ikke vært stor nok til å absorbere den arbeidskraft som er blitt ledig som følge av bedringen i produksjonseffektiviteten. Dessuten har befolkningsutviklingen resultert i en øking av folketallet i de arbeidsdyktige aldersklasser. En del av de arbeidsløse er personer som tidligere var underbeskjeftiget i jordbruket og som hadde søkt arbeid i byene da virksomheten der økte. En del er også slike som under inflasjonen fant arbeid i tjenesteytende næringer og i småbedrifter, men som er blitt overflødige etter som inflasjonstendensene har avtatt i styrke.

Det er i Belgia gjort flere tiltak for å øke den effektive etterspørsel, for på det viset å stimulere produksjonen og redusere arbeidsledigheten. Stønadene til de arbeidsløse er økt og statsutgiftene ellers er også satt opp. Til investering i privat byggevirksomhet er det blitt utbetalt midler som tidligere er oppsamlet i et krigsskadeerstatningsfond, og ved eksport har Belgia som betaling godtatt belgiske francs som er ervervet til underkurs i utlandet.

I de øst-europeiske land var det også en betydelig øking av den økonomiske aktivitet og bedre tilgang på konsumvarer i siste år. I Sovjet-Samveldet, Polen og Tsjekkoslovakia har derfor prisene på disse varer falt betydelig. I Sovjet-Samveldet ble således prisene på de viktigste matvarer satt ned 10 % i mars 1949, og matvareforsyningen økte 15 % fra 2. kvartal 1948 til 2. kvartal 1949. I Polen var det nok brød- og mjølvarer, og prisene på disse varer var stabile, mens derimot prisene på andre matvarer, som det var mangel på, steg noe. Prisene på industrielle konsumvarer gikk litt ned. Tsjekkoslovakia hadde en dårlig høst både i 1947 og 1948, og rasjoneringen av viktige matvarer har derfor måttet opprettholdes. Bortsett fra kjøtt var det imidlertid en betydelig øking av forsyningen med husdyrprodukter i 1949, og tekstil- og skotøyrasjonene er økt.

Utviklingen i de sør- og mellom-amerikanske land har vært noe forskjellig, men i de fleste land økte matvaretilgangen i første halvår 1949, og inflasjonspresset avtok. Eksporten avtok også som følge av minsket etterspørsel fra Sambandsstatene. Disse deflasjonstendensene ble delvis motvirket av budsjettunderskott bl. a. som følge av at eksportavgiftene innbrakte mindre inntekter enn tidligere. Henimot midten av 1949 gikk nemlig eksporten av viktige varer — som ikke-jernholdige metaller, olje og tekstilvarer — kraftig ned, og prisene falt. Dette førte også til minsket produksjon og sysselsetting i disse industrigrener, som har svært stor betydning for Sør- og Mellom-Amerika. Deflasjonstendenser gjør seg derfor nå gjeldende i de fleste av disse land.

Også i det fjerne østen (bortsett fra China) økte matvaretilgangen, og inflasjonspresset avtok i 1949. I India, hvor økingen av matvaretilførslene vesentlig skyldtes økt import, var imidlertid tilgangen ikke større enn at den akkurat holdt tritt med folketilveksten. Totalt hadde India et veldig importoverskott i 1949, men den anti-inflatoriske virkning av dette ble for en stor del motvirket av økte private og offentlige investeringer. I China fortsatte inflasjonen.

Prisnedgangen i midten av 1949 på viktige eksportvarer som gummi, tinn og te har foreløpig ikke ført til noen påtakelig nedgang i eksporten eller produksjonen av disse varer, men det fryktes at prisfallet etter hvert kan få alvorlige følger for produksjon og syssel-

setting og hele det økonomiske liv i flere østasiatiske land.

Eksporten av australsk ull til Sambandsstatene har avtatt, og en frykter at dette snart vil føre til nedgang i inntekt, produksjon og sysselsetting i Australia. I Canada ventes eksportnedgang som følge av utenlandske restriksjoner mot import fra dollar-området.

Den internasjonale konjunktursituasjon ved årsskiftet er uklar, og det er ikke lett å forutse hvilken vei utviklingen vil ta. Som framhevd foran, har det i 1949 funnet sted en avgjort konjunkturavslapping i en rekke land, og det eksisterer tendenser som i og for seg godt kunne danne innledningen til et alminnelig omslag. På den annen side har tilbakeslaget i U. S. A. fått et mildere forløp enn mange fryktet, i de siste måneder har det til og med vært markerte tegn på ny oppgang. En skal heller ikke overse det faktum at militærutgiftene er store over alt i verden, og de vil vel neppe bli redusert i året som kommer. Etter alt å dømme vil også devalueringen i september få overveiende ekspansive virkninger. Alt i alt synes det berettiget å tro at verden i 1950 fortsatt vil nyte godt av et høyt produksjons- og sysselsettingsnivå.

Sambandsstatene.

I slutten av 1948 viste det seg enkelte nedgangstegn i Sambandsstatene, og i første halvår 1949 ble nedgangen forsterket. Den var imidlertid vesentlig knyttet til industriproduksjonen. I 3. kvartal stabiliserte forholdene seg, og fra juli til september viste industriproduksjonen stigning. I oktober registrertes et nytt fall, men dette kan antakelig helt ut forklares ved streikene i kull- og stålindustrien.

Jordbruksproduksjonen i 1949 blir antakelig omtrent like stor som i 1948. Den animalske produksjon har i de første 9 måneder av 1949 ligget til dels betydelig over nivået for tilsvarende tidsrom i 1948, på den annen side ventes hveteproduksjonen å bli ca. 10 % mindre enn året før.

Industriproduksjonen kulminerte i oktober 1948 med et indekstall på 175 (1937 = 100). Fra da av falt produksjonen fra måned til måned, og indeksen nådde bunnpunktet 144 i juli 1949. Etter en oppgang til 158 i september falt indeksen atter til 150 i oktober, og lå da nesten 15 % lavere enn et år tidligere. Til å begynne med var nedgangen størst i konsumvareindustrien, men i månedene mai—juli falt produksjonen mest i produksjonsmiddelindustrien. Oppgangen i august og september viste seg først og fremst i konsumvareindustrien.

Nedgangen i første halvår 1949 fra etterkrigstoppen i 1948 var størst i metallindustrien (ekskl. jern) og i tekstilindustrien, med en nedgang på mer enn 30 % i hver av gruppene. Mer enn 25 % nedgang hadde gummivareindustrien, lærvareindustrien og produksjonen av alkoholholdige drikkevarer, og mellom 25 % og 20 % nedgang var det i maskinindustrien, jern- og stålindustrien og trevareindustrien. I stålindustrien viste nedgangen seg for øvrig først i 2. kvartal 1949, da produksjonen falt fra etterkrigstoppen 7,6 mill. tonn i mars helt ned til 5,2 mill. tonn i juli. I august og september steg stålproduksjonen igjen til over 6 mill. tonn, men falt helt ned til 0,8 mill. tonn i neste måned på grunn av streiken som begynte den 1. oktober. Minst var nedgangen i transportmiddelindustrien, noe som skyldtes at bilproduksjonen holdt seg så godt oppe. Fra første halvår 1948 til første halvår 1949 var det til og med en øking fra 2,5 mill. til 3 mill. biler. I august 1949 ble det satt etterkrigsrekord med en månedsproduksjon på 658 000 vogner, og i sum for tredje kvartal lå produksjonen hele 38 % over produksjonen for samme tidsrom 1948. De matvareproduserende industrigrupper viste praktisk talt ingen nedgang.

Samtidig med produksjonsnedgangen minsket også sysselsettingen, om enn i svakere grad. Nedgangen i alt (ekskl. jordbruk) var således bare 5 % fra oktober 1948 til oktober 1949. I den rene industri var imidlertid nedgangen sterkere, nemlig 11 %. Nedgangen i utførte timeverk, var enda større, idet den gjennomsnittlige arbeidstid i industrien var mer enn 1 time kortere pr. uke i første halvår 1949 sammenliknet med første halvår 1948. Arbeidsløysa (ekskl. streikende) økte samtidig med nesten 2,5 mill. personer fra oktober 1948 til juli 1949, da tallet på arbeidsløse nådde toppen med 4,1 mill. eller 6,4 % av den arbeidssøkende befolkning. Siden juli har sysselsettingen stort sett vært stigende, og november måned viste høyere sysselsettingstall enn noen annen måned i 1949, nemlig 59,5 mill. Samtidig var tallet på arbeidsløse 3,5 mill. Også sysselsettingstallene vitner derfor om at tilbakeslaget i første halvdel av året har veket plassen for en ny oppgang.

Når sysselsettingen totalt sett holdt seg så godt oppe i 1949, og arbeidsløysa ikke steg mer enn den gjorde, skyldes det for en stor del at byggevirksomheten økte. Riktignok var verdien av den private byggevirksomhet i de første 8 måneder av 1949

ca. 6 % lavere enn i tilsvarende tidsrom året før, men samtidig økte verdien av den offentlige byggevirksomhet med ca. 30 % fra 1948 til 1949. Totalverdien økte derfor med ca. 2 %. Da byggekostnadene var litt lavere i 1949 enn i 1948, økte volumet av byggevirksomheten noe mer enn dette tallet gir uttrykk for.

Utviklingen av energiproduksjonen har vært litt varierende i 1949, men både oljeproduksjonen og kullproduksjonen lå lavere enn året før. Produksjonen av olje var i de 3 første kvartaler gjennomsnittlig 20,9 mill. tonn pr. måned eller ca. 9 % lavere enn for tilsvarende tidsrom i 1948, og i månedene januar—august var produksjonen av kull gjennomsnittlig 39,2 mill. tonn pr. måned eller ca. 19 % lavere enn for tilsvarende tidsrom i 1948. Den 19. september begynte den store kullstreiken, og produksjonen falt til 19,5 mill. tonn i denne måned og 14,1 mill. tonn i oktober.

Verdien av vareinnførselen til Sambandsstatene, som i 1948 viste stigende tendens, gikk i løpet av de tre første kvartaler av 1949 stadig nedover. Innførselsnedgangen fra 1864 mill. dollar (spesialhandelen) i 4. kvartal 1948 til 1 500 mill. dollar i 3. kvartal 1949, omfattet alle viktigere varegrupper unntatt fabrikkmessig framstilte matvarer. Størst nedgang var det for en del varer som særlig innføres fra land i sterlingområdet og i Sør- og Mellom-Amerika. Det kan således nevnes at Sambandsstatenes innførselsmengde av ull i første halvår 1949 var hele 64 % mindre enn i samme halvår 1948, av vegetabilske oljer og oljefrø 42 % mindre, av lær og skinn 23 % mindre og av kakao 14 % mindre. Årsaken til nedgangen var først og fremst minsket importbehov i Sambandsstatene som følge av redusert økonomisk aktivitet. Særlig er det grunn til å framheve lagerutviklingen. I de første etterkrigsår hadde det foregått en meget betydelig lagerøking, bl. a. av råvarer som gummi, tinn, kopper, tremasse og cellulose, avispapir og kopra. I 1949 har lagerøkingen vært langt svakere, på visse områder har lagrene til og med gått ned. Naturlig nok måtte dette avspeile seg i innførselstallene.

Vareutførselen (spesialhandelen) steg fra 2 907 mill. dollar i 3. kvartal 1948 til 3 318 mill. dollar i 2. kvartal 1949, men falt så helt ned til 2 656 mill. dollar i 3. kvartal. Økingen inntil sommeren 1949 gjaldt særlig råvarer, men også ferdigvarer viste en sterk øking. Halvfabrikata viste mindre oppgang, mens utførselen av matvarer gikk ned. For 3. kvartal foreligger detaljerte oppgaver hittil bare for juli og august måned. Disse tyder på at nedgangen var størst for de varegruppene som tidligere hadde vist størst oppgang, særlig råvarer.

Fram til 3. kvartal 1948 var U.S.A.s utførselsoverskott avtakende. Som det framgår av det foregående, slo tendensen om i 4. kvartal 1948, og i 1949 har utførselsoverskottet vært stigende. Om den lave utførsel i 3. kvartal betyr et nytt vendepunkt, lar seg ennå ikke avgjøre. Praktisk talt hele det samlede utførselsoverskott av varer og tjenester er siden 3. kvartal 1948 finansiert ved Det europeiske gjenreisingsprogram og andre liknende statlige hjelpetiltak som f. eks. hjelpen til China, Korea, Hellas og Tyrkia, samt forsyningstjenesten til sivilbefolkningen i okkuperte områder. Hjelpen under Det europeiske gjenreisingsprogram utgjorde over 80 % av de samlede hjelpetiltak i budsjettåret 1948/49.

Bakgrunnen for gjenreisingsprogrammet er dollarmangelen i Europa etter krigen. Før dette programmet tok til, ytte Sambandsstatene hjelp på annen måte. Det gjaldt først og fremst å gjenreise og utbygge produksjonskapasiteten i Vest-Europa, slik at landene her etter hvert kunne klare seg selv. Dollarmangelen fortsetter imidlertid også nå etter at produksjonen er kommet godt over førkrigsnivå, og en avgjørende årsak til dette er karakteren av Sambandsstatenes utenrikshandel. Foruten å være det høyest utviklede industriland i verden er U.S.A. også Europas største leverandør av råvarer, og landets utenrikshandel har derfor en spesiell dobbeltkarakter. På den ene side innfører Sambandsstatene, i likhet med Vest-Europa, matvarer og råvarer fra råvareproduserende land og utfører ferdigvarer dit. På den annen side eksporterer Sambandsstatene råvarer (og ferdigvarer) til industrilandene i Europa, som til gjengjeld bare kan eksportere ferdigvarer. Men U.S.A. er ikke særlig avhengig av denne innførsel av ferdigvarer, da landets egen produksjonskapasitet er mer enn stor nok til å tilfredsstille den innenlandske etterspørsel. Under og etter krigen ble også kapasiteten økt sterkt for å tilfredsstille de militære behov og den første etterkrigshjelp til Europa. Produksjonsøkingen var særlig konsentrert om områder hvor produksjonen allerede på forhånd var stor nok til å tilfredsstille den innenlandske etterspørsel, f. eks. matvareproduksjonen og maskinindustrien (engineering production). Samtidig ble produksjon av nye varer, som syntetisk gummi, satt i gang i stor målestokk.

Resultatet av denne utvikling er at mens Sambandsstatenes totale produksjon i 1948 var mellom 60 og 70 % høyere enn i 1929 eller 1937, var importvolumet bare 5 % høy-

ere. Det lave innførselsvolum forklares nok delvis ved at produksjonen av visse varer i Europa (og det fjerne østen) i 1948 fremdeles ikke var stor nok til å tilfredsstille den amerikanske etterspørsel. Men samtidig er det nok så at U.S.A. er mindre avhengig av import i dag enn tilfellet var før krigen. Dette forhold forklarer at det er så vanskelig å løse dollarproblemet for Europa. Det understreker også hvilken betydning det vil ha å finne fram til et system som kan lette det innbyrdes varebytte mellom landene utenfor dollarområdet.

Et par av de faktorer som førte til tilbakeslaget i U.S.A. i første halvår 1949 hadde vært synlige allerede i 1948. Den ene var sviktende etterspørsel etter amerikanske varer i andre verdensdeler, vesentlig som følge av den internasjonale dollarmangel. Den annen faktor var en viss økende tilbakeholdenhet hos de amerikanske forbrukere, vesentlig som følge av at varehungeren fra krigsårene etter hvert var overvunnet, og de likvide midler hos den jamne mann brukt opp. Inntil videre ble disse faktorer holdt i balanse av faktorer som trakk i motsatt retning, først og fremst økende statsutgifter, og en livlig investeringsvirksomhet. Særlig er det grunn til å tro at investeringene i lager spilte en vesentlig rolle for utviklingen. I 1948 utgjorde lagerøkingen ikke mindre enn 6,5 milliarder dollar, og i siste kvartal fant økingen sted til en årlig rate av hele 9 milliarder dollar.

En betydelig del av lagerøkingen i 1948 var utilsiktet, og det var opplagt at økingen ikke kunne fortsette i samme tempo i 1949. Men stans i lagerøkingene betyr mindre etterspørsel, enda om forbruket er uforandret. Lagerutviklingen utover våren og sommeren 1949 førte derfor naturlig til et tilbakeslag i den økonomiske aktivitet. I første kvartal 1949 var økingen redusert til 3,6 milliarder dollar (årlig rate), og i annet og tredje kvartal har det funnet sted lagerminskinger på henholdsvis 1,4 og 2,4 milliarder dollar (årlig rate). Det er viktig å legge merke til at mens lageravviklingen i 2. kvartal fant sted på alle stadier av produksjons- og fordelingssystemet, var den i 3. kvartal begrenset til produsentene som reduserte lagrene i betydelig sterkere grad enn i 2. kvartal. Engroshandelen og detaljhandelen økte sine lagre noe i denne periode.

Når nedgangskonjunkturen i Sambandsstatene nå ser ut til å være stoppet, kan det blant annet tilskrives en endring i statens budsjettpolitikk. Mens statsinntektene oversteg statsutgiftene med 8,5 milliarder dollar i 1948, viser statsregnskapet et underskott på 3,5 milliarder dollar (årlig rate) i de første 9 måneder av 1949. Denne endring skyldes bl. a. økt kjøp av varer og tjenester (inkl. gaver til utlandet) på 7 milliarder dollar, og en reduksjon av skatteinntektene p.g.a. lavere skattesatser på 5 milliarder dollar.

Prisene i Sambandsstatene var stort sett fallende fra sommeren 1948 til sommeren 1949, da fallet stanset opp. Moody's råvareprisindeks (Basis: 31. desember 1931 = 100) som falt gradvis fra et månedlig gjennomsnitt på 433 i juni 1948 til 338 i juni 1949, har i de følgende 5 måneder vært meget stabil. I november var tallet 344. Den offisielle engrosprisindeks falt fra maksimumspunktet 196 (1937 = 100) i august 1948 til 179 i juni 1949, hvoretter den i 3. kvartal stabiliserte seg på mellom 177 og 178. I oktober gikk den ned til 176. Levekostnadsindeksen har vist mindre nedgang, nemlig bare fra 170 (1937 = 100) i november og desember 1948 til 165 i februar 1949. Senere har den svingt mellom 164 og 165.

Det ser ut til å være en vanlig oppfatning i Sambandsstatene at den konjunkturoppgang som var merkbar i siste halvdel av 1949 vil fortsette også i 1950. Denne dom støtter seg vesentlig til opplysninger om de amerikanske statsfinansene. Statens utgifter ventes å ville stige i året som kommer, og for inneværende budsjettår regnes det med et underskott på omkring 5,5 milliarder dollar. En regner med at den offentlige etterspørsel etter varer og tjenester vil stige, bl. a. som følge av større utgifter til forsvaret, til utenlandsk økonomisk og militær hjelp og til forskjellige offentlige arbeider. Samtidig vil det stigende budsjettunderskott bety at de private disponible inntekter vil øke; dermed er det også grunnlag for å tro at den private vareetterspørsel vil bli holdt oppe.

Storbritannia.

Fram til utgangen av 1948 var Storbritannias økonomi i rask framgang. Produksjonen steg i raskt tempo og lå i 1948 12 % over nivået i 1947, inflasjonspresset ble redusert etter hvert, og restriksjonene fra krigsårene var under stadig avvikling. Særlig store resultater var oppnådd i retning av å redusere det totale importoverskottet. Underskottet på betalingsbalansen overfor utlandet ble brakt ned fra 630 mill. pund i 1947 til 120 mill. pund i 1948. For de siste måneder av 1948 kunne en jamvel tale om full balanse, og dette til tross for at bytteforholdet (the terms of trade) forverret seg ytterligere i årets første

måneder. Bedringen av betalingsbalansen skyldtes først og fremst de gode resultater av eksportoffensiven, som for året 1948 brakte eksporten opp på 136 % av nivået i 1938. I 4. kvartal 1948 lå volumindeksen for vareeksport på rundt 147. Samtidig viste også de «usynlige» poster på betalingsbalansen betydelig bedring.

Men situasjonen ved inngangen til 1949 var likevel ikke farefri. Det eksisterte fortsatt et betydelig valutaunderskott overfor land med hard valuta, og gull- og dollarreservene var skrumpet betenkelig inn. Den indre stabilitet kunne heller ikke ansees som endelig sikret. I det britiske nasjonalbudsjett for 1949 ble hovedmålene for den økonomiske politikken angitt slik:

1. Større eksport til Sambandsstatene og Canada.
2. Økt produksjon, særlig i nøkkelnæringene, kull, stål, tekstiler og jordbruksvarer.
3. Reduksjon av produksjonskostnadene, særlig ut fra eksportomsyn.
4. Kamp mot inflasjonstendensene.

Første kvartal 1949 ga fortsatt grunnlag for optimisme, bl. a. steg vareeksporten til rekordhøyde. Men i 2. kvartal kom det et tilbakeslag. Statsbudsjettet som ble lagt fram for perioden 1. april 1949—31. mars 1950 viste dårligere balanse enn det budsjettet som nettopp løp ut, og dollarkrisen ble alvorlig skjerpet. Siste del av 1949 har derfor vært preget av en serie drøftinger og tiltak, som nådde klimaks med den engelske devaluering 18. september.

Tabellen nedenfor viser hvordan sterlingområdets reserver av gull og dollar utviklet seg kvartal for kvartal fram til høsten 1949.

Sterlingområdets gull- og dollarreserver. Mill. pund.

	1948		1949		
	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Netto gull- og dollarunderskott	76	93	82	157	133
som ble dekket slik:					
a) Støtte gjennom ERP	41	107	81	85	71
b) Canadiske kreditter			7	7	7
c) Indias trekk på IMF		6	8		
d) Øking (+) eller nedgang (÷) i gull- og dollarreserver	÷ 35	20	14	÷ 65	÷ 55
Gull- og dollarreserver ved utgangen av kvartalet	437	457	471	406	351

I halvåret april—september 1949 brukte sterlingområdet hele 120 mill. pund av sine siste reserver, og gull- og dollarbeholdningen kom ned på et nivå som ligger under hva som er blitt betraktet som et forsvarlig minimum til sikring av løpende forretninger. Denne plutselige forverring av situasjonen kan i alt vesentlig tilskrives den etterspørselssvikt i Sambandsstatene som er omtalt tidligere. Denne svikt ramte så vel råvarer fra Dominions som ferdigvarer fra Storbritannia. Regnet på verdibasis falt således Storbritannias eksport til U.S.A. med ikke mindre enn 40 % fra årets første til annet kvartal. Eksporten til Canada holdt seg derimot godt oppe.

Denne uventede forverring av situasjonen førte til at den engelske finansledelse utover sommeren og høsten måtte ta sin politikk opp til ny prøving. For å vinne tid ble all lisensiering i dollar midlertidig stoppet i juni, og i begynnelsen av juli fant det sted omfattende drøftinger av dollar—sterling-problemet mellom regjeringene i Storbritannia, U.S.A., Canada og Det Britiske Samveldet. Det umiddelbare resultat av disse var et radikalt program for nedskjæring av dollarimporten til sterlingområdet. Det er oppgitt at Storbritannia alene vil skjære ned dollarimporten i 1. halvår 1950 med 600 mill. dollar i forhold til tidligere programmer, og til gjengjeld øke importen fra andre land. Nevnes bør også forhandlingene i Washington først i september mellom Storbritannia, U.S.A. og Canada. Her ble det tydelig understreket at problemet er internasjonalt, og at det bare kan løses på internasjonal basis, og det ble også fattet vedtak som skulle medføre en viss øyeblikkelig hjelp. Endelig har den britiske regjering forsterket sine anstrengelser for å øke eksporten til dollarlandene, dels ved å yte eksportørene teknisk bistand, dels ved å favorisere dem ved råvaretildelinger o. l.

Alle disse tiltakene har imidlertid vist seg ikke å strekke til. Trass i gjentatte forsikringer om at en devaluering ikke ville komme på tale, ble forretningsfolk i løpet av våren og sommeren mer og mer overbevist om at et slikt skritt ville bli uunngåelig, og at det

kanskje var nær forestående. Denne mistillit bidro naturligvis til å øke vanskene. Noen egentlig overraskelse var det derfor ikke da Sir Stafford Cripps den 18. september kunngjorde beslutningen om å devaluere pundet, selv om nok de aller færreste hadde ventet at devalueringen ville bli så sterk som fra dollar 4,03 til dollar 2,80 pr. pund. Det overraskende lave kursnivå ble da også grunngitt med at en ønsket å stoppe alle spekulasjoner i videre devaluering, og skape ro omkring pundkursen.

Det er ennå for tidlig å uttale seg sikkert om utviklingen etter devalueringen, men de data som foreligger, gir grunn til en viss optimisme. Gull- og dollarreservene er stigende, uten at en ennå kan angi tall for det. Vareeksporten steg betydelig, eksportvolumet i november utgjorde 162 % av 1938-nivået mot 144 % i september. Tallet for november er det høyeste månedstall som noensinne er registrert. Også eksporten til Sambandsstatene viser sterk stigning; beregnet etter uforandret dollarverdi lå november-tallet ⅓ over nivået for 3. kvartal. Handelsbalansen viser ikke fullt så gunstig utvikling, da de høyere eksportverdier delvis er blitt kompensert av at importprisene er gått opp, regnet i pund.

En vesentlig øking av eksporten til dollarområdet er neppe mulig uten at det går ut over eksporten til andre land. Hittil har Storbritannia hatt et betydelig eksportoverskott til land med svak valuta, finansiert av importørlandene ved sterlingtilgodehavender fra krigstiden. Det er nå tydelig sagt fra av finansministeren at disse ensidige ytelser skal innskrenkes.

Produksjonsmessig viste 1949 ny framgang. Arbeidsmarkedet var om mulig enda strammere enn året før, og tallet på registrerte arbeidsløse har holdt seg under 1,5% av den totale yrkesbefolkning. Totalproduksjonen har i løpet av året ligget om lag 6 % over nivået i 1948. For industrien er stigningen rundt 8 %. Særlig høyt er produksjonsnivået i metallindustrien (bl. a. transportmidler, maskiner og instrumenter) og i jord- og steinindustrien.

Stålproduksjonen lå også i 1949 godt an, og produksjonsmålet på 15,5 millioner tonn ser ut til å være overskredet. Kullindustrien viste i de første 10 måneder av året en øking på ca. 5 millioner tonn i forhold til året før, det er en noe svakere øking enn forutsatt i det engelske nasjonalbudsjettet. Svikten forklares ved at tallet på kullgruvearbeidere i årets 8 første måneder gikk ned med 9 000 mann, mens nasjonalbudsjettet for hele året regnet med en øking på 10 000 mann.

Også i jordbruket er sysselsettingen redusert i strid med de oppstilte mål. Den forutsatte utviding av åkerarealet er heller ikke oppnådd, tvert om foreligger det en reduksjon som mer enn oppveier den svake øking fra 1947 til 1948. Bestanden og produksjonen innen husdyrbruket viser framgang. På grunn av tørke ble rotvekstavlingene små, derimot var årets kornavl relativt god. — Produsentprisene for landbruksvarer er stort sett garantert av staten, og ligger gjennomgående høyt. Våren 1949 ble det gitt nye pristillegg, og prisindeksen steg fra 250 i mars til 268 i september (gjennomsnitt 1936—38 = 100).

Konsumet i 1949 viser øking i forhold til 1948 for de aller fleste viktige grupper. Rasjoneringen av tekstilvarer ble helt opphevd fra 15. mars. Også på andre områder har det vært mulig å avvikle eller lempe på de direkte kontrolltiltak.

Dollarkrisen sommeren 1949 brakte spørsmålet om den indreøkonomiske balanse mer i forgrunnen enn tidligere. Devalueringen alene kunne ikke løse de engelske valutaproblemer og gjør andre tiltak overflødige. Det blir tvertimot hevdet på offisielt hold at de muligheter som den nye dollarkurs åpner, bare kan nyttes fullt ut, dersom det samtidig blir gjennomført tiltak med sikte på å øke produksjonseffektiviteten og redusere den innenlandske etterspørsel.

Med tilslutning av Parlamentet har den britiske regjering i oktober skissert en plan til reduksjon av inflasjonspresset. Planen inneholder først og fremst en betydelig nedskjæring av investeringsvirksomheten. I fabrikkindustrien, jern- og stålindustrien og jordbruket utgjør den planlagte nedskjæring 4—5 % av det nåværende investeringsnivå. I kraft- og brenselsindustrien vil nedskjæringen utgjøre omkring 10 %. Boligprogrammet er redusert med 10—15 %. Statens bygge- og anleggsvirksomhet er skåret betydelig ned, og det vil bli ført strengere kontroll med reparasjonsvirksomheten.

Videre vil statens utgifter til sosiale formål bli skåret ned. Den frie helsetjeneste vil således bli noe modifisert ved at hvert sykebesøk vil bli pålagt en avgift på 1 shilling. Andre innsparinger søkes oppnådd ved at subsidiene på en rekke varer vil bli satt ned, eller helt opphevd. Det er også planlagt innsparinger på forsvarsbudsjettet og innskrenkinger i statsadministrasjonen. Samtidig er skattene på aksjeutbytte satt opp fra 25 til 30 %. Til sammen vil disse tiltakene bidra til en netto innsparing i neste års statsbudsjett på rundt 100 mill. pund.

Levekostnadsindeksen viste i tidsrommet 15. januar—15. november 1949 en stigning fra 109 til 112 poeng (1947 = 100). Deva-

lueringen vil nødvendigvis gi seg utslag i høyere levekostnader, og reduksjonen av subsidiene må komme til å trekke i samme retning. Inntil årsskiftet har imidlertid prisstigningen vært relativt begrenset.

Det er blitt sterkt understreket av Regjeringen at de økte levekostnadene ikke kan kompenseres ved høyere lønninger. Fagorganisasjonsledelsen er etter devalueringen kommet i en ytterst vanskelig stilling, og det har vært stadige tilløp til ulovlige streiker eller streiketrusler, bl. a. fra dokk- og jernbanearbeiderne. For en avgrenset periode framover har imidlertid Fagkongressen erklært seg enig i Regjeringens politikk. Et spørsmål for seg er hvordan den endelige løsningen blir for de 1,5 av i alt 8 millioner fagorganiserte som har avtale om indeksregulering av lønningene. — De gjennomsnittlige arbeidslønninger har også i 1949 vist en svak stigning. Indeksen over de regulerte lønnssatser lå på 109 i september 1949 mot 106 i september 1948. (30. juni 1947 = 100).

Vanskene sommeren og høsten 1949 ga seg sterke utslag på aksje- og obligasjonsmarkedet. Særlig stort var kursfallet på obligasjoner, som i begynnelsen av november nådde sitt laveste nivå etter krigen. 2½ % Consols ble da omsatt til kursen 65⅛, og 4 % Consols til 98½. Den 11. november grep Bank of England inn som kjøper, og kursene rettet seg opp noe. I senere uker har en noe større optimisme vært merkbar.

Norge.

Vareomsetningen med utlandet.

Handelspolitikk.

Arbeidet med å frigjøre det mellomfolkelige varebyttet har gitt visse praktiske resultater i 1949.

På det tollpolitiske område ble de internasjonale drøftingene om gjensidige tollettelser ført videre. Første omgang av disse forhandlingene fant som kjent sted i Genève i 1947; her deltok 23 land med hånd om ca. 70 % av den totale verdenshandel. I de fortsatte forhandlingene i sommer deltok 34 land; blant de 11 nye som kom til var det flere av Norges viktigste handelspartnere, f. eks. Sverige, Danmark, Finnland og Italia. Norge førte dessuten denne gang omfattende forhandlinger med Storbritannia, som også deltok i konferansen i 1947, men som vi da bare forhandlet med om et meget begrenset antall varer.

De avtalene som ble inngått omfatter i alt om lag 60 % av vår utførsel til de angjeldende land. Av utførselen til Sverige og Danmark berøres ca. 40 %, til Storbritannia nærmere 70 %, og til enkelte av de mindre mellomamerikanske landene bort i mot 90 %. Når forhandlingene med Sverige og Danmark fikk et forholdsvis begrenset omfang, skyldtes dette i første rekke hensynet til en mulig framtidig nordisk tollunion.

Det lar seg vanskelig gjøre å si noe bestemt om hvilken betydning de forskjellige lands tollinnrømmelser vil kunne få for norsk eksport. De mulighetene som åpner seg for økt utførsel lar seg ikke beregne i tall, og det må også tas hensyn til den øking i eksportinntektene som kan oppnås ved at tollnedsettelsene muliggjør prisforhøyelser. De oppnådde bindinger av gjeldende tollsatser eller tollfrihet har selvsagt sterkt varierende betydning.

Det er først og fremst i handelen med De Forente Stater at Norge — og andre europeiske land — i dag kan ha fordel av tollettelser. U. S. A. har ikke i nevneverdig grad kvantitative restriksjoner på innførselen, men tollbeskyttelsen har for en rekke varegrupper vært meget høy. Under forhandlingene i 1947 og 1949 ble de amerikanske tollsatsene satt ned for et betydelig antall varer, bl. a. for slike viktige norske eksportartikler som hvalolje og hermetikk. Fremdeles betyr imidlertid tollsatsene i U. S. A. en stor hindring for europeisk utførsel dit, og spørsmålet om ytterligere amerikanske tollnedsettelser er tatt opp gjennom Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid.

For den intereuropeiske handelen har tollsatsene etter krigen ikke hatt så mye å si, men etter hvert som utenrikshandelen kommer over i friere forhold, vil tollavtalene kunne bli av betydning. For Norge vil nok de mest betydningsfulle innrømmelsene vi oppnådde under forhandlingene i sommer vesentlig få virkninger på lengre sikt. Det gjelder f. eks. enkelte av de britiske innrømmelsene. Etter avtalen er norsk aluminium sikret samme tollbehandling i Storbritannia som kanadisk, og selv om dette ikke er av større praktisk betydning i dag, er det viktig sett på bakgrunn av at vårt langtidsprogram forutsetter omfattende utvidelser av aluminiumsproduksjonen. Noe liknende gjelder de andre nordiske lands binding av tollfriheten for norsk kunstgjødsel, bl. a. Norgessalpeter. På lengre sikt vil det bety at disse landene, som har hatt planer om å bygge ut sin egen kunstgjødselindustri, ikke kan gjøre dette i ly av tollbeskyttelse så lenge avtalen varer.

De tollinnrømmelsene Norge på sin side har gått med på, har først og fremst ramt våre fiskalsatser. De rene beskyttelsessatsene er det ikke rørt ved i nevneverdig grad. Årsaken til det har først og fremst vært Norges svake ut-

gangsstilling i forhandlingene, som følge av at vår tolltariff i overveiende utstrekning bygger på vekttollprinsippet. Den sterke prisstigningen siden før krigen har ført til en betydelig reduksjon i den prosentvise beskyttelsen for alle vekttollvarer, og en har derfor fra norsk side funnet det nødvendig å være varsom med ytterligere nedsettelser av de gjeldende tollsatser. Fra forhandlingene i sommer kan det være særlig grunn til å nevne at Norge overfor Storbritannia har bundet seg til ikke å heve tollsatsene over et visst nivå for en lang rekke tekstilvarer.

Av større betydning enn disse tollpolitiske tiltakene, når det gjelder frigjøring av den internasjonale handel på kort sikt, er imidlertid det arbeidet som er gjort av Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid, ved den europeiske betalingsordningen og ved det nye systemet med frilister. For Norge innebærer frilisteordningen at en fra 1. november friga innførselen fra de andre medlemsland i samarbeidsorganisasjonen, unntatt Belgia, Sveits og Vest-Tyskland, for varer som i alt utgjorde nesten 35 % av den totale budsjetterte innførsel fra vedkommende land i 1949. I tillegg til dette ble ytterligere 5—6 % av innførselen fra de samme land satt på en betinget friliste, som det skulle føres nærmere forhandlinger om. Og endelig ble nærmere 8 % av innførselen satt på en globalliste, som friga innførsel for et maksimumsbeløp fra alle landene under ett og skulle tre i kraft 1. januar 1950. Etter den tale som Marshallplanens administrator Paul Hoffman holdt i Paris i begynnelsen av november, vedtok imidlertid samarbeidsorganisasjonen at alle de oppstilte frilister skulle utvides innen 15. desember til å omfatte minst 50 % av de enkelte lands innførsel under hver av de tre hovedgrupper matvarer, råvarer og ferdigvarer. Arbeidet med en slik utvidelse av den norske friliste ble avsluttet like før jul. Den nye listen omfatter i alt 51,7 pst. av vår samlede innførsel fra medlemslandene i samarbeidsorganisasjonen.

De forskjellige lands frilister har ennå vært i kraft i for kort tid til at en kan si noe bestemt om virkningene av frilisteordningen. Det er imidlertid neppe grunn til å vente noen særlig øking i det intereuropeiske varebytte. Innførselen representerer bare den ene siden av utenrikshandelen, og leverandørlandene beholder fortsatt makten til å regulere fordelingen av sin eksport til de forskjellige markeder. En gjennomgåelse av de forskjellige lands frilister viser at alle — dette gjelder også Norge — hovedsakelig har frigjort innførselen av varer som de er interessert i å skaffe seg, og hvor importlisensieringen tidligere også mer eller mindre har vært en formsak. For slike varer er det ikke restriksjonene i importlandet som har hindret handelen, det er enten utilstrekkelig produksjon eller eksportreguleringen i leverandørlandet, eller en kombinasjon av begge deler. De unntakene som finnes fra denne regelen er stort sett ikke særlig betydningsfulle.

Det kan ennå ikke sies noe om i hvilken grad det siste vedtaket fra Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid om frigjøring av 50 % av medlemslandenes innførsel vil få reelle virkninger for den intereuropeiske handelen. Det vil i første rekke avhenge av hvordan bestemmelsene blir utformet i de forskjellige land, og av i hvor stor utstrekning de unntaksbestemmelsene som er knyttet til vedtaket blir benyttet.

Den samlede vareomsetning med utlandet.

Verdien både av vareinnførselen og vareutførselen var større i 1949 enn i 1948. I årets 10 første måneder utgjorde den samlede innførselsverdi 3 460 mill. kr., mot 2 956 mill. kr. i samme tidsrom i 1948, dvs. en øking på 17 %. Verdien av vår samlede utførsel i tiden januar—oktober 1949 var 1 749 mill. kr., mot 1 687 mill. kr. de samme månedene i 1948, dvs. en øking på vel 3,5 %. I tillegg til denne utførselsverdien kommer verdien av hvalolje levert direkte fra fangstfeltene, som utgjorde ca. 34 mill. kr. i 1949 mot ca. 104 mill. kr. i 1948.

Tabell a. Den samlede utenrikshandel.

	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
	Mill. kr.	Mill. kr.
Inkl. skip:		
Innførsel	2 956	3 460
Utførsel	1 687	1 749
Innførselsoverskott	1 269	1 711
Ekskl. skip:		
Innførsel	2 415	2 772
Utførsel	1 642	1 703
Innførselsoverskott	773	1 069

Tabell a viser totaltallene for inn- og utførselen av varer, både med og uten skip. Verdien av skipsinnførselen var større i 1949 enn i noe tidligere år, i månedene januar—oktober nådde den opp i 688 mill. kr., mot 541 mill. kr. i samme tidsrom i 1948, og 660 mill. kr. i 1947.

Innførselsoverskottet av varer var på 1 711 mill. kr. i de ti første månedene av 1949, dvs. 442 mill. kr. mer enn i samme tidsrom i 1948. Holder en skip utenfor, var innførselsoverskottet i 1949 på 1 069 mill. kr., dvs. 296 mill. kr. mer enn i 1948.

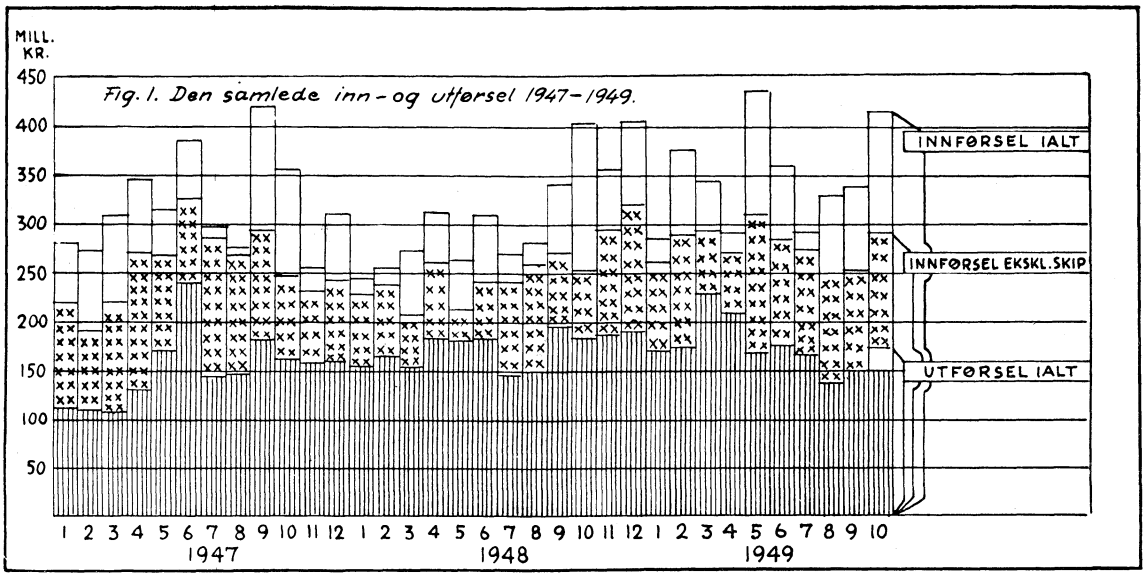

Fig. 1 viser utenrikshandelens utvikling fra måned til måned i årene 1947—1949. Det er her viktig å være oppmerksom på at all innførsel i dollar og annen ikke-devaluert valuta fra og med 20. september er omregnet til norske kroner etter de nye kursene. Dette har automatisk ført til oppgang i innførselsverdien for september og oktober 1949. For øvrig er det foreløpig vanskelig å bedømme virkningene av devalueringen på vår utenrikshandel. Det er imidlertid klart at den til dels betydelige prisstigning som etter devalueringen fant sted for en rekke varer på verdensmarkedet, har gjort seg gjeldende også for vår innførsel.

Pristallet for innførselen eksl. skip gikk opp fra 271 i august til 288 i oktober. Det var også oppgang i volumtallet, som steg fra 100 i august til 111 i oktober. Prisstigningen i norske kroner på importvarene skulle normalt virke i retning av mindre etterspørsel, men under de nåværende forhold med en innførsel som holdes nede gjennom importreguleringen, kan det neppe ventes at devalueringen kommer til å forårsake en nedgang i innførselen i første omgang. Derimot kan det regnes med at trykket mot importreguleringen vil lette, slik at mulighetene for å lempe på importrestriksjonene blir større.

Når det gjelder utførselen, foreligger enda færre holdepunkter for å isolere virkningen av devalueringen. Den høyere omregningskursen til norske kroner for eksportinntektene skulle ha ført med seg muligheter til en nedsetting av tilbudsprisene i utenlandsk valuta på norske eksportprodukter, og dette skulle i tilfelle øke avsetningsmulighetene. Men om et økt utførselsvolum som følge av prisnedsettelser vil føre til oppgang i verdien av utførselen, avhenger av prisfølsomheten i utlandets etterspørsel etter de ulike eksportvarene. Det er således ikke uten videre gitt at devalueringen vil føre til økt utførselsverdi og bedre handelsbalanse. Volumtallet for utførselen eksklusive skip gikk opp fra 70 i august til 80 i september, men denne stigningen må ses på bakgrunn av den lave utførselen i feriemånedene, og i oktober gikk volumtallet ned til 78. Pristallet for utførselen gikk opp fra 278 i august til 293 i oktober.

Tabellene b og c viser de totale volum- og pristall for inn- og utførselen i januar—oktober 1947—1949.

Tabell b. Volumtall for innførsel og utførsel (10/12 av 1938 = 100).

	Innførsel		Utførsel	
	Med skip	Uten skip	Med skip	Uten skip
Januar—oktober 1947	122	105	82	79
—»— 1948	96	91	81	83
—»— 1949	116	107	83	86

Volumet av den samlede innførsel eksklusive skip var ca. 17,5 % høyere i januar—oktober 1949 enn i de samme månedene i 1948, og 7 % større enn i samme tidsrom i 1938. Utførselsvolumet eksklusive skip viste en stigning på ca. 3,5 % sammenliknet med 1948, men det lå fremdeles 14 % under 1938-nivået.

Tabell c. Pristall for innførsel og utførsel (10/12 av 1938 = 100).

	Innførsel		Utførsel	
	Med skip	Uten skip	Med skip	Uten skip
Januar—oktober 1947	273	282	270	275
—»— 1948	314	304	308	308
—»— 1949	300	291	301	300

Slik som pristallene er beregnet, kan forandringene i tallene fra år til år ikke tas som et fullgodt uttrykk for prisutviklingen på verdensmarkedet. Pristallet for et enkelt år er framkommet ved at de faktiske inn- og utførselsverdier i beregningsåret er stilt i forhold til de verdier inn- og utførselen ville ha hatt om varene var blitt betalt med 1938-priser. Eventuelle endringer i pristallene fra år til år kan derfor skyldes både prisforandringer for de enkelte vareslag og endret varesammensetning. Dessuten vil kvalitetsforskyvninger kunne gjøre seg gjeldende. Men under forholdsvis små variasjoner i innførselens sammensetning vil pristallene med en viss tilnærmelse også kunne tas som uttrykk for prisbevegelsen fra år til år.

Pristallet for innførselen uten skip lå i januar-oktober 1949 på 291, mot 304 i samme tidsrom 1948. Tilsvarende tall for utførselen var 300 i 1949 og 308 i 1948. Det har således vært prisfall både for våre innførsels- og utførselsvarer i 1949, og tallene tyder på at nedgangen har vært størst for innførselsvarene.

Forholdet mellom pristallene for utførsel og innførsel gir et uttrykk for Norges bytteforhold overfor utlandet («terms of trade»). Holdes inn- og utførselen av skip utenfor, var pristallene for utførsel og innførsel i januar—oktober 1948 henholdsvis 308 og 304, og i 1949 henholdsvis 300 og 291. Tallene tyder på at vårt bytteforhold overfor utlandet i begge disse årene gikk i Norges favør, og at forholdet var bedre i 1949 enn i 1948. I 1947 gikk derimot bytteforholdet i Norges disfavør. På grunn av den store betydning fraktinntektene har for Norges betalingsbalanse, vil imidlertid de tall for bytteforholdet overfor utlandet som beregnes på grunnlag av vareprisene i inn- og utførselen gi et ufullstendig bilde. Regnes fraktinntektene med, vil bytteforholdet gå i Norges disfavør.

Utenrikshandelens fordeling på land.

Norges samhandel med andre land i Europa har også i 1949 vært karakterisert ved de tosidige varebytte- og betalingsavtaler. Ved utgangen av oktober hadde vi løpende varebytteavtaler med alle europeiske land unntatt Island, Eire, Bulgaria, Romania og Spania. Avtalenes omfang varierte fra leveranser for 225—230 mill. kr. hver vei i den norsk-svenske avtale, til 5—7 mill. kr. hver vei i avtalen med Jugoslavia. I august ble det dessuten undertegnet en ny ett-årig betalings- og varebytteavtale med Argentina. For øvrig foregikk imidlertid vår samhandel med oversjøiske land uten spesielle varebytteordninger.

I arbeidet for å skape balanse i norsk utenriksøkonomi har det vært lagt særlig vekt på å øke utførselen til og minske innførselen fra dollarområdet og andre hardvaluta-land, samtidig som det har vært søkt å øke varebyttet med de øvrige medlemsland i Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid og med de østeuropeiske landene.

Fig. 2 viser utviklingen i vårt varebytte med dollarområdet i årene 1947—49. Til dollarområdet er her regnet hele det amerikanske kontinent bortsett fra britiske, franske og nederlandske kolonier, og dessuten Hawaii og Filippinene. Noe helt nøyaktig bilde av våre betalingsforpliktelser i dollar gir ikke denne framstillingen, idet det ikke er tatt hensyn til andre tjenesteytelser enn den rene varehandel, og heller ikke til oppgjør i dollar med land utenfor det som her er regnet for dollarområde. Det er også nødvendig å være oppmerksom på at tidspunktet for innførselen av varene ikke alltid faller sammen med tidspunktet for betalingene. Særlig i 1948 ble det fra Amerika innført betydelige varekvanta som var lisensiert og betalt i 1947. Det dollarunderskott som framkommer i fig. 2 vil derfor ikke være i samsvar med Norges Banks betalingsstatistikk. Framstillingen gir likevel et inntrykk av vår varebalanse med dette området.

Verdien av vareinnførselen fra dollarområdet gikk ned fra 711,3 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 694,9 mill. kr. i samme tidsrom

Tabell d. Inn- og utførselsverdien fordelt på land.

Land (Produksjonsland/ forbruksland)	Innførsel jan.—okt.		Utførsel jan.—okt.		Innførsel jan.—okt.			Utførsel jan.—okt.		
	1948	1949	1948	1949	1938	1948	1949	1938	1948	1949
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.
Europa	1 960,1	2 488,0	1 229,9	1 348,1	71,6	66,3	71,9	79,7	72,9	77,1
Afrika	73,0	51,7	61,5	48,9	1,9	2,5	1,5	3,2	3,5	2,8
Nord-Amerika, Mellom-Amerika og Vest-India	616,2	685,3	155,8	131,3	16,1	20,8	19,8	8,9	9,3	7,5
Sør-Amerika	161,7	79,5	54,7	54,1	3,1	5,5	2,3	2,6	3,3	3,1
Asia	115,8	131,9	113,2	117,9	7,0	3,9	3,8	3,9	6,7	6,7
Australia og andre land i Stillehavet	28,9	23,4	66,9	45,5	0,3	1,0	0,7	0,8	4,0	2,6
For ordre	–	–	4,9	3,2	–	–	–	0,9	0,3	0,2
Belgia og Luxembourg	98,8	246,6	83,7	57,0	3,3	3,3	7,1	2,9	5,0	3,3
Danmark	128,0	146,8	107,4	127,7	3,7	4,3	4,3	4,4	6,4	7,3
Finnland	20,6	22,7	47,9	24,1	0,5	0,7	0,7	1,5	2,8	1,4
Frankrike	134,5	186,8	112,0	117,7	2,7	4,6	5,4	7,1	6,6	6,7
Italia	113,9	85,5	37,2	37,5	1,9	3,9	2,5	3,2	2,2	2,1
Nederland	98,5	95,7	93,0	59,3	3,3	3,3	2,8	2,7	5,5	3,4
Polen	88,1	66,1	49,1	59,0	1,9	3,0	1,9	1,3	2,9	3,4
Portugal	8,8	6,3	25,2	14,7	0,5	0,3	0,2	2,1	1,5	0,8
Sovjet-Samveldet	133,8	91,2	76,8	81,9	1,7	4,5	2,6	1,0	4,6	4,7
Spania	22,6	32,5	19,4	28,8	0,4	0,8	0,9	1,1	1,1	1,6
Storbritannia og N.-Irland	526,7	732,8	254,7	327,8	16,2	17,7	21,2	23,7	15,1	18,7
Sveits	31,2	29,0	19,1	11,9	1,0	1,1	0,8	0,7	1,1	0,7
Sverige	392,9	485,8	143,8	162,3	11,1	13,3	14,1	8,9	8,5	9,3
Tsjekkoslovakia	30,0	68,6	35,4	64,0	2,0	1,0	2,0	1,1	2,1	3,7
Tyskland	77,5	129,8	93,9	127,9	18,8	2,6	3,8	15,8	5,6	7,3
Sør-Afrika-Sambandet	14,6	5,5	18,5	10,2	0,1	0,5	0,1	0,7	1,1	0,6
Canada	79,6	82,0	5,4	5,2	3,7	2,7	2,4	0,3	0,3	0,3
De Forente Stater	423,8	491,2	131,2	110,2	10,2	14,3	14,2	7,9	7,8	6,3
Argentina	61,8	22,0	16,0	12,4	1,9	2,1	0,6	1,3	1,0	0,7
Brasil	78,6	35,8	27,3	34,6	0,4	2,7	1,0	0,7	1,6	2,0
China og Hong Kong	5,2	10,8	35,4	35,1	0,6	0,2	0,3	0,4	2,1	2,0
India, Pakistan og Burma	16,5	19,8	45,1	42,0	1,1	0,6	0,6	0,8	2,7	2,4
Nederlandsk India	16,9	3,3	1,8	0,9	2,0	0,6	–	0,2	0,1	–
Austral-Sambandet	23,6	12,9	60,8	39,7	0,2	0,8	0,4	0,7	3,6	2,3
Andre land	329,2	350,3	146,8	157,1	10,8	11,1	10,1	9,5	8,7	9,0
I alt	2 955,7	3 459,8	1 686,9	1 749,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1949, dvs. fra 24,1 % til 20,1 % av vår samlede innførsel. I 1938 utgjorde innførselen fra dette området 18,1 % av totalinnførselen. Innførselen fra Sør-Amerika gikk fra 1948 til 1949 ned med mer enn 50 %, mens det på den annen side var en ganske stor oppgang i innførselen fra De Forente Stater for så å si alle viktigere varegrupper.

Det var imidlertid også nedgang i vår vareutførsel til dollarområdet. Verdien av denne var 188,1 mill. kr. i januar—oktober 1949, mot 208,9 mill. kr. i de samme månedene 1948, dvs. en nedgang fra 12,4 % til 10,8 % av den samlede utførsel. Nedgangen omfattet alle viktige eksportvaregrupper unntatt jern og stål. I 1938 gikk 11,3 % av totalutførselen til dette området.

Det var således ingen bedring i underskottet på vår vareomsetning i dollar fra 1948 til 1949. I januar—oktober 1949 utgjorde det

506,8 mill. kr., mot 502,4 mill. kr. i samme tidsrom 1948. Ved vurderingen av dette må det imidlertid tas hensyn til de tildelinger Norge har fått under Det europeiske gjenreisingsprogram. I månedene januar—oktober 1949 mottok vi under dette hjelpeprogrammet varer fra Amerika for ca. 283 mill. kr., mot vel 96 mill. kr. i de samme månedene i 1948. I alt har Norge fra det tidspunkt Det europeiske hjelpeprogrammet ble satt i verk sommeren 1948 til utgangen av oktober 1949 tatt imot varer for ca. 444 mill. kr. fra Amerika. Dollarverdien er da regnet om etter en kurs på 5,— til og med september 1949, og etter kursen 7,15 i oktober 1949.

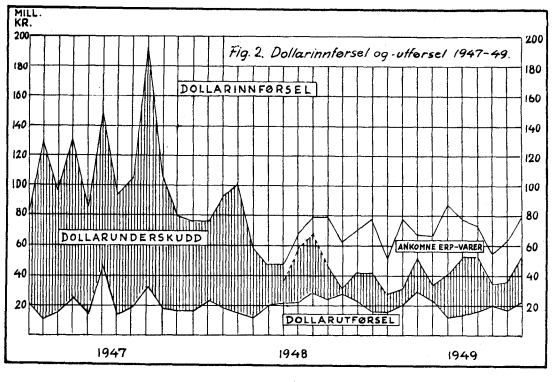

For å stimulere til økt utførsel til dollarområdet og andre hardvaluta-land ga Handelsdepartementet i september tillatelse til at eksportører som selger i hard valuta kan disponere inntil 10 % av den inntjente valuta til kjøp av driftsmidler.

Verdien av vår vareinnførsel fra de øvrige medlemsland i Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid økte fra 1 605,2 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 2 143 mill. kr. i de samme månedene i 1949, dvs. fra 54,3 % til 61,9 % av vår samlede innførsel. Samtidig økte verdien av vår vareutførsel til de samme land fra 986,3 mill. til 1 064,2 mill. kr., dvs. fra 58,5 % til 60,8 % av totalutførselen. Til sammenlikning kan nevnes at de tilsvarende tall for 1938 var 63,6 % av innførselen og 72,4 % av utførselen. Særlig utførselen til disse landene ligger altså ennå relativt sett betydelig under førkrigsnivået.

Både inn- og utførselen var mindre i 1949 enn i 1948 i vår samhandel med Nederland, Sveits og Portugal. Ellers var det oppgang i innførselen fra de øvrige medlemsland unntatt Italia. Innførselen fra Storbritannia økte således med nesten 40 %, og kom opp i over 21 % av vår samlede innførsel i 1949. Nest etter Storbritannia var Sverige, Belgia og Frankrike våre største europeiske leverandørland. Vi hadde større eller mindre underskott på vår handelsbalanse med alle de viktigere medlemsland i samarbeidsorganisasjonen; vår vareutførsel til et land som Belgia dekket således ikke mer enn 23 % av vareinnførselen derfra, mens tilsvarende tall for Sverige var 33 % og for Storbritannia 45 %. Når det gjelder Sverige, hadde vi imidlertid praktisk talt balanse i samhandelen hvis den store skipsinnførselen holdes utenfor.

Fra de østeuropeiske landene innførte vi i månedene januar—oktober 1949 varer for 258,4 mill. kr., mot 275,6 mill. kr. i de samme månedene 1948. Det var i første rekke innførselen av korn fra Sovjet-Samveldet og kull fra Polen som gikk tilbake; derimot ble vår innførsel fra Tsjekkoslovakia mer enn fordoblet fra 1948 til 1949. Innførselen fra Øst-Europa utgjorde 7,5 % av vår samlede innførsel i januar—oktober 1949, mot 9,3 i samme tidsrom 1948. I 1938 var det tilsvarende tallet 6,4 %. Verdien av vår utførsel til Øst-Europa økte fra 173,2 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 229,8 mill. kr. i 1949, dvs. fra 10,3 % til 13,1 % av totalutførelsen. I 1938 gikk 4,6 % av vår utførsel til disse landene. Den relative betydning av vår samhandel med de østeuropeiske land har således økt sammenliknet med før krigen. Innførselen derfra består dessuten i stor utstrekning av varer som ellers måtte vært innført mot betaling i hard valuta, mens det for en stor del har vært utført varer som det ikke kan oppnås hard valuta for, f. eks. herdet fett, fisk, malmer m. v.

Fra de andre verdensdelene, Afrika, Asia og Australia, fikk vi ikke mer enn 6 % av vår innførsel i 1949, mens 12,1 % av utførselen gikk dit. I 1948 var de tilsvarende tall 7,4 % av innførselen og 14,2 % av utførselen, og i 1938 henholdsvis 9,2 og 7,9 %. Det er særlig innførselen fra Asia som er gått tilbake siden før krigen, som en følge av at Japan er falt bort som leverandørland, og av de urolige indre forholdene i en rekke andre land.

Innførselen.

Den samlede innførselsverdi økte fra 2 956 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 3 460 mill. kr. i samme tidsrom 1949, dvs. med litt over 17 %.

Tabell e. Innførselsverdien fordelt på viktigere varegrupper.

Varegrupper	Innførselsverdi (mill. kr.)			Prosenttall		
	1938	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949	1938	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
Korn og kornvarer	74,9	281,7	211,5	6,28	9,53	6,11
Frukt og grønnsaker	35,2	18,3	17,0	2,95	0,62	0,49
Kolonialvarer	40,3	112,8	110,2	3,38	3,82	3,19
Drikkevarer og tobakk	21,5	37,8	39,6	1,80	1,28	1,14
Fôrstoffer	26,5	38,3	13,9	2,22	1,30	0,40
Oljefrø og fett	52,1	82,6	60,8	4,37	2,79	1,76
Kjemikalier, fargestoffer og gjødning	51,4	132,0	141,3	4,31	4,47	4,08
Trelast og treforedlingsprodukter	31,9	77,5	54,0	2,67	2,62	1,56
Huder, skinn og lær	17,3	36,8	39,3	1,45	1,25	1,14
Spinnestoffer, garn og tråd	39,0	156,2	205,0	3,27	5,29	5,92
Manufakturvarer	27,2	134,8	214,0	2,28	4,56	6,19
Brenselsstoffer, smøreoljer o. l.	125,4	342,7	329,5	10,51	11,59	9,52
Ikke-metalliske mineraler og arbeider herav	30,2	72,9	74,3	2,53	2,47	2,15
Malmer	39,2	69,0	86,8	3,29	2,33	2,51
Metaller, rå og halvforarbeidde	95,6	285,4	467,3	8,01	9,66	13,51
Arbeider av uedle metaller	47,8	98,4	115,3	4,01	3,33	3,33
Maskiner, apparater, motorvogner	153,8	339,7	468,0	12,90	11,49	13,53
Skip	150,7	540,9	688,0	12,64	18,30	19,89
Andre varer	132,7	97,9	124,0	11,13	3,30	3,58
I alt	1 192,7	2 955,7	3 459,8	100,00	100,00	100,00

Økingen i innførselsverdien falt i første rekke på tekstilvarer, som viste en oppgang på 44 %, på metaller (over 63 %), maskiner (nesten 38 %) og skip (ca. 27 % øking). Innførselsverdien for korn og kornvarer viste på den annen side betydelig nedgang, i første rekke som følge av lavere priser, og det var også relativt stor nedgang i innførselsverdien for fôrstoffer og for oljefrø og fett. En sammenlikning mellom innførselens sammensetning i 1949 og 1938 viser at den prosentvise andel var økt mest for tekstilvarer, metaller og skip, mens den relative nedgang var størst for frukt og grønnsaker, fôrstoffer, og olje og fett.

For å få et inntrykk av hvilke forandringer som har funnet sted i innførselens volum, er det beregnet volumtall for en del varegrupper. Disse tallene er gjengitt i tabell f. I samme tabell er også gjengitt beregnede pristall for de enkelte varegrupper.

Tabell f. Volum- og pristall for innførselen (10/12 av 1938 = 100).

Varegrupper	Volumtall		Pristall	
	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
Korn og kornvarer	102	104	439	323
Frukt, grønnsaker m. v.	23	20	271	276
Kolonialvarer	76	76	446	434
Oljefrø og fete oljer	49	44	532	449
Spinnestoffer, garn og tråd	143	182	346	352
Manufakturvarer	49	73	300	329
Brenselsstoffer, smøreoljer o. l.	121	115	259	260
Malmer og slagg	97	122	214	214
Metaller, rå og halvforarbeidde	149	232	261	288
Skip	122	166	354	330
Andre varer	79	90	268	261
I alt uten skip	91	107	304	291
I alt med skip	96	116	314	300

Volumet av innførselen uten skip, som i månedene januar—oktober 1948 var 9 % mindre enn i samme tidsrom 1938, økte i 1949 slik at det i de samme månedene lå 17 % over 1938-nivået. Volumøkingen var størst for tekstilvarer, malmer og metaller. Særlig bemerkelsesverdig er den store innførselen av rå og halvforarbeidde metaller, som nådde opp i 132 % over førkrigsnivået. På den annen side var innførselsvolumet for frukt og grønnsaker bare 20 % av volumet i 1938, og for oljefrø og fete oljer 44 %. For disse to gruppene var det også en mindre tilbakegang i volumet sammenliknet med 1948.

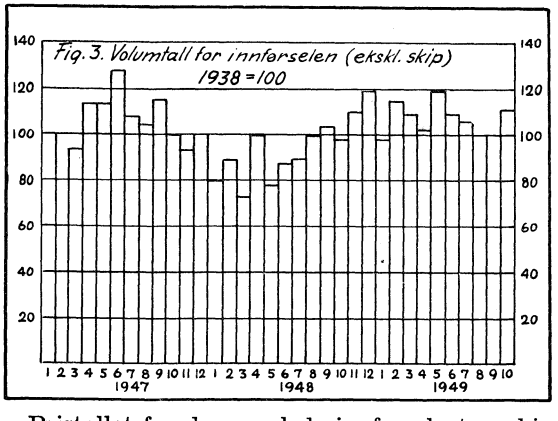

Pristallet for den samlede innførsel uten skip var på 291 i de 10 første månedene av 1949, mot 304 i samme tidsrom 1948. Nedgangen skrev seg i første rekke fra det betydelige prisfallet for gruppene «Korn og kornvarer» og «Oljefrø og fete oljer». Pristallet for oljefrø og oljer lå imidlertid fremdeles 350 % over 1938-nivået. For tekstilvarer og metaller var det litt oppgang i pristallet sammenliknet med 1948.

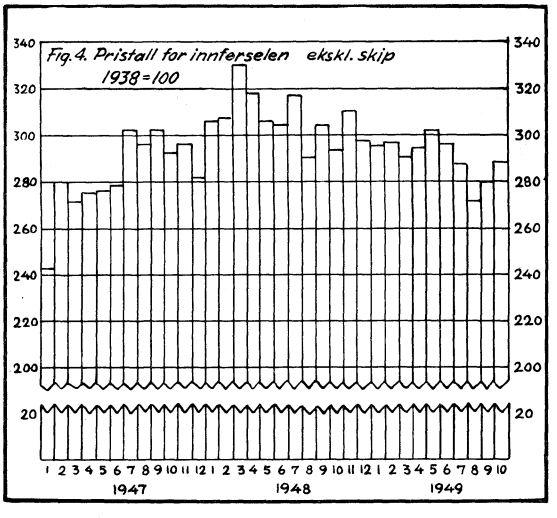

Tabell g viser innførselen prosentvis fordelt etter varenes bruk og bearbeidingsgrad.

Tabell g. Innførselsverdien prosentvis fordelt etter varenes bruk og bearbeidingsgrad.

	1938	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
	%	%	%
A. Varenes bruk:			
1. Produksjonsmidler i alt	82,4	92,5	92,7
a) Materialer til produksjon av matvarer, drikkevarer, tobakksvarer, jordbruksvarer, olje og fett	16,2	18,0	12,5
b) Materialer til industriprodukter og til virksomhet i handel og skipsfart	30,5	31,4	35,4
c) Brenselsstoffer, smøreoljer o. l.	10,9	11,5	9,5
d) Kapitalgjenstander	24,8	31,6	35,3
2. Forbruksvarer i alt	17,6	7,5	7,3
a) Matvarer, drikkevarer, tobakk	6,8	3,1	3,1
b) Andre forbruksvarer	10,8	4,4	4,2
I alt	100,0	100,0	100,0
B. Varenes bearbeidingsgrad:			
1. Råvarer og andre ubearbeidde varer	23,7	25,7	20,0
2. Mindre bearbeidde varer	25,6	27,6	29,3
3. Mer bearbeidde varer	50,7	46,7	50,7
I alt	100,0	100,0	100,0

Det var oppgang i innførselsverdien både for produksjonsmidler og forbruksvarer. Innførselen av produksjonsmidler økte fra 2 735 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 3 206 mill. kr. i de samme månedene i 1949, og innførselen av forbruksvarer fra 221 mill. kr. til 254 mill. kr. Den relative øking var praktisk talt like stor for de to gruppene. Det var en ubetydelig øking i produksjonsmidlenes prosentvise andel av den samlede innførselsverdi, nemlig fra 92,5 % i 1948 til 92,7 % i 1949. Innførselen av forbruksvarer utgjorde 7,5 % i 1948 og 7,3 % i 1949. Til sammenlikning kan nevnes at i 1938 utgjorde innførselen av produksjonsmidler 82,4 % og forbruksvareinnførselen 17,6 %. Størst oppgang relativt sett har det vært i innførselen av kapitalgjenstander. Det er her i første rekke skipsinnførselen som har gjort utslaget.

Innførselen av produksjonsmidler har altså vært ekstraordinært stor etter krigen. I denne sammenheng kan det være av interesse å se på utviklingen i årene etter forrige verdenskrig. I 1918 fordelte innførselen seg med 63 % på produksjonsmidler og 37 % på forbruksvarer. (Fordelingen på produksjonsmidler og forbruksvarer var den gang en del annerledes enn den som benyttes nå, slik at en direkte sammenlikning med aktuelle tall ikke er mulig.) I 1919 fant det sted en forsert innførsel av forbruksartikler; av varer som kaffe, tobakk og vin ble det således innført større mengder enn noe annet år før eller senere. I alt falt ikke mindre enn 54 % av den samlede innførselsverdi i 1919 på forbruksvarer. Etter hvert som lagrene ble fylt, gikk forbruksvareinnførselen noe tilbake, men også i 1920 utgjorde den 45 % av den samlede innførselsverdi; og i kriseåret 1921, da innførselsverdien totalt sett gikk tilbake til mindre enn halvparten av foregående år, utgjorde forbruksvarer fremdeles 46 %. I 1922 og 1923 falt igjen over halvparten av innførselsverdien på forbruksvarene.

Vel halvparten av innførselsverdien i januar—oktober 1949 falt på «mer bearbeidde varer». Det var en noe større del enn i 1948, men nøyaktig like mye relativt sett som i 1938. Innførselen av råvarer og andre ubearbeidde varer var derimot forholdsvis mindre i 1949 enn både i 1948 og 1938.

I tabell h er gjengitt volumtall for innførselen gruppert på produksjonsmidler og forbruksvarer.

Innførselsvolumet for produksjonsmidler var vel 22 % større i månedene januar—oktober 1949 enn i samme tidsrom 1948, og 31 %

Tabell h. Volumtall for innførselen gruppert på produksjonsmidler og forbruksvarer (10/12 av 1938 = 100).

	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
Produksjonsmidler:		
1. Ikke varige materialer til produksjon av matvarer, drikkevarer og tobakk	110	107
2. Ikke varige materialer til produksjon av jordbruksvarer	74	87
3. Ikke varige materialer til industriprodukter og til virksomhet i handel og skipsfart	76	114
4. Varige materialer til bruk som under 3	123	178
5. Dyriske og vegetabilske oljer, fett og materialer til olje og fettproduksjon	49	44
6. Brenselsstoffer, smøreoljer o. l.	114	115
1–6. I alt flytende kapital til jordbruk, industri, handel og transport	102	121
7. Kapitalgjenstander til jordbruk, industri, handel og transport	122	161
1–7. I alt produksjonsmidler	107	131
Forbruksvarer:		
8. Matvarer, drikkevarer og tobakk	41	45
9. Andre ikke varige forbruksartikler	35	44
10. Varige forbruksartikler	40	49
8–10. I alt forbruksvarer	39	46
1–10. I alt	96	116

større enn i de samme månedene i 1938. Økingen falt i første rekke på gruppen «Varige materialer til industriprodukter m. v.», og på kapitalgjenstander, hvor skipsinnførselen spiller en dominerende rolle.

For forbruksvarene økte innførselsvolumet med 18 % fra 1948 til 1949, men det lå ennå hele 54 % under 1938-nivået. Økingen fra 1948 gjaldt alle grupper av forbruksvarer, men den var størst for varige forbruksartikler.

Utførselen.

Den samlede utførselsverdi økte fra 1 687 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 1 749 mill. kr. i samme tidsrom 1949, dvs. med 3,5 %. I de to første kvartalene av 1949 lå utførselsverdien henholdsvis 21 % og 1 % over tilsvarende kvartaler i 1948, men i 3. kvartal var utførselen bort imot 7 % mindre enn i samme kvartal 1948. Sammenliknet med 1948 falt altså utførselen sterkt i løpet av året.

Tabell i. Utførselsverdien fordelt på viktigere varegrupper.

Varegrupper	Utførselsverdi (mill. kr.)			Prosenttall		
	1938	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949	1938	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
Fisk og sild	84,6	279,2	269,0	10,76	16,55	15,38
Fiskehermetikk	30,1	103,7	79,5	3,83	6,15	4,54
Fett og oljer	49,1	241,2	294,4	6,24	14,30	16,83
Kjemikalier, apotekvarer	13,0	27,8	24,5	1,65	1,65	1,40
Gjødning	53,4	77,8	118,7	6,79	4,61	6,79
Trelast og trevarer	17,2	24,1	27,3	2,19	1,43	1,56
Papirmasse	104,0	174,1	210,4	13,22	10,32	12,03
Papir og papp	67,2	303,4	236,5	8,55	17,98	13,52
Huder, skinn og lær	50,2	22,5	16,8	6,38	1,33	0,96
Ikke-metalliske mineraler og arbeider herav	18,8	20,3	23,9	2,39	1,20	1,37
Malmer	49,1	34,9	40,7	6,24	2,07	2,33
Metaller, rå og halvforarbeidde	141,0	222,8	244,3	17,93	13,21	13,97
Skip	39,5	45,0	45,9	5,02	2,67	2,62
Andre varer	69,3	110,2	117,1	8,81	6,53	6,70
I alt	786,5	1 687,0	1 749,0	100,00	100,00	100,00

Det var øking i utførselsverdien for gjødning (i første rekke kalksalpeter) med 53 %, for fett og oljer (særlig herdet fett) med vel 22 %, for papirmasse med nesten 21 % og for metaller (først og fremst ferrolegeringer og aluminium) med ca. 10 %. Derimot gikk utførselsverdien tilbake for fisk (3—4 %) og hermetikk (vel 30 %), og for papir (ca. 28 %). En sammenlikning mellom utførselens sammensetning i 1949 og 1938, viser at det har vært særlig stor øking i den prosentvise andel for fett og oljer, papir og fisk. På den annen side er den relative betydning av utførselen av huder og skinn og av malmer og metaller gått sterkt tilbake.

På samme måte som for innførselen er det beregnet volum- og pristall for de viktigste grupper av utførselsvarer. (Tabell k).

Volumet av utførselen uten skip i månedene januar—oktober 1949 var 14 % mindre enn i samme tidsrom i 1938, men ca. 3,5 % større enn i de 10 første månedene av 1948. Sammenliknet med 1948 var volumøkingen størst for gjødning, som nådde opp i et volum på vel 30 % over 1938-nivået. Det var også en del oppgang i utførselsvolumet for papirmasse og for fett og olje. På den annen side gikk utførselsvolumet ned for slike viktige eksportvarer som fisk, hermetikk, papir og papp, men for disse gruppene var volumet likevel høyere enn i 1938. Sammenliknet med førkrigsnivået var utførselsnivået særlig lavt for matvarer fra landbruket, for huder og skinn, og for malmer. Utførselsvolumet for huder og skinn var således 60 % mindre enn i 1938, noe som i første rekke skyldtes den store tilbakegangen i pelsskinneksporten. Malmeksporten kom bare opp i en tredjepart av utførselen før krigen, først og fremst fordi gruvedriften i Sør-Varanger fremdeles ligger nede.

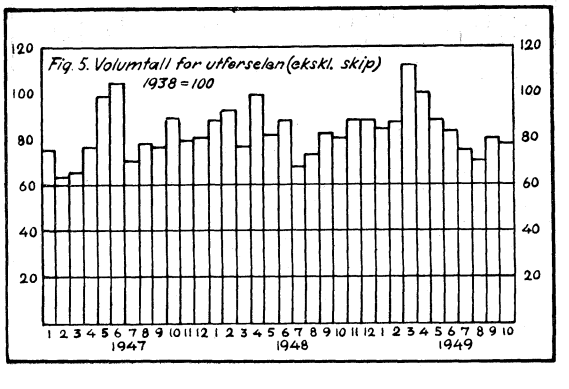

Tabell k. Volum- og pristall for utførselen (10/12 av 1938 = 100).

Varegrupper	Volumtall		Pristall	
	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
Matvarer fra landbruket	29	22	390	324
Fisk, fersk og saltet	125	119	315	317
Fiskehermetikk	135	101	307	314
Dyre- og plantefett, olje og voks	85	92	544	559
Gjødning	86	131	197	197
Papirmasse	54	72	373	337
Papir og papp	135	120	405	354
Huder, skinn og lær	55	40	97	102
Malmer og slagg	32	34	245	261
Metaller, rå og halvforarbeidde	93	93	216	232
Skip	49	39	333	358
Andre varer	46	47	280	291
I alt uten skip	83	86	308	300
I alt med skip	81	83	308	301

Pristallet for utførselen eksklusive skip gikk ned fra 308 i månedene januar—oktober 1948 til 300 i samme tidsrom 1949. Nedgangen skyldtes i første rekke prisfall på treforedlingsprodukter. For de fleste andre varegrupper var det imidlertid litt oppgang i pristallet, bl. a. gjaldt dette fisk og hermetikk, fett og oljer, malmer og metaller.

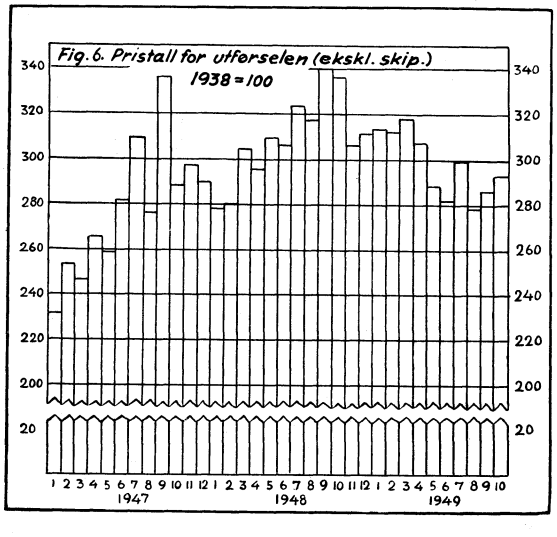

Tabell 1 viser utførselen prosentvis fordelt etter varenes bruk og bearbeidingsgrad.

Utførselen av produksjonsmidler økte fra 1 265 mill. kr. i januar—oktober 1948 til 1 361 mill. kr. i samme tidsrom 1949, mens utførselen av forbruksvarer gikk ned fra 422 mill. kr. til 388 mill. kr. Av den samlede utførsel i 1949 falt 77,8 % på produksjonsmidler og 22,2 % på forbruksvarer, mens de tilsvarende tall i 1948 var henholdsvis 75 % og 25 %. Til sammenlikning kan nevnes at i 1938 falt 82,2 % av utførselsverdien på produksjonsmidler og 17,8 % på forbruksvarer. I forhold til før krigen har altså forbruksvarenes relative andel av utførselsverdien økt betydelig. Dette skyldes i første rekke at utførselen av fisk og fiskeprodukter har spilt en atskillig større rolle i vår samlede utførsel etter krigen enn tidligere.

I tabell m er gjengitt volumtall for utførselen gruppert på produksjonsmidler og forbruksvarer.

Utførselsvolumet for produksjonsmidler steg en del fra 1948 til 1949, men lå stadig 22 % under 1938-nivået. Økingen falt på gruppene «Ikke varige materialer til produksjon av jordbruksvarer» — som følge av den store kunstgjødseleksporten — og på «Olje, fett m. v.». Det var noe nedgang i utførselsvolumet for kapitalgjenstander.

For forbruksvareutførselen gikk volumet betydelig ned fra 1948 til 1949, men det lå ennå 4 % over 1938-nivået. Særlig stor var nedgangen for varige forbruksartikler, hvor utførselsvolumet i januar—oktober 1949 lå på bare vel halvparten av førkrigsnivået, mens det i de samme månedene i 1948 var 14 % større enn i 1938.

Antatt utenrikshandel for hele året.

Den samlede innførselsverdi for hele året 1949 kom med skip etter foreløpige oppgaver opp i 4 217 mill. kr. (innførsel fra Svalbard medregnet). I 1948 var verdien av den samlede innførsel 3 721 mill. kr. Uten skip kom

Tabell l. Utførselsverdien prosentvis fordelt etter varenes bruk og bearbeidingsgrad.

	1938	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
	Pst.	Pst.	Pst.
A. Varenes bruk:			
1. Produksjonsmidler i alt	82,2	75,0	77,8
a) Materialer til produksjon av matvarer drikkevarer, tobakksvarer, jordbruksvarer, olje og fett	15,8	19,4	24,1
b) Materialer til industriprodukter og til virksomhet i handel og skipsfart	59,8	51,0	49,4
c) Brenselsstoffer, smøreoljer o. l.	0,2	0,3	0,2
d) Kapitalgjenstander	6,4	4,3	4,1
2. Forbruksvarer i alt	17,8	25,0	22,2
a) Matvarer, drikkevarer og tobakk	16,2	23,5	20,7
b) Andre forbruksvarer	1,6	1,5	1,5
I alt	100,0	100,0	100,0
B. Varenes bearbeidingsgrad:			
1. Råvarer og andre ubearbeidde varer	27,0	22,4	20,8
2. Mindre bearbeidde varer	49,7	44,8	52,0
3. Mer bearbeidde varer	23,3	32,8	27,2
I alt	100,0	100,0	100,0

Tabell m. Volumtall for utførselen gruppert på produksjonsmidler og forbruksvarer (10/12 av 1938 = 100).

	Jan.–okt. 1948	Jan.–okt. 1949
Produksjonsmidler:		
1. Ikke varige materialer til produksjon av matvarer, drikkevarer og tobakk	—	—
2. Ikke varige materialer til produksjon av jordbruksvarer	69	102
3. Ikke varige materialer til industriprodukter og til virksomhet i handel og skipsfart	75	76
4. Varige materialer til bruk som under 3	76	76
5. Dyriske og vegetabilske oljer, fett og materialer til olje- og fettproduksjon	85	92
6. Brenselsstoffer, smøreoljer o. l.	—	—
1–6. I alt flytende kapital til jordbruk, industri, handel og transport	76	81
7. Kapitalgjenstander til jordbruk, industri, handel og transport	46	40
1–7. I alt produksjonsmidler	74	78
Forbruksvarer:		
8. Matvarer, drikkevarer og tobakk	119	107
9. Andre ikke varige forbruksartikler	45	36
10. Varige forbruksartikler	114	53
8–10. I alt forbruksvarer	117	104
1–10. I alt	81	83

innførselsverdien i 1949 opp i ca. 3 381 mill. kr., mot 3 033 mill. kr. i 1948.

Verdien av vår samlede utførsel inklusive skip, og inklusive hvalolje levert direkte fra feltet, utgjorde for hele året 1949 2 172 mill. kr., mot 2 165 mill. kr. i 1948. Uten skip ble utførselsverdien i 1949 2 126 mill. kr., mot 2 118 mill. kr. i 1948.

Innførselsoverskottet økte således etter disse foreløpige oppgaver fra 1 556 mill. kr. i 1948 til 2 045 mill. kr. i 1949.

Betalingsbalansen overfor utlandet.

Betalingsbalansen er en oppstilling av alle økonomiske transaksjoner mellom Norge og utlandet i løpet av året. Den skal vise verdien av all utførsel og innførsel av varer og tjenester uten omsyn til om de betales kontant, leveres på kreditt eller eventuelt som gave. Likeledes blir f. eks. under rentepostene ført opp forfalne renter og utbytter uansett om beløpene blir overført eller ikke; beløp som ikke overføres kommer til gjengjeld opp som gjeld eller tilgodehavender på kapitalbalansen. Betalingsbalansen faller i to deler, driftsbalanse og kapitalbalanse. I prinsippet skal underskottet på driftsbalansen være lik overskottet på kapitalbalansen.

På side 31 gis en foreløpig oppstilling av driftsbalansen 1949, sammenstilt med tilsvarende tall for 1948. Bortsett fra vareomsetningen er tallene for 1949 satt opp på grunnlag av statistikken for de ti første måneder av året. Først når tallene fra finanstellingen pr. 31. desember 1949 foreligger, vil Byrået kunne stille opp kapitalbalansen på vanlig måte.

Vareomsetningen. I tillegg til de varer som inngår i Byrådets handelsstatistikk må det tas med en del andre poster når varebalansen overfor utlandet skal stilles opp. Dette gjelder innførselen av forsvarsmateriell (inkl. Tysklands-brigadens vareforbruk), nettoutførselen av fløtingstømmer til Sverige, hvalolje og hvalkjøttmjøl levert direkte fra feltet samt gaver til og fra utlandet. Videre må utførsel til og innførsel fra Svalbard trekkes fra tallene i handelsstatistikken. Med disse korreksjoner kan den samlede innførselsverdi ekskl. skip anslås til 3 409 mill. kr. for hele året 1949 mot 3 092 mill. kr. i 1948. Innførselen av skip anslås til 836 mill. kr. mot 688 mill. kr. foregående år. Den samlede utførsel i 1949 ekskl. skip vil antakelig utgjøre 2 134 mill. kr. og utførselen av skip 46 mill. kr. Tilsvarende tall for 1948 var 2 130 mill. kr. og 47 mill. kr. Varebalansen (inkl. skip) vil således gi et underskott på 2 065 mill. kr. i 1949 mot 1 603 mill. kr. året før. Ved vurderingen av disse tall må det tas omsyn til at innførselen er ført opp cif. og utførselen fob.

Inntekter og utgifter av norske skip i utenriksfart var begge anslagsvis 70 mill. kr. høyere enn året før, slik at nettoinntekten blir omtrent den samme som i 1948. Inntektene og utgiftene gjelder eksklusive havarierstatninger og forsikringspremier i utenlandsk valuta, idet disse betalinger i sin helhet er forsøkt samlet under postene «assuranse». Tilsvarende er renter av skipspantelån ført sammen med andre «rentebetalinger». På den annen side er lønninger i utenlandsk valuta til norske og utenlandske sjøfolk tatt med under utgiftene på skipsfarten. De oppførte inntekter og utgifter gir derfor ikke direkte uttrykk for det valutabidrag skipsfarten yter.

Det foreligger ingen fullstendig statistikk over de inntekter og utgifter turisttrafikken gir. Norges Banks valutastatistikk viser de beløp som norske og utenlandske turister har vekslet inn gjennom norske banker. For 1949 vil disse inntekter (inklusive utlendingers bruk av bankinnskott) utgjøre 43 mill. kr. og utgiftene 89 mill. kr. Norske skips inntekter av utenlandske turister er ikke tatt med under turistinntektene, men under opptjente bruttofrakter. Heller ikke er inntekter og utgifter som vedrører flytrafikken tatt med. Turistutgiftene i 1949 inkluderer 14 mill. kr. i studieutgifter. Dette er det samme beløp som året før. Norske turisters utgifter i utlandet var i 1949 en del større enn i 1948. Dette skyldes vesentlig reiser til Danmark. På den annen side er inntektene lavere enn i 1948, særlig som følge av færre danske turistbesøk.

En må regne med at det i tillegg til de turistinntekter og -utgifter som Norges Bank registrerer, foregår, en betydelig privat omsetning av turistvaluta, særlig av svenske kroner og dollar. Den valuta vi får inn på denne måte vil gjerne bli brukt igjen når nordmenn besøker utlandet. På grunnlag av oppgaver fra tollvesenet over innreiste utlendinger er det forsøkt å anslå våre samlede turistinntekter. Det sier seg selv at en slik beregning må bli helt skjønnsmessig. Når inntektene beregnes på denne måte, må den merinntekt som beregningen gir utover Norges Banks oppgaver også legges til Norges Banks tall for turistutgifter. Dette er gjort ved Byrådets oppstilling av driftsbalansen overfor utlandet. Men da en stor del av den private valutaomsetning er skjedd til svartebørskurser, er en del av valutautgiftene betraktet som gave til utlandet. For 1949 er det regnet med 12 mill. kr. på denne post mot 16 mill. kr. i 1948.

Som følge av tilveksten i handelsflåten, større havarierstatninger og større import er antakelig

assuranse inntekter og -utgifter noe høyere enn i 1948.

Våre renteutgifter til utlandet er steget noe på grunn av oppgang i den utenlandske gjeld. På den annen side er renteinntektene noe mindre enn i 1948.

Driftsbalansen skal omfatte all innførsel og utførsel av varer og tjenester; også gaver og erstatninger. På den annen side av balansen må det derfor føres opp en motpost til utførsel og innførsel som ikke skal betales og finansielle overføringer som endrer vår finansielle stilling overfor utlandet. Inntektsposten «gaver, arv, erstatninger etc.» omfatter ikke gaver under Det europeiske gjenreisingsprogram.

Posten «andre inntekter og utgifter» omfatter bl. a. hvalfangstens utgifter i utlandet, inntekter ved utenlandsk hvalfangst, inntekter og utgifter ved annen transport, transittfortjeneste og provisjoner. Totalt viser disse sekkeposter stigning fra 1948.

Underskottet på driftsbalansen ble i 1949 ca. 1 310 mill. kr. mot 817 mill. kr. i 1948. Økingen skyldes vesentlig at vareinnførselen (inkl. skip) steg med 465 mill. kr. I 1948 ble 266 mill. kr. dekket ved tilskott og lån under Det europeiske gjenreisingsprogram, mens 551 mill. kr. ble dekket ved annen gjeldsøking og bruk av valutabeholdninger. I 1949 utgjorde underskottet på driftsbalansen og faste gjeldsavdrag til utlandet tilsammen 1 383 mill. kr. Av dette ble ca. 766 mill. kr. dekket ved tilskott og lån under Det europeiske gjenreisingsprogram. 111 mill. kr. ble dekket av nettoopplåning på skipsimporten. Denne nettoopplåningen viser forskjellen mellom verdien av importerte skip og netto valutautlegg i året i samband med kjøp og kontraheringer av skip. Videre ble restbeløpet på kreditten i Export-Importbanken trukket ut med 40 mill. kr. Polen avbetalte 13 mill. kr. på sin kreditt og diverse kapitaloverføringer (en saldopost som blir bestemt indirekte for å avstemme kapitalregnskapet med driftsregnskapet) ga en inntekt på 174 mill. kr.

Betalingsbalansen for 1949 balanserer da med et forbruk av valutabeholdninger på 279 mill. kr. Med landets valutabeholdninger forstås her Norges Banks, andre bankers, Nortraships og redernes kontotilgodehavender ÷ kontogjeld i utenlandsk valuta (inkl. valutagull og utenlandske verdipapirer. Kreditter er holdt utenfor). Forbruket av valuta har dog ikke ført til tilsvarende nedgang i valutabeholdningen, idet vi ved devalueringen fikk en kursfortjeneste på beholdningene på ca. 47 mill. kr. Den bokførte verdi av valutabeholdningen er således i 1949 gått ned med 232 mill. kr.

Nedgangen i valutabeholdningene skyldes i alt vesentlig en øking i kontogjelden til utlandet. Dersom en ser på tilgodehavender og kontogjeld hver for seg, finner en at tilgodehavendene viser en mindre nedgang, fra 738 mill. kr. til 717 mill. kr., mens kontogjelden er gått sterkt opp, fra 210 mill. kr. til 421 mill. kr. Tilgodehavender har vi vesentlig i pund sterling og dollar, mens kontogjelden i første rekke faller på andre valutaer og representerer gjeld som vi har pådradd oss under betalingsavtaler med andre land.

Driftsbalansen overfor utlandet.[1] *Mill. kr.*

	1948	1949
Løpende inntekter:		
Utførsel ekskl. skip, fob. ..	2 130	2 134
Utførsel av skip	47	46
Opptjente bruttofrakter ...	1 650	1 720
Utenlandske turister	100	84
Assuranse	163	170
Renter og dividender	23	20
Gaver, arv, erstatninger etc.	49	37
Andre inntekter	180	211
Tilsammen	4 342	4 422
Løpende utgifter:		
Innførsel ekskl. skip, cif. ..	3 092	3 409
Innførsel av skip	688	836
Skipsfartens utgifter i utlandet	796	870
Norske turisters utgifter i utlandet	100	118
Assuranse	205	210
Renter og dividender	85	90
Gaver, arv etc.	40	31
Andre utgifter[2]	153	168
Tilsammen	5 159	5 732
Underskott på driftsbalansen ...	817	1 310

[1] Foreløpige tall. Nyere tall for 1947 tyder på at skipsfartens inntekter og utgifter i 1948 og 1949 er 2—300 mill. kr. høyere enn i denne oppstilling.

[2] Inkluderer 5 mill. kr. av forsvarets valutautgifter til lønninger, skoler og kurser.

Valutamarkedet.

Kursen på franske francs ble den 28. april satt ned fra kr. 1,89 til 1,83 pr. 100 frcs., og kursen på portugisiske escudos ble den 8. august satt ned fra kr. 20,05 til kr. 19,95 pr. 100 escudos. Ellers var de valutakurser som noteres på Oslo Børs uforandrede fram til devalueringen i september.

Den kronekurs som ble fastsatt i 1945 og godkjent av Det Internasjonale Valutafond i

1946 som offisiell paritet, ble holdt uforandret til september i fjor. Med få unntak — i første rekke Frankrike og Italia — har det samme vært tilfelle i alle de vesteuropeiske land. I denne henseende har således utviklingen etter krigen vært en helt annen enn i årene etter forrige verdenskrig, da valutakursene i Vest-Europa var gjenstand for sterke svingninger. Stabiliteten i valutakursene i de siste år har imidlertid ikke vært uttrykk for en oppnådd balanse i de internasjonale betalingene. Den har krevd en omfattende kontroll av betalingstransaksjonene med utlandet, både kapitaloverføringene og de løpende betalinger.

Den devalueringsbølgen som fulgte etter at Storbritannia 18. september skrev ned verdien av pundet i forhold til dollar med ca. 30 pst., markerer innledningen til en ny fase i internasjonal valutapolitikk etter krigen. I avsnittet «Verdenshandel» er det gjort rede for bakgrunnen for devalueringen. Norsk utenriksøkonomi er så sterkt knyttet til den britiske at det neppe fantes noe annet mulig alternativ enn å følge pundet. Allerede samme dag ble derfor norske kroner skrevet ned i forhold til dollar i samme grad som pundet var blitt devaluert. Det betydde en kursforandring fra kr. 4,97 til kr. 7,15 pr. dollar. De viktigste kursendringer som følge av devalueringen var ellers:

Franske francs, fra kr. 1,83 til kr. 2,05 pr. 100 frcs.
Belgiske francs, fra kr. 11,37 til kr. 14,34 pr. 100 frcs.
Sveitsiske francs, fra kr. 115,76 til kr. 163,75 pr. 100 frcs.
Portugisiske escudos, fra kr. 19,95 til kr. 24,98 pr. 100 escudos.
Italienske lire, fra kr. 1,42 til kr. 1,14 pr. 100 lire (clearingkurs).
Tsjekkiske kroner, fra kr. 9,97 til kr. 14,34 pr. 100 Kcs.
Kanadiske dollar, fra kr. 4,97 til kr. 6,50 pr. dollar.

Under avsnittene om utenrikshandel, skipsfart, priser osv. er virkningene av devalueringen drøftet nærmere.

Sysselsetting og arbeidsløyse.

Arbeidsmarkedet var preget av full sysselsetting også i 1949. Tallet på registrerte sysselsatte var høyere og tallet på registrerte arbeidsløse lavere enn i noe tidligere år. Sysselsatte pliktige syketrygdede steg fra gjennomsnittlig 853 700 i tredje kvartal 1948 til 864 500 i tredje kvartal 1949, dvs. en oppgang på 10 800. Samtidig falt tallet på registrerte arbeidsløse fra 4 000 til 3 300, dvs. en nedgang på 700.

Det er vanskelig å avgjøre fra hvilke befolkningslag den økte sysselsetting er rekruttert. Nettotilveksten i yrkesbefolkningen fra 1948 til 1949 er beregnet til 3 400. Arbeidsdirektoratet har anslått nettoutvandringen i samme tidsrom til ca. 1 000. Summen av kjent nettotilgang på arbeidskraft (inklusive nedgang i registrert arbeidsløyse) var således 3 100, mens tallet på registrerte sysselsatte økte med 10 800. Nettoøkingen må enten skyldes at tidligere selvstendige næringsdrivende (inklusive familiearbeidskraft) er gått over i lønt arbeid, eller at det har vært tilgang på tidligere udisponert arbeidskraft som ikke har vært registrert arbeidsløs, f. eks. gifte kvinner. Men i betraktning av at kvinnene bare svarer for 800 av den registrerte sysselsettingsoppgang på 10 800, er det sannsynlig at oppgangen i tallet på registrerte sysselsatte vesentlig må skyldes at mannlig arbeidskraft har gått over fra selvstendig ervervsvirksomhet (eventuelt som familiedeltaker) til lønt arbeid. Det lave tall for kvinner henger trolig sammen med den økte giftermålshyppighet. I tiden 30. juni 1948—30. juni 1949 ble det inngått 27 000 ekteskap, mens det i samme tidsrom bare var 20 000 kvinner som nådde ervervsdyktig alder.

Etterspørselen etter arbeidskraft har vært større enn tilgangen innen de fleste næringer. Knappheten på arbeidskraft har derfor på mange områder vært en vesentlig hindring for ytterligere produksjonsøking. Det er vanskelig å avgjøre hvorvidt etterspørselsoverskottet overfor arbeidskraft økte eller avtok i løpet av året. Tallet på meldte ledige plasser var gjennomsnittlig 10 300 i 3. kvartal 1949 mot 12 700 i 3. kvartal 1948. For menn var nedgangen 2 500, mens det var en stigning på ca. 100 for kvinner. Dette skulle tyde på at etterspørselen etter arbeidskraft har gått noe ned i forhold til tilbudet, men tallene er lite utsagnskraftige, da vi må regne med at arbeidsgiverne i stor utstrekning ikke melder ledige plasser til arbeidsformidlingen.

Nedgang i arbeidsløysetallene vil normalt være uttrykk for økt etterspørsel etter arbeidskraft, men de norske arbeidsløysetall er så lave og variasjonene så små i forhold til sysselsettingen, at nedgangen vanskelig kan tjene som grunnlag for slutninger av denne art.

Selv om etterspørselen etter arbeidskraft i dag stort sett er mer enn tilstrekkelig til å sikre full sysselsetting, må vi regne med at det på flere områder kan melde seg en stagnasjon eller nedgang. De økte tilførsler

av slike konsumvarer som det hittil har vært knapt med, vil sannsynligvis redusere etterspørselen etter andre varer og tjenester som f. eks. tobakksvarer, drikkevarer, reiser, hotellopphold, møbler og diverse produkter fra krisebetont småindustri. Innføringen av importfrilister vil også kunne gå ut over den småindustri som har grodd opp i ly av importreguleringene. Endelig vil avslutningen av gjenoppbyggingen i krigsrammede strøk kunne skape lokale sysselsettingsproblemer. Men trass i dette er det neppe fare for noen omfattende og alminnelig arbeidsløyse i den første tiden framover.

Oppgangen i sysselsettingen fra 1948 til 1949 var særlig stor for bygge- og anleggsvirksomhet og for industri, mens det fortsatt var nedgang for jordbruk og skogbruk.

Sysselsatte pliktige syketrygdede, arbeidere og funksjonærer.[1]

	Menn			Kvinner		
	3. kv. 1948	3. kv. 1949	Forskyving	3. kv. 1948	3. kv. 1949	Forskyving
Jordbruk og skogbruk	82 794	76 264	÷ 6 530	22 486	22 287	÷ 199
Fiske og fangst	7 416	5 512	÷ 1 904	592	620	+ 28
Sjøfart	9 817	10 194	+ 377	1 008	1 068	+ 60
Annen transport	39 604	39 323	÷ 281	9 216	9 839	+ 623
Industri	221 965	228 713	+ 6 748	68 888	71 196	+2 308
Bygge- og anleggsvirks....	98 563	109 688	+11 125	1 561	1 984	+ 423
Varehandel	45 470	45 508	+ 38	40 805	41 053	+ 248
Hotell- og kafédrift	3 372	3 546	+ 174	14 711	15 375	+ 664
Off. adm., annen imm. virks.	38 016	38 897	+ 881	18 523	18 925	+ 402
Husarbeid	155	146	÷ 9	59 196	52 595	÷6 601
Annet.....	23 425	22 759	÷ 666	46 156	49 001	+2 845
	570 597	580 550	+ 9 953	283 142	283 943	+ 801

[1] Kvartalstallene er gjennomsnitt av tallene ved utgangen av de enkelte måneder.

Statistikken gjør det ikke mulig å dra et klart skille mellom sysselsatte i jordbruk og skogbruk, da disse ofte går over fra det ene arbeid til det annet uten å skifte arbeidsgiver. Men det er sannsynlig at nedgangen fra 1948 til 1949 vesentlig faller på skogbruket. I Hedmark gikk f. eks. tallet for den leide arbeidskraft i jordbruk og skogbruk ned med 2 000 fra juni 1948 til juni 1949, og fylkesarbeidskontoret regner med at hele nedgangen kan tilskrives skogbruket. Sysselsettingen i skogbruket holdt seg lavere enn i 1948 også resten av året. Pr. 15. desember 1949 var således 23 851 hoggere i arbeid mot 25 645 pr. 15. desember 1948.

Den relativt sterke stigning i det totale sysselsettingstall må som nevnt sannsynligvis skyldes at det har funnet sted en overgang fra næringsvirksomhet for egen eller familiens regning til lønt arbeid. Det vil være rimelig å anta at en vesentlig del av denne stigning stammer fra jordbruket, og Arbeidsdirektoratet regner med at jordbrukets familiearbeidskraft er gått ned med 5 000 fra sommeren 1948 til sommeren 1949. I avsnittet om jordbruk er det gitt foreløpige sysselsettingstall fra Folketellingen 1946.

Sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomheten er i etterkrigsårene stadig gått opp, men stigningen var særlig stor fra 1948 til 1949. Fordelingen på bygningsarbeidere og anleggsarbeidere er noe usikker, men etter syketrygdregistreringen har tallet på bygningsarbeidere økt med 4 800, og tallet på anleggsarbeidere med 6 500 fra tredje kvartal 1948 til tredje kvartal 1949. For bygningsarbeiderne var det særlig tallet på fjell- og grunnarbeidere som viste oppgang. Dette henger sammen med at frigivingen av sementen og den store øking av byggeløyvene gjorde det mulig å øke igangsettingen av nye bygg.

På tross av den relativt store oppgang i sysselsettingstallet, var det stor mangel på bygningsarbeidere i sommermånedene. Mange prosjekter som det var gitt byggeløyve til ble ikke satt i gang, og arbeidsstyrken på bygg under arbeid var i mange tilfelle mindre enn hva som ville ha vært rasjonelt. Oppgangen for anleggsarbeiderne skyldes særlig de ekstraordinære forsvarstiltak, utvidelser av arbeidsstokken ved Aura og Røssåga kraftverk og mer veiarbeid.

Den økte sysselsetting i industrien er særlig absorbert av tekstil- og beklednings-

industrien (2 900), jern- og metallindustrien, ekskl. skipsbyggerier og mekaniske verksteder (2 100), og malm- og metallutvinningsindustri (1 200). I treforedlingsindustrien er sysselsettingen gått noe ned (500). I løpet av høsten ble også arbeidsstyrken ved et par av skipsbyggeriene innskrenket som følge av manglende oppdrag.

Produksjonen i industrien er blitt noe hemmet av hyppig skifte av arbeidsplasser, særlig ser dette ut til å gjelde tekstil- og bekledningsindustrien. På grunnlag av tallene for inn- og utmeldinger av trygdekassene har Arbeidsdirektoratet beregnet at gjennomsnittlig 4,60 % av samtlige mannlige og 6,34 % av samtlige kvinnelige industriarbeidere skiftet stilling i juni 1948. I juni 1949 var de tilsvarende tall 4,65 % og 6,56 %. Disse tall er imidlertid også influert av sesongmessige endringer i behovet for arbeidskraft. Til sammenlikning kan nevnes at i den amerikanske industri skiftet 4,7 % av arbeiderne stilling i juni 1947. En undersøkelse foretatt av Mekaniske Verksteders Landsforening (bygd på bedrifter med ca. 30 000 arbeidere) viste at innen denne industri skiftet 37 % av arbeiderne arbeidsplass i hele 1948. For de 9 første måneder av året lå tallet på en årlig rate av 39 % i 1949 mot 38 % i 1948.

Tallene i tabellen foran viser at sysselsettingen i sjøfart bare har økt med ca. 400 fra tredje kvartal 1948 til tredje kvartal 1949. Disse tall omfatter imidlertid ikke utenriksfart. Arbeidsdirektoratet regner med at den samlede sysselsetting i sjøfart har økt med ca. 3 000 fra 1948 til 1949.

Tallet på hushjelper viser betydelig nedgang fra 1948 til 1949. Dette skyldes imidlertid til dels omlegging av statistikken, idet tallet fra og med mars 1949 bare omfatter hushjelp hos private. Arbeidsdirektoratet regner med at den virkelige nedgang har vært ca. 4 500. Dette innebærer at tallene for kvinnelig arbeidskraft i andre næringer har fått en oppgang på ca. 2 000 som bare skyldes endret gruppering. Så lenge behovet for kvinnelig arbeidskraft i andre næringer ikke er dekket, og tilgangen av kvinner til ervervslivet ikke er større enn nå, vil trolig tallet på hushjelper hos private fortsatt gå ned.

Arbeidsløyse.

Tallet på helt arbeidsløse søkere ved arbeidsformidlingen gikk ned fra 4 000 i gjennomsnitt for tredje kvartal 1948 til 3 300 i tredje kvartal 1949. Dette er et lavere nivå enn hva som må regnes som normal friksjonsarbeidsløyse. I vintermånedene er imidlertid tallet betydelig høyere, særlig som følge av den innskrenkte bygge- og anleggsvirksomhet. I første kvartal 1949 var således tallet på arbeidsløse gjennomsnittlig 13 200 mot 17 600 i første kvartal 1948. Denne nedgang skyldtes for en stor del de gunstige driftsforhold for bygge- og anleggsvirksomheten siste vinter.

Helt arbeidsløse søkere ved arbeidsformidlingen.[1]

	1948		1949	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Gjennomsnitt:				
1. kvartal	16 812	832	12 420	756
2. »	6 434	434	4 913	603
3. »	3 502	481	2 960	305
4. »	7 003	605	..	..

[1] Fra og med august 1948 er hyresøkende ved sjømannskontorene tatt med i statistikken. Tidligere ble sjøfolk bare tatt med hvis de hadde meldt seg til den vanlige arbeidsformidling. Nedgangen fra 1948 til 1949 er derfor noe større enn tallene gir uttrykk for.

Som tabellen viser, er den registrerte arbeidsløyse blant kvinner meget liten gjennom hele året. For menn er det særlig de ufaglærte som rammes av arbeidsløyse om vinteren. Om sommeren gjelder tallene for en stor del personer som det på grunn av alder, uførhet eller sykelighet er vanskelig å plasere.

Vinterarbeidsløyse gjør seg særlig gjeldende i de tre nordligste fylker. Dette henger sammen med at det der er relativt få arbeidsmuligheter utenom fiske, jordbruk og bygge- og anleggsvirksomhet.

Jordbruk.

Sysselsetting.

Det foreligger nå foreløpige oppgaver fra Folketellingen 3. desember 1946 over tallet på personer over 15 år i rikets bygder med hovedyrke i jord- og skogbruk. Husmødre er ikke

regnet med, heller ikke familiemedlemmer som vesentlig er beskjeftiget med husarbeid. For 5 herreder er det satt inn beregnede tall, ellers er oppgavene fullstendige. Disse 5 herreder omfatter under 2 % av tallet på personer. Dessverre har en ikke nyere tall å sammenlikne med enn for 1930. I 1940 ble det på grunn av forholdene ikke holdt noen folketelling.

Tallet på personer over 15 år med hovedyrke i jord- og skogbruk.

	3/12 1946	1/12 1930	Endring fra 1930	
			Antall	Pst.
Menn:				
Gårdbrukere og andre selvstendige	145 273	130 229	+ 15 044	+ 11,6
Gårdsbestyrere og andre funksjonærer	5 031	3 597	+ 1 434	+ 39,9
Familiemedlemmer over 15 år	63 023	72 261	÷ 9 238	÷ 12,8
Husmenn	365	3 102	÷ 2 737	÷ 88,2
Andre arbeidere ved jordbruk	40 358	52 599	÷ 12 241	÷ 23,3
Arbeidere ved skogbruk	35 874	30 358	+ 5 516	+ 18,2
I alt	289 924	292 146	÷ 2 222	÷ 0,8
Kvinner[1]:				
Gårdbrukere og andre selvstendige	18 358	18 782	÷ 424	÷ 2,3
Gårdsbestyrere og andre funksjonærer	193	132	+ 61	+ 46,2
Familiemedlemmer over 15 år	13 994	7 701	+ 6 293	+ 81,7
Husmenn	48	939	÷ 891	÷ 94,9
Andre arbeidere ved jordbruk	6 800	12 417	÷ 5 617	÷ 45,2
Arbeidere ved skogbruk	2	15	÷ 13	÷ 86,7
I alt	39 395	39 986	÷ 591	÷ 1,5
Menn og kvinner:				
Gårdbrukere og andre selvstendige	163 631	149 011	+ 14 620	+ 9,8
Gårdsbestyrere og andre funksjonærer	5 224	3 729	+ 1 495	+ 40,1
Familiemedlemmer over 15 år	77 017	79 962	÷ 2 945	÷ 3,7
Husmenn	413	4 041	÷ 3 628	÷ 89,8
Andre arbeidere ved jordbruk	47 158	65 016	÷ 17 858	÷ 27,5
Arbeidere ved skogbruk	35 876	30 373	+ 5 503	+ 18,1
I alt	329 319	332 132	÷ 2 813	÷ 0,8

[1] Tallene for kvinner gjelder ikke husmødre eller familiemedlemmer som vesentlig er sysselsatt med husarbeid.

Jordbrukstellingen 1939 viste sammenliknet med Jordbrukstellingen 1929 0,15 % øking for selvstendige brukere, 8,6 % øking for hjemmeværende familiemedlemmer og 11,5 % øking for fremmede arbeidsfolk. (Oppgavene omfatter bare menn over 15 år.) De tilsvarende oppgaver fra Jordbrukstellingen 1949 foreligger ikke ennå. Nedgangen for hjemmeværende familiemedlemmer og mannlige jordbruksarbeidere fra 1939 er derfor sikkert større enn nedgangen fra 1930.

Planteavl.

I krigsårene ble det tatt sikte på å fremme avlen av planteprodukter til mat, fordi en derved fikk den største kalorimessige nytte av avlingen i den knappe ernæringssituasjon som rådde.

Det største åkerareal ble nådd i 1942 med ca. 3 388 000 dekar, 442 000 dekar eller 15 % mer enn i 1939. De følgende år viste nedgang igjen, slik at det allerede i 1946 var kommet 16 000 dekar under åkerarealet i 1939. Tellingen i 1947 viste ytterligere sterk nedgang — 260 000 dekar — til 2 670 000 dekar, 9,4 % mindre enn i 1939. Tellingen i 1948 viste igjen en øking i åkerarealet på vel 32 000 dekar eller 1,2 % til 2 702 000 dekar, 8,3 % mindre enn i 1939. Etter foreløpige oppgaver fra Jordbrukstellingen 1949 var åkerarealet siste år ca. 10 000 dekar lavere enn i 1948 og 250 000 dekar eller 8,6 % lavere enn i 1939. Det var lavere enn i 1939 i alle fylkene.

Åkerareal i dekar.

	1939	1942	1946	1947	1948	1949[1]
Korn og erter	1 836 741	2 061 547	1 704 527	1 501 036	1 496 493	1 499 000
Poteter	506 927	789 896	623 853	568 589	648 830	574 000
Rotvekster	225 434	241 508	199 006	175 561	171 844	619 000
Grønnsaker	52 787	82 160	401 708	424 710	384 945	
Annen åker og hage	323 779	212 645				
Åker og hage i alt	2 945 668	3 387 756	2 929 094	2 669 896	2 702 112	2 692 000

[1] Foreløpige tall.

Kornarealet ble i de første krigsårene økt med ca. 230 000 dekar, men allerede fra 1942 var arealet synkende, og i 1945 var det bare uvesentlig høyere enn i 1939. Nedgangen fortsatte og var særlig sterk fra 1946 til 1947. Kornarealet var da kommet ned i 1,5 mill. dekar mot 1,84 mill. dekar i 1939, en nedgang på 18,3 %. Før våronna 1948 ble det fra ledende hold gjort en henstilling til bøndene om å gå inn for en øking av produksjonen, særlig av korn og poteter. Noen øking i det samlede kornareal ble det dog ikke, men nedgangen ble stoppet, slik at arealet alle de tre siste årene har vært omkring 1,5 mill. dekar.

Økingen i kornarealet de første krigsårene var relativt sterkest i de fylkene, hvor kornarealet før var lite. Her har omslaget vært så sterkt at det nå er disse samme fylkene som viser størst nedgang i kornarealet i forhold til 1939. Sterkest er tilbakegangen i korndyrkingen i Nord-Norge og i fylkene fra Hordaland til og med Møre og Romsdal. Her er korndyrkingen i mange herreder nå helt ubetydelig. Også Agderfylkene viser sterk nedgang, mens kornarealet har holdt seg bedre i Østlandsfylkene og i Trøndelag. Etter de foreløpige oppgaver fra tellingen i 1949, er dog nedgangen over 10 % i alle fylkene.

Potetarealet var størst i 1943, vel 800 000 dekar mot vel 500 000 dekar i 1939. Det gikk så tilbake år for år til i 1947, da det var knapt 570 000 dekar, 12,2 % større enn i 1939. I 1948 økte potetarealet igjen sterkt — med 80 000 dekar. Etter de foreløpige oppgaver fra Jordbrukstellingen var potetarealet i 1949 574 000 dekar, altså bare litt større enn i 1947 og 13,3 % større enn i 1939. Størst øking i forhold til 1939 viser Hedmark, Oppland, Rogaland og Nord-Trøndelag, mens det er litt nedgang i Agderfylkene og Hordaland og omtrent uforandret areal i Akershus og Nordland.

Rotvekstarealet vekslet under krigen fra år til år etter tilgangen på frø. Bortsett fra 1943, da frøsituasjonen var særlig vanskelig, var dog rotvekstarealet i alle krigsårene større enn i 1939. Fra 1945 er rotvekstarealet gått sterkt tilbake, vel særlig på grunn av vanskene med arbeidshjelp. I 1948 var rotvekstarealet 23,8 % mindre enn i 1939. Også i 1949 er rotvekstarealene i de hittil bearbeidde herredene betydelig mindre enn i 1939.

Høstingen av utslåtter er gått ned til omtrent halvparten fra 1939 til 1949 mens arealet av kulturbeite er økt sterkt.

Tallet på frukttrær er etter de foreløpige oppgaver fra Jordbrukstellingen økt med 4,9 % fra 1939 til 1949. For hele landet skulle dette svare til en øking fra 3,77 mill. frukttrær i 1939 til 3,95 mill. i 1949. Også her er det en betydelig forskjell fylkene imellom. Østfold og Buskerud viser betydelig nedgang i tallet på frukttrær, mens Hedmark, Oppland og alle fylkene fra Telemark til Nord-Trøndelag viser stigning. Tallet på bærbusker er etter de foreløpige tellingsoppgaver gått ned med ca. 7 %.

Forbruket av kunstgjødsel var i krigsårene sterkt begrenset av tilførslene, forsåvidt kalium og særlig fosfor angår. I 1943—1945 var tilgangen på fosforgjødsel helt minimal. For kalium var tilgangen knappest i 1946, mens det i alle krigsårene ble brukt noe mer enn før krigen. Av kvelstoffgjødsel var tilgangen også i krigsårene forholdsvis rikelig, og forbruket større enn før krigen. I etterkrigsårene er kunstgjødselforbruket økt sterkt, bl. a. er forbruket blitt stimulert av de relativt lave priser som subsidiene har muliggjort. Prisene for kunstgjødsel ligger gjennomsnittlig bare 20 % over 1939-nivået, og subsidiene til kunstgjødsel har utgjort ca. 35 mill. kr. pr. år. Av fosfor var forbruket i 1949 vel dobbelt så stort som før krigen, av kvelstoff 2 ½ ganger så stort og av kalium henved 3 ganger så stort som i 1939. En må kunne regne med at denne sterke økingen i kunstgjødselforbruket under noenlunde gunstige vekstforhold vil føre til en vesentlig øking i avlen pr. dekar av de forskjellige vekster. Det viser seg da også at jordstyrene allerede har satt opp kravet til «middelsårsavling».

Værforholdene var stort sett ikke så gunstige for årsveksten i 1949 som i 1948, da vekstforholdene var svært gode over hele landet. Våren kom i 1949 tidlig over det meste av Sør-Norge. Over Østlandet var det varmt og godt arbeidsvær fra sist i april til midten av mai. Da ble det lavere temperatur, og det kom mye nedbør som sinket våronna. Regnværet varte til midten av juni. Det ble etterfulgt av varmere vær med langvarig nordavind, som førte til skorpet og ubekvem jord og tørkeskade på plantene. På Vestlandet ble våronna sinket av stor nedbør i april og første halvdel av mai. I Trøndelag og Nord-Norge kom våren senere. Disse landsdelene hadde rått og kaldt vær helt fra våren til sist i august.

Bortsett fra mindre områder, var det nedbørmangel over hele Sør-Norge i tida fra slutten av juni til sist i juli. På Vestlandet var det rikelig nedbør, men lav temperatur i august. Over Østlandet og Sørlandet var det atskillig bygevær i første delen av august, men stort sett var nedbøren i minste laget i disse landsdelene. Over store deler av Østlandet og Sørlandet var det sterk nattefrost 17.—18. august, på utsatte steder også 25.—26. august, med betydelig frostskade på poteter og mer ømtålelige grønnsaker. I storparten av september var det fint vær over hele landet. Temperaturen lå for det meste langt over det normale. I slutten av måneden ble det mer nedbør og lavere temperatur.

Over avlingsmengden foreligger det ennå bare foreløpige beregninger ved utgangen av september. De endelige beregninger vil først bli foretatt når det foreligger fullstendige oppgaver fra Jordbrukstellingen over arealer m. v.

Det ble et godt høyår. For hele landet under ett ble høyavlingen fra eng på dyrket jord oppgitt til 104 % av middelsår og for natureng til 99 %. Det ble relativt størst avling i Trøndelag, Agderfylkene og Nord-Norge. For hele landet er den totale høyavling beregnet til henimot 3 mill. tonn — omtrent som i 1948. Bare i de aller beste høyår før krigen var avlingen like stor.

Kornavlingen slo best til på Østlandet. I Trøndelag så det lenge ut til at kornet ikke skulle bli modent, men det særlig fine septemberværet hjalp utrolig. Avlen i % av middelsår er for høstrug oppgitt til 97 %, høsthvete 95, vårhvete 92, blandkorn 91, vårrug og bygg 90 og havre 85 %. Den samlede kornavling er beregnet til vel 300 000 tonn mot 357 000 tonn i 1948 og omkring 400 000 tonn i de beste kornårene før krigen.

Potetene kom sent igang fra våren av. I Sør-Norge ble de satt sterkt tilbake av sommertørken. Nordafjells var det for rått og kaldt. Nattefrosten i august gjorde stor skade i frostlendte strøk. For hele landet er potetavlingen oppgitt til 83 % av middelsår. Totalavlingen er beregnet til 1,16 mill. tonn mot 1,45 mill. tonn i 1948 og omkring 900 000 tonn i årene like før krigen. Stort sett fikk Vestlandet best avling. Rogaland kom høyest med 98 % av middelsår. På Østlandet kom Oppland høyest med 95 %. For de andre østlandsfylkene varierte det mellom 85 % i Vestfold og 72 % i Akershus. I Nord-Norge ble potetavlingen dårlig.

Rotvekstene ble satt tilbake av tørken på Østlandet. I det fine septemberværet tok de seg godt opp over hele landet. Avlingen er ansatt til 89 % av middelsår, med en samlet beregnet avling på 680 000 tonn mot 735 000 tonn i 1948 og 700 000—800 000 tonn i årene før krigen.

Engfrøavlen slo bra til for grasfrøets vedkommende. Kløverfrøet slo ikke fullt så bra til.

Det ble en relativt god beitesesong. Det var stort sett bra beitevær, om enn noe kaldt i fjellet.

Tilsammen er avlingen av høy, halm, korn, poteter og rotvekster beregnet til 1 923 mill. fôrenheter mot 2 060 mill. f.e. i 1948. Bare de tre særs gode avlingsår 1937, 1938 og 1939 viser tilsvarende høye tall.

Hagebruket hadde ikke noe særlig godt år. Epleavlingen er for Østlandet oppgitt til ca. 60 % av middelsår for sommerfrukt og 40 % for vinterfrukt. Ellers er epleavlingen stort sett oppgitt til 30 % av middelsår. Pærene ga omtrent 50 % av middelsår på Østlandet, og stort sett ennå mindre ellers. Kirsebærene ga noe bedre avling, 65—70 %. Plommene ga ca. 50 % på Østlandet, ca. 35 % ellers. Hagebærene slo bedre til enn frukten, omkring 90 % av middelsår.

Særlig tidliggrønnsakene ble i Sør-Norge satt tilbake av tørken. Kålvekstene ga ca. 80—85 % av middelsår, gulrot nær middelsår og de andre grønnsakene omkring 85—90 % av middelsår.

Husdyrhold.

Når mest mulig av planteproduksjonen skulle brukes direkte til mat i krigsårene og innførselen av kraftfôr omtrent ble borte, måtte husdyrholdet reduseres. Reduksjonen gikk særlig ut over svin og fjørfe, men også tallet på storfe og geit gikk ned, mens tallet på hest og sau økte. For å kunne nytte de naturlige beitemuligheter, og for å kunne få produksjonen av husdyrprodukter opp igjen så snart som mulig etter krigen, ble husdyrstyrken ikke redusert så sterkt, som nedgangen i fôrmengde skulle tilsi. Dyra ble fôret svakere, hvorved produksjonen gikk relativt sterkere ned enn tallet på dyr.

Også for husdyrholdet foreligger det nå foreløpige tall fra Jordbrukstellingen 20. juni 1949.

Tallet på hester viser en nedgang på 2 % i forhold til 1939. For hele landet skulle tallet da bli 200 000 mot 204 000 i 1939 og 206 000 i 1948. Det svære oppdrettet av hest i krigsårene har ført med seg at det nå er svært mye hest i aldersgruppen 5—16 år, mens det er lite av gammel hest og lite av de yngste årsklassene. I Nord-Norge er tallet på hester økt vesentlig.

Tallet på storfe i alt er gått ned med 16 % i forhold til 1939. Dette skulle svare til 1 222 000 storfe i 1949 mot 1 455 000 i 1939. For 1948 var det beregnet til 1 175 000. Nedgangen er særlig sterk for okser og ungdyr, mindre for mjølkekyrne. Med unntak av Troms viser alle fylkene over 10 % nedgang for storfe i alt.

Tallet på sau viser etter de foreløpige oppgavene en øking på 3,7 %. For hele landet skulle dette svare til 1 808 000 sau i 1949 mot 1 744 000 i 1939. For 1948 var tallet på sau beregnet til 1 629 000. I forhold til 1939, er sauholdet økt over hele Østlandet og i Trøndelag, mens det er nedgang i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Nordland.

Tallet på geit viser sterk nedgang i de aller fleste fylker. Bare Hedmark og Oppland viser hittil øking. Etter de foreløpige oppgavene er nedgangen fra 1939 35,1 %. For hele landet skulle dette svare til 161 500 geit i 1949 mot 249 000 i 1939. For 1948 var tallet beregnet til 145 000.

Svineholdet, som ble så sterkt redusert i krigsårene, er nå kommet over 1939-nivået. De foreløpige tall fra tellingen i sommer viser en øking fra 1939 på 13,7 %. For hele landet skulle dette svare til 411 500 svin i 1949 mot 362 000 i 1939 og 248 000 i 1948. Det er vel sannsynlig at det var den svære potetavling i 1948 som stimulerte til sterk øking av svineholdet. Tallet på bedekninger, som i tredje kvartal 1948 lå på 62—69 % av 1939, gikk i siste kvartal sterkt opp. Det lå i november og desember 35 og 40 % høyere enn tilsvarende måneder i 1939, som igjen lå 5 og 9 % over 1938, som det egentlig skulle sammenliknes med. Også i første halvår 1949 lå tallet på bedekninger høyere enn i 1939. Rogaland og Østfold viser etter de foreløpige tall nedgang i svineholdet, alle de andre fylkene viser øking.

Tallet på kaniner viser så å si over alt meget sterk nedgang. For de herredene en hittil har oppgaver for, er tallet gått ned til 1/10 av hva det var i 1939. For bikubene er forholdet svært forskjellig distriktsvis. Hittil viser hele Østlandsområdet nedgang, mens det er betydelig øking de fleste steder ellers i landet. Sett under ett er det en liten nedgang.

Tallet på høns ble i likhet med tallet på svin sterkt redusert under krigen, men også for hønsene viser de foreløpige oppgaver nå høyere tall enn i 1939 — 7,9 % øking. For hele landet vil dette svare til 3,7 mill. voksne høns i 1949 mot 3,4 mill. i 1939. For 1948 var tallet beregnet til 2,7 mill. Det skulle således være en øking siste året på 1 mill. De to foregående år var stigningen mellom 600 000 og 700 000 pr. år. Østfold, Akershus, Vestfold, Rogaland og Hordaland viser hittil nedgang i tallet på voksne høns sammenliknet med 1939. Alle de andre fylkene har minst 15 % stigning. Tallet på kyllinger er økt ennå sterkere enn tallet på voksne høns.

Tallet på pelsdyrgårder er gått ned til 37 % av hva det var i 1939. Dette skulle svare til ca. 8 000 pelsdyrgårder nå mot 21 000 i 1939. Tallet på sølvrev er etter de foreløpige oppgavene bare ¼ av hva det var i 1939. Dette skulle svare til ca. 125 000 sølvrev nå mot ca. 500 000 i 1939. Av blårev og mink var det forholdsvis lite i 1939. For disse dyreslag er det derfor vanskelig å foreta noen foreløpig beregning. Tallet nå er nok betydelig større enn i 1939, selv om også blårevavlen de siste år har vært i tilbakegang.

Av kraftfôr er det i alt i de 10 første månedene av 1949 innført litt mindre enn i de tilsvarende månedene av 1948. Det er innført noe mer mais — 124 000 tonn mot 108 000 tonn — og olje- og eggehviterike kraftfôrstoffer — 27 000 tonn mot 18 000 tonn — men mindre kli — 3 000 tonn mot 24 000 tonn — og mindre av «andre kraftfôrslag» (vesentlig tapioka og durra) — 10 000 tonn mot 22 000 tonn. Av råstoff til oljemøllene er det innført 40 000 tonn mot 50 000 tonn i samme tidsrom i 1948.

Oppgavene fra Statens Kornforretning over omsetningen av kraftfôr til grossist viser for de 9 første månedene av 1949 i forhold til samme tid i 1948 noe nedgang i omsetningen av eggehviterikt kraftfôr (inkl. sildmjøl) — 119 000 tonn mot 138 000 tonn — men noe stigning i omsetningen av kullhydratrikt kraftfôr — 180 000 tonn mot 169 000 tonn.

Den innveide mjølkemengden ved meieriene var i januar 1949 109 % av januar 1937—39. Siden økte prosenten måned for måned til 140 i august. September og oktober har forholdstallene 130 og 126. Under ett for disse 10 månedene har den innveide mjølkemengden vært 29 % større enn tilsvarende tid i 1937—39. I forhold til samme måned i 1948 har mjølkemengden i de 10 første månedene av 1949 vært mellom 16 (juni og juli) og 30 (mars) % større. Under ett for disse 10 månedene har den innveide mjølkemengden vært 22 % større enn samme tid i 1948. En må dog ikke ta dette som uttrykk for en tilsvarende stigning i den totale mjølkeproduksjon. Det er mange andre forhold som spiller inn her.

Smørproduksjonen har i de 10 månedene vært 22 % mindre enn samme tid i 1937—39, men 27 % større enn i 1948, produksjonen av hvit ost 9 % større enn i 1937—39 og 57 % større enn i 1948, og produksjonen av brun ost 33 % større enn i 1937—39 og 44 % større enn samme tid i 1948.

Kontrollerte slakt januar—oktober:

	1939	1947	1948	1949
Storfe ..	160 895	128 028	82 972	89 778
Hest ...	3 937	8 450	3 866	4 012
Svin	251 629	75 988	47 986	134 097
Sau	289 895	225 336	151 082	275 087
Geit	12 969	14 936	10 907	13 303
Spekalv .	170 124	170 960	148 320	156 726
Gjøkalv .	47 984	8 222	6 443	7 146

Av det kontrollerte slakt i 1949, er henved 60 000 sau og vel 5 000 svin innført vare. Men selv om en holder denne innførselen utenfor er tilførselen økt av alle slags slakt. Størst er økingen for svineslakt — en følge av den store øking i svineholdet. Helt fra mars måned av har det vært stor tilførsel av svineslakt. Som før påvist, er sauholdet økt betydelig fra 1948 til 1949. Oppgavene over kontrollerte sauslakt viser da også at det i 1948 (hele året) ble kontrollert henved 100 000 sauslakt mindre enn i 1947 — isteden ble besetningen økt.

Priser og lønninger.

Prisnivået for jordbruksprodukter og produksjonsmidler er fremdeles i stor utstrekning regulert av det offentlige på grunnlag av forhandlinger med jordbruksorganisasjonene. Budsjettnemnda for Jordbruket, oppnevnt i 1948, foretok beregninger som lå til grunn for prisforhandlingene i 1948. Beregningene tar sikte på å finne totalinntekt og kostnader i kroner for hele jordbruksnæringen. Både mengder og priser på produktene virker derfor på resultatene. Forhandlingene førte i september 1948 til en overenskomst om prisene for 2-årsperioden 1. juli 1948—1. juli 1950. For neste periode skal prisene fastsettes før 1. april 1950.

Siden denne prisavtale har det ikke vært vesentlige endringer i prisnivået for husdyrprodukter og korn. Den store øking i eggproduksjonen førte imidlertid til at markedsprisen for egg falt noe under maksimalprisen i sommermånedene, mens de knappere tilførsler av poteter, grønnsaker og frukt førte til prisstigning for disse varer. Disse prisbevegelser er nærmere kommentert under avsnittet «Priser».

Jordbrukets prisindeks.[1] *(1938/39 = 100.)*

	Jordbruksprodukter			Produksjonsmidler
	I alt	Planteprodukter	Husdyrprodukter	
1944/45	185	196	183	157
1948:				
1. kvartal	243	228	246	182
2. »	245	243	246	184
3. »	250	219	256	181
4. »	248	209	256	181
1949:				
1. kvartal	253	220	260	181
2. »	248	234	251	183
3. »	258	283	254	183

[1] Kvartalstallene er uveide gjennomsnitt av månedstallene. Månedstallene er beregnet uten grønnsaker og ull.

For mjølk har det generelle statstilskott siden prisforhandlingene i 1947 vært 14,8 øre pr. liter meieriført mjølk. Fra 1. januar 1949 er det gjennomført en viss sesongbevegelse i tilskottet, og for den del av mjølka som blir solgt til konsum, skal tilskottet variere etter fettprosenten i mjølka. Det nettoutbytte meieriene utbringer mjølka i, avhenger foruten av gjeldende produktpriser og statstilskott også av driftsutgiftene ved de enkelte meierier. For hele landet var nettoutbyttet av mjølka i øre pr. kg:

1938	1947	1948
18,38	45,75	46,74

Avsetningsforholdene for pelsskinn var fortsatt vanskelige i sesongen 1948/49, til tross for at det ved sesongens åpning ikke lenger var gamle skinn på lager. Gjennomsnittsprisene ved Oslo-auksjonene i desember 1948—april 1949 lå dog gjennomgående noe høyere enn gjennomsnittsprisene for sesongen 1947/48 for rev, men noe lavere for mink.

Priser for pelsskinn, kr. pr. stk.

	Sølvrev	Platinarev	Blårev	Standard mink
Gj.snitt 1938/39	94	..	..	..
» 1947/48	121	180	99	86
» 1948/49	130	179	100	62

Pelsskinneksporten har gått ned i etterkrigsårene både med omsyn til mengde og verdi:

Eksport av pelsskinn.

	Reve-skinn 1000 stk.	Mink-skinn 1000 stk.	Pelsskinn i alt mill. kr.
1939	371	10	29,3
1947	319	12	31,8
1948	256	21	25,0
Jan.—okt. 1949	127	24	13,9

Prisene for produksjonsmidler i landbruket har vært relativt stabile fra 1948 til 1949. For de fleste kraftfôrslag er prisene fremdeles ca. 30 øre pr. f.e. For maskiner og redskap er prisene steget noe, og Landbrukshøgskolens delindeks for disse varer er gått opp fra 192 for oktober 1948 til 206 for oktober 1949.

Prisene på jordbrukseiendommer, uttrykt ved den gjennomsnittlige skyldmarksverdi, steg fra kr. 5 617 i 1938 og kr. 6 304 i 1940 til kr. 9 184 i 1947. I 1948 var gjennomsnittsprisen kr. 9 027. Etter prisbestemmelsene er eiendomsprisene bundet til førkrigsnivået, men reguleringen har neppe vært fullt effektiv, samtidig som påkostninger siden 8. april 1940 i noen grad kan ha bidradd til økingen.

Jordbrukslønningene er steget forholdsvis sterkt siden 1938/39. Årslønn for menn er for 1948/49 steget med 12,4 % i forhold til forrige år og er nå ca. 4½ ganger lønnen i 1938/39. Daglønnen på egen kost var i 1948/49 ca. 3½ ganger lønnen i 1938/39. For kvinner er daglønnen økt like mye som for menn, årslønnen noe mindre.

Årslønn (på arbeidsgiverens kost).

	Menn		Kvinner	
	Kr.	Rel. tall	Kr.	Rel. tall
1938/39	576	100	382	100
1946/47	1 981	344	1 170	306
1947/48	2 312	401	1 347	353
1948/49	2 599	451	1 535	402

Lønnsomhet.

Sammenliknet med forholdene før krigen har prisene på innkjøpte produksjonsmidler steget langt mindre enn prisene på jordbruksprodukter. Som det framgår av tabellen over Jordbrukets prisindeks har prisene på jordbruksprodukter i 1949 ligget ca. 150 % over 1938/39-nivået, mens prisene på produksjonsmidler har ligget ca. 80 % over.

De gårdsregnskap som blir bearbeidd ved Norges Landbruksøkonomiske Institutt gir noen holdepunkter til å dømme om lønnsomheten i de forskjellige driftsår.

Regnskapsresultater fra norske gårdsbruk.

	Produksjons-inntekter	Drifts-kostnader	Forrentning i		Lønnsevne
	kr. pr. dekar		kr. pr. dekar	pst.	kr. pr. dekar
1938/39	90,81	81,09	9,72	2,8	32,05
1946/47	141,32	122,05	19,27	4,9	80,09
1947/48	141,43	137,60	3,83	1,0	71,23

Til tross for tørkesommeren 1947 nådde inntektene i 1947/48 det samme beløp som året før, men utgiftene økte slik, at forrentningen i kr. pr. dekar og i prosent av kapitalen ble vesentlig redusert. I driftskostnadene inngår arbeidslønn både til leid hjelp og til brukeren selv med familie. Lønnsevnen, som gir uttrykk for det beløp som blir igjen som godtgjørelse for arbeid, er noe lavere enn forrige år, men ligger betydelig høyere enn tallet for 1938/39. Likevel er lønnsevnen for 1947/48 pr. time bare beregnet til kr. 1,18.

De beregninger over jordbrukets totalregnskap, som er utført i samband med prisforhandlingene, viser en noe sterkere øking av inntektene og lønnsevnen enn driftsregnskapene. Beløpene var i mill. kr.:

Totalregnskap for jordbruket. Mill. kr.

	Inn-tekter	Kost-nader	Netto real-inntekt	Total arbeids-inntekt
Regnskap 1938/39	631,5	310,3	321,2	229,2
Regnskap 1947/48	1 231,6	483,5	748,1	677,2
Foreløpig regnskap 1948/49	1 500,0	500,6	999,4	957,0
Budsjett 1949/50	1 461,4	548,3	913,1	870,3

Inntektene omfatter bare selve jordbruket med hagebruk og gartneri. Skogbruk og pels-

dyravl er holdt utenom. Kostnadene omfatter også kapitalslit, men ikke godtgjørelse for eget og leid arbeid. Differansen mellom inntekter og kostnader gir nettorealinntekt, som etter tillegg av særlige statstilskott og fradrag av kapitalrente gir total arbeidsinntekt, som svarer til lønnsevnen i driftsregnskapene.

Disse beregninger over totaltall for hele jordbruket ligger også til grunn for tallene for jordbruket i nasjonalbudsjettet, men beregningene er ajourført og omregnet til kalenderår. Inntektene omfatter her verdien på jordbrukets hånd av husdyr- og planteprodukter for salg og egenkonsum, mens verdien av økingen i husdyrbestand og fôrbeholdninger og egne investeringsarbeider ikke er regnet med. Tallene er i mill kr.:

	Inntekter	Kostnader og kapitalslit
1948	1 238	496
1949	1 356	546

På grunn av den sterke øking i husdyrproduksjonen, er inntektene steget med ca. 10 %. Ved vurdering av dette tall må en ta omsyn til at verdien av økingen i husdyrbestand og fôrbeholdninger er falt med ca. 60 mill. kr. fra 1948 til 1949.

Skogbruk.

I etterkrigsårene har skogbruket spilt en viktig rolle for Norges økonomi; dels fordi det skaffer materialer til bygge- og anleggsvirksomheten, i første rekke boligbyggingen, og dels fordi tømmeret er hovedråstoff for en av våre viktigste eksportindustrier, nemlig treforedlingsindustrien. For å dra fordel av høykonjunkturen på verdensmarkedet og dessuten å dekke det innenlandske behov, har statsmyndighetene derfor lagt stor vekt på å øke avvirkingen så sterkt som mulig og har nedlagt et betydelig arbeid på forskjellige måter for dette formål. For å stimulere skogeierne til å utvide skogdriften er således tømmerprisene satt opp og skogsarbeidernes lønninger er økt. Ved siden av dette er det satt i gang en rekke andre mer spesielle tiltak som yrkesopplæring, utbygging av skogveinettet, bedring av husværforholdene, innføring av tekniske hjelpemidler som motorsager m. v. og overføring av arbeidskraft fra andre yrker i den travleste hogstsesong. Videre er det lagt ned et stort arbeid for øking av kulturarbeider i skogene. Før en går inn på resultatene av skogdriften, skal det bli gitt en nærmere omtale av pris- og lønnsutviklingen og de mer spesielle tiltak fra statens side.

Prisen på tømmer og ved som under og etter krigen var fastsatt av myndighetene, ble for driftsåret 1949/50 fastsatt etter forhandlinger mellom kjøpere og selgere. Partene var på forhånd gjort kjent med at de priser som kunne godkjennes ikke måtte føre til øking av de innenlandske priser på trematerialer og papir. Prisene måtte videre gi plass til pensjonsavgift for skogsarbeidere med kr. 0,50 pr. m³ og en gjennomsnittlig investeringsavgift av ca. kr. 1,30 pr. m³. For driftsåret 1948/49 var både pensjons- og investeringsavgift bare lagt på tømmer til eksportproduksjon med henholdsvis kr. 4,00 og kr. 7,00 pr. m³, mens avgiftene for 1949/50 er pålagt alt salgstømmer, men med varierende satser.

Basisprisene for tømmer og ved på Østlandet. (Eksklusive investeringstilskott.)
Kr. pr. m³ for tømmer og pr. favn 60 cm for ved.

Driftsår	Skurtømmer[1]		Sliperi- og cellulosetømmer		Skurslip (furu)	Favneved	
	Gran	Furu	Gran	Furu		Barved	Bjørk
1938/39	16,00	14,50	13,00	8,25	10,50	18,00	24,00
1939/40	19,50	18,50	15,80	11,00	14,25	21,00	29,00
1940/41	21,00	20,00	15,80	11,50	15,25	25,00	35,00
1941/42	23,00	23,00	19,00	16,00	18,50	[2] 36,00	[2] 47,50
1942/43	24,50	24,50	20,50	17,50	20,00	[2] 36,00	[2] 47,50
1943/44	26,50	26,50	23,00	20,00	22,50	[3] 36,00	[3] 47,50
1944/45	27,00	26,50	23,00	20,00	22,50	[3] 36,00	[3] 47,50
1945/46	35,00	35,00	30,75	27,00	29,50	[3] 41,00	[3] 55,00
1946/47	41,50	41,50	35,00	31,00	34,50	[3] 44,00	[3] 58,00
1947/48	45,50	45,50	39,00	35,00	38,50	53.00	66,00
1948/49	46,50	46,50	40,00	36,00	39,50	55,00	68,00
1949/50	46,00	45,00	39,50	33,00	36,50	55,00	68,00

[1] Beregnet etter «grunnpris» kr. 10.00 pr. m³. [2] Prisen i sone 1. [3] Hertil kr. 3.00 i tillegg for «vanskelige driftsforhold.»

Utbetalingsprisene til skogeiere for 1949/50 har for skur- og cellulosetømmer av gran gått ned kr. 0,50 fra 1948/49. For skurtømmer av furu er nedgangen kr. 1,50 og for skurslip og cellulosetømmer av furu er den kr. 3,00.

Prisutviklingen innenlands viser at i etterkrigsårene har tømmerprisene steget sterkere enn prisene på andre varer. Når de ikke har fulgt stigningen i verdensmarkedets priser på treforedlingsprodukter, er det omsynet til det innenlandske lønns- og prisnivå som har vært avgjørende. Ved en ytterligere forhøyelse av tømmerprisene måtte en regne med at prisene innenlands på byggematerialer og andre foredlingsprodukter ville følge med. For å unngå dette og likevel stimulere til større avvirking fikk skogeierne tillegg til tømmerprisen i form av et investeringstilskott. For 1947/48 var dette kr. 3,00 pr. m³, for 1948/49 kr. 4,00 og for 1949/50 ca. kr. 1,30. Investeringstilskottet ble for de to førstnevnte år finansiert ved en særskilt avgift på forbruk av tømmer til eksportproduksjon med henholdsvis kr. 6,00 og kr. 7,00 pr. m³, mens det for 1949/50 er tatt med i den avtalte pris på alt tømmer.

Investeringstilskottet blir ikke utbetalt direkte, men er bundet til at visse arbeider som bygging av veier og husvær o. l. til nytte for skogdriften blir utført, og det kan først utbetales når arbeidene er ferdige.

Arbeidslønningene i skogbruket har i etterkrigsårene steget sterkere enn andre lønnssatser og mer enn tømmerprisene har steget. Det må dels sees på bakgrunn av de relativt lave lønninger i skogbruket før og under krigen og dels på bakgrunn av arbeidskraftsituasjonen de siste år. I de to første etterkrigsår ble både grunnlønnene pr. m³ og stokketilleggene forhøyd sterkt. Senere har grunnprisene pr. m³ vært uforandret, mens tilleggene for gangtid og vanskelighetstilleggene fortsatt har steget.

Lønnstariffene for skogsarbeid i driftsårene 1947/48 og 1948/49 ble fastsatt ved kjennelser av Lønnsnemnda den 6. august 1947 og 22. juli 1948. Ved den siste kjennelsen ble enkelte satser for timelønninger regulert, og det var også en teknisk revisjon av en del tariffbestemmelser. Ellers ble satsene fra 1947/48 gjort gjeldende for 1948/49 bortsett fra at tillegget for gangtid ble forhøyd fra 5 og 7,5 % til 7 og 10 % for veilengder større enn 2,5 og 3,5 km. Gangtillegget for vei over 5 km ble uforandret 15 %. Videre var det bestemmelse om indeksregulering fra 1. mai 1949 i tilfelle indekstallet for levekostnadene endret seg 5 poeng eller mer pr. 15. april 1949 i forhold til 15. august 1947.

Kjennelsen i Lønnsnemnda bygde på at basisprisen for midtmålstømmer klasse 2 i Glomma var kr. 39,00 pr. m³. I kjennelsen var det vedtatt at tariffens lønnssatser skulle forhøyes med 2 % for hver krone som basisprisen stiger med. Da denne basispris steg med kr. 1,00 førte bestemmelsen til at lønnssatsene ble forhøyd med 2 %.

Utdrag av tariffene for hogst.

Driftsår	Vedhogst			Tømmerhogst sone 1			
	1-meters reis	Pr. meterfavn fra rot		Merkingstømmer		Ubarket skurtømmer	
		Bjørk	Barved	Pr. m³	Tillegg pr. stokk	Pr. m³	Tillegg pr. stokk
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Øre	Kr.	Øre
1941/42	0,60 0,77	9,50	8,25	2,75	8	1,45	4,5
1943/44	0,60 0,77	9,50	8,25	2,75	8	1,45	4,5
1945/46	1,20	15,50	13,60	4,06	11,8	2,14	6,6
1946/47	1,20	15,50	13,60	5,50	12,5	3,30	7,6
1947/48	1,45	18,90	16,60	5,50[1]	20	3,30	12
1948/49[2].....	1,45	18,90	16,60	5,50[1]	20	3,30	12
1949/50[2].....	1,45	18,90	16,60	5,50[1]	20	3,30	12

[1] Øyet tømmer kr. 0,40 pr. m³ i tillegg. [2] + 2 % tillegg ved oppgjør.

Overenskomsten for 1948/49 ble oppsagt av begge parter. Etter langvarige forhandlinger ble forslag av riksmeglingsmannen til ny tariff vedtatt i begynnelsen av november 1949. Den nye avtale har høyere satser for dagbetaling, men akkordsatsene er uforandret (2 % — tillegget medregnet). Det er disse som har betydning for de vanlige driftsutgifter ved hogst og kjøring.

Utdrag av tariffene for skogkjøring sone 1. Kr. pr. m³.

Driftsår	Lunning	På og avlessing	Kjøring pr. km		
			Inntil 2 km	2—4 km	Fra og med 4 km
1941/42	1,25	0,67	0,62	0,55	0,50
1943/44	1,25	0,67	0,62	0,55	0,50
1945/46	1,85	0,99	0,92	0,81	0,74
1946/47	2,22	1,14	1,14	1,03	0,81
1947/48	2,35	1,20	1,29	1,16	0,91
1948/49[1]	2,35	1,20	1,29	1,16	1,00
1949/50[1]	2,35	1,20	1,29	1,16	1,00

[1] + 2 % tillegg ved oppgjør.

Sone 1 omfatter Østfold og Akershus fylke og lavlandsdistriktene i Hedmark, Oppland og Buskerud. Høyereliggende områder i de tre sistnevnte fylker og Vestfold, Telemark og Agderfylkene hører til sone 2 med noe høyere tariffsatser. For Trøndelag gjelder det særskilte bestemmelser.

Feriegodtgjørelsen er etter ferieloven 6,5 % av det opptjente beløp og lovens system med feriebøker og feriemerker ble gjennomført fra 15. mai 1948, men 6,5 % feriegodtgjørelse var gjort gjeldende allerede fra 15. november 1947. For kjøring regnes feriegodtgjørelse av 60 % av det opptjente beløp.

På grunnlag av de fastsatte basispriser for tømmer og tariffoverenskomster for skogsarbeid kan det utføres beregninger over de gjennomsnittlige tømmerpriser til skogeier og over de gjennomsnittlige driftsutgifter. Da det ikke foreligger oppgaver over fordeling av hogstmengdene på de enkelte prisgrupper og av tømmermengdene etter dimensjon, er det umulig å beregne den gjennomsnittlige tømmerpris helt nøyaktig. I etterfølgende oppgave er det derfor bare satt opp beregnede gjennomsnittspriser for midtmålstømmer av gran og barket og ubarket toppmålstømmer. For toppmålstømmer er det regnet med like store mengder gran og furu og for midtmålstømmer er det regnet med et skjønnsmessig tillegg til basisprisene på grunn av pristillegget i klasse 1.

Driftsutgiftene er beregnet etter tariffsatsene og med et gjennomsnittlig prosentvis tillegg for vanskelighetsgrad og gangtid. Gjennomsnittlig kjørevei er satt til 2,5 km. Utgiftene til blinking, avrekning, merking og tømmermåling, trygd, avgifter til salgsforening og kulturarbeid og utgifter til veier og husvær m. v. er satt opp etter gransking av annet foreliggende materiale. Administrasjonsomkostningene er regnet etter 6 % av tømmerets bruttoverdi (framdrevet). Det er regnet med det vanlige tillegg av 3 % for måling i skogen og 10 % tillegg for ubarket tømmer. Det er ikke gjort tillegg i prisene for levering på fabrikktomt. Det er heller ikke gjort fradrag for levering ved bilvei og det er ikke gjort tillegg i driftsutgiftene for bilkjøring. Derimot er det regnet med forholdsmessig tillegg i driftsutgifter for sone 2 og for fløting på skogeiers hånd. Ved vurdering av tallene må det tas omsyn til de forutsetninger beregningene hviler på (se tabell øverst på s. 44).

Tabellen over tømmerpriser og driftsutgifter viser at rotverdien av tømmeret (dvs. det skogeierne får igjen for tømmeret) steg betydelig fra 1945/46 til 1947/48, men at den senere har holdt seg omtrent uforandret, dog med tydelig svikt for 1949/50. Videre viser oversikten at driftsutgiftene for hele årrekken etter krigen har økt sterkere enn tømmerprisene.

For å øke avvirkingen raskt og gjøre skogsarbeidet lettere har det i etterkrigstiden vært lagt stor vekt på yrkesopplæringen, husværspørsmålet, de tekniske spørsmål som bruk av motorsager og utbyggingen av skogsbilveiene.

For yrkesopplæringen er det først og fremst blitt lagt vekt på å få instruktører som ved kurser ute i skogdistriktene kunne få innarbeidd en effektiv arbeidsteknikk og ordentlig stell av redskap. Yrkesskolen for skogsarbeidere som ble opprettet i 1946 har ved siden av dette også søkt å finne fram til de beste redskapstyper.

Bygging av skogshusvær har økt sterkt i årene etter krigen. For å påskynne dette ble det for 1948/49 bevilget et særskilt statsbidrag på 1,2 mill. kroner. Ved hjelp av dette ble det oppført i alt 716 koier med 4 958 sengeplasser for en samlet utgift av ca. 5,5 mill. kr. Dertil har staten i mer fjerntliggende skogområder oppført 110 koier til en omkostning av ca. 1,4 mill. kr. Byggingen av disse er finansiert av «arbeidsløshetens tiltaksfond» og koiene overlates skogeierne på leiebasis. Endelig er det i statens skoger, almenninger og kommuneskoger oppført ca. 75 koier uten bidrag til en omkostning av ca. 0,6 mill. kr. I alt vil det

Tømmerpriser og driftsutgifter for midtmålstømmer av gran og barket og ubarket toppmålstømmer. Beregnet i kroner pr. m³. Investeringstilskott kommer i tillegg.

	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50[1]
Cellulosetømmer av gran:					
Pris for framdrevet tømmer	32,00	36,50	41,00	42,10	41,60
Driftsutgifter	19,65	22,10	25,66	26,39	26,36
Tømmerets rotverdi	12,35	14,40	15,34	15,71	15,24
Driftsutgifter i % av pris	61,4	60,5	62,6	62,7	63,4
Skurtømmer, barket:					
Pris for framdrevet tømmer	35,00	41,50	45,50	46,50	45,50
Driftsutgifter	19,53	22,10	25,39	26,12	26,06
Tømmerets rotverdi	15,47	19,40	20,11	20,38	19,44
Driftsutgifter i % av pris	55,8	53.3	55,8	56,2	57,3
Skurtømmer, ubarket:					
Pris for framdrevet tømmer	33,25	39,43	43,23	43,25	42,31
Driftsutgifter	17,35	20,21	22,76	23,36	23,30
Tømmerets rotverdi	15,90	19,22	20,47	19,89	19,01
Driftsutgifter i % av pris	52,2	51,3	52,6	54,0	55,1

[1] Foreløpige tall.

altså for 1948/49 være oppført ca. 900 koier for ca. 7,5 mill. kr.

Av de nye redskaper for hoggerne har motorsagene vakt mest oppmerksomhet. I driftsåret 1947/48 ble det innført 1000 motorsager foruten at det ble gitt støtte til fabrikasjon av en norsk motorsagtype. Hittil er det tatt i bruk ca. 1700 motorsager til en verdi av ca. 3,2 mill. kr. Av disse er ca. 560 av norsk fabrikat. Hvilken betydning motorsagene vil få, er det ennå for tidlig å ha noen sikker mening om. Bruken av motorsagene reiser både tekniske og økonomiske problemer som ennå ikke er løst tilfredsstillende.

Utbyggingen av skogsbilveier og andre skogsveier har økt sterkt i årene etter krigen, særlig etter at det kom skikkede veibyggemaskiner (bulldozere) på markedet.

Innførsel av veibyggemaskiner (bulldozere).

	Antall	Verdi mill. kr.
1947	10	0,8
1948	25	1,6
1949	45	2,9

En statistikk over skogsveier er under arbeid, men det foreligger ingen oppgave ennå. Staten har siden 1933 gitt bidrag til bygging av skogsbilveier. I 1947/48 var dette bidrag ca. 1,1 mill. kr. og i 1948/49 ca. 1,6 mill. kr. Etter en foreløpig oversikt utgjør statsbidragene til skogsveibyggingen ca. 30 % av anleggsomkostningene.

For å lette overføringen av arbeidskraft til skogbruket har det vært satt i gang kurser for opplæring av den yrkesfremmede arbeidskraft, og vært ytt reisebidrag og dagverksbidrag under opplæringstiden. Det foreligger ingen oppgave over hvor mye dette har betydd for avvirkingen.

Sysselsettingen i skogbruket var i forrige sesong omtrent like stor som i 1947/48. Den leide arbeidskraft i vinterhalvåret 1948/49 er av Arbeidsdirektoratet anslått til gjennomsnittlig 44 000 mann. Sommeren 1949 var syselsettingen mindre enn i foregående år, og Arbeidsdirektoratet har anslått den leide arbeidskraft til 15 000 sommeren 1949 mot 20 000 sommeren 1948. I tillegg til den leide arbeidshjelp om vinteren kommer skoggårdenes egne folk. Denne arbeidsinnsats er av Landbruksdepartementet anslått til 18 000 halvårsverk i vintersesongen 1948/49.

I de rapportene over tømmerdriften som skogdirektøren innhenter gjennom fylkeskontorene gis det også oppgaver over hoggere i arbeid.

Hoggere i arbeid.

	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50
pr. 15. nov.	..	21 573	20 732	..
» 15. des.	..	26 979	25 645	23 851
» 15. feb.	30 960	28 880	28 747	
» 15. mars	28 250	..	23 003	
» 15. april	13 380	12 992	2 773	

Oppgavene blir gitt av herredsskogmestrene (skogoppsynsmennene) som bygger på opplysninger fra skogeierne og den lokale arbeidsformidling. Oppgavene er til dels skjønnsmessige, men en antar at de er forholdsvis nøyaktige.

Sønnafjells var værforholdene i 1948/49 stort sett sjelden gunstige for skogsdriften. Høsten og vinteren var mildere enn vanlig og det var lite nedbør. Hogsten foregikk altså under sjelden gode forhold. For lunning og kjøring var forholdene mer vekslende. I høyereliggende strøk frøs det på tilstrekkelig før snøen la seg og da det var nok snø for framkjøringen, gikk den lett unda. I lavere strøk derimot gikk tælen opp igjen og nedbøren kom delvis som regn så det ble for lite snø. Her ble det derfor vanskelig med framkjøringen. I Trøndelag var forholdene ganske anderledes enn Sønnafjells. Her var det mye nedbør, og frost og mildvær vekslet slik hele vinteren at framkjøringen var vanskelig og atskillig tømmer ble derfor liggende igjen i skogen.

Av en senere oversikt framgår det at det i 1948/49 ble hogd ca. 1¼ mill. m³ tømmer mer enn i 1947/48, til tross for at det var færre hoggere i arbeid. En vesentlig del av dette kommer nok av at værforholdene i 1948/49 var svært gode, mens det i 1947/48 var svært store snømengder over store deler av landet og en lengre kuldeperiode. Skogdriftene kom tidlig i gang i 1948/49 og det ble i alt avvirket 7 754 000 m³ salgstømmer. Dette kvantum overgås bare av driftsåret 1920/21 med litt over 7,8 mill. m³, men det er bare ubetydelig høyere enn i 1937/38 da det var litt over 7,7 mill. m³. Etter en foreløpig oppgave for 1948/49 gikk 3,1 mill. m³ til sagbrukene, ca. 4 mill. m³ til tremasse- og celluloseindustrien, ca. 0,4 mill.m³ til annen industri og spesialvirke og ca. 0,3 mill. m³ til utførsel ved fløting i grensevassdragene.

At tømmerkvantumet ble så stort i siste sesong skyldtes også at eierne av små skoger avvirket ekstra mye. Denne hogst foregår i mange tilfelle uten leid hjelp. Av praktiske grunner går det gjerne flere år mellom hver gang det hogges i de mindre skoger, og som regel vil hogsten bli konsentrert om de år eierne tror at prisene på tømmer er høyest.

Til brensel ble det i 1947/48 hogd til salg ca. 1 mill. m³ svarende til ca. 625 000 favner. Herav var ca. 0,7 mill. m³ barved og ca. 0,3 mill. m³ lauvved. For 1948/49 var det en sterk nedgang i mengden av salgsved, men det foreligger ingen endelig oversikt. Foreløpig er det regnet med 0,7 mill. m³ salgsved i 1948/49.

Rapport om tømmerdriften pr. 15. desember 1949 viser at det til da var avvirket 2,0 mill. m³ tømmer til salg mot 3,3 mill. m³ i 1948 og 2,75 mill. m³ i 1947. Det er altså hogd 1,3 mill. m³ mindre enn til samme tid i 1948. Samtidig viser rapportene at det er 1 794 færre hoggere i arbeid og at det mangler 3 154 hoggere. I 1948/49 ble det hogd ca. 4,4 mill. m³ og i 1947/48 ca. 3,7 mill. m³ i driftsåret senere enn den 15. desember. Under forutsetning av en vanlig driftsvinter skulle en kunne regne med at det blir hogd 3,5 à 4 mill. m³ i resten av driftsåret. Det samlede driftskvantum for 1949/50 skulle da bli knapt 6,0 mill. m³.

I tillegg til salgshogsten kommer hjemmeforbruket på gårdene av trevirke fra egen skog eller tatt på bruksrett. Beregningene over dette bygger på en representativ undersøkelse i 1936/37. Denne er omregnet etter eiendomsfordelingen ved Jordbrukstellingen 1939. Det samlede forbruk av trevirke på gårdene er i alt ca. 3,2 mill. m³ rundt virke. Av dette er ca. 0,4 mill. m³ kjøpt gagnvirke, mens resten — ca. 2,8 mill. m³ — kommer som tillegg til salgshogsten.

Samlet hogst. Mill. m³.

Driftsår	Til salg		Husbehovsvirke på gårdene	Samlet hogst
	Tømmer	Ved		
1939/40	5,4	1,1	2,8	9,3
1940/41	5,9	2,5	2,8	11,2
1941/42	5,1	2,8	2,8	10,7
1942/43	4,2	3,0	2,8	10,0
1943/44	4,0	2,5	2,8	9,3
1944/45	2,6	2,4	2,8	7,8
1945/46	4,5	1,4	2,8	8,7
1946/47	6,1	1,1	2,8	10,0
1947/48	6,5	1,0	2,8	10,3
1948/49	7,8	0,7	2,8	11,3

Siden 1937 har det foregått en revisjonstaksering av landets skoger. Omtrent halvparten av skogmarken er nå behandlet (1949) og resultatene viser at beholdningene av trevirke i skogene (bestandskubikkmassen) siden

forrige taksering i årene 1919—1930 har økt med gjennomsnittlig ca. 0,5 % pr. år og tilveksten med ca. 0,9 % årlig. Den årlige tilvekst er foreløpig beregnet til ca. 12,0 mill. m³ med følgende fordeling etter treslag:

Furu	2,8	mill. m³
Gran	7,2	» »
Lauvtrær	2,0	» »
Sum tilvekst ..	12,0	mill. m³

Av de ca. 10 mill. m³ i bartretilvekst regner en med at ca. 9 mill. m³ er nyttbart. Det er vanskelig å si hvor mye av lauvtretilveksten som er nyttbar. Tilveksten for lauvtrær er bare beregnet for trær med over 5 cm brysthøydediameter. Her har en regnet med at 2 mill. m³ er nyttbart. Mye av lauvskogen ligger imidlertid slik til at den ikke kan utnyttes fordi framdriften er for kostbar. Det har ikke vært undersøkt særskilt hvor mye av skogtilveksten som ikke kan drives fram på grunn av beliggenheten, men det er antatt at minst 5 % av avkastningen for bar- og lauvskog tilsammen for tiden vanskelig kan nyttes av denne grunn. For lauvskogen alene er prosenten sikkert mye større.

Sammenlikner en den nyttbare tilvekst — tilsammen ca. 11 mill. m³ — med tabellen over hogstmengden, viser det seg at det i de siste årene har foregått en oppsparing slik at kubikkmassen på rot har økt. Ser en imidlertid på bar- og lauvtretilvekst hver for seg, viser det seg at for 1948/49 var det avvirket ca. 9,8 mill. m³ bartrevirke, altså mer enn den årlige bartretilvekst. Men da en heller ikke kan nytte all denne på grunn av for kostbar drift, blir hogsten i barskogen i de nyttbare områdene betydelig større enn tilveksten. For lauvskogen var hogsten i 1948/49 ca. 1,5 mill. m³ mot en tilvekst av ca. 2 mill. m³. I lauvskogen er det altså et relativt stort overskott, men dette kommer vesentlig av at beliggenhet og transportforhold hindrer utnyttelsen. En stor del av lauvskogarealene ligger i Nord-Norge eller opp mot snaufjellet hvor avstandene er store og det ikke finnes veier. Fagfolk hevder at produksjonen av bartrevirke kan økes med 50 % eller mer, men det forutsetter at all skog kan nyttes og at en del av tilveksten blir spart til gjenreising av skogbestanden samtidig som omfattende kulturarbeider blir utført, skogsveier bygd osv.

På grunnlag av de framdrevne kvanta i driftsårene 1945/46 til 1948/49 har en i følgende tabell beregnet bruttoverdi, og driftsutgifter og rotverdi for tømmer til salg.

Bruttoverdi, driftsutgifter og rotverdi for tømmer til salg i mill. kr.

	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Bruttoverdi	148,4	233,4	276,9	338,1
Driftsutgifter	84,7	130,9	161,5	200,9
Rotverdi	63,7	102,5	115,4	137,2
Driftsutgifter i % av bruttoverdi	57,1	56,1	58,3	59,4

Fiskerier.

Naturgrunnlaget.

Bortsett fra skrei og visse andre fiskesorter synes forekomstene av fisk i kystfarvannene og på de nærmeste banker utenfor å ha vært omtrent som normalt. Værforholdene var imidlertid, særlig i begynnelsen av året, ytterst slette praktisk talt langs hele kysten. Dette spilte selvsagt størst rolle for fangstutbyttet under de to store sesongfiskerier som foregår i første kvartal, nemlig vintersildfisket og lofotfisket. Men også for en rekke andre fiskerier førte det stormfulle vær i vinter- og vårmånedene til sterk reduksjon av det ventede fangstresultat. Av slike fiskerier kan nevnes skreifisket utenom lofotfisket, bankfisket og håbrannfisket. Også det vanlige kystfiske var sterkt værhemmet i første kvartal.

Kapitalutstyr.

Tilgangen på fiskeredskaper har vært god, og redskapsrasjoneringen kunne derfor oppheves fra 1. juli 1949. Reduksjonen i redskapskapitalen under og like etter krigen er imidlertid neppe blitt overvunnet ennå, selv om det har funnet sted en betydelig nettoinvestering i fiskeredskaper i de siste årene. Importen av redskaper og råvarer for redskapsproduksjonen etter krigen er gjort for Statens regning, først av innkjøpskontorene og senere av Fiskeridirektoratet. For årene 1946 til 1949 regner Fiskeridirektoratet med at fiskerne skal ha kjøpt fiskeredskaper for i alt 188 mill. kr., eller gjennomsnittlig 47 mill. kr. pr. år. For å støtte fiskerne under gjenreisingen av redskapskapitalen har Staten ytt betydelige subsidier til fiskeredskaper. Subsidiebeløpets størrelse er anslått til ca. 20 mill. kr. i 1949 mot ca. 18 mill. kr. i 1948.

Når det gjelder tap og slitasje på fiskefarkoster under krigen er det sannsynlig at gjenreisingen er fullført. Ifølge «Merkeregistret»

var det i oktober 1948 12 575 dekkede fiskefarkoster mot 12 557 i 1939, altså praktisk talt like mange. Men farkostenes fordeling på størrelse viser at det har vært en tydelig forskyvning fra før krigen i retning av større båter. I størrelsesgruppene 50—100 fot var det således over 400 flere båter i 1948 enn i 1939. I 1949 er det ifølge Fiskeridirektoratets beregninger på grunnlag av godkjente byggekontrakter fullført 126 farkoster over 30 fot inntil utgangen av september. Av disse nybyggingene lå 53 stkr. i størrelsesgruppen 50—70 fot, mens bare 39 stkr. lå i størrelsesgruppen 30—50 fot. Når det gjelder åpne motorbåter har en ingen andre oppgaver å bygge på enn «Merkeregistret». Ifølge dette er tallet gått opp fra 10 600 i 1940 til 18 600 i 1948. Denne øking skyldes imidlertid for en vesentlig del registrering av eldre båter.

Foruten nybygginger og ombygginger av eldre båter har det også skjedd en betydelig investering i fiskerflåten ved installering av moderne utstyr som lysanlegg, radio, ekkolodd m. v.

Investeringen i fiskerflåten finansieres for en stor del av Statens Fiskarbank. Ved utgangen av september 1949 var bankens utlånsmasse kommet opp i 56,9 mill. kr., hvorav bare 1 mill. kr. var til redskaper og faste anlegg. Dette er en meget sterk øking fra 1945, da banken pr. 30. juni hadde et samlet utlån på 8,8 mill. kr.

Deltaking.

Det finnes ingen direkte oppgaver over den samlede deltaking i de norske fiskerier. Bortsett fra skreifiskeriene og selfangsten, hvor det blir foretatt telling av fiskere og fangstfolk, må beregningen over deltakingen bygge på indirekte oppgaver og skjønn. Ifølge Fiskeridirektoratets beregninger har deltakingen vært en del større i 1949 enn året før, slik som vist i følgende oppstilling:

	1949 Ant. mann	1948 Ant. mann
1. kvartal	61 000	59 900
2. »	67 300	64 700
3. »	43 300	40 400
4. »	43 500	44 500

Økingen i 1. kvartal faller på vintersildfisket, mens deltakingen i torskefiskeriene regnes å være gått ned med 2 000 mann. Økingen i 2. og 3. kvartal skyldes vesentlig større deltaking i seifisket og fisket i fjerne farvann.

Fangstresultatet.

Den samlede fangstmengde av årets fiske regnes å komme opp i 1 035 000 tonn. Dette er en nedgang fra rekordfangsten i 1948 på ca. 260 000 tonn, eller 20 %. Førstehåndsverdien er beregnet til 295 mill. kr., og gir en nedgang fra året før på 21 mill. kr., eller 7 %.

Samlet fangstutbytte.

	Mengde tonn	Verdi 1000 kr.
Gj.sn. 1930—34	876 723	70 358
» 1935—39	993 258	89 316
» 1940—44	787 591	156 391
» 1945—49	1 008 800	257 300
1947	1 031 521	299 537
1948	1 297 215	315 929
1949	1 035 122	295 000

Oppgavene for 1948 og 1949 er foreløpige, og de fangsttall som er gitt nedenfor for de enkelte fiskerier er tildels usikre. Det er sannsynlig at de endelige tall etter Norges Fiskerier vil vise en del avvik, men i de fleste tilfelle skulle tallene være pålitelige nok til å vise bevegelsen fra 1948.

Fangstmengden fordelt på viktigere fiskerier.
1000 tonn

	1949	1948
Lofotfisket	66,7	71,0
Annet skreifiske	24,1	32,7
Vårfisket i Finnmark	22,2	25,1
Grønlandsfisket	9,8[1]	0,6[1]
Bjørnøyfisket	0,8[1]	2,6[1]
Torskefisket ved Island	0,1[1]	—
Bankfisket i Nordsjøen og Norskehavet	10,4[1]	11,2[1]
Storträlernes fiske	7,5[1]	13,0[1]
Seifisket i Finnmark	27,9	26,0
Annet seifiske	..	29,0
Vintersildfisket	567,6	819,6
Feit- og forfangstsildfisket	21,6	17,9
Småsildfisket	96,4	87,8
Trålfisket Fladen Grunn	4,5	5,7
Sildefisket ved Island	25,9	23,9
Brislingfisket (inkl. Skagen)	9,5	7,5
Makrellfisket	13,5	13,0
Håbrannfisket	0,9	..
Hummerfisket	0,7	..
Rekefisket	1,9	..
Krabbefisket	8,0	..

[1] Ferskfiskvekt.

Torskefiskeriene.

L o f o t f i s k e t. Oppsynet ble satt 28. januar, men fisket slo dårlig til de første ukene. Omkring månedsskiftet februar—mars tok fisket

seg bra opp, og det så ut til at fangstmengden skulle komme opp i samme høyde som i 1948 og vel så det. På grunn av strøm og ugunstige værforhold ble avslutningen på fisket ikke så god som det en stund lovet, og sluttresultatet kom bare opp i 66 700 tonn mot 71 000 tonn året før. Også i 1949 ble den vesentligste delen av lofottorsken tatt med de vanlige redskaper, garn, line og jukse. Fisket slo best til for dem som brukte garn, mens line- og juksefisket ga dårlige resultater. Fiskeridirektoratet fortsatte forsøkene med snurpenot i Lofoten, og utrustet en del farkoster med dette formål for øye. Forsøkene falt stort sett heldig ut.

Vinterfisket ga dårligere fangstresultater enn i fjor på alle kyststrøk. Mens det for Finnmark ble meldt at fisketyngden var liten, var det ellers de ugunstige værforhold som må betraktes som den viktigste årsak til nedgangen fra 1948. Fra flere steder av kysten meldtes det om landligge i ukevis, bare avbrutt av enkelte hele og halve sjøværsdager innimellom. Dette gikk selvsagt verst ut over det fisket som pleier å foregå på åpne havstrekninger. Når fisket på Møre slo best til i forhold til 1948, kom dette av at fisket hovedsakelig foregikk i Borgundfjorden.

Vårfisket i Finnmark ga et mengdeutbytte på bare 22 200 tonn. Bortsett fra de unormale driftsforhold under krigen, er dette det dårligste fangstresultat siden 1931. I forhold til 1948 var det en nedgang på 2 900 tonn. Den viktigste årsak til det dårlige resultat synes å ligge i liten fisketyngde. Da det dessuten var store forekomster av lodde i sjøen, ble fisket med line og jukse vanskeliggjort ved at fisken ikke ville ta agnet.

Medregnet rogn og lever gikk fangstmengden for skrei og loddetorsk ned fra 150 000 tonn i 1948 til 129 500 tonn i 1949, mens verdien bare gikk ned fra 53 til 51 mill. kr. Når nedgangen i verdien ikke ble større, kommer dette av at en større del av fangsten ble anvendt fersk i 1949 enn året før.

Skrei og loddetorsk. Fangsten fordelt etter anvendelse.

Ar	Total-fangst	Av dette anvendt til:			Rogn	Lever	Tilvirket damp-tran
		Henging	Salting	Fersk og filet			
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Hl	Hl	Hl
1930.....	193 468	50 525	137 199	5 744	73 755	176 501	78 639
1937.....	160 184	72 114	79 543	8 527	63 455	157 576	76 785
1938.....	161 801	68 160	86 399	7 242	66 886	144 967	69 400
1939.....	211 247	86 282	117 618	7 347	80 245	189 620	91 638
1947.....	229 117	60 013	129 317	39 787	75 119	228 441	111 625
1948.....	133 712	24 108	69 907	39 967	47 027	115 000	55 555
1949.....	112 995	22 516	44 198	[1]46 281	44 183	118 000	58 447

[1] Av dette 4 941 tonn til filet.

Storträlernes fiske og fisket i fjerne farvann.

I vintermånedene driftet trålerne på bankene utenfor Lofoten—Senja, men fisket ble, som alt annet havfiske, sterkt hemmet av dårlig vær. Senere har driften for det meste foregått på Nordkappbanken, i Kvitsjøen og på Bjørnøy-Hopenfeltene. Heller ikke her har fisket vist særlig oppmuntrende resultater. Totalfangsten for 1949 regnes å komme opp i en ferskfiskvekt på 7 450 tonn mot 12 960 tonn i 1948.

Til feltene ved Vest-Grønland ble det i 1949 utrustet 30—40 båter mot bare 3 i 1948. Meldingene fra feltet har vært gode, og fangsten omregnet til ferskfiskvekt regnes å komme opp i 9 830 tonn mot 590 tonn året før. For at farkostene skulle kunne ligge på feltet i hele sesongen, har det vært satt inn spesielle transportbåter for avhenting av fisk fra fiskefarkostene.

Bjørnøyfisket har ikke fanget den interesse i 1949 som tidligere. Fiskeforekomstene synes å ha avtatt, og utenlandske trålere har til sine tider gjort det vanskelig for norske linefiskere å drifte der. Mange av de farkoster som tidligere har pleid å delta i dette fisket, har i 1949 funnet det mer lønnsomt å drive annet fiske i stedet. I alt ble det utført 27 turer med en totalfangst beregnet som ferskfisk på vel 800 tonn, mens de tilsvarende tall for 1948 var 74 turer og vel 2 600 tonn.

Til fiskefeltene ved Nord-Island har det også i 1949 vært liten deltaking fra Norge, men de som deltok, fikk gode kveitefangster.

Sildefiskeriene.

Vintersildfisket. De første storsildfangster ble tatt på Svinøyfeltet 13. januar, altså to døgn tidligere enn i 1948. Samme dag

viste silda seg også under land i farvannet utfor Florø, og i løpet av de neste døgn ble det fisket på hele strekningen sørover til Solund. Silda søkte heldigvis inn i skjærgården og fjordene, og dette gjorde at fisket ble relativt omfattende allerede fra begynnelsen av, selv om vedvarende stormfullt vær praktisk talt umuliggjorde alt fiske der hvor åpne havet sto på. De trange farvann gjorde det imidlertid vanskelig både for snurpere og drivere å fiske. Særlig driverne var uheldig stilt.

Silda viste seg på de sørlige felter forholdsvis tidlig i sesongen, og da storsildfisket sluttet 15. februar, hadde det allerede i et par uker vært drevet ganske bra fiske i Karmøydistriktet. Også her tok silda inn i de indre farvann. Snurpere og landnotbruk tok derfor bra fangster, mens drivgarnfisket ble hemmet.

I første halvdel av mars ebbet vårsildfisket ut, og en stor del av fiskeflåten reiste hjem. Det var da lovende forekomster av mer småfallen sild (førstegangsgytere) utfor Olderveggen og Møre, men silda spredte seg, og fisket ga små fangster.

Under årets vintersildfiske ble det gjort en del forsøk med nye fiskeredskaper, bl. a. den danske «atomtrål» og en omvendt Fladengrunnsildetrål. Forsøkene ga imidlertid lite oppmuntrende resultater.

Mengdeutbyttet av vintersildfisket er oppgitt til 6,1 mill. hl. Riktignok er dette en nedgang på 2,7 mill. hl fra rekordfisket i 1948, men på bakgrunn av de ugunstige fangstforhold, må fisket betegnes som meget bra. Bortsett fra 1948 var nemlig fangstmengden større enn i noe tidligere år. Førstehåndsverdien av årets fangst kom opp i 90,5 mill. kr. mot 131 mill. kr. i 1948. Av den samlede fangstmende på 6,1 mill. hl var 3,4 mill. hl storsild og 2,7 mill. hl vårsild. De tilsvarende tall for 1948 var henholdsvis 4,1 og 4,7 mill. hl.

Som vist i tabellen nedenfor var det snurpefisket som slo best til. Drivgarnsfiskerne hadde derimot gjennomgående ikke noe godt år.

Fangsten av vintersild fordelt etter redskapens art.

1 000 hl.

	1949	1948	1947
Snurpenot.....	3 179	3 500	2 488
Garn	2 523	4 556	2 763
Landnot	400	764	64
I alt .	6 102	8 820	5 315

Fangstens fordeling på anvendelse viser at nedgangen i mengdeutbyttet fra året før gikk ut over sildolje- og sildmjølfabrikasjonen. Fersksildeksporten var omtrent den samme som i 1948, mens salteriene til og med viste en liten øking i sin produksjon.

Fangsten av vintersild fordelt etter anvendelse. 1 000 hl.

År	Totalfangst	Av dette anvendt til:					
		Eksport	Salting	Hermetikk	Fabrikksild	Agn	Fersk innenl.
1930.....	4 750	1 073	1 177	96	2 247	60	85
1937.....	3 430	785	629	145	1 600	73	137
1938.....	5 338	792	294	116	3 820	85	122
1939.....	4 435	963	332	99	2 657	94	162
1947.....	5 315	1 021	1 108	184	2 832	104	66
1948.....	8 820	1 287	1 271	191	5 806	184	81
1949.....	6 102	1 298	1 353	145	3 168	85	53
Gj.sn. 1930–39	3 857	759	592	98	2 126	61	109

S o m m e r s i l d f i s k e t må også i 1949 karakteriseres som mindre godt. I begynnelsen av året var det et ganske godt småsildfiske i Vest-Finnmark. Utover våren ebbet imidlertid dette fisket ut. Forfangstsildfisket på Vestlandet slo også mindre godt til. I juli måned var det en del fiske på Helgeland, men forekomsten av ren feitsild var relativt sjelden. I Romsdal ble det tatt ganske bra fangster, vesentlig mussa. Utover høsten var det til å begynne med smått fiske langs hele kysten, men i november har det vært relativt rikt småsildfiske i Finnmark, Troms, Trøndelag og Romsdal. Sønnenfor Romsdal har høstfisket vært smått. I oktober var det et relativt godt garnfiske etter feitsild i Troms. Også på Helgeland ble det tatt en del feitsild omkring månedsskiftet september-oktober, dels som blandingsvare med not og dels med drivgarn. Pr. 10. desember var totalfangsten av forfangst- og feitsild kommet opp i 220 000 hl mot 193 000 hl i 1948. For småsild var tallene henholdsvis

837 000 hl og 944 000 hl. Fangstens anvendelse framgår av følgende tabell:

Fangsten av sommersild fordelt etter anvendelse.
1000 hl.

	Feitsild		Småsild	
	1949	1948	1949	1948
Fersk eksport	50	59	10	7
Saltet	39	9	8	16
Hermetikk	1	1	158	184
Fabrikksild	82	84	626	685
Agn	37	28	27	34
Fersk innenlands	11	12	8	18
I alt	220	193	837	944

Sildefisket ved Island. Dette fiske hadde omtrent samme omfang i 1949 som året før. 255 farkoster utrustet seg for fisket, og gjorde tilsammen 261 turer. I 1948 deltok 258 båter som gjorde 276 turer. Fisket begynte noe senere enn vanlig. De første fangster ble tatt den 15. juli. Sildeforekomstene syntes ikke å være store, og de fleste deltakere fant at driften var både langsom og arbeidsom. Sluttutbyttet ble imidlertid gjennomgående bra for de fleste farkostene. Ca. 80 % av tønneutrustningen ble fylt. Totalfangsten ble 223 700 tønner, altså litt større enn året før da den var 206 810 tønner. Som et sikringstiltak ble det under årets fiske plasert 4 redningsskøyter på oppgitte posisjoner mellom Norge og Island for eventuell assistanse.

Brislingfisket begynte som lovbestemt 30. mai, og slo til å begynne med best til i Gulen og Oslofjorden. Ellers ble det fisket på strekningen Ytre Sogn—Ryfylke. Kvaliteten var stort sett god, men i enkelte distrikter ble fisket til sine tider forbudt da kvaliteten ikke holdt mål. Dette var bl. a. tilfelle i Matre- og Åkrefjorden i Sunnhordland og Indre Hardanger. I slutten av juni ebbet fisket ut bortsett fra Indre Hardanger, hvor det ble tatt bra fangster etterat forbudet mot å fiske ble opphevd 26. juni. På høstparten ble det tatt en del ansjosvare i Indre Oslofjord, men fisket ble noe redusert da fabrikkene en tid hadde vansker med å ta imot fangsten. Leveringsvanskene var også skyld i at trålfisket etter brisling ved Skagen først kom i gang omkring månedsskiftet oktober-november. Ellers har høstfisket stort sett vært mislykket, bortsett fra Indre Sogn hvor det ble tatt bra fangster i slutten av oktober — begynnelsen av november. Endelige oppgaver over fangstresultatet foreligger ikke, men det er sannsynlig at det vil dreie seg om 9 500 tonn, eller 2 000 tonn mer enn i 1948.

Trålfisket på Fladen Grunn kom sent i gang. Da fisket pleier å begynne, var det nemlig ikke sluttet noen kontrakter om levering av saltet Fladensild til utlandet. Fisket fikk derfor et betydelig mindre omfang enn i 1948. I toppsesongen omkring månedsskiftet juli—august deltok det således bare ca. 40 farkoster mot 100 året før. Fangstene for de farkoster som deltok, var imidlertid stort sett gode. Det samlede mengdeutbytte kom opp i 3 028 tonn mot 6 019 tonn i 1948.

Andre fiskerier.

Makrellfisket har gitt omtrent samme fangstmengde som i 1948. Til Makrellaget S/L ble det i 1949 levert 13 490 tonn mot 11 707 tonn året før. Hertil kommer en del makrell som er blitt levert i den tiden Makrellaget ikke er i virksomhet. Fangstens fordeling på anvendelse viser at andelen til hjemmeforbruk er gått ned, mens eksporten har økt.

Fangsten av makrell fordelt etter anvendelse.
Tonn.

	1949	1948
Hjemmeforbruk	5 622	6 816
Fersk eksport	2 383	1 788
Frysing til eksport	3 453	2 073
Salting	744	201
Hermetikk og røyking	1 117	701
Agn	71	86
Mjøl, olje og diverse	100	42
I alt	13 490	11 707

Seifisket i Finnmark begynte i Varangerfjorden i førstningen av mai, og har slått bra til utover sommeren og først på høsten, men ebbet ut i slutten av oktober. Pr. 10. desember var totalfangsten 27 900 tonn mot 26 000 tonn året før. Det foreligger ikke fullstendige oppgaver for seifisket andre steder, men det er sannsynlig at fangstmengden også her ligger en del over forrige års fangst som er beregnet til ca. 29 000 tonn.

Bankfisket på de nordlige Nordsjøbanker har stort sett gitt gode fangster, særlig av kveite. På bankene utfor Nord-Norge har fisket vært mindre omfattende.

Håbrannfisket har gitt liten fangstmengde. Dette skyldes dels det stormfulle været først i året, dels at fiskeforekomstene har vært små. Håbrannfiskernes forening satte inn to kuttere som skulle drive forsøk etter nye felter, men forsøkene førte ikke til noe positivt resultat.

Rekefisket har stort sett gitt gode fangster, særlig på Sørlandet og Revet. Også i Troms har det vært drevet et betydelig rekefiske, men her har det til sine tider vært vanskelig å få avsatt fangsten.

Priser og avsetning.

Prisene på de viktigste fiskeslag har stort sett vært de samme i 1949 som året før. Etter Prisdirektoratets bestemmelse av 1. januar 1949 skulle prisene for salg fra fisker av sløyd torsk uten hode i disse fangstområdene være:

Levert:	Finnmark kr. pr. kg	Nordland kr. pr. kg	Møre kr. pr. kg
Til frysing	0,46	0,47	0,51
» fersk	0,38	0,41	0,51
» fullsalting og henging	0,32	0,33	0,35

Gjennomsnittsprisen for skrei og loddetorsk inkl. rogn og lever var etter Fiskeridirektoratets oppgaver over fangstmengde og førstehåndsverdi ca. 40 øre pr. kg i 1949. For 1948 var den tilsvarende pris ca. 35 øre pr. kg.

For vintersilda har det også i 1949 vært gjennomført garanterte minstepriser. Ved prisfastsettelsen ble det imidlertid bestemt at minsteprisen skulle avregnes etter en glideskala som var avhengig av den samlede fangstmengde. Hvis de priser Noregs Sildesalslag oppnådde, lå over avregningsprisen, skulle differansen innbetales til et prisutjevningsfond, mens det i det omvendte tilfelle skulle få differansen dekket av det samme fond.

På grunnlag av Fiskeridirektoratets oppgaver over fangstmengde og førstehåndsverdi kan det settes opp følgende tabell over oppnådde gjennomsnittspriser. Tallene for 1948 og 1949 er foreløpige.

Gjennomsnittspris i kr. pr. tonn.

	1939	1944	1945	1946	1947	1948	1949
Sild	48	170	176	155	184	158	145
Brisling	232	463	570	700	700	655	660
Torsk[1]	151	402	440	360	390	350	400
Sei	108	328	390	310	300	..	..
Hyse	145	510	540	460	500	..	..
Makrell	286	799	510	720	550	520	..
Kveite	965	1 830	1 960	1 800	1 870	..	..

[1] 1948 og 1949 skrei og loddetorsk, tidligere all torsk.

Tallene viser at førstehåndsprisene på de viktigste fiskeslag steg med ca. 200 % i løpet av krigsårene. Etter krigen har prisene holdt seg forholdsvis stabile og variasjonen i tallene tyder ikke på noen nevneverdig tendens hverken i den ene eller den annen retning.

Avsetningsvilkårene har stort sett vært gode gjennom hele året. Når det gjelder torsk, sei og flere andre fiskesorter, har fiskerne vært interessert i å levere sine fangster til fryseriene, da prisen på fisk til dypfrysing har vært betydelig høyere enn til annen anvendelse. Dette har ikke alltid lykkes, og har nok til sine tider skapt visse vansker under avsetningen.

For makrellfisket har Makrellagets Salgslag S/L et par ganger måttet gi stoppordre til fiskerne for å holde avsetningen oppe. Avbrottet i fangsten har imidlertid vært av relativt kort varighet. Fisket etter blåkveite har ligget nede da fiskerne fant at den prisen på kr. 0,45 pr. kg, som Prisdirektoratet hadde fastsatt, var for lav. Ellers ble det meldt om treg avsetning på uer.

Eksport.

I januar—oktober 1949 ble det eksportert fisk og fiskeprodukter for i alt 421 mill. kr. mot 461 mill. kr. i samme tidsrom året før. Fordelingen av vareslag framgår av tabellen på side 52. Nedgangen i eksportverdien fra 1948 til 1949 faller først og fremst på hermetikk, tran, tørrfisk og klippfisk. Eksportverdien for ferske og frosne produkter har derimot vist en betydelig oppgang fra 1948. Størst stigning viser imidlertid sildolje, hvor eksporten økte til nesten det tredobbelte fra året før.

Eksport av fisk og fiskeprodukter.

Vareslag	Jan.—okt. 1949		Jan.—okt. 1948	
	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi
	1000 tonn	Mill. kr.	1000 tonn	Mill. kr.
Fersk og frossen sild	125,6	49,8	130,9	49,5
—»— fisk	48,1	62,0	44,0	53,3
Tørrfisk	5,1	13,4	9,1	22,9
Klippfisk	25,3	65,0	30,4	71,4
Salt sild	96,5	66,2	102,1	70,2
Salt fisk	1,6	1,8	3,3	2,8
Hummer og reker	1,6	8,2	1,3	6,7
Hermetikk	23,0	79,5	30,3	103,7
Sild- og fiskemjøl	9,2	5,9	10,0	6,2
Dampmedisintran	34,2	8,8	57,9	17,4
Sildolje	93,6	21,8	33,1	8,5
Annen tran, unntatt sel-, hval- og spermasettolje	130,1	30,6	150,7	40,3
Salt torskerogn	3,6	3,7	5,0	4,6
Andre produkter[1]	..	4,0	..	3,3
I alt	..	420,7	..	460,8

[1] Omfatter ikke herdet fett framstilt av sildolje.

Hvalfangst.

De norske hvalfangstselskapene har etter krigen anskaffet 4 nye flytende kokerier og dessuten innkjøpt et eldre kokeri, nemlig det tidligere tyske «Walter Rau» som ble tildelt Norge. Videre har de etter krigen bygd 41 hvalbåter og kjøpt 30 eldre båter, hvorav 21 ble bygd i Norge under krigen.

Ved utgangen av 1949 utgjorde fangstflåten i alt 10 flytende kokerier på tilsammen 142 000 bruttotonn og 130 hvalbåter på tilsammen 50 300 bruttotonn. Av hvalbåtene har 31 stkr. en maskinkraft på under 1 200 i. hk, og regnes ikke for å være konkurransedyktige båter når det gjelder fangst i Antarktis. Ved utgangen av 1939 besto hvalfangstflåten av 13 flytende kokerier på tilsammen 155 000 br. tonn og ca. 100 hvalbåter. Det regnes med at kokeriflåten nå er gjenreist. Selv om tallet på hvalbåter er større enn før krigen, har dog Norge færre hvalbåter pr. kokeri enn England, og denne del av hvalflåten vil trolig bli utbygd ytterligere.

Det norske fangstmateriellet som var satt inn i Antarktis i den sist avsluttede sesongen 1948/49 besto av nevnte 10 flytende kokerier, 1 landstasjon og i alt 108 hvalbåter. I foregående sesong 1947/48 var materiellet 9 flytende kokerier, 1 landstasjon og 91 hvalbåter.

I sesongen 1948/49 beskjeftiget de norske ekspedisjonene 4 263 mann, hvorav 7 utlendinger, og 2 670 nordmenn var ansatt på utenlandske ekspedisjoner. Av de norske mannskapene, på tilsammen 6 926, var 76 % hjemmehørende i Vestfold. På norske og utenlandske ekspedisjoner var det i sesongen 1948/49 i alt beskjeftiget 10 166 mann, og av disse utgjorde nordmennene 68 %.

Siden den pelagiske hvalfangst i Antarktis tok til for alvor i slutten av 1920-årene har det — tross den internasjonale fangstbegrensning siden 1932/33 (unntatt krigsårene) — vært fanget et meget større antall hval i disse farvann enn bestanden har kunnet tåle. Dette har etter hvert resultert i en sterk svikt i tilgangen på hval, og særlig på den mest verdifulle hvalsorten, blåhvalen Et uttrykk for denne svikt gir hvalfangststatistikkens oppgaver over den gjennomsnittlige oljeproduksjon pr. hvalbåtdagsverk (pr. hvalbåt pr. dag) i de enkelte sesonger. Denne var i gjennomsnitt for sesongene 1932/33—1935/36 ca. 143 fat og for de 3 siste sesongene før krigen ca. 123 fat. I de 3 siste etterkrigssesongene var gjennomsnittsproduksjonen pr. hvalbåtdagsverk 118 fat i 1946/47, 101 fat i 1947/48 og ca. 97 fat i 1948/49. Nedgangen er i virkeligheten enda større enn disse tallene gir uttrykk for, idet en må ta i betraktning at det etter hvert er blitt tatt i bruk et stadig større og mer effektivt hvalbåtmateriell.

Når fangsten alt i alt har holdt seg forholdsvis bra oppe i etterkrigssesongene skyldes det den sterkt utvidde produksjonskapasitet av både hvalbåt- og kokerimateriellet, sammen med en forholdsvis langt sterkere beskatning av finnhvalen og også av spermhvalen enn tidligere. Forholdet mellom tallene på fanget

blåhval og finnhval i de enkelte sesonger har forandret seg helt siden de første sesongene etter at den pelagiske hvalfangst tok til for alvor i Antarktis. Fra 1928/29 opp til og med 1933/34 utgjorde blåhvalen gjennomsnittlig 75 % og finnhvalen 22 % av totaltallet for fanget hval. De tilsvarende prosenttall i de 3 siste sesongene før krigen var henholdsvis 38 og 51, og i etterkrigssesongene opp til og med 1948/49 henholdsvis 30 og 63.

Etter den internasjonale fangstavtale av 1944 har det for den pelagiske fangst i Antarktis i etterkrigssesongene vært gjennomført, foruten en begrensning av fangsttiden, også en maksimumsbegrensning av fangsten på 16 000 blåhvalenheter. Hensikten med en slik tillatt maksimumsfangst har vært at man skal forsøke å begrense fangsten til det hvalbestanden kan tåle. I sesongen 1948/49 var fangst-tiden begrenset til 3½ måned, fra og med 15. desember 1948 til og med 1. april 1949. I foregående sesong var fangsttiden 4 måneder (fra og med 8. desember 1947 til og med 7. april 1948). Tross den innskrenkede fangsttiden i 1948/49-sesongen ble maksimumskvoten på 16 000 blåhvalenheter nådd før fangsttidens utløp, og etter bestemmelsen om avslutning av fangsten på tidligere tidspunkt i slike tilfelle, ble den avblåst 26. mars 1949. Pr. denne dato var fangsten 15 926 blåhvalenheter.

Fangstutbyttet for de norske selskapene ble litt større i sesongen 1948/49 enn i foregående sesong. Det ble i alt fanget 16 119 hval og produsert 1 108 074 fat olje mot i 1947/48 15 656 hval og 1 050 830 fat olje. (Her er tatt med fangsten fra landstasjonen i Husvik Harbour.) Økingen i fangstutbyttet var ikke stor når en tar i betraktning at innsatsen av fangstmateriell var større i denne sesongen. Til sammenlikning nevnes at den norske fangst i Antarktis i sesongen 1939/40 (med 10 flytende kokerier og 79 hvalbåter) utgjorde 11 040 hval med oljeutbytte 909 790 fat.

Den samlede norske oljeproduksjon i sesongen 1948/49 fordelte seg med 991 293 fat på hvalolje og 116 781 fat på spermolje. Av hvaloljeproduksjonen ble følgende kvanta levert til Norge og til utlandet:

Hvalolje levert til:	Metr.tonn
Norge, til innenlandsk forbruk	43 080
til herdningsfabrikkene til foredling og senere eksport	89 981
Danmark	9 691
Sverige	14 759
Tyskland	10 160
Tsjekkoslovakia.....	816
Tilsammen	168 487

Hvaloljeprisen var noe lavere i 1948/49-sesongen enn i foregående sesong. For størstedelen av eksportoljen ble det således oppnådd £ 100 pr. long ton, mens eksportoljen fra foregående sesong 1947/48 ble solgt til £ 110 pr. long ton. For innenlandsk forbruk ble hvalfangstselskapene pålagt å levere 43 080 tonn til en pris av £ 40 pr. tonn. Verdiutbyttet av hvaloljen på grunnlag av disse priser ble ca. 277,3 mill. kr.

Verdien av spermoljeproduksjonen i 1948/49-sesongen er foreløpig satt til 23,2 mill. kr. En del av spermoljen var ennå ikke solgt pr. november 1949. I 1948/49-sesongen ble det dessuten framstilt følgende biprodukter:

800	tonn	saltet hvallever
59	»	vitaminolje
4 100	»	hvalkjøttmjøl
10	»	kjøttekstrakt

Verdien av disse produktene er satt til 4,5 mill. kr.

Den samlede verdi av den norske produksjonen av hvalolje, spermolje og biprodukter i Antarktissesongen 1948/49 beløp seg etter dette til ca. 305 mill. kr. Det tilsvarende verdiutbytte for foregående sesong, 1947/48, var 326 mill. kr. og for sesongen 1946/47 288 mill. kr. De 2 670 nordmenn som i sesongen 1948/49 var ansatt på utenlandske ekspedisjoner, fikk utbetalt i lønninger i alt ca. 26 mill. kr.

Foruten Norge drev også England, Holland, Japan, Sovjet-Samveldet og Argentina fangst i Antarktis i sesongen 1948/49.

Samlet fangstutbytte og anvendt materiell.

Sesong og land	Hval fanget	Olje-produksjon fat	Landstasjoner	Kokerier	Fangstbåter
1948—49:					
Norge	16 119	1 108 074	1	10	108
England...	10 154	756 516	1	4	60
Holland ...	1 352	109 849	–	1	10
Japan.....	1 645	119 361	–	2	14
Sovj.-Samv.	934	60 323	–	1	12
Argentina .	919	52 518	1	–	7
I alt	31 123	2 206 641	3	18	211
1947—48:					
Norge	15 656	1 050 831	1	9	92
England...	11 406	759 813	1	4	56
Holland ...	1 294	85 130	–	1	8
Japan.....	1 324	104 912	–	2	12
Sovj.-Samv.	824	58 400	–	1	8
Argentina .	814	44 965	1	–	7
I alt	31 318	2 104 051	3	17	183

Fangsten i Antarktis utgjorde alt i alt i sesongen 1948/49 31 123 hval og 2 206 641 fat olje. Av den fangede hval og produserte olje falt på Norge henholdsvis 52 % og 50 %, og på England henholdsvis 33 og 34 %. Sett i forhold til fangsten i foregående sesong gikk tallet på fangede hval noe ned i sesongen 1948/49, mens oljeproduksjonen ble litt høyere. Det gjennomsnittlige oljeutbytte pr. fanget hval ble 71 fat i 1948/49 mot 67 fat i foregående sesong.

Fangsten i sesongen 1949/50 som nå er i gang, drives av de samme nasjoner og med samme kokerimateriell og landstasjoner som i foregående sesong. Tallet på hvalbåter er dog økt fra 211 til 235.

Fangsttiden for de pelagiske ekspedisjoner er av samme lengde som i foregående sesong, men den er skjøvet fram 1 uke og gjelder fra og med 22. desember 1949 til og med 7. april 1950. Maksimalbegrensningen av fangsten til 16 000 blåhvalenheter er opprettholdt.

Industri.

I årene etter krigen har industrien arbeidd under meget gunstige avsetningsforhold. Etterspørselen etter industriens produkter har stort sett vært større enn den varemengde industrien har kunnet produsere slik at det vesentlig har vært tilgangen på produksjonsfaktorer som har satt en grense for produksjonsøkingen. I slutten av 1948 kunne det merkes visse tendenser til en endret situasjon for visse eksportvarer. Det satte da inn med prisfall for treforedlingsprodukter. I 1949 fortsatte prisfallet, og det ble tydelig at selgernes marked for disse produkters vedkommende iallfall foreløpig var forbi. Også for fiskehermetikk og karbid var det avsetningsvansker på visse markeder. Selv om fortjenesten har vært synkende, har bedriftene dog fått avsatt sin produksjon. Devalueringen satte eksportørene i en noe gunstigere stilling mot slutten av året. For malmer, metaller, gjødning og fettstoffer var avsetningsforholdene fortsatt gode i 1949.

For de fleste av hjemmeindustriens produkter var etterspørselen også i 1949 større enn tilbudet. For enkelte vareslag kunne det merkes en markeds-metning. Dette gjelder bl. a. varer som radioapparater, møbler, lærvarer, matmjøl, tobakk og såpe. Men stort sett kan det sies at industrien også i 1949 arbeidde under gunstige

Sysselsatte arbeidere og ledige plasser i industrien.

	Vinter 1939/40	30. juni 1948		31. oktober 1948		30. juni 1949		31. oktober 1949	
		Syssel-satte	Ledige plasser	Syssel-satte	Ledige plasser	Syssel-satte	Ledige plasser	Syssel-satte	Ledige plasser
Bryting av malm, hyttedrift	6 150	4 125	85	4 495	91	4 909	28	4 943	18
Elektrometallurgisk industri	6 100	5 459	140	5 439	—	5 993	4	6 104	—
Jord- og steinindustri	9 350	13 350	355	12 518	466	13 217	661	12 700	445
Hermetikkindustri	5 650	8 702	253	9 183	64	8 119	516	9 455	299
Annen næringsmiddelindustri	18 200	24 893		24 334		25 854		25 409	
Olje- og fettindustri	2 600	3 793	—	3 931	3	3 801	9	3 820	5
Kjemisk og elektrokjemisk industri	6 500	10 628	53	10 752	21	11 179	93	11 291	20
Elektrisitets- og gassverk	5 600	5 957	8	6 226	3	6 304	7	6 653	1
Sagbruk, høvlerier	6 500	11 203	159	9 656	123	11 687	134	10 230	141
Annen trevareindustri	9 600	19 153		19 754		19 713		19 556	
Papirindustri	14 550	21 074	115	21 533	69	20 806	137	20 740	77
Grafikk, bokbinderier	7 350	10 196	138	10 341	159	10 335	148	10 562	167
Lær- og gummiindustri	4 250	6 512	30	6 707	222	6 870	247	6 875	242
Tekstilindustri	16 000	17 330	969	17 937	845	19 018	1 088	19 749	721
Bekledningsindustri	23 250	23 018	251	23 413	255	24 345	287	25 369	324
Vaskerier, renserier	1 350	2 052	20	2 106	10	1 906	49	1 935	13
Skipsbygging	44 300	19 506	1 663	19 092	1 303	19 748	1 662	18 802	1 220
Annen jern- og metallindustri		55 484		57 160		58 334		59 144	
Sum	187 300	262 435	4 239	264 577	3 634	272 138	5 070	273 337	3 693

avsetningsforhold, selv om forholdene var mer nyansert enn i de første årene etter krigen. De vesentligste problemene lå fortsatt på produksjonssiden, på arbeidskraften, råvareforsyningen og kapitalutstyret.

Sysselsetting. Arbeidsdirektoratets sysselsettingsstatistikk gir et bilde av tilgangen på arbeidskraft.

Tallene for 1939/40 er beregnet på grunnlag av arbeidsløysetrygden og industristatistikken, mens oppgavene for 1948 og 1949 gjelder tallet på syketrygdede. Tar vi omsyn til virkningen av overgangen fra arbeidsløysetrygd til syketrygd som grunnlag for sysselsettingsstatistikken og de grupperingsendringene som samtidig ble foretatt, blir det en øking i tallet på sysselsatte arbeidere på om lag 40 % fra vinteren 1939/40 til oktober 1949.

Med unntak for bergverkene som viser nedgang og elektrometallurgisk industri som viser om lag samme tall, har alle industrigruppene økt sysselsettingen i forhold til før krigen. Nedgangen ved bergverkene skyldes for en stor del krigsødeleggelsene ved A/S Syd-Varanger.

Fra oktober 1948 til oktober 1949 økte sysselsettingen med 3,2 %. Til og med 1948 økte sysselsettingen år for år i alle industrigrupper. I 1949 kunne det for enkelte industrigrupper merkes tendenser til stagnasjon eller mindre tilbakegang. Således viste treindustrien, papirindustrien og skipsbyggeriene litt lavere tall i oktober 1949 enn i oktober 1948. Nedgangen ved skipsbyggeriene skyldes oppsigelse av hjelpearbeidere ved enkelte reparasjonsverksteder langs kysten. Møbelfabrikkene arbeider for et mettet marked og ekspansjonen i denne industrien synes å ha stanset. Papirindustrien har også til dels arbeidd for et mettet marked. Men det må også tas i betraktning at denne industri har gjennomført store rasjonaliseringstiltak.

For industrien under ett var det mangel på arbeidere også i 1949. Tallet på ledige plasser var om lag det samme i 1949 som i 1948. Det er særlig fagarbeidere og kvinnelig arbeidskraft det er for liten tilgang på. Tallet på ledige plasser ved utgangen av oktober fordelte seg med 1982 for menn og 1711 for kvinner. Da det er langt flere sysselsatte menn enn kvinner i industrien, ser det ut til å være størst relativ mangel på kvinner. Særlig er det i tekstil- og hermetikkindustrien denne mangel gjør seg gjeldende. Av de 1 220 ledige plassene i jern- og metallindustrien ved utgangen av oktober 1949 gjaldt 971 fagarbeidere. For å bøte på den store mangel på fagarbeidere har flere bedrifter i denne industrigruppen opprettet bedriftsskoler.

Innførsel av industriråstoffer og drivstoffer.

Varesort	Januar—oktober						
	1937	1938	1939	1946	1947	1948	1949
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn
Kakaobønner	2 528	3 373	3 422	3 941	3 444	2 566	4 092
Tobakk	2 323	2 510	3 207	3 051	3 475	3 423	3 795
Kopra, soiabønner m. v.	79 237	85 459	76 165	13 762	31 591	49 783	39 878
Kautsjuk	1 882	1 709	1 673	934	3 421	2 968	3 862
Huder, rå og tørre	5 439	4 709	6 007	3 564	2 924	3 978	4 688
Ull	883	624	806	2 508	3 356	2 603	3 314
Bomull	2 721	2 040	2 685	767	2 879	2 550	3 530
Ullgarn	1 362	1 054	1 341	502	747	915	1 462
Bomullsgarn	4 665	2 957	3 608	2 307	3 555	4 052	5 444
Bomullstøyer, metervarer	5 516	4 492	5 000	6 136	6 464	2 310	4 596
Ullvarer, metervarer	1 531	1 500	1 563	615	1 307	565	738
Kull, sinders, koks	2 902 005	2 382 618	2 838 005	1 577 609	2 039 047	1 667 786	1 377 410
Bensin	140 376	154 125	177 847	170 756	173 376	173 199	241 796
Brenseloljer	287 383	287 652	307 482	251 732	507 589	815 714	787 773
Mineralske smøreoljer	11 982	10 765	13 424	21 484	27 399	18 520	28 185
Manganmalm	105 856	113 652	95 151	38 396	83 690	115 200	144 882
Krommalm	25 304	44 989	15 286	9 725	41 007	48 858	32 232
Bauksitt og alumina	70 211	55 099	63 080	22 216	58 597	72 312	81 442
Sinkmalm	61 072	92 400	62 967	60 917	58 007	50 203	69 539
Stål, stang- og boltjern	54 726	21 680	46 217	28 615	64 377	41 976	85 317
Profilert jern	42 725	24 626	38 769	25 715	36 312	21 868	65 446
Jernplater uten overdrag	70 414	32 864	58 837	49 427	52 288	58 326	110 414
Jern- og stålrør	32 737	17 225	20 511	12 441	27 072	31 401	45 245
Stål- og jerntråd	35 526	17 781	25 788	26 416	21 259	25 248	46 457

Råstoffer. En stor del av industrien — spesielt hjemmeindustrien — er avhengig av innførte råstoffer. Innførselstallene vil derfor gi et godt bilde av råstofftilgangen.

Vesentlig som følge av Det europeiske gjenreisingsprogram var valutasituasjonen noe lettere i 1949 enn i 1948, slik at det var mulig å øke innførselen av de fleste råvarene. For de fleste varenes vedkommende lå innførselen til og med over førkrigsnivået.

I forhold til før krigen har det foregått visse endringer i sammensetningen av innførselen. Mens innførselen av ull og bomull i 1949 lå langt over nivået før krigen, lå innførselen av metervarer i underkant av samme nivå. Dette henger sammen med bestrebelsene på å erstatte innførsel av mer bearbeidde varer med mindre bearbeidde som blir foredlet innenlands.

Videre har en stor del av industrien gått over til å nytte flytende brensel istedenfor kull. Særlig gjelder dette cellulose- og papirindustrien som før krigen brukte om lag 25 % av det samlede kullforbruk i industrien, men som nå praktisk talt har gått helt over til oljefyring. Dette forhold gir en del av forklaringen på hvorfor innførselen av kull er gått sterkt ned og innførselen av brenseloljer er gått sterkt opp i forhold til før krigen. Nedgangen i importen av brenseloljer fra 1948 til 1949 må tilskrives den milde vinter og den bedre elektrisitetsforsyning.

Innførselen av malmer og jernhalvfabrikata økte betraktelig fra 1948 til 1949. Manganmalm og krommalm nyttes i ferrolegeringsindustrien som vesentlig produserer for eksport. Denne industri hadde stor øking i produksjonen i 1949. Jernhalvfabrikatene spiller en viktig rolle for investeringsvirksomheten. Den store innførsel av jernplater bedret således forholdene i skipsbyggingsindustrien. Innførselen av disse varene har hatt høy prioritet og bare vært begrenset av de faktiske leveringsmulighetene i selgerlandene.

Når det gjelder innenlandske råstoffer var det bedre tilgang på tømmer til tre- og treforedlingsindustrien, mens tilgangen på fisk til olje- og fettindustrien var noe dårligere enn i 1948. De innenlandske råstoffer vil bli nærmere behandlet under omtalen av de enkelte industrigrener. Tilgangen på elektrisk kraft økte betraktelig i 1949.

Investeringer. Byrået har utarbeidd statistikk over bruttoinvesteringene i industrien i årene 1946, 1947 og 1948. Denne statistikk bygger på det samme bedriftsgrunnlag som den årlige produksjonsstatistikk, dvs. den omfatter stort sett alle industribedrifter som sysselsetter gjennomsnittlig minst 5 arbeidere. Som følge av dette er det bare kommet med bedrifter som har hatt produksjon i tellingsåret. Unntak fra denne regel danner bedrifter som har hatt krigs- eller brannskade, og som av den grunn ikke var kommet i gang med produksjon, og nye bedrifter som er blitt reist eller holder på å bli reist i tilknytting til eldre bedrifter. Disse bedrifter er kommet med i denne statistikk.

Bruttoinvesteringer i industrien.

	Bruttoinvesteringer 1946	Bruttoinvesteringer 1947	Bruttoinvesteringer 1948
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
I. Malm- og metallutvinning	28,7	40,6	78,7
II. Jord- og steinindustri	22,3	37,5	40,1
III. Jern- og metallindustri	103,8	159,7	152,6
IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri	25,8	51,6	122,3
V. Olje- og fettindustri	19,3	28,3	29,5
VI. Gassverk	2,1	3,0	3,9
VII. Treindustri	29,4	37,5	31,2
VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri	58,7	84,5	105,0
IX. Lær- og gummivareindustri	8,7	15,4	18,3
X. Tekstilindustri	29,3	41,8	54,4
XI. Bekledningsindustri	10,5	15,0	16,2
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri	37,2	52,3	49,5
XIII. Polygrafisk industri	12,2	17,7	19,6
I alt, ekskl. elektrisitetsverk	388,0	584,9	721,3
Elektrisitetsverk[1])	84,0	173,1	219,8
Industri og elektrisitetsverk i alt	472,0	758,0	941,1

[1]) For statens og kommunenes elektrisitetsverk gjelder tallene dels kalenderår og dels driftsårene 1945/46, 1946/47 og 1947/48.

Ifølge beregninger foretatt av Industridirektoratet var de samlede bruttoinvesteringer i industri og håndverk inkl. elektrisitetsforsyning 817 mill. kr. i 1947, 1 022 mill. kr. i 1948 og 1 176 mill. kr. i 1949.

Investeringsprogrammene er etter krigen satt opp med sikte på å minske underskottet på betalingsbalansen overfor utlandet i årene framover. Industrier som produserer for eksport, eller hvor produksjonen vil bidra til å minske behovet for importvarer er gitt høy prioritet. En fordeling av bruttoinvesteringene (ekskl. elektrisitetsverk) på eksportindustri og hjemmeindustri gir følgende resultat:

	1946 mill.kr.	1947 mill.kr.	1948 mill.kr.
Eksportindustri	122,4	191,2	317,4
Hjemmeindustri	265,6	393,7	403,9
Av dette valutasparende industri	111,5	164,2	171,3

Med valutasparende industri menes industri hvor produksjonsøking direkte vil minske behovet for importerte varer. De viktigste av disse industriene er skipsbyggeriene, mekaniske verksteder, framstilling av elektriske maskiner og apparater og tekstilindustri. Dessuten kan det nevnes at produksjonsøking som følge av investeringene i sementfabrikkene (25 mill. kr. tilsammen for de tre årene) ventes å gå til eksport. Det må også nevnes at utbyggingen av elektrisitetsverkene (477 mill. kr. tilsammen for de tre årene) vil både minske behovet for innført brensel og øke produksjonsevnen i eksportindustrien.

Av eksportindustriene var det særlig elektrokjemisk industri, treforedlingsindustri og gruppen malm- og metallutvinning som viste høye tall, og av hjemmeindustriene jern- og metallindustri og tekstilindustri.

Som bakgrunn for vurderingen av bruttoinvesteringene kan nevnes at den samlede brannforsikringsverdi av maskiner og bygninger for produksjonsstatistikkens bedrifter (ekskl. elektrisitetsverk) i 1946 var 3 500 mill. kr. fordelt med 1 440 mill. kr. på eksportindustrien og ca. 2 060 mill. kr. på hjemmeindustrien. De samlede bruttoinvesteringer i årene 1946—48 (ekskl. elektrisitetsverk) utgjorde altså 48 % av brannforsikringsverdiene i 1946. Det tilsvarende prosenttall var for eksportindustrien 44 %, for hele hjemmeindustrien 52 %, og for valutasparende industri 58 %.

Hovedparten av investeringene faller på transportmidler, maskiner og apparater. Det var også på dette område fornyelsesbehovet etter krigen var størst. På tross av de store

Bruttoinvesteringene i industrien (ekskl. elektrisitetsverk) fordelt på kapitalgjenstander.

	1946 Mill. kr.	1947 Mill. kr.	1948 Mill. kr.
Transportmidler, maskiner, apparater og deler	225,3	318,2	405,3
Boliger for arbeidere og funksjonærer (ekskl. tomteverdi)	24,9	39,6	42,0
Sosiale velferdsanlegg (ekskl. tomteverdi) ..			12,9
Fabrikk-, lager- og kontorbygg (eksl. tomteverdi)	102,1	160,3	193,6
Andre industrielle anlegg, tomter og naturherligheter	35,7	66,8	58,8
Uspesifisert	—	—	8,7
I alt	388,0	584,9	721,3
Av dette:			
Brukte maskiner, apparater, deler o. l.	11,6	14,7	18,6
Innkjøp av eldre bygninger, anlegg o. l.	3,9	5,1	6,8

investeringene som har vært foretatt er det ennå, særlig i hjemmeindustrien, et stort udekket behov for utskifting av gammelt materiell og utviding av den eksisterende maskinparken.

Utgiftene til brukte maskiner og apparater og til innkjøp av eldre bygninger og anlegg kan enten ha vært rene overføringer innen industrisektoren eller overføringer fra en annen sektor til industrisektoren.

Den produksjonsmessige betydning av investeringene, særlig nyinvesteringene, vil ellers bli omtalt under avsnittet om de enkelte industriene.

Produksjonseffektiviteten. Den produktmengde industrien skaper skyldes et samvirke mellom flere produksjonsfaktorer. Disse primærfaktorene kan grupperes i hovedgruppene: arbeid, kapitalutstyr, råstoff og organisasjon. Som regel vil de variable produksjonsfaktorene bl. a. arbeidskraften, være nyttet i så store mengder at loven om det avtagende utbytte har begynt å gjøre seg gjeldende, dvs. at hvis innsatsen av for eksempel arbeidskraft blir økt ytterligere med en viss prosent, og de andre faktorene holdes konstante, så vil produksjonen øke med en mindre prosent enn økingen i arbeidsinnsatsen.

I praksis er det ikke mulig å beregne hvor meget av produksjonsresultatet som skyldes hver enkelt produksjonsfaktor. Byråets årlige

produksjonsstatistikk gir oppgave over produserte mengder og tallet på arbeidere og utførte timeverk. På grunnlag av dette materiale har Byrået beregnet produksjon pr. timeverk og produksjon pr. sysselsatt i 1946, 1947 og (delvis) 1948 i forhold til 1938. Produksjonsmengde pr. arbeidsinnsats beregnet på denne måte avhenger både av arbeidsinnsatsens kvalitet og av kapitalutstyret, råstofftilførslene og funksjonær- og driftslederstaben. Det er viktig å være klar over denne sammenheng når en skal bedømme resultatene av beregningen. Denne viser at produksjon pr. enhet av arbeidsinnsats i de første etterkrigsårene for de fleste industrigruppene lå under førkrigsnivået, men at den stadig har steget i etterkrigsårene.

Produksjon pr. timeverk og sysselsatt i forhold til 1938.

Industrigrupper	Produksjon pr. timeverk			Produksjon pr. sysselsatt		
	1946	1947	1948	1946	1947	1948
Alle grupper	87,6	91,6	..	84,0	89,1	..
I. Malm- og metallutvinning	82,3	89,9	101,5	77,0	85,4	93,5
II. Jord- og steinindustri	98,4	97,2	103,8	96,9	96,5	102,7
III. Jern- og metallindustri	82,6	87,4	..	75,1	81,8	..
IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri	81,6	81,7	79,4	76,6	80,3	73,0
V. Olje- og fettindustri	66,7	79,1	86,8	62,6	75,6	79,4
VI. Gassverk	102,9	122,3	124,4	96,6	114,9	117,1
VII. Treindustri	81,3	89,4	93,0	77,6	85,6	91,3
VIII. Tremasse-, cellulose- og papirind.	91,0	92,7	98,6	94,4	96,3	101,4
IX. Lær- og gummivareindustri	85,1	92,2	96,4	85,2	94,0	97,3
X. Tekstilindustri	101,7	107,6	117,7	97,3	103,4	113,1
XI. Bekledningsindustri	86,9	91,0	102,0	82,4	89,0	101,6
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri	111,0	112,9	121,0	119,1	123,5	129,2
XIII. Polygrafisk industri og bokbinderier	85,0	86,3	..	81,3	77,4	..

Følgende forhold må bl. a. tas i betraktning ved en vurdering av produksjon pr. arbeidsinnsats etter krigen i forhold til før krigen:

1) Under krigen ble den faste kapitalen i industrien redusert med mellom 25—30 %, dels som følge av krigsødeleggelser og dels som følge av slitasje og dårlig vedlikehold. Denne reduksjon sammen med den store øking i sysselsettingen i industrien etter krigen førte til en større relativ knapphet på kapitalutstyr i forhold til før krigen. Dette er en rent teknisk omstendighet som i samsvar med loven om det avtakende utbytte har bidradd til å trekke produksjonsutbyttet pr. arbeidsinnsats nedover.

2) Etter krigen har det vært mangel på råstoff og drivstoff og dessuten har tilførslene vært ujamne. Som følge av dette har det ofte oppstått «flaskehalser» i produksjonen. Selv om bedriftene ikke i øyeblikket har hatt full anvendelse for arbeidskraften, har de imidlertid beholdt den.

3) Hva arbeidskraften angår har det etter krigen vært relativt stor mangel på faglært arbeidskraft, særlig i den viktige jern- og metallindustrien. Virkningen av mindre arbeidstid pr. arbeider som følge av skoft, sykdomsfravær og lengre ferie, får vi et inntrykk av ved å sammenlikne oppgavene over produksjon pr. sysselsatt med oppgavene over produksjon pr. timeverk. For de fleste industrigruppene har produksjonen pr. sysselsatt ligget lavere enn produksjonen pr. timeverk. Arbeidskraftens effektivitet er trolig blitt noe nedsatt ved det forholdsvis hyppige skifte av arbeidsplasser i etterkrigsårene. Dette forhold er omtalt under avsnittet «Sysselsetting og arbeidsløyse». Nedsatt arbeidstempo i forhold til før krigen har vel også spilt en viss rolle, særlig de første årene etter krigen.

Både produksjon pr. sysselsatt og produksjon pr. timeverk har økt fra år til år etter krigen og i enkelte industrier var den i 1948 kommet over 1938-nivået. Dette skyldes en rekke faktorer bl. a. de store investeringene i industrien de siste årene og den bedre råstoff- og drivstoffforsyning. Nedgangen i kjemisk- og elektrokjemisk industri fra 1947 til 1948 skyldes kraftmangelen.[1] I nærings- og nytelsesmiddelindustrien ligger produksjonen pr. sysselsatt langt over produksjonen pr. timeverk. Denne industri hadde før krigen et lavt timeverktall pr. sysselsatt.

Byrået har ennå ikke materiale til å foreta

[1] De oppgavene til produksjonsstatistikken Byrået får fra Norsk Hydro gjelder driftsår, slik at oppgaven for 1948 gjelder driftsåret 1947/48. Vinteren 1947/48 var produksjonen ved Norsk Hydro sterkt hemmet av kraftmangelen.

tilsvarende beregninger for 1949. Det kan imidlertid nevnes at mens den månedlige produksjonsindeks steg med 6 % fra 1948 til 1949, økte sysselsettingen i industrien ifølge Arbeidsdirektoratets oppgaver med 3—4 %. Disse 2 sett av oppgaver er dog ikke helt sammenliknbare.

Produksjonen. I gjennomsnitt for månedene januar—oktober 1949 lå den månedlige produksjonsindeks ca. 6 % over nivået for de tilsvarende måneder i 1948. Fra 1947 til 1948 steg indeksen med ca. 9 %. At økingen var mindre i 1949 enn i årene før skyldes vel dels at enkelte industrier har nådd toppen av sin nåværende produksjonskapasitet, og dels at det er oppnådd balanse mellom tilbud og etterspørsel for en del av industriens produkter.

Gjennomsnitt av de månedlige indekstall[1]
1938 = 100.

	Jan.—okt. 1947	Jan.—okt. 1948	Jan.—okt. 1949
Hele industrien	114	124	131
Produksjonsmiddelindustri i alt	116	126	133
Konsumpsjonsindustri i alt	111	119	125
Eksportindustri i alt	82	91	108
Hjemmeindustri i alt	130	140	142
Malm- og metallutvinning	70	77	96
Jern- og metallindustri	159	166	157
Kjemisk og elektrokjemisk industri	99	95	128
Tremasse-, cellulose- og papirindustri	86	97	106
Tekstilindustri	107	121	128
Skotøyfabrikker	99	107	107
Hermetikkfabrikker	98	109	105
Annen nærings- og nytelsesmiddelindustri	116	119	125
Andre grupper	101	123	136

[1] Fra og med januar 1949 er den månedlige produksjonsindeks korrigert for enkelte grupper. Virkningen av korreksjonen på de grupper som ble berørt var følgende:

	Indekstallet gikk opp +, ned ÷ %
Hele industrien	÷ 0,9
Eksportindustrien	+ 2,7
Hjemmeindustri	÷ 2,1
Produksjonsmiddelindustri	÷ 1,8
Konsumpsjonsindustri	+ 1,1
Malm- og metallutvinning	+ 2,2
Jern- og metallindustri	÷ 6,5
Tremasse-, cellulose- og papirindustri	+ 1,9
Hermetikkindustri	+ 5,3
Andre industrier	+ 5,7

Det var særlig i de første måneder av året produksjonen økte i forhold til året før. Stigningen de 4 første måneder i forhold til 1948 var således ca. 8 %, mens nivået de 4 neste måneder bare lå ca. 2,5 % over nivået i 1948. Produksjonen var i de 4 første måneder av 1948 sterkt hemmet av kraftmangelen, og produksjonsøkingen de tilsvarende måneder av 1949 henger særlig sammen med den rikeligere kraftforsyning i 1949.

Månedlig produksjonsindeks, beregnet for samme antall arbeidsdager i hver måned.

Basis 1938 = 100.

Måned	Hele industrien			
	1946	1947	1948	1949
Januar	84	109	117	132
Februar	97	119	132	142
Mars	99	114	129	138
April	100	114	130	136
Mai	104	123	139	141
Juni	106	122	134	137
Juli	75	79	80	89
August	102	120	123	121
September	108	120	130	135
Oktober	108	122	128	139
November	115	124	134	143
Desember	108	115	125	..
Gjennomsnittlig	100	115	125	(132)

Også i 1949 var det et stort fall i produksjonen i feriemåneden juli, men mindre enn i 1948, noe som skulle tyde på en større spredning av feriene. Følgende tabell viser utviklingen:

	Nedgang fra juni til juli		Nedgang fra juni til juli
1937	14 %	1947	35 %
1938	23 »	1948	40 »
1939	21 »	1949	35 »

Av tabellen over produksjonsindeksen for industrigruppene framgår det at det særlig var eksportindustriene malm- og metallutvinning, kjemisk og elektrokjemisk industri og treforedlingsindustrien som økte produksjonen i 1949. Dette er de største kraftforbrukende industrier og produksjonen er sterkt avhengig av kraftilgangen. For treforedlingsindustrien var også tømmertilgangen atskillig bedre i 1949 enn i årene før.

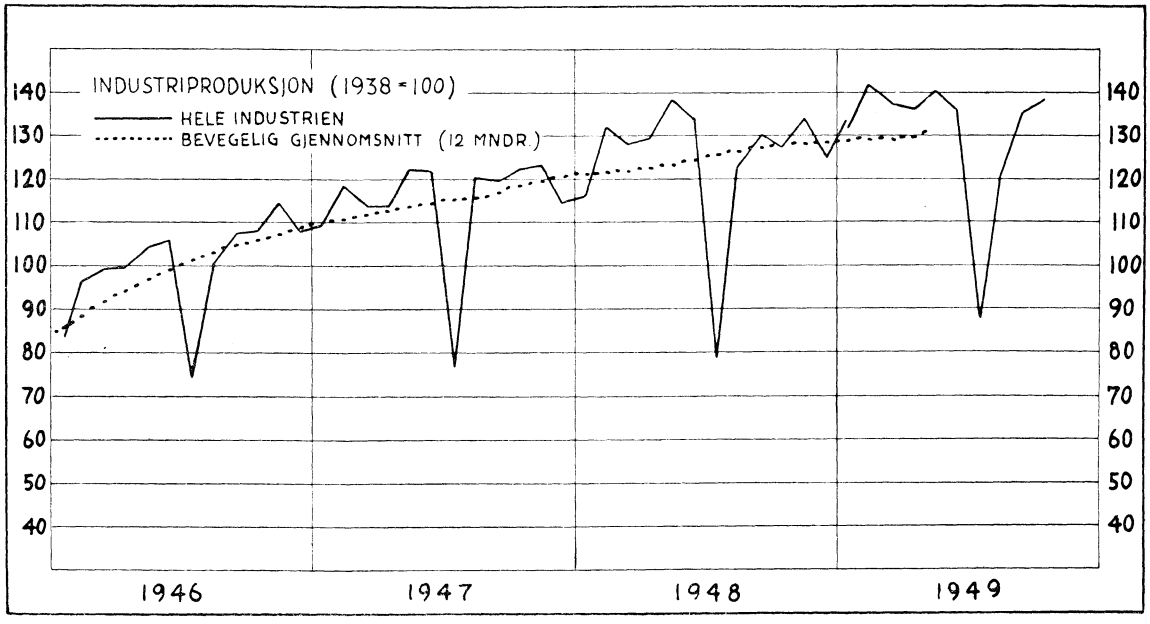
INDUSTRIPRODUKSJON (1938 = 100)
HELE INDUSTRIEN
BEVEGELIG GJENNOMSNITT (12 MNDR.)
140
130
120
110
100
90
80
70
60
50
40
1946
1947
1948
1949

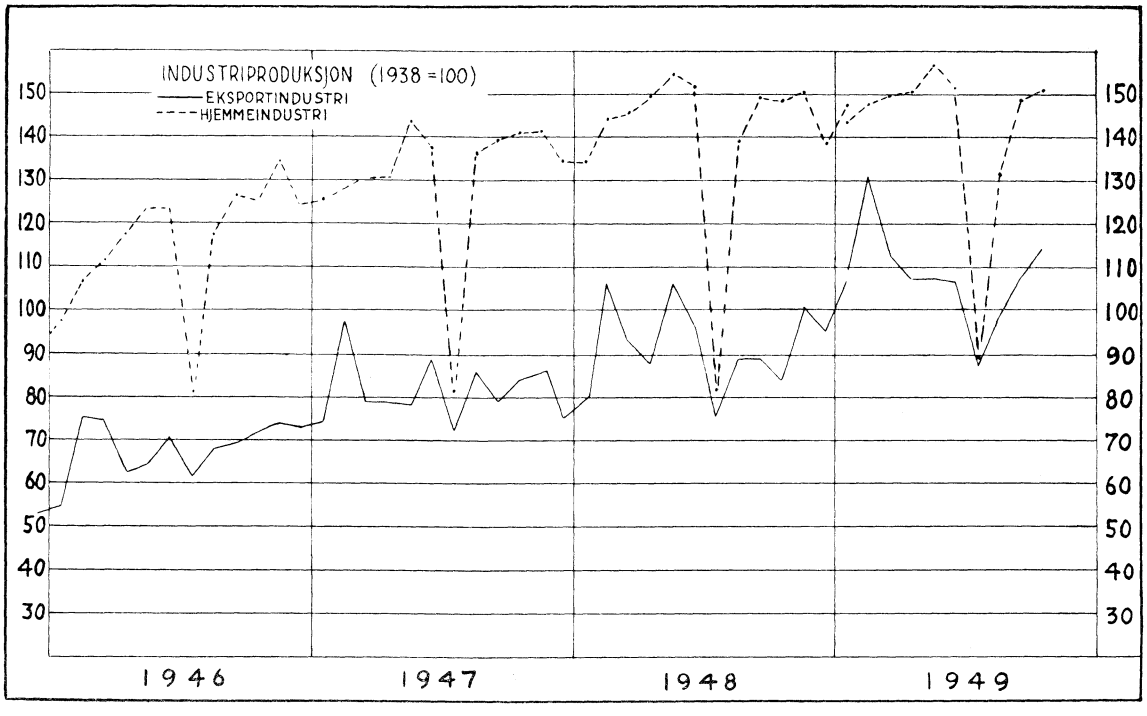
INDUSTRIPRODUKSJON (1938 = 100)
EKSPORTINDUSTRI
HJEMMEINDUSTRI
150
140
130
120
110
100
90
80
70
60
50
40
30
1946
1947
1948
1949

Månedlig produksjonsindeks.

Måned	Eksport-industri			Hjemme-industri		
	1947	1948	1949	1947	1948	1949
Januar	75	80	109	126	134	143
Februar	98	107	131	129	144	147
Mars	80	94	113	130	146	150
April	79	89	107	130	149	150
Mai	79	106	108	144	154	156
Juni	89	97	107	138	151	151
Juli	72	75	88	82	82	89
August	87	89	99	136	139	131
September	80	89	108	140	150	148
Oktober	84	85	115	141	149	150
November	87	101	119	141	158	155
Desember	75	96	..	134	138	..
Gjennomsnittlig	82	92	(109)	131	141	(143)

Gruppen malm- og metallutvinning er ennå ikke kommet opp på 1938-nivået. Dette skyldes at vår største jernmalmprodusent A/S Syd-Varanger fremdeles er ute av drift på grunn av krigsødeleggelsene. For eksportindustrien sett under ett lå produksjonsindeksen i alle måneder med unntak for sommermånedene juli og august over nivået i 1938.

Eksporten av industriprodukter har ennå ikke nådd opp i førkrigsnivå. Mens produksjonsindeksen for eksportindustrien i første halvår av 1949 lå på 112 (1938 = 100), lå volumtallet for utførselen av industriprodukter i samme tidsrom bare på 96 (1938 = 100). Dette reiser spørsmålet om det har foregått og fremdeles foregår en omlegging av salget fra de industrigrupper som produksjonsindeksen for eksportindustrien omfatter slik at produksjonen i stadig større grad blir solgt hjemme istedenfor å bli eksportert.

For om mulig å kaste lys over dette problemet har Byrået for en del industriprodukter beregnet «eksportandelen» av produksjonen, dvs. den prosentdel av produksjonen som gikk til utførsel i 1938, 1948 og 1. halvår 1949:

Eksportandeler for industriproduksjonen.

	1938	1948	1. halvår 1949
Malmer i alt	82,5	65,0	53,2
Jernmalm	101,5	63,5	38,0
Svovelkis	63,7	66,4	61,9
Metaller i alt	85,5	81,2	79,8
Rujern	71,7	58,0	27,8
Ferrolegeringer	74,6	93,0	94,4
Aluminium	98,4	72,6	70,4
Kopper	83,5	90,0	86,5
Sink	96,5	74,5	72,0
Nikkel	87,5	87,0	82,0
Fettprodukter i alt	48,5	43,0	50,0
Sildolje	28,5	27,3	17,2
Elektrokjemiske produkter ialt	91,0	78,8	96,0
Kalksalpeter	92,8	78,7	98,7
Cyanamid	87,7	81,2	103,2
Karbid	87,5	79,5	56,4
Treforedlingsprodukter i alt	62,5	50,7	50,5
Tremasse	57,3	45,6	53,8
Cellulose	56,8	35,2	40,6
Papir	75,5	69,7	64,6
Papp og kartong	39,7	27,8	15,4
Hermetikk i alt	52,6	65,1	50,0
Total	65,3	56,4	58,1

Tabellen viser at gjennomsnittlig ca. 58 % av produksjonen i eksportindustrien gikk til utførsel i 1. halvår 1949 mot vel 65 % i 1938. Nedgangen har vært størst for malmer og treforedlingsprodukter.

Mens produksjonen i eksportindustrien økte med ca. 16 % fra 1948 til 1949, økte produksjonen i hjemmeindustrien med bare 3,5 %, (kfr. note til tabellen s. 59). Allerede i 1946 passerte produksjonen i hjemmeindustrien førkrigsnivået, og i 1949 lå den ca. 42 % over dette nivået. Størst har produksjonsøkingen i forhold til før krigen vært i jern- og metallindustrien, men også tekstilindustrien og nærings- og nytelsesmiddelindustrien (ekskl. hermetikkfabrikkene) lå langt over 1938-nivået. Produksjonsutviklingen i det siste året skulle tyde på at denne industrigruppen stort sett har nådd toppen av sin nåværende produksjonskapasitet. For flere av produktene i hjemmeindustrien var det også markedsmetting i 1949.

Månedlig produksjonsindeks.

Måned	Produksjons-middelindustri			Konsumpsjons-industri		
	1947	1948	1949	1947	1948	1949
Januar	111	118	138	105	114	120
Februar	118	134	146	120	128	133
Mars	116	133	143	109	119	125
April	118	134	140	105	121	127
Mai	123	142	143	122	133	135
Juni	120	134	134	125	133	142
Juli	83	79	86	69	82	96
August	121	126	123	118	116	115
September	121	134	137	118	121	131
Oktober	125	131	143	117	121	131
November	126	138	145	119	125	138
Desember	115	128	..	115	117	..
Gjennomsnittlig	116	128	(134)	112	119	(127)

Etter frigjøringen var det en ekstraordinær stor etterspørsel etter forbruksvarer. Da det var nødvendig å komme opp på et noenlunde forsvarlig forbruksnivå etter manglene under krigen, økte til å begynne med de bransjene som produserer forbruksvarer, produksjonen sterkere enn de som produserer produksjonsmidler. Men fra høsten 1946 har indekstallet for produksjonsmiddelindustrien gjennomgående ligget høyere enn tallet for konsumpsjonsindustrien.

Produksjonsutviklingen i de ulike industrigrener.

Virksomheten ved bergverkene steg også i 1949, men produksjonen ligger fremdeles betydelig under førkrigsnivået. Etter den månedlige produksjonsindeks var den i gjennomsnitt for de 10 første måneder av året ca. 50 % av produksjonen i 1938, som dog var særlig stor på grunn av rustningskonjunkturene før krigen. I forhold til 1948 var produksjonsøkingen ca. 13 %.

Produksjon av gruveprodukter:

	1938	Jan.-okt. 1948	Jan.-okt. 1949
	Tonn	Tonn	Tonn
Jernmalm og titanjernstein:			
Produksjon	1 474 478	237 520	309 126
Eksport	1 497 140	139 907	183 513
Svovelkis:			
Produksjon	1 027 776	593 018	620 447
Eksport	654 956	391 663	375 199
Koppermalm:			
Produksjon ...	35 105	17 211	18 136
Sink- og blymalm:			
Produksjon	15 089	8 516	9 746
Molybdénmalm:			
Produksjon	775	105	109

Etter krigen har produksjonen ved vår største jernmalmprodusent A/S Syd-Varanger ligget nede på grunn av krigsødeleggelser. Gjenoppbyggingen har pågått uavbrutt siden 1945 og brytingen vil antakelig ta til i 1951. Disse gruvene hadde før krigen en produksjon på ca. 1 000 000 tonn pr. år tilsvarende ca. 33 % av gruvenes samlede produksjonsverdi. Produksjonsøkingen i år på 72 000 tonn skyldes tekniske forbedringer og økt drift ved de andre jernmalmgruvene.

Svovelkisproduksjonen lå før krigen på ca. 1 000 000 tonn pr. år. I hele 1948 var produksjonen vel 735 000 tonn, og for 1949 regnes det med en produksjon på ca. 750 000 tonn. En kan imidlertid ikke vente å komme opp i førkrigsproduksjon uten å ta i bruk nye kisleier. De gruvene som er i drift, har nemlig passert toppen av sin produksjonskapasitet.

Produksjonen av kopper- og sinkkonsentrat var ca. 8 % større enn i 1948. Produksjonen av molybdénglans har også økt noe, men den er langt mindre enn før krigen. For tiden pågår modernisering av driften og nye oppfaringsarbeider.

Eksporten til Tyskland som før krigen var hovedavtaker av vår jernmalm lå nede de første årene etter krigen, men ble gjenopptatt i 1948 og økte i 1949.

Den elektrometallurgiske industri har hatt betydelig framgang i 1949. Dette må for en del tilskrives en bedre kraftforsyning. Produksjonen var sterkt hemmet av kraftmangel første halvår av 1948. I gjennomsnitt for de 10 første måneder av 1949 lå produksjonen vel 22 % over nivået i 1938. Dette er en øking på ca. 20 % sammenliknet med tilsvarende tidsrom i 1948.

Produksjon og eksport av metaller.

	1938	Jan.-okt. 1948	Jan.-okt. 1949
	Tonn	Tonn	Tonn
Rujern:			
Produksjon ...	38 121	51 345	53 129
Eksport	27 326	31 190	16 275
Ferrosilisium:			
Produksjon[1]) ..	42 185	35 022	52 890
Eksport	32 932	28 722	35 032
Andre Ferroleg.:			
Produksjon[2]) ..	93 442	75 827	84 979
Eksport	68 303	69 056	70 957
Aluminium:			
Produksjon ...	29 035	24 157	28 686
Eksport	28 579	16 730	17 824
Kopper:			
Produksjon ...	10 547	7 540	7 605
Eksport	8 734	7 028	5 235
Nikkel:			
Produksjon ...	8 467	6 997	8 245
Eksport	7 436	6 039	6 344
Sink:			
Produksjon ...	46 523	36 898	35 419
Eksport	44 353	26 458	22 804
Svovel:			
Produksjon ...	110 846	60 170	63 570
Eksport	76 631	39 117	42 639

[1]) Omregnet til basis 45 % i 1948 og 1949.
[2]) Produkter til videre foredling i samme bedrift er ikke regnet med i 1948 og 1949.

Rujernproduksjonen har i de senere årene vært langt større enn før krigen. I 1947 var den oppe i 74 514 tonn. I 1948 innstilte Christiania Spigerverk rujernproduksjonen da Årdal

Verk skulle overta denne. Produksjonen i Årdal kom imidlertid ikke i gang før i begynnelsen av 1949. Som følge herav sank produksjonen til 63 319 tonn i 1948. Det har i 1949 ikke lykkes å utnytte kapasiteten i Årdal fullt ut. Dessuten har rujernproduksjonen ved Sauda minsket til fordel for produksjon av ferrolegeringer. Produksjonen i 1949 ble derfor bare litt større enn i 1948.

Produksjonen av ferrolegeringer var sterkt hemmet av vannmangelen i begynnelsen av forrige år. Den store produksjonsøkingen i 1949 må for en stor del tilskrives bedringen i kraftforsyningen. Det regnes med en samlet produksjon av ferrolegeringer i 1949 på 160—165 000 tonn mot 138 900 tonn i 1948. Produksjonen ventes økt ytterligere i tiden framover som følge av de store investeringsarbeider som pågår i denne industri.

Årsproduksjonen av aluminium var ca. 35 600 tonn i 1949 mot 30 157 tonn i 1948. Årdal Verk kom igang med produksjonen i hall nr. 1 i begynnelsen av 1948. Hall nr. 2 ventes igangsatt fra nyttår 1950. Det foregår også ellers utvidelser i aluminiumsindustrien.

Produksjonen i steinindustrien holdt seg i 1949 fremdeles på samme lave nivå som i 1948 og langt under førkrigsnivået. Årsaken er vesentlig mangel på arbeidskraft. Det er praktisk talt ingen tilgang til faget. For en stor del er det også bare eldre arbeidere som er igjen i bransjen. Eksporten gikk sterkt tilbake i 1949. I januar—oktober ble det eksportert 3 379 tonn gatestein og 1 074 tonn kantstein mot henholdsvis 18 276 tonn og 2 606 tonn i samme tidsrom 1948. Vårt belgiske marked for gatestein er etter krigen overtatt av Nederland.

Sementindustrien har fortsatt hatt stor produksjonsøking. Som nøkkelindustri i gjenreisingen har den fått tildelt nok valuta til nyinvesteringer. Resultatet har vært en jamn øking i produksjonen siden frigjøringen.

	Prod. i tonn
1938	331 601
1946	436 211
1947	472 612
1948	526 187
1949	ca. 590 000

I løpet av 1950 vil kapasiteten trolig komme opp i 750 000 tonn. I 1949 var det en nettoeksport av sement på ca. 20 000 tonn. I 1938 var nettoeksporten 24 445 tonn. Til tross for at tilgangen på det innenlandske marked var 89 % større i 1949 enn i 1938, har opphevingen av sementrasjoneringen ført til en prekær mangel på denne vare.

Teglverkene kom opp i en produksjon på ca. 90 mill. brent stein i 1949 mot 80 mill. stein i 1948. I 1938 var produksjonen 76 mill. stein. En medvirkende årsak til økingen siste år var overgangen til vinterproduksjon av brent stein. Det er planlagt en produksjon på 10 mill. denne vinter.

Porselensfabrikkene økte produksjonen med ca. 15 % i 1949. Ved slutten av året ble det satt i gang produksjon av sanitærporselen. Det regnes med at halvparten av landets behov for denne vare kan dekkes med den produksjonskapasitet som nå er utbygd. Det er fremdeles mangel på serviseporselen.

Produksjonsøkingen ved glassverkene har fortsatt i 1949 slik at produksjonen nå er mer enn dobbelt så stor som i 1938. Råstofftilgangen har vært god. Med unntak av serviseglass regnes det nå med at etterspørselen kan dekkes.

I jern- og metallindustrien har sysselsettingen økt betydelig i forhold til før krigen. Etter Arbeidsdirektoratets oppgaver var arbeidertallet 77 800 pr. 30. september 1949 mot 75 700 på samme tid i 1948 og 44 300 vinteren 1939/40. Jern- og metallindustrien sysselsetter nå om lag 29 % av samtlige sysselsatte arbeidere i industrien mot om lag 24 % før krigen.

Det er vanskelig å gi noe direkte mål for produksjonsvolumet fra måned til måned i denne industri, og den månedlige produksjonsindeks for jern- og metallindustrien bygger på oppgaver over utførte timeverk, vesentlig ved større bedrifter (medlemmer av De Mekaniske Verksteders Landsforening). I gjennomsnitt for de 10 første måneder av 1949 lå indekstallet på ca. 157 (1938 = 100). Tar en omsyn til den korreksjon som er foretatt med grunnlaget for indeksen (se s. 59) blir dette om lag samme tall som for tilsvarende tidsrom i 1948. Som det framgår av tabellen s. 55 har imidlertid innførselen av jern og stål økt betydelig. Industridirektoratet regner med at det i 1949 ble bearbeidd i alt ca. 280 000 tonn jern og stål mot ca. 240 000 tonn i 1948 og ca. 215 000 tonn før krigen. Tilgangen på maskiner, reservedeler og spesialdeler har også økt, slik at behovet for reparasjoner er minsket og produksjonen er blitt mer effektiv. De samlede bruttoinvesteringer i jern- og metallindustrien i perioden 1946—1948 var ca. 416 mill. kr. herav 233 mill. kr. til transportmidler, maskiner og apparater. Disse forhold skulle tilsi en øking i produksjonsvolumet i 1949.

Virksomheten ved skipsbyggeriene er fortsatt stor, men det gjør seg dog gjeldende en stadig økende utenlandsk konkurranse om skipsreparasjoner, og enkelte verksteder langs kysten har måttet gå til oppsigelser av hjelpearbeidere. Skipsbyggeriene har nå en bedding-

kapasitet for nybygginger på ca. 90 000 brutto-reg.tonn. Kapasiteten var fullt utnyttet både i 1948 og 1949. På grunn av den bedre tilgang på jernplater og andre skrogmaterialer kunne den leverte tonnasje økes fra 49 750 tonn i 1948 til ca. 59 000 tonn i 1949.

Støperier, armatur-, spiker- og trådfabrikker. Det har vært rikelig tilførsel av valsetråd, og trådstiftproduksjonen økte fra 10 000 tonn i 1948 til ca. 14 000 tonn i 1949. I 1938 var produksjonen 8 230 tonn. Produksjonen av armeringsstål økte fra 17 000 tonn i 1948 til ca. 25 000 tonn i 1949. Tilgangen på skrapjern og rujern til støperiene har også økt.

Bilverkstedene har fremdeles mye å gjøre fordi det er relativt mange biler av høy alder. Reparasjonsarbeidet blir imidlertid hemmet av mangel på spesialmaskiner og reservedeler for amerikanske vogner, som utgjør ca. 70 % av bilparken. Dette fordyrer reparasjonene vesentlig. Effektiviteten er også gått ned som følge av den store nyetablering av verksteder. Fagarbeiderne har i stor utstrekning forlatt de større verkstedene og startet små verksteder for seg selv.

Radiofabrikkene har hatt stor ekspansjon etter krigen. Produksjonen som før krigen lå på 40—50 000 apparater pr. år, nådde en topp i 1948 på 177 000 apparater. Det ser nå ut til at gjenanskaffelsesbehovet fra krigstiden er dekket. Produksjonen sank til ca. 110 000 apparater i 1949. Enkelte bedrifter har også hatt økonomiske vansker. Før krigen hadde Norge stor import av radioapparater. De norske fabrikkene dekker nå det innenlandske behovet, og det er også arbeidd med planer om eksport.

Kjemisk og elektrokjemisk industri. I gjennomsnitt for de 10 første måneder av året steg indekstallet for produksjonen i kjemisk og elektrokjemisk industri fra 95 til 128 eller med ca. 35 % fra 1948 til 1949. Stigningen i indekstallet skyldes vesentlig produksjonsøking ved Norsk Hydro. Etter Arbeidsdirektoratets oppgaver gikk sysselsettingen samtidig opp med ca. 4 %.

Ved fyrstikkfabrikkene er produksjonen gått ned fra 3 654 tonn fyrstikker i 1948 til ca. 3 400 i 1949. Før krigen lå produksjonen på ca. 3 200 tonn. Fabrikkene har hatt tilstrekkelig med råstoff så nedgangen i 1949 må tilskrives mangel på kvinnelig arbeidskraft. Det innenlandske konsum av fyrstikker har etter krigen vært ca. 25 % større enn før krigen. Eksporten har derfor ligget under førkrigsnivået. I begynnelsen av året kom det i gang en ny bedrift som produserer bokfyrstikker. Den har vesentlig drevet prøveproduksjon i 1949. Når den kommer i full drift, vil produksjonen bli om lag 540 tonn pr. år tilsvarende 90 mill. bøker.

Ved sprengstoff-fabrikkene økte produksjonen i 1949 med om lag 4 %. Den ligger nå 15 % over nivået i 1938. Bedriftene holder på med rasjonaliseringsarbeider for å avhjelpe mangelen på kvinnelig arbeidskraft. Det er ennå ikke gjenopptatt noen eksport av sprengstoff etter krigen, da de store anleggsarbeidene innenlands har avtatt hele produksjonen.

Produksjonen av superfosfat gikk ned i 1949. I månedene januar—oktober 1949 var den 25 058 tonn mot 28 179 tonn i tilsvarende tidsrom 1948 og 31 000 tonn i hele 1938. Fabrikken på Lysaker har til gjengjeld økt produksjonen av svovelsyre. Den nye superfosfatfabrikken i Odda kom i gang med prøvedriften i slutten av året. Den vil fullt utbygd ha en kapasitet på 80 000 tonn pr. år. Dette tilsvarer omtrent den nåværende import av superfosfat. I første omgang vil dog produksjonen ikke bli større enn ca. 40 000 tonn pr. år.

Det var særlig den elektrokjemiske industri som økte produksjonen i 1949. I de første 10 måneder av året var produksjonen av beregnet rent kvelstoff ved Norsk Hydro 100 921 tonn mot 67 853 tonn i tilsvarende tidsrom i 1948. I hele 1938 var produksjonen 84 178 tonn. Produksjonen var i 1948 hemmet av vannmangelen i begynnelsen av året og av streiken utpå høsten. Etter krigen har Norsk Hydro foretatt store utvidelser. Høsten 1948 kunne en begynne å nytte kraften fra Måranlegget til produksjon av flytende ammoniakk på Rjukan. I juli 1949 begynte driften ved ammoniakkfabrikken i Glomfjord. Denne ventes å være i full drift fra nyttår 1950. Produksjonskapasiteten vil da komme opp i 150 000 tonn rent kvelstoff tilsvarende 1 million tonn kalksalpeter. Som følge av økingen av ammoniakkproduksjonen har ferdigvarefabrikken på Herøya måttet utvide kapasiteten med 50 %.

Til og med oktober 1949 var det eksportert 464 478 tonn kalksalpeter mot 300 838 i tilsvarende tidsrom 1948 og 391 418 tonn i hele 1938.

Karbidproduksjonen var noe større i 1949 enn året før, nemlig 20 743 tonn i januar—oktober 1949 mot 16 427 tonn i de samme månedene 1948. I hele 1938 var produksjonen 51 225 tonn. Det har etter krigen vært vansker med eksporten av karbid. Behovet er stort, men valutavanskene har ført til importrestriksjoner i kjøperlandene. Storbritannia som før krigen tok 90 % av eksporten har bygd opp egen karbidindustri og er nå helt lukket for norsk eksport. I de første 10 måneder av året ble det eksportert 12 139 tonn karbid

mot 12 852 tonn i samme tidsrom i 1948 og 44 836 i hele 1938. I de tallene som er nevnt ovenfor er ikke den karbid som er nyttet til framstilling av cyanamid regnet med. Denne produksjon har holdt seg forholdsvis bedre oppe enn karbidproduksjonen. I januar—oktober 1949 ble det produsert 33 774 tonn cyanamid og eksportert 31 672 tonn. De tilsvarende tall for 1948 var henholdsvis 28 825 tonn og 23 943 tonn og i hele 1938 45 586 tonn og 43 300 tonn.

I olje- og fettindustrien er produksjonen sunket med ca. 15 % i 1949, men den ligger fremdeles over førkrigsnivået. Produksjonen i denne industrigruppe varierer til dels med utbytte av fiskeriene, som var lavere i 1949 enn året før.

Sildoljefabrikkenes produksjon varierer med utbyttet av sildefisket. Selv om utbyttet av sildefisket var stort i 1949 kom det ikke opp mot foregående års rekordfangst. Produksjonen gikk derfor ned med ca. 42 % i forhold til 1948, men lå allikevel ca. 5 % over nivået i 1938. Innen sildolje- og fiskemjølindustrien har det pågått en jamn utbygging etter krigen, og denne utvikling fortsetter. Det dreier seg vesentlig om eldre anlegg som er blitt modernisert eller utvidd, men det er også enkelte nyetableringer som vil få stor kapasitet når de blir fullt utbygd. Som følge av disse utbyggingene er muligheten for å bearbeide de store dagsfangstene i sildesesongen blitt betydelig bedret.

Eksporten av sildolje var i januar—oktober 1949 93 647 hl mot 33 087 hl på samme tid i 1948 og 80 349 hl i hele 1938.

Olje- og fettraffineriene hadde om lag samme produksjon i 1949 som i 1948 eller om lag 6 % under nivået i 1938. Den internasjonale fettallokering ble opphevd i februar 1949, men dette har ikke fått noen direkte virkninger på forsyningene av råvarer til olje- og fettraffineriene. Tildelingen til de enkelte bedrifter blir fremdeles foretatt av Forsyningsdepartementet. Denne industri har hatt anledning til å anskaffe det maskinutstyr den har ønsket, men bare innen herdningsindustrien har det vært noen utvidelse. De raffinerte fettstoffene blir for en stor del eksportert. De er ikke lenger mangelvarer i samme grad som før, og prisene ute sank til dels i 1949. Avsetningsforholdene var dog stort sett bra med unntak for fett av lavere kvalitet og tran.

Eksporten av herdet fett var i januar—oktober 1949 42 900 tonn mot 35 900 tonn på samme tid i 1948 og 59 000 tonn i hele 1938.

Såpefabrikkene hadde noe lavere produksjon i 1949 enn i 1948, men større enn i 1938. Det nyttes både importerte og innenlandske råstoffer som blir tildelt de enkelte fabrikkene gjennom Forsyningsdepartementet. Tildelingene i 1949 var tilstrekkelige, og det var ikke mangel på arbeidskraft. Produksjonsutviklingen skulle derfor tyde på at behovet for vaskeartikler er mettet. Grønnsåpeproduksjonen kunne imidlertid økes betraktelig, men valutavanskene bevirker en altfor knapp tilgang på de spesielle råstoffer som er nødvendige for denne produksjon. Det kan spores en viss forskyvning i etterspørselen mot bedre kvaliteter.

Elektrisitetsverk. Etter krigen har etterspørselen etter elektrisitet vært stor. Tilgang på elektrisk kraft har stor betydning for utbyggingen av eksportindustrien og som erstatning for importert brensel. Utbyggingen av elektrisitetsverkene har derfor hatt høy prioritet i investeringsprogrammene. Som det framgår av tabellen s. 56 var de samlede investeringer i elektrisitetsverkene 477 mill. kr. i årene 1946—48.

Norges utnyttbare vannkraft ved lavvannføring etter framtidig regulering og 75 % effekt er tidligere beregnet til 9,2 mill. kW, tilsvarende ca. 80 milliarder kWh pr. år. Disse tall er imidlertid under revisjon, og etter en foreløpig oversikt antas det at tallene kan forhøyes til henholdsvis 10,5 mill. kW og ca. 90 milliarder kWh ved 75 % effekt. Den utnyttbare vannkraft er utbygd i følgende tempo (årgangskraft):

	1000 kW		1000 kW
1934	1 274	1946	1 613
1939	1 377	1947	1 653
1944	1 474	1948	1 708
1945	1 556	1949	ca. 1 865

Den installerte generatoreffekt ved utgangen av 1949 anslås til 3 550 000 kVA mot 2 636 000 kVA i 1939.

Følgende storanlegg er under bygging: Mår, Hol, Aura, Lyse, Røssåga, Vinstra og Åbjøra. Ved utgangen av 1949 var 4 av de planlagte 5 aggregater ved Mår og 2 av de planlagte 4 aggregater ved Hol kommet i drift. Det er også flere mellomstore og mindre anlegg under bygging.

Elektrisitetsproduksjonen ved verk på 1 000 kW eller mer:

	mill. kWh		mill. kWh
1938	9 638	1947	11 260
1945	9 845	1948	12 445
1946	11 261	1949	ca. 15 000

Vannforholdene lå i 1949 svært gunstig an. Det kan således nevnes at reguleringsmagasinenes potensielle energi pr. 30. november 1949 var 6 898 mill. kWh mot 5 833 mill. kWh i 1948 og 3 064 mill. kWh i 1947.

Gassverkenes produksjon av gass var noe mindre enn i 1948, nemlig 34,8 mill. m³ i januar—oktober 1949 mot 37,9 mill. m³ i tilsvarende tidsrom 1948. Gassverkene har i de siste årene fått tilstrekkelige tilførsler av kull, og produksjonen ligger om lag på førkrigsnivået.

Sagbrukene. Tilgangen på tømmer til sagbrukene økte fra ca. 2,6 mill. m³ i 1948 (tømmeråret 1947/48) til 3,1 mill. m³ i 1949 (tømmeråret 1948/49). Før krigen lå forbruket på ca. 2,3 mill. m³. Produksjonen ved sagbrukene ligger nå 35—40 % over nivået i 1938. Etterspørselen etter trelast er fortsatt stor, men har i 1949 vært betydelig bedre dekket enn tidligere etter krigen. I de senere år har det vært en tendens til oppdeling av produksjonen på småsager. Denne utvikling synes nå å ha kulminert. Mange mindre og gammeldagse sager har vanskelig for å skaffe arbeidshjelp, da de ikke kan betale de nåværende lønninger. Utviklingen går nå i retning av større foredling av varen, idet flere og flere sagbruk bygger opp høvlerier. Mangel på maskineri hindrer dog til en viss grad denne utvikling.

Trevare- og møbelfabrikkene har også stort sett hatt tilfredsstillende materialtilgang, og produksjonen er fortsatt stor. Det har vært en viss knapphet på kryssfinér og møbelplater, men tilgangen på møbeltekstiler har vært bedre enn året før. På grunn av den store etterspørsel etter krigen har det vært en stor ekspansjon i denne industri. Etter Arbeidsdirektoratets statistikk har antall sysselsatte arbeidere økt fra ca. 10 000 før krigen til 19 470 pr. 30. september 1949. Det har i 1949 vært bedre balanse mellom etterspørsel og tilbud enn i årene før, og det har gjort seg gjeldende en viss forskyvning i etterspørselen i retning av bedre kvaliteter.

Tønnefabrikkene. Produksjonen av tønnestav i driftsåret 1948/49 svarer til 1,5 mill. tønner, som er rekord. Internasjonalt er det nå prisfall for tønner og stav, og det er også vansker med avsetningen innenlands. Produksjonen er avhengig av sildesaltingen og mange fagarbeidere (bøkkere) forlater yrket på grunn av de usikre sesongbetonte arbeidsforhold.

Tremasse-, cellulose- og papirindustrien sett under ett økte produksjonen med ca. 7 % fra 1948 til 1949. I gjennomsnitt for de 10 første måneder av året lå indekstallet på 106 (1938 = 100).

Tremasse- og cellulosefabrikkene har i 1949 (tømmeråret 1948/49) hatt en tømmertilgang på ca. 4 mill. m³ mot ca. 3,3 mill. m³ i 1948 (tømmeråret 1947/48). Dette er den største tømmertilgang treforedlingsindustrien har hatt etter krigen. Det normale forbruk før krigen var ca. 3,9 mill. m³. I begynnelsen av sesongen ble tildelingen foretatt etter kvoter som tidligere, men senere viste det seg at det ble tømmer til overs og bedriftene fikk kjøpe det de ville. Vann- og kraftsituasjonen har også vært tilfredsstillende. Forholdene har således ligget godt til rette for produksjonsøking.

Produksjon og eksport av tremasse og cellulose. 1 000 tonn.

	Tremasse tørr beregnet		Cellulose tørr beregnet	
	Produksjon	Eksport	Produksjon	Eksport
1937...	543	301	552	355
1938...	444	255	455	259
1948...	431	209	384	137
1949[1] ..	460	260	440	205

[1] Tallene for 1949 er foreløpige.

Eksportprisen på tremasse og cellulose tok til å falle i slutten av 1948. Prisnedgangen har fortsatt i 1949. Bedriftene har imidlertid fått avsatt sin produksjon, og eksporten er steget betraktelig. Mot slutten av året var det en viss tilstramming på markedet. Kjøperne hadde nemlig stilt seg avventende i forventning om enda større prisfall. Resultatet er blitt at deres lager er uttømt og de har måttet øke innkjøpene. I tillegg til dette kom den stimulanse devalueringen forårsaket. Den fulle virkning av denne vil dog først vise seg i 1950. Det regnes med en overføring av europeiske innkjøp fra Canada og U. S. A. til Skandinavia.

På grunn av prisfallet på verdensmarkedet ble avgiftene i treforedlingsindustrien opphevd 1. september. Pensjonsavgiften (4 kr. pr. m³ tømmer) skal dog gjelde til 1. april 1950.

Papirfabrikkene har nå større produksjon enn før krigen. En forholdsvis større del av tremasse- og celluloseproduksjonen har i de siste årene gått til papirfabrikkene. Produksjonen ved papirfabrikkene har imidlertid nådd toppen av den nåværende produksjonskapasitet, og den øking av tremasse- og celluloseproduksjonen som fant sted i 1949 gikk til eksport. Papirproduksjonen var litt mindre i 1949 enn i 1948.

Produksjon og eksport av papir, papp og kartong. 1 000 tonn.

	Produksjon	Eksport
1937	464	350
1938	366	262
1948	503	jan.-okt. 253
1949	ca. 490	» 243

Papirprisene på våre eksportmarkeder gikk sterkt ned i 1949, og enkelte fabrikker kjørte med innskrenket drift på grunn av vanskelige avsetningsforhold. Etter devalueringen bedret markedet seg, og de fleste fabrikkene var i full drift i slutten av året. Tilstrammingen av markedet for tremasse- og cellulose har nemlig skapt forventninger om gradvis stigende produksjonskostnader for papir.

Garveriene viste en liten nedgang i produksjonen fra 1948 til 1949. Nedgangen må tilskrives en streik som berørte de fleste større garveriene. Råvaretilgangen var omtrent som i et normalår før krigen, men da garveriene har utvidd sin kapasitet siden da, var den ikke tilstrekkelig til å dekke behovet. Det er særlig overlærshuder (norske huder) det er mangel på. Tilgangen på importerte bunnlærshuder og garveekstrakter er bedre. Garveriene har hatt visse vansker i forbindelse med vedlikehold av maskinparken, og bransjefolk mener det kan bli vanskelig å opprettholde det nåværende høye produksjonsnivå hvis ikke maskineriet blir fornyet hurtigere og vedlikeholdt bedre enn hittil. Etterspørselen etter lær var også i 1949 større enn tilbudet og rasjoneringen gjelder fremdeles for overlær, men salget av bunnlær er nå frigitt.

Lærvareindustrien hadde en til dels krisebetont oppblomstring like etter krigen, men denne utvikling er nå stoppet. Det skyldes dels at etterspørselen etter produktene er sunket, og dels at bedriftene ikke får anledning til å utskifte slitt maskineri eller utvide.

Gummivareindustrien hadde om lag samme produksjon i 1949 som i 1948. Den er nå meget større enn før krigen. Råstofftilgangen har vært tilstrekkelig i 1949. Det har vært en del utvidelser i bransjen, spesielt i produksjonen av teknisk gummi, men igangsettingen av helt nye bedrifter ventes ikke før i 1950. Det er fremdeles gode avsetningsforhold for produktene og bedriftene har ikke fått anledning til å legge seg opp lager. Det kan dog merkes en viss nedgang i produksjonen av sykkelgummi da markedet begynner å bli mettet.

Tekstilindustrien. Etter Byrået's månedsindeks var produksjonen i de 10 første måneder av året ved ullvarefabrikkene om lag 4 %, ved bomullsvarefabrikkene om lag 5 % og ved trikotasjefabrikkene om lag 11 % større enn i de samme månedene 1948. For tekstilindustrien sett under ett, lå produksjonen i de samme månedene ca. 28 % over nivået i 1938. Tekstilindustrien nytter vesentlig importerte råstoffer som under og etter krigen er blitt fordelt til bedriftene gjennom Forsyningsdepartementet. Tilgangen av disse råstoffene — spinnestoffer og garn — har med den kapasitet og den tilgang av arbeidskraft som tekstilindustrien har hatt i 1949, stort sett dekket behovet. En begynner nå å merke resultatene av de investeringer som har vært gjennomført i tekstilindustrien. Dette gjelder eksempelvis produksjonen av kamgarn hvor det nye Merinospinneriet i Bergen har vært i drift. Det er meningen at dette skal kunne dekke om lag 50 % av behovet for kamgarn. Videre har nyinvesteringene ført til økt produksjon ved fiskeredskapsfabrikkene og kunstsilkefabrikken. Tefas — det nye tekstilforedlingsanlegget — er blitt sterkt forsinket slik at det i 1949 bare ble satt i gang en del prøvedrift. Ved bomullsspinneriene har det også vært store investeringer etter krigen, men den økte kapasiteten har ikke kunnet utnyttes fullt ut på grunn av mangel på arbeidskraft. Det er særlig i industrisentrene på Østlandet og i Bergen at mangelen på kvinnelig arbeidskraft har vært meget følbar.

Skotøyfabrikkenes produksjon har i 1949 vært noe større enn i 1948. Den ligger nå 6—7 % over nivået i 1938. Regnet i antall par ligger produksjonen en del høyere, men sammensetningen er en annen enn før krigen. Det er nå en forholdsvis større andel av grovere skotøy. I begynnelsen av året førte knappheten på bunnlær til vansker for enkelte bedrifter, men ellers i året har tilgangen på råstoffer vært tilstrekkelig. Det har vært fortsatt mangel på øvde nåtlersker — spesielt i Oslo og Østfold — og enkelte Oslobedrifter opprettet nåtlerier utenbys hvor tilgangen på arbeidskraft er lettere.

Rasjonalisering av produksjonen har ført til en økt effektivitet pr. arbeider, men denne økte effektivitet kommer ikke alltid til syne i oppgavene over antall produsert skotøy da man i større utstrekning har gått over til mer bearbeidd skotøy. Rasjoneringen av skotøy ble opphevd i juli.

Konfeksjonsindustrien. Etter de oppgaver Byrået har innhentet fra en rekke større konfeksjonsfabrikker steg produksjonen i denne industri med om lag 15 % fra 1948 til 1949. Den ligger nå over førkrigsnivået. Kapasiteten er ikke utnyttet — noe som vesentlig skyldes den knappe tilgang på råstoffer. Enkelte bedrifter som ellers syr for egen regning har påtatt seg leiesøm for å holde arbeidet i gang. Dette gir en mindre rasjonell utnytting av arbeidskraften. Noen vesentlige nyreisinger har det ikke vært foretatt i denne industrien i 1949, men det har skutt opp enkelte mindre bedrifter ut over landet. Det er for øvrig foretatt en del rasjonaliseringer i eldre bedrifter.

Nærings- og nytelsesmiddelindustrien under ett viste en oppgang i produksjonen i 1949. Produksjonsindeksen i gjennomsnitt for januar—oktober 1949 viste 123

(1938 = 100) mot 118 til samme tid 1948. Enkelte større bransjer har dog gått tilbake i produksjon. Viktigst av disse er hermetikk- og tobakksindustrien. Begge ligger dog over nivået før krigen. Nærings- og nytelsesmiddelindustrien nytter for en stor del importerte råstoffer. Til tross for den vanskelige valutasituasjon har råstofftilgangen stort sett vært tilfredsstillende. Det er vesentlig sukker det er mangel på.

Møllene. Bygdemøllene hadde jamt bra tilførsel av korn i første halvår av 1949. Hva annet halvår angår har møllene fått en god start da malingssesongen kom i gang en god del tidligere enn vanlig. Dette skyldes det relativt store antall skurtreskere som er tatt i bruk. Når det gjelder bygdemøllenes handelsmaling har det ikke vært mulig å skaffe nok korn til å tilfredsstille etterspørselen etter malingsprodukter. Dette gjelder særlig på Sør- og Vestlandet hvor kornavlen er gått sterkt tilbake. En medvirkende årsak er også kraftfôrmangelen.

Handelsmøllene har hatt tilfredsstillende tilgang på råstoff. Etterspørselen etter matmjøl har møllene vært i stand til å dekke fullt ut, mens etterspørselen etter kraftfôr til dels har vært større enn tilbudet, spesielt for avfallsmjøl.

For bygdemøllenes vedkommende har det i de siste år pågått en geografisk og teknisk rasjonalisering. Tendensen går i retning av færre men større og bedre teknisk utrustede møller. De små møllene blir for dyre i drift, og mange blir nedlagt.

Ved potetmjølfabrikkene økte produksjonen fra 12 000 tonn i 1948 til ca. 13 000 tonn i 1949, hvorav ca. 2 000 tonn til glykose og sago. Produksjonen før krigen var ca. 6 000 tonn pr. år.

Kjeksfabrikkene økte produksjonen med ca. 10 % i forhold til 1948. Den er nå langt større enn før krigen. Av de viktigste råstoffene er sukker og fett fremdeles rasjonert. Etterspørselen av smørbrødkjeks synes nå å være dekket, mens derimot etterspørselen etter søte kjeks ennå er større enn produksjonen.

Margarinfabrikkenes produksjon har de siste år holdt seg noenlunde konstant. Den ligger nå ca. 9 % over produksjonen i 1938.

Gjærfabrikkenes produksjon gikk i 1949 ned med ca. 3 %, men den overstiger allikevel produksjonen i 1938 med vel 60 %. Råstofftilgangen har vært tilstrekkelig. Fabrikken som skal dekke behovet i Nord-Norge ventes å bli ferdig med de pågående utvidelser sommeren 1950. Nord-Norge må til da få tilførsler sørfra.

Saft- og syltetøyfabrikkene er utbygd sterkt etter krigen slik at produksjonen i 1948 var ca. 3 ganger så stor som i 1938. Kapasiteten er likevel ikke fullt utnyttet. I 1949 ble sukkertildelingen satt noe ned, og sammen med den dårlige frukthøsten førte dette til en nedgang i produksjonen. Tilgangen på skogsbær var dog bedre enn året før. Det regnes med en produksjonsnedgang i 1949 på ca. 15 % i forhold til 1948.

I hermetikkindustrien, en av våre viktigste eksportindustrier, er produksjonen sterkt sesongpreget på grunn av ujamn råvaretilførsel. Den største produksjonen foregår i årets første måneder (kippers) om sommeren (brisling) og på høstparten (småsild).

Totalt sett lå produksjonen i de 10 første måneder av året ca. 8 % lavere enn i tilsvarende tidsrom 1948. Kipperspakkingen var i 1949 atskillig mindre enn i 1948, 137 000 hl mot 187 000. Den ligger imidlertid om lag på høyde med hva en regnet som normalproduksjon før krigen.

Brislingfisket begynte 30. mai med periodisk godt fiske i Oslofjorden og Vestlandsfjordene og varte til omkring midten av juli. Høstfisket har vært dårlig, og det har bare vært enkelte spredte fangster. I alt ble det i 1949 pakket 495 000 kasser brisling mot 391 000 kasser i 1948. Pakkingen i 1949 lå således ubetydelig under et gjennomsnittsårs pakking som er ca. 500 000 kasser.

Også pakkingen av småsild lå dårligere an enn i 1948. Pr. 15. oktober var det bare pakket 324 000 kasser mot 455 000 kasser på samme tid i 1948.

Hermetikkfabrikkene nytter fremdeles norsk hermetikkolje istedenfor olivenolje. En enquete som Det Norsk-Amerikanske Handelskammer har foretatt blant de viktigste importører i U. S. A., viser at det der er stemning for at vi gjenopptar pakkingen av brisling i olivenolje. Spørsmålet er derfor tatt opp til behandling her i landet.

Emballasjesituasjonen var meget lettere for fabrikkene i 1949 enn tidligere år, og tilførselen av fortinnede blikkplater har vært tilstrekkelig. Fra 1. juni i år ble det også innført betraktelige fritakelser fra blikkrasjoneringen, således at de aller fleste varene nå kan pakkes uten spesiell brukstillatelse.

Eksporten av fiskehermetikk var i månedene januar—oktober 1949 22 984 tonn til en verdi av 79,5 mill. kr. Tilsvarende tall for 1948 var 30 300 tonn til en verdi av 103,7 mill. kr. Nedgangen skyldes for en del vansker på U. S. A.-markedet. I hele 1948 var eksporten av fiskehermetikk 33 855 tonn til en verdi av 120,1 mill. kr. og i 1938 var den 26 400 tonn til en verdi av 30,2 mill. kr. De største avtakerne var i 1949 Storbritannia, Sambandsstatene, Austral-Sambandet, Palestina, New Zealand og Canada.

Produksjonen ved mjølkefabrikkene var i gjennomsnitt for de 10 første måneder av 1949 ca. 31 % høyere enn for tilsvarende tidsrom i 1948. I 1. halvår var produksjonen oppe på førkrigsnivå, men utpå høsten gikk den sterkt tilbake. Årsaken til dette var de sviktende mjølketilførslene på grunn av frigivingen av fløten. Etterspørselen er fremdeles større enn produksjonen slik at den hermetiske mjølka fortrinsvis leveres til forbrukere som ikke kan få frisk mjølk. (Fiskere, sjøfolk, skogsarbeidere og folk i enkelte distrikter i Nord-Norge.) Tørrmjølka går vesentlig til industrien. Spesielt sjokoladeindustrien ble nødlidende på grunn av produksjonsnedgangen ved mjølkefabrikkene siste høst.

Bryggeriene hadde i 1949 ikke vansker med råstofftilgangen. Produksjonen steg med ca. 12 % sammenliknet med året før og ligger nå ca. 36 % over nivået i 1938. Økingen skyldes at bryggeriene har fått adgang til å brygge sterkt øl med alkoholprosent på mellom 4,75 og 7. Produksjonen av sterkt øl var høy de første måneder etter at produksjonen begynte. Mot slutten av året gikk den dog sterkt tilbake.

Mineralvannfabrikkene hadde om lag samme produksjon i 1949 som i 1948, eller vel dobbelt så stor som i 1938. Sukkertildelingen økte litt i 1949, men ligger fremdeles langt under forbruket før krigen. Kvaliteten er således neppe den samme. En del fabrikker har tatt opp produksjonen av de såkalte Coladrikker, noe som muligens er årsaken til at produksjonsnivået holder seg så høyt.

Brennevinsbrenneriene ble i 1949 ikke tildelt poteter til produksjon av sprit. De fikk i 1948 en tildeling av 25 000 tonn poteter mot et forbruk av 31 000 tonn i 1938.

Sjokoladefabrikkene. Etter den månedlige produksjonsindels økte produksjonen ved sjokoladefabrikkene med om lag 35 % fra januar—oktober 1948 til januar—oktober 1949. Produksjonen er nå kommet opp på førkrigsnivået. Sammensetningen av produksjonen er dog ikke den samme.

Mens kakao- og kokesjokoladeproduksjonen ligger under nivået i 1938, ligger produksjonen av spisesjokolade over dette nivået. Denne fordeling er tilsiktet som et ledd i bestrebelsene på å oppheve rasjoneringen av spisesjokolade. Mangelen på tørrmjølk i årets siste måneder har dog satt produksjonen av spisesjokolade tilbake. Det ble også i 1949 eksportert en del sjokolade. Fabrikkene har etter krigen tatt opp produksjonen av en slags kakaomasse og i 1949 ble det eksportert ca. 1 200 tonn av denne vare, i alt vesentlig til England.

Ved tobakksfabrikkene gikk produksjonen ned ca. 10 % i årets 10 første måneder i forhold til samme tidsrom i 1948. Produksjonen ligger nå om lag 30 % over nivået i 1938. Nedgangen i 1949 skyldes mindre etterspørsel, vesentlig etter sigaretter.

Råstofftilgangen har vært tilstrekkelig. Grunnet lave avansesatser arbeider en del mindre fabrikker økonomisk tungt, og en fabrikk har måttet innstille driften.

Den polygrafiske industri har etter krigen stått overfor en meget stor etterspørsel som har vært vanskelig å tilfredsstille. Tilgangen på råstoffer ble lettet noe ved opphevelsen av rasjoneringen på en del papirsorter. Også med omsyn til andre råstoffer er situasjonen i bedring. Avispapir er imidlertid fremdeles rasjonert, og avistrykkerienes forbruk har også i 1949 vært lavere enn før krigen.

Det er fremdeles et stort behov til stede for utskifting av nedslitt og ulønnsomt materiell. Den store mangel på arbeidskraft gjør det ønskelig at de bedrifter som har sin faste arbeidsstokk, får anledning til å øke produksjonen ved å fornye det tekniske materiell. Tilgangen på ordrer er stor, og bare i enkelte strøk av landet synes denne tilgang å ha avtatt noe i intensitet.

Bygge- og anleggsvirksomhet.

Bygge- og anleggsvirksomheten har også i 1949 i stor grad vært preget av gjenreisingsarbeidet. I Finnmark og Nord-Troms er nå de fleste sambandslinjer gjenreist permanent, og om lag halvparten av befolkningen bor i permanente hus. I de brente strøk ellers i landet er gjenreisingen kommet langt. Steinkjer og Namsos vil antakelig bli ferdig gjenreist i 1950.

Den totale byggevirksomhet i landet har i 1949 vært større enn i de foregående etterkrigsår, og anleggsvirksomheten har også økt. Grunnlaget for denne oppgang har vært større sysselsetting og bedre tilgang på byggematerialer.

Sysselsatte pliktige syketrygdede bygge- og anleggsarbeidere.

	1948	1949	Oppgang
Januar	..	71 900	..
Februar	..	79 200	..
Mars	73 100	80 100	7 000
April	79 500	83 200	3 700
Mai	85 100	91 800	6 700
Juni	92 100	99 900	7 800
Juli	91 900	101 700	9 800
August	95 600	107 000	11 400
September	97 800	110 600	12 800
Oktober	97 000	109 600	12 600
November	91 900	..	..
Desember	83 200	..	..

Statistikken over pliktige syketrygdede skjelner mellom bygningsarbeidere og anleggsarbeidere, men grupperingen er meget usikker. Etter denne statistikk var det en gjennomsnittlig oppgang på 3 100 bygningsarbeidere og 5 800 anleggsarbeidere fra mars/okt. 1948 til mars/okt. 1949. Det er meget mulig at stigningen for bygningsarbeidere er større og stigningen for anleggsarbeidere mindre enn disse tall gir uttrykk for.

Den økte sysselsetting har imidlertid ikke vært stor nok til å dekke etterspørselen. På flere byggeplasser har tilgangen av arbeidskraft ikke vært tilstrekkelig til å sikre rasjonell byggedrift, og mange bygg som det er gitt byggeløyve for, er ikke kommet i gang.

Tilgangen av enkelte byggematerialer.
(Boligdirektoratets tall.)

	1938	1947	1948	1949
Trelast, 1000 std.	293 000	282 000	288 000	324 000
Murstein, 1 000 stk.	76 000	124 000	82 500	90 000
Sement, tonn	283 000	459 000	492 000	556 000
Armeringsstål, tonn	28 500	37 600	41 000	60 000
Trefiberplater, tonn	8 800	32 000	29 600	41 100
Takpapp og impr. papp, tonn	9 000	28 000	29 240	23 000
Vindusglass, 1 000 m²	1 010	1 966	2 621	2 600
Sanitærfajanse, tonn	605	804	498	1 200
Smijernsrør, tonn	7 300	7 500	5 062	16 000
Radiatorer, m²	219 000	93 800	86 320	102 000
Spiker og stift, tonn	9 790	9 805	12 174	13 950

Omsetningen av sement ble frigitt i juni 1949, men det viste seg at tilgangen var utilstrekkelig på tross av at den nå er ca. 90 % større enn før krigen. På flere steder stoppet byggearbeidet opp på grunn av sementmangel. Det ble imidlertid ikke registrert noen oppgang i arbeidsløysetallene av denne grunn.

I de 9 første måneder av 1949 ble det gitt byggeløyve til en boligflate på i alt 1 500 000m² som svarer til 17—18 000 leiligheter (eksklusive Finnmark og Nord-Troms). For hele 1948 var tallet ca. 696 000 m² eller 8 000 leiligheter. Videre ble det i samme tidsrom gitt byggeløyve for industribygg med 250 000 m² golvflate og landbruksbygg med 460 000 m² grunnflate. For hele 1948 var de tilsvarende tall 190 000 og 254 000. Også disse tall gjelder eksklusive Finnmark og Nord-Troms.

For Finnmark og Nord-Troms foreligger ikke oppgaver over gitte byggeløyver. I de 9 første måneder av året ble det imidlertid satt i gang 900 boligbygg med 1100 leiligheter.

Den sterke stigning i byggeløyvetallene må ha økt omfanget av grunnarbeider betydelig og er sammen med frigivingen av sementen antakelig en vesentlig årsak til den akutte mangel på denne vare. Oppgangen i sysselsettingstallene har av samme grunn gjort seg særlig gjeldende for fjell- og grunnarbeidere. Det kan tenkes at denne oppgang er en delvis forklaring på nedgangen i sysselsettingstallene for skogbruket.

Økingen i byggeløyvetallene har ført til at det er blitt flere bygg under arbeid i 1949 enn i 1948. Ved utgangen av september 1948 var boligbygg med 16 300 leiligheter under arbeid, mens tallet for september 1949 etter foreløpige oppgaver fra de kommunale byggenemnder var oppe i 19 300.

I de 3 første kvartaler av 1949 steg tallet på leiligheter under arbeid med 5 300. I samme tidsrom ble 9 700 leiligheter tatt i bruk. Summen av disse tall (15 000) er betydelig mindre enn summen av leiligheter satt i gang i Finnmark og Nord-Troms og gitte byggeløyver i riket ellers (ca. 18500). Det er vanskelig å si i hvilken utstrekning denne differansen kommer av at oppgavene er ufullstendige eller av at boligbygg som det er gitt byggeløyve til, ennå ikke er påbegynt som følge av vansker ved finansiering, arbeidshjelp og materialer etc.

I de tre første kvartaler av 1948 ble det tatt i bruk 10 200 leiligheter, altså noe mer enn i samme tidsrom 1949. Men i betraktning av at tallet på leiligheter under arbeid gikk ned med vel 2000 i de tre første kvartaler 1948, mens oppgangen var 5 300 i 1949, er det tydelig at byggevolumet har vært betydelig større i 1949 enn i 1948. Boligdirektoratet regner med at tallet på leiligheter tatt i bruk for hele 1949 vil bli noe større enn i 1948.

Boligbygg tatt i bruk.

Fylker	1947				1948				1/1—30/9 1949	
	Bygg	Leilig-heter	Rom	Golvflate til beboelse m²	Bygg	Leilig-heter	Rom	Golvflate til beboelse m²	Bygg	Leilig-heter
Østfold	517	759	3 300	66 494	493	773	3 314	62 477	314	497
Akershus[1]	1 105	1 742	7 981	165 285	696	1 038	4 640	93 448	333	461
Oslo	20	748	2 192	48 165	846	2 501	11 019	220 674	221	1 646
Hedmark	811	961	4 514	92 154	510	645	3 018	58 491	306	385
Oppland	567	752	3 391	69 152	549	724	3 330	62 579	324	394
Buskerud	444	613	2 740	55 700	419	590	2 735	52 298	279	443
Vestfold	351	534	2 280	46 855	337	594	2 467	50 349	274	477
Telemark	559	720	3 188	64 405	483	663	2 929	56 122	307	419
Aust-Agder	317	358	1 549	32 229	232	258	1 233	24 591	150	160
Vest-Agder	357	584	2 703	59 037	365	633	2 846	54 459	120	201
Rogaland	592	860	4 145	77 269	634	1 050	4 878	91 807	359	580
Hordaland	474	764	3 596	66 285	728	1 247	5 577	94 202	357	599
Bergen	59	271	1 108	19 566	111	483	1 924	36 559	73	295
Sogn og Fjordane	235	319	1 577	30 640	278	388	1 918	35 044	142	183
Møre og Romsdal	502	858	3 914	81 324	666	1 110	5 045	94 896	353	636
Sør-Trøndelag	387	604	2 910	58 132	509	928	4 384	85 001	321	516
Nord-Trøndelag	338	472	2 422	49 077	366	489	2 808	49 949	235	343
Nordland	612	779	3 810	72 016	618	806	3 983	67 749	429	613
Sør-Troms (med Tromsø)	136	176	852	15 336	238	281	1 440	23 611	115	144
Nord-Troms	368	373	1 289	24 568	147	149	837	12 633	85	88
Finnmark	1 544	1 675	5 044	113 598	829	1 061	5 144	81 418	469	596
Riket	10 295	14 922	64 505	1 307 287	10 054	16 411	75 469	1 408 357	5 566	9 676

[1] For 1947 er Aker medregnet.

Av andre bygg ble det i de tre første kvartaler 1949 tatt i bruk 251 industribygg (156 000 m²), 1 510 landbruksbygg (199 000 m²) og 61 kontor- og forretningsbygg (32 000 m²). For hele 1948 var de tilsvarende tall 449 industribygg (298 000 m²), 2 235 landbruksbygg (279 000 m²) og 171 kontor- og forretningsbygg (96 000 m²). Den sterke oppgang i gitte byggeløyver fra 1948 til 1949 vil trolig bringe årstallene over 1948-nivået også for disse bygg.

Det foreligger ingen fullstendige oppgaver over boligbyggingen og sysselsatte bygningsarbeidere i førkrigsårene. Men etter de beregninger som foreligger, bl. a. fra Boligdirektoratet, ser det ut til at sysselsettingen i byggefagene har økt meget sterkere enn det utførte nybyggingsarbeid. Dette henger trolig for en stor del sammen med at reparasjons- og vedlikeholdsarbeidet er atskillig mer omfattende enn før. Arbeidsdirektoratet regner således med at ca. 23 000 bygningsarbeidere har vært sysselsatt med reparasjons- og vedlikeholdsarbeider i 1949. Disse arbeider er en alvorlig hindring for å øke nybyggingen ytterligere. Ved hjelp av loven om regulering av arbeidskraft til bygge- og anleggsvirksomhet er det gitt de enkelte kommuner adgang til å føre spesiell kontroll med reparasjonsvirksomheten, men det er få kommuner som har nyttet denne reguleringsadgang.

Anleggsvirksomheten har vært preget av utbygging av fosser til elektriske kraftanlegg, ombygging og vedlikehold av jernbane, telefon og telegraflinjer, veibygging, utviding av flyplasser og ekstraordinære forsvarstiltak. Det er vanskelig å gi noe tallmessig uttrykk for omfanget av denne virksomhet, da som nevnt fordelingen av sysselsettingstallene på bygningsarbeidere og anleggsarbeidere er usikker, og da utføringen av de enkelte projekter, som f. eks. elektrisitetsutbygging og jernbanebygging, ofte strekker seg over flere år.

Skipsfart.

Handelsflåten har hatt en fortsatt sterk vekst i 1949. Veksten skyldes, som i foregående år, vesentlig tilgangen på n y e skip. Resultatene av det store nybyggingsprogram etter krigen gjorde seg sterkt gjeldende i 1948, og de har meldt seg med enda større styrke i

1949. Særlig fra våren 1948 og opp til utgangen av 1949 har flåten hatt en jamn tilgang av nye og førsteklasses skip fra så vel norske som utenlandske verksteder.

Etter foreløpige oppgaver fra Sjøfartskontoret ble flåten i løpet av 1949 tilført i alt 219 nybygginger på tilsammen ca. 586 000 bruttotonn. Nettotilgangen til flåten var i alt ca. 611 000 bruttotonn, og med denne tilgang passerte flåten ved utgangen av året godt og vel 5 mill. bruttotonn. Tonnasjetallet pr. 1. januar 1950 kom opp i 5 290 000 bruttotonn. Ved utgangen av 1939 var den samlede tonnasje 4 846 000 bruttotonn. Av den samlede tonnasje pr. 1. januar 1950 var 2 130 000 br.tonn eller 40 % tanktonnasje. Av tonnasjen pr. 1. januar 1940 utgjorde også tanktonnasjen 40 %.

Tilgang og avgang i handelsflåten i 1949. Foreløpige oppgaver fra Sjøfartskontoret.

Skip over 25 brutto tonn	Dampskip		Motorskip		I alt	
	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn
Flåtens størrelse 1. januar 1949	1 202	1 615 532	3 917	3 062 229	[1] 5 136	[1] 4 679 459
Tilgang i året:						
Nybygd i Norge	12	24 486	119	39 742	131	64 228
Nybygd i utlandet	10	12 824	78	509 240	88	522 064
Eldre skip kjøpt fra utlandet	18	50 243	37	49 140	55	99 383
Tilgang i alt	40	87 553	234	598 122	274	685 675
Avgang i året:						
Forlist	12	11 355	27	12 612	39	23 967
Hogd opp	7	1 432	4	595	11	2 027
Solgt til utlandet	10	31 888	10	17 182	20	49 070
Avgang i alt	29	44 675	41	30 389	70	75 064
Netto-tilgang i året	11	42 878	193	567 733	204	610 611
Flåtens størrelse 1. januar 1950	1 213	1 658 410	4 110	3 629 962	[1] 5 340	[1] 5 290 070

[1] I disse sumtall er inkludert 17 seilskip på tilsammen 1 698 bruttotonn.

Av tilgangen i alt på 686 000 bruttotonn i 1949 var 330 000 bruttotonn tanktonnasje. De norske nybygginger var vesentlig små skip. Av de 119 norskbygde motorskip var bare 11 stkr. på over 1 000 br. tonn. De nybygde motorskipene fra utlandet hadde en gjennomsnittsstørrelse på ca. 6 500 br. tonn. Disse motorskip fordelte seg slik etter de land de var bygd i:

Land	Motorskip bygd i utlandet		Av disse tankskip	
	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn
Sverige	38	239 700	15	141 800
Storbritannia	25	187 900	14	149 500
Nederland og Belgia	6	51 300	2	22 400
Danmark	5	18 600	—	—
Italia	4	11 700	—	—
I alt	78	509 200	31	313 700

Av tankskipene var 13 stkr. på over 10 000 br. tonn hver. Av skipene bygd i Nederland var «Oslofjord» på 16 844 br. tonn.

Tilgangen ved kjøp av eldre skip fra utlandet utgjorde i 1949 bare 55 skip på ca. 99 000 br. tonn. Blant disse var 5 Libertyskip (dampskip) på tilsammen 35 900 br. tonn innkjøpt fra Panama, U.S.A. og Danmark, og 8 motorskip på tilsammen 21 900 br. tonn overtatt som tysk krigserstatning. Fra Storbritannia var innkjøpt 27 skip, vesentlig små landgangsfartøyer og minesveipere.

Avgangen i handelsflåten i 1949 besto vesentlig av eldre skip som ble solgt til utlandet. Av dampskipene var 5 på tilsammen 18 470 br. tonn over 30 år gamle.

Av etterkrigsårene hadde 1947 den største netto-tilveksten til flåten, i alt 739 000 br. tonn. Nærmest etter kom året 1949 med en nettotilgang på ca. 611 000 br. tonn og 1948 med 505 000 br. tonn. Mens tilgangen i 1947 og

også i 1946 vesentlig skyldtes innkjøpene av eldre skip fra utlandet besto tilgangen i 1948 og 1949 hovedsakelig av nybygde skip.

Tilgang og avgang 1945—1949.
1000 br. tonn.

År	Tilgang			Avgang i alt	Netto tilgang
	I alt	Ny-bygg	Eldre skip		
1945 ..	227	204	13	11	216
1946 ..	503	121	318	110	393
1947 ..	923	223	658	184	739
1948 ..	597	406	147	92	505
1949 ..	686	586	99	75	611

Med den sterke tilvekst flåten har hatt i løpet av etterkrigsårene av nye og forholdsvis unge skip, som tilsammen representerer en tonnasje på henimot halvparten av flåten ved utgangen av 1949, har det etter hvert skjedd en betydelig bedring i flåtens aldersfordeling.

Flåtens aldersfordeling etter bruttotonnasjen ved utgangen av året.

	1939	1946	1948
	Pst.	Pst.	Pst.
Under 5 år	25	17	29
5— 9 år	21	21	20
10—14 »	18	10	13
15—19 »	15	22	15
20—29 »	14	19	14
Over 30 »	7	11	9
I alt ...	100	100	100

Det foreligger ingen oppgaver over flåtens aldersfordeling ved utgangen av 1949. Den store tilgangen på nye skip i 1949 har dog virket sterkt inn på tonnasjen i den yngste aldersgruppen, gruppen 0—5 år, slik at prosenten for denne vil være gått opp til ca. 32 ved utgangen av 1949. Ved utgangen av 1948 utgjorde tonnasjen for skip under 5 år 29 %, ved utgangen av 1946 17 % og ved utgangen av 1939 25 %.

Etter tonnasjetallet var handelsflåten mer enn gjenreist ved utgangen av 1949. Men dette gjelder vel neppe i kvalitet. Etter oppgavene ovenfor over flåtens aldersfordeling var rett nok 51 % av skipene ved utgangen av 1948 over 10 år gamle mot 54 % i 1939, men en stor del av disse, særlig i de høyere aldersgrupper, må regnes å være sterkt nedslitt og foreldet etter påkjenningen under krigen. Mange av dem vil trenge å bli skiftet ut i årene framover. Av den annen halvpart av flåten som består av skipene under 10 år, og som vesentlig er kommet til etter krigen, faller størstedelen eller henimot 60 % på nybyggingene. Disse skipene er i de fleste tilfelle moderne og helt ut førsteklasses. De resterende 40 % av denne del av flåten omfatter størstedelen av de innkjøpte eldre skip fra utlandet etter krigen. De fleste av disse er forholdsvis unge skip, mellom 5 og 10 år gamle, men de er ikke alle sammen av den kvalitet norske redere helst ville ha anskaffet etter krigen. Spesielt gjelder dette de amerikanske krigsbygde skip, som etter tonnasjen utgjør størstedelen av innkjøpene etter krigen. En regner at ca. 2 tredjedeler av disse skipene, teknisk og driftsmessig sett, ligger en god del under tilsvarende andre skip av samme alder.

Alt i alt er flåten i etterkrigsårene opp til og med 1949 blitt tilført ved kjøp fra utlandet ca. 565 eldre skip med en samlet tonnasje på ca. 1 235 000 br. tonn. Av disse var det i alt 111 amerikanske og 9 kanadiske krigsbygde skip på tilsammen ca. 820 000 br. tonn, som fordeler seg slik på de forskjellige typer:

Dampskip:

53	Liberty-skip på tils.	383 000	br. tonn
17	T-2 tankskip på tils.	176 000	»
9	Victory tankskip (kan.) på tils.	65 000	»
1	C1-B skip på tils.	6 800	»

Motorskip:

26	C1-A skip på tils.	134 000	br. tonn
13	C1-M-AV1 skip på tils...	49 000	»
1	C1-B skip på tils.	6 800	»

Nykontrahering av større skip har praktisk talt ikke forekommet i 1949. Likevel var det pr. 1. januar 1950 (etter Veritas' oppgaver) kontrahert eller under bygging for norsk regning ved norske og utenlandske verksteder i alt 282 skip på tilsammen ca. 1 694 000 br. tonn. Pr. 1. januar 1949 var den samlede kontrahering 404 skip på tilsammen 2 188 000 br. tonn.

Kontraheringer pr. 1. januar 1950 fordelt på land.

Land hvor kontrahert	Antall skip[1]	Brutto tonnasje[1]	
		I alt	I pst.
Norge	119	242 000	14,3
Storbritannia....	67	637 300	37,6
Sverige	68	618 800	36,6
Danmark	15	88 600	5,2
Nederland	9	88 400	5,2
Japan	1	12 000	0,7
Italia	2	4 200	0,2
Belgia	1	3 000	0,2
Tilsammen	282	1 694 300	100,0

[1] Skip på over 100 br.tonn.

Regnet etter tonnasjen var størstedelen av nybyggingskontraktene pr. 1. januar 1950 plasert i Storbritannia og Sverige. Av de andre land kom Norge først. Av den samlede kontraherte tonnasje utgjorde tankskipene 1 346 000 br. tonn eller nær 80 %. Kontraheringene vil sikre flåten en fortsatt jamn tilgang på nye skip framover i årene 1950—1953.

Følgende oversikt som er utarbeidd av Fraktkontrollen viser hvordan handelsflåten var plasert etter befraktningsmåten pr. 1. desember 1949. Oversikten gjelder bare skip på over 500 dw.tonn og er gitt særskilt for alminnelige lasteskip (hvorunder frukt- og passasjerskip) og for tankskip:

Alminnelige lasteskip:

I løsfart	ca.	742 000	dw.tonn
» linje- og rutefart ..	»	1 863 000	»
» timecharter og på konsekutive reiser ..	»	1 282 000	»
Tilsammen	ca.	3 887 000	dw.tonn

Tankskip:

I løsfart	ca.	489 000	dw.tonn
» timecharter og på konsekutive reiser ..	»	2 687 000	»
Tilsammen	ca.	3 176 000	dw.tonn

Sett under ett for alminnelige lasteskip og tankskip var 56 pst. av den samlede tonnasje bundet til langsiktige kontrakter pr. 1. desember 1949, 26 pst. gikk i linje- og rutefart og bare 18 pst. gikk i løsfart. For tankskipene særskilt, var 85 pst. av tonnasjen bundet til langsiktige kontrakter. Av tankskipene under bygging eller kontrahert pr. 1. januar 1950, oppgitt foran til 1 346 000 br.tonn, var ca. 75 pst. allerede tidsbefraktet for en årrekke framover. Lisensieringen av valuta i samband med nykontraheringen av skip i utlandet har fra statens side i størst mulig utstrekning vært gjort avhengig av at skipene ble tidsbefraktet på lengere sikt.

At en så vesentlig del av handelsflåten er trygget ved langsiktige kontrakter og derved er uberørt av svingningene i fraktene på verdensmarkedet, har vært av den største betydning for norsk skipsfart i 1949 og vil være det i de nærmest kommende år. For tankskipene, hvorav som nevnt 85 pst. av tonnasjen er tidsbefraktet, er de fleste tidscertepartier inngått i 1947 og 1948 til forholdsvis gode frakter og på 3, 5 og opp til 10 à 12 års varighet. Den alt overveiende del av tidscertepartiene er dog på 5 år. I 1947 ble mange norske tankskip sluttet for konsekutive reiser for 2, 3 og opp til 5 år. De fleste av disse kontrakter er dog, hvis ikke utløpt, omgjort til tidscertepartier.

Fraktmarkedet holdt seg svært stabilt i de par første etterkrigsår. Det var i disse årene en sterk overskottsetterspørsel etter tonnasje som holdt det høye fraktnivå fra krigstiden oppe. En svikt i transportbehovet begynte imidlertid å gjøre seg gjeldende i 1947, og i siste halvdel av året viste fraktene spesielt for alminnelige lasteskip i løsfart en til dels sterkt synkende tendens. Overskottsetterspørselen etter tonnasje forsvant etter hvert, og i 1948 og særlig i 1949 har tilbudet av tonnasje til dels vært mer enn tilstrekkelig til å dekke etterspørselen. Noen tendens til tonnasjeoverflod viste seg ikke før ut på sommeren 1949, da en plutselig fikk et ganske betydelig opplegg, spesielt av tankskip. Av norsk tonnasje var det pr. 1. september opplagt 38 000 br.tonn, hvorav 28 000 tonn var tanktonnasje. Opplegget ble dog sterkt redusert igjen etter hvert som fraktene bedret seg noe i høstmånedene og særlig på slutten av året. Verdensflåten har stort sett vært forholdsvis bra beskjeftiget både i 1948 og 1949, men resultatet av utviklingen har vært en betydelig senking av fraktnivået.

Blant årsakene til denne utvikling i 1947—1949 er den at det totale transportkvantum ikke har holdt skritt med økingen i den aktive verdensflåte og dens samtidig stigende effektivitet.

Verdenshandelen, som lå på et lavt nivå ved krigens slutt, økte sterkt i de første etterkrigsårene. I 1948 og 1949 var det også en øking, men atskillig svakere. Etter De Forente Nasjoners statistikk steg indeksen for volumet av verdenseksporten (basis 1937 = 100) fra 73 i 1946 til 91 i 1947, 94 i 1948 og 103 i første halvår 1949. I de 3 første kvartaler av 1948 var det delvis en nedgang i verdenseksporten, men i siste kvartal tok den seg plutselig sterkt opp, særlig på grunn av det europeiske gjenreisingsprogram som for alvor tok til å virke på det tidspunkt. Indeksen var i de 3 første kvartaler av 1948 henholdsvis 89, 94 og 91 og steg i siste kvartal til 101. Først ved utgangen av 1948 var verdenshandelen nådd opp på 1937-nivået. Veksten i verdenshandelen i 1948 og 1949 har i høy grad vært hemmet av valutamangelen og de restriktive tendenser i de fleste land. De politiske forhold i mange land har også spilt inn.

På den annen side har den aktive verdens-

flåte økt sterkt både tallmessig og med hensyn til effektivitet. I 1948 og 1949 har flåten hatt en særlig sterk tilgang på nye og effektive skip. Det har under nybyggingen etter krigen bl. a. vært lagt stor vekt på skipenes hastighet. Gjennomsnittshastigheten av den aktive verdensflåte i dag ligger derfor atskillig over førkrigsflåtens.

Verdensflåtens effektivitet har også ellers økt ganske betydelig. Dette gjelder særlig fordi man etter hvert er kommet bort fra mange unaturlige forhold i forbindelse med den omlegging som fant sted i verdenstransportene av visse varer i de første etterkrigsårene. Denne omlegging medførte ofte lange tonnasjekrevende reiser og derved en dårlig utnytting av store tonnasjemengder.

Fraktnedgangen i 1949 artet seg noe forskjellig på de forskjellige fraktmarkeder. Det oversjøiske trampmarked var det som viste minst svingninger i året, men fraktene var også gått sterkt ned her i løpet av foregående år 1948. På La Platamarkedet var frakten i 1948 gått ned fra omkring $ 15,00 til Kontinentet i de par første månedene av året helt ned til $ 9,00 à 10,00 eller sh. 45/- til 50/- i høstmånedene. På dette nivå lå frakten lenge temmelig stabilt utover i 1949, men falt etter sommeren og var i november nede i sh. 34/- à 35/-. Det var dog stort sett liten aktivitet på dette marked gjennom størstedelen av 1949. Argentina førte langvarige handelsforhandlinger med Storbritannia, og kornet ble til dels lagret i Argentina. De andre oversjøiske kornmarkeder viste stort sett samme bevegelse i fraktene. F. eks. fra Canada til U.K./ Kontinentet var frakten i begynnelsen av året omkring sh. 10/- per quarter, men gikk deretter jamt nedover til sh. 7/- à 8/- i høstmånedene. I kullfarten Storbritannia—Sør-Amerika, som før krigen var en viktig trade kombinert med korn- og fôrstofflaster hjem, var det en påtakelig øking i 1949. I denne fart steg endog ratene i løpet av året, fra sh. 26—27/- i begynnelsen av året til sh. 42—43/- på forsommeren, og la i de senere måneder på vel 40/-.

På de fleste oversjøiske markeder ble det en betydelig økt aktivitet i de siste par måneder av året. På kornmarkedene foregikk det på denne tid atskillige kornsalg og særlig på La Platamarkedet steg fraktene sterkt. I desember ble det her gjort slutninger på opp til sh. 45/- til kontinentet.

Timecharterratene for større motorskip i oversjøisk fart, som i begynnelsen av året lå på sh. 22—23/- for kortere perioder, sank etter hvert til sh. 20/- og til dels under, men festnet seg noe igjen i siste del av året.

For småskipene i Europamarkedet holdt fraktene seg lave etter nedgangen i foregående år, og det var en del opplegg av mindre skip i sommermånedene. Utover høsten bedret dog fraktene seg en del i visse farter. Spesielt i kullfarten var det en sterk stramning i fraktene på slutten av året. Kullfrakten Polen—Øst-Norge lå således i begynnelsen av året på kr. 16,00—18,00 for en 2 000-tonner, men falt etter hvert ned til kr. 13,00—14,00. Mot slutten av året steg den imidlertid til oppimot kr. 20,00, som svarer til maksimalfrakten på Norge etter krigen. Trelastfarten var uberørt av bedringen på slutten av året. I denne farten sank fraktene i løpet av sesongen, f. eks. fra Sør-Finnland til Englands østkyst fra sh. 125/- til omkring sh. 110/-.

Et mål for nedgangen i fraktene for alminnelige lasteskip i 1949 gir «Norwegian Shipping News»s fraktindeks, som utarbeides særskilt for turfrakter og tidsfrakter (med basis juli—desember 1947 = 100). Indeksen for turfrakter var etter bedringen i fraktene i de siste månedene av 1948 kommet opp i 90,9 i januar 1949. I februar steg den ytterligere til 93,6, men gikk deretter ned fra måned til måned utover i året. Etter en særlig sterk nedgang i juli og august var indeksen helt nede i 67,5 i oktober. I de siste månedene av året bedret dog fraktene seg noe igjen. Indekstallet for november kom opp i 70,4. I gjennomsnitt for månedene januar—november lå indeksen henimot 10 pst. lavere i 1949 enn i 1948. Indeksen for tidsfrakter viste stort sett samme bevegelse i året som indeksen for turfrakter, bortsett fra at en for tidsfraktene fikk en mindre oppgang umiddelbart etter devalueringen og deretter nedgang igjen i november.

Tankmakedet viste i 1949, når det gjelder fraktene på reisebasis, større svingninger enn markedet for alminnelige lasteskip. Tankfraktene lå i november/desember 1948 på M.O.T.- eller U.S.M.C.-nivået (de frakter som er fastsatt av det britiske Ministry of Transport eller det amerikanske U.S. Maritime Commission) med tilleggsrater på 10—15 pst. Omkring årsskiftet falt fraktene ned til M.O.T.- eller U.S.M.C.-basisnivået og i de følgende vintermånedene i 1949 ned til basisnivået minus 10—15 pst. Den usedvanlig milde vinter i Amerika og Europa øvde sterk innflytelse på oljeforbruket. Fraktene fortsatte imidlertid å falle utover våren og særlig i sommermånedene. Et lavmål ble nådd i juli/august, da det ble sluttet helt ned i 60 pst. under basisrate. På dette tidspunktet var det også et ganske betydelig opplegg av tanktonnasje. Ca. 600 000 br. tonn amerikansk og panamaisk og ca. 90 000 br.tonn

europeisk tanktonnasje var lagt opp. Fra september strammet tankfraktene seg sterkt til igjen, slik at de i november/desember beveget seg over basisraten, til Europa opp til 15 pst. over M.O.T.-raten.

I 1949 har det vært liten interesse fra oljeselskapenes side til å slutte tankskip på timecharter, men i høstmånedene ble det gjort noen slutninger, og til rater som ikke lå svært meget under nivået fra 1947 og 1948. Bare noen få norske skip ble sluttet på timecharter eller for konsekutive reiser over 1950 eller deler av året.

Den norske ruteskipsfarten på utlandet er blitt videre utbygd i 1949. Flere nye linjer er kommet til og flåten er økt med en rekke nye og moderne linjeskip. Likevel gjør tonnasjemangel seg fremdeles gjeldende for mange ruterederier, som til dels må opprettholde sine ruter ved hjelp av leide skip. Etter oppgaver nevnt foran, utgjorde den delen av handelsflåten som var beskjeftiget i linje- og rutefart pr. 1. desember 1949 i alt ca. 1 863 000 dw.tonn mot pr. august 1948 ca. 1 665 000 dw.tonn.

Den sterke nedgang i turfraktene for alminnelige lasteskip i 1948 og 1949 ble ikke særlig merket i rutefarten som får sine frakter fastsatt på lengre sikt. På den annen side har rutefarten i 1949 i enda sterkere grad enn i foregående år lidd under mangelen på last. Skipene har i stor utstrekning måttet gå uten full last.

Devalueringen av den norske krone overfor dollar fra 18. september 1949 vil få konsekvenser også for skipsfarten. I første rekke har skipsfartsnæringen fått en økt gjeldsbyrde i form av økte renter og avdrag av dollargjelden på den norske flåte. Pr. 1. januar 1950 var denne gjeld, som særlig er stiftet i samband med de mange kjøp av amerikanske krigsbygde skip, på omkring 60 mill. dollar. Prisene på de norske nybygginger i Japan og Belgia er steget, og nybyggingene i Norge, Sverige og Danmark vil også bli dyrere, fordi en stor del av stålmaterialene til disse kommer fra U.S.A. Etter beregninger av Rederforbundet vil disse poster medføre økte kapitalutgifter på 130—140 mill. kr. i årene framover. På den annen side har devalueringen ført til at fraktinntektene i kroner fra løpende dollarcertepartier er steget. En del norske skip er sluttet i dollar på reisebasis over lengere perioder, men det er særlig tankskip som er sluttet på dollartidscertepartier, de fleste på 5 år, men noen også på 10 år. I alt er ca. 30 % av tankskipsflåten bundet til slike certepartier. Stigningen i fraktinntektene for disse minskes dog ved at skipenes utgifter i dollar regnet i kroner, er steget samtidig med fraktinntektene. Dette spiller særlig rolle for skipene på reisebasis, som har meget større driftsutgifter enn de tidsbefraktede skip. Bunkerutgiftene er dessuten steget sterkt også hvor de betales i pund. Prisene i pund for bunkerolje ble således fra 1. november 1949 hevet med 40 %. På grunn av konkurransen om dollarfraktene i det åpne marked er utviklingen gått i den retning at disse allerede er blitt trykket en del ned. Sett på bakgrunn av de virkninger av devalueringen som en har noenlunde oversikt over opp til årsskiftet 1949/50, er det vanskelig å vurdere hva nettoresultatet vil bli for skipsfarten.

Skipsfartens bruttoinntekter i utenriksfart var i 1949 neppe stort høyere enn i foregående år, da det ble opptjent ca. 1 650 mill. kr. Flåten steg med ca. 13 % i året, men fraktene — særlig for skip i løsfart — har gjennomsnittlig ligget lavere enn i foregående år, og skipene i linjefart har i enda sterkere grad enn i foregående år lidd under mangel på last. Nedgangen i løsfraktene rammer bare en forholdsvis mindre del av flåten (ca. 18 %), men for tankskipene i løsfart vil allikevel det forhold spille inn at den voldsomme stigning i løsfraktene på tankmarkedet i slutten av 1947 og i de par første måneder av 1948 brakte en betydelig og helt ekstraordinær tilvekst til fraktinntektene i 1948. Vel halvpartten av den norske flåten har i 1949 vært tidsbefraktet på langsiktige kontrakter og dermed vært uberørt av fraktnedgangen. For 1949 er bruttofraktinntektene foreløpig anslått til ca. 1 700 mill. kroner.

Annen samferdsel.

Sysselsettingen i annen samferdsel enn skipsfart har vært noenlunde uforandret fra 1948. Arbeidsdirektoratet regner med at denne gren av næringslivet nå sysselsetter ca. 80 000 personer. Av disse er ca. 65 000 lønnsmottakere. Virksomheten er økt sterkt siden før krigen. For jernbanedriften er f. eks. både gods- og passasjertrafikken mer enn fordoblet siden 1938/39. Det samme gjelder også for rutebilenes personbefordring.

Norges Statsbaner.

Jernbanemateriellet ble sterkt nedslitt under krigen, og investeringene i etterkrigsårene har

ikke vært tilstrekkelige til å bringe det rullende materiell opp på førkrigsnivået. Tallet på vogner ligger imidlertid høyere enn i 1938/39.

Bruttoinvesteringene i rullende materiell er beregnet til 71 mill. kr. i 1949 mot 63 mill. kr. i 1948.

Jernbanemateriell N.S.B.

	Midlere driftslengde		Lokomotiver	Motorvogner	Person-, post- og reisegodsvogner.	Godsvogner.
	I alt km	Av dette elektrifisert km			Aksler	Aksler
Desember 1939	3 819	336[1]	513	83	4 518	26 565
» 1945	4 240	659[1]	609	122	4 356	26 963
» 1948	4 378	753	598	130	4 276	29 578
August 1949	4 378	847	580	126	4 274	29 554

[1]) Pr. 30 juni.

I 1949 er strekningene Nelaug—Kristiansand (83 km) og Borgestad—Brevik (15 km) åpnet for elektrisk drift. Ellers pågår for tiden elektrifiseringsarbeider på strekningen Bergen—Voss, Kongsvingerbanen og på ca. 130 km andre, mindre strekninger. Videre er flere banestrekninger under ombygging. Vestfoldbanen (113 km) ble åpnet for normalt spor 3. oktober 1949. Nyanlegg pågår for tiden bare ved Nordlandsbanen. Tilgangen på jernbaneskinner til vedlikehold og fornyelse økte fra 5 000 tonn i 1948 til 13 000 tonn i 1949. Bruttoinvesteringene i anlegg og bygninger er beregnet til 94 mill. kr. i 1949 mot 97 mill. kr. i 1948.

Det ser nå ut til at den sterke veksten i jernbanetrafikken er i ferd med å stoppe opp. Fra 1938/39 til 1948/49 steg kjørte personkm med 122 % og kjørte tonnkm (ekskl. malm på Ofotbanen) med 105 %. Sysselsettingen steg i samme tidsrom med 58 %. I jan./april 1949 lå passasjertrafikken 5,2 % og godstrafikken 9,5 % høyere enn i tilsvarende måneder 1948. I mai/august 1949 derimot lå de samme tall bare 3,5 % og 3,9 % over de tilsvarende 1948-tall.

Statsbanenes driftsunderskott på jernbanedriften økte fra 35,0 mill. kr. i 1947/48 til 54,4 mill. kr. i 1948/49. Fra 1. juli 1949 ble takstene forhøyd med ca. 15 %.

Andre baner.

Utviklingen for private jernbaner, forstadsbaner og sporveier har vært omtrent den samme som for statsbanene: Trafikken ligger langt over førkrigsnivået, utstyret ble nedslitt under krigen og investeringene i etterkrigsårene har vært utilstrekkelige for kvalitetsmessig gjenreising av det rullende materiell. De økonomiske resultater av driften har stadig forverret seg da utgiftene er steget og prisene stort sett er holdt uforandret. Bruttoinvesteringene i rullende materiell var 11,2 mill. kr. i 1948 og 11,5 mill. kr. i 1949. Mens det var et driftsoverskott på 3,9 mill. kr. i 1946 har 1949 sannsynligvis gitt et mindre underskott. For private jernbaner og forstadsbaner er tallet på reisende falt fra 44,1 i 1948 til 43,2 mill. i 1949, og for sporveier fra 153,3 til 144,5 mill. Denne siste nedgangen oppveies delvis ved at sporveienes busslinjer har overtatt en del av den egentlige sporveistrafikk.

Biltransport.

I de tre første kvartaler av 1949 ble det bygd 385 km nye offentlige veier og 220 bruer. Videre ble det lagt fast veidekke på 249 km. Samferdselsdepartementet har anslått statens bruttoinvestering til vei- og brubygging til 85 mill. kr. for hele 1949 og kommunenes bruttoinvesteringer til 61 mill. kr.

Den samlede bilpark i landet er i dag ca. 13 % høyere enn i 1939, men i kvalitet ligger den på et langt lavere nivå.

Bilparken i landet pr. 31. desember.

	Personbiler	Lastebiler[1]	I alt	Av dette rutevogner[2]
1939 ...	62 980	36 397	99 377	3 576
1946 ...	55 491	42 299	97 790	3 553
1947 ...	62 578	46 396	108 974	4 178
1948 ...	64 007	48 041	112 048	4 830

[1] Kombinerte biler er regnet som lastebiler.
[2] Her er også tilhengere regnet med.

Verdien av importerte biler i 1948 var 15,5 mill. kr. og for de 11 første måneder av siste år 23,3 mill. kr.

Når det gjelder biltransport har en foreløpig bare oppgaver for rutebiltrafikken. Fra og med 1. januar 1950 vil det imidlertid bli innhentet forskjellige oppgaver også for lastebiltransporten. Samferdselsdepartementet regner med at rutebiltrafikken i 1949 har hatt mindre stigning enn i 1948.

Rutebiltrafikk.

År	Tallet på ruter	Rutelengde km	Personkm	Nettotonnkm
			1000	1000
1939 ...	1 563	52 320	495 906	20 060
1946 ...	1 564	56 579	686 847	22 900
1947 ...	1 824	63 641	959 060	28 142
1948 ...	2 200	74 315	1 214 708	35 078

Drosjetrafikken er gått noe tilbake fra 1948. Norges Drosjeeierforbund har oppgitt at trafikken gjennomsnittlig har gått ned 8—10 % i større byer og 15—20 % i mindre byer og landdistrikter.

Luftfart.

De store betongrullebaner ved Sola er på det nærmeste ferdige. Det har i 1949 også vært utført betydelige arbeider med forbedring av flyplassene Gardermoen, Fornebu og Kjevik. Disse investeringsarbeider er beregnet til 13 mill. kr. for 1949. Det er i løpet av året anskaffet bare 2 fly til den sivile luftfart, en Sandringham flybåt til erstatning for den som gikk tapt i 1948 og en norskbygd.

De økonomiske resultater av luftfarten har vært atskillig dårligere enn det ble regnet med i de første etterkrigsår. Flere mindre private flyselskaper har måttet innstille, og D. N. L.'s regnskap for 1948 viser et underskott på 17 mill. kr. Trafikken har imidlertid steget jamt.

D.N.L.'s ruteflyging.

År	Km. fløyet	Personkm	Tonnkm Gods og post
	1000	1000	1000
1939	600	2 169	..
1946	2 381	33 125	438
1947	6 072	85 442	1 528
1948	7 013	98 560	1 680
Jan.–juni 1948 ..	3 173	41 720	706
Jan.–juni 1949 ..	2 699	52 302	1 080

Det andre store ruteselskapet i Norge, Braathen SAFE hadde en stigning fra 28,4 mill. personkm i 1948 til ca. 40 mill. i 1949. For tonnkm var tallene 4,3 mill. i 1948 og ca. 8 mill. i 1949.

Postverket.

Ingen av postverkets byggearbeider blir ferdige i 1949, men mange arbeider er i gang. Samferdselsdepartementet venter at det for hele året vil bli investert 1,6 mill. kr. i nye bygninger. Tilsvarende tall for 1948 var 0,3 mill. kr.

I de 10 første måneder av siste år ble det fra postkontorene ekspedert 14,3 mill. bokførte sendinger. Tallet for de samme måneder i 1948 var 14,1 mill.

Telegrafverket.

Siste år er det ferdigbygd 2 telegrafbygg, 25 langlinjeanlegg og 50 bilinjeanlegg. Arbeid er i gang på flere nybygg og på en hel rekke linjeanlegg og bærefrekvenskanaler. Om lag 500 km stolperekker er delvis bygd om og delvis fornyet.

For telefonen er opprettet en rekke nye automatiske sentraler og andre er modernisert. Samferdselsdepartementet venter at det i løpet av året vil bli nymontert ca. 20 000 telefonapparater. Etter oppgave fra Telegrafverket er det likevel ennå ca. 65 000 som venter på telefon.

For kystradiostasjonene og flysikringstjenesten er utført en rekke moderniseringsarbeider, og flere nye anlegg er bygd ferdig.

Samferdselsdepartementet regner med at det i 1949 er brukt 45 mill. kr. til nye anlegg og bygninger og 35,7 mill. kr. til reparasjoner og vedlikehold. Tilsvarende tall for 1948 var 44 mill. og 31,1 mill.

Trådlengde, telefonapparater og sysselsetting ved Telegrafverket.

	Trådlengde pr. 1/1		Tallet på abonnentapparater pr. 30/6	Personer i arbeid pr. 30/6
	Telegrafen 1000 km	Telefonen 1000 km		
1939 ...	30,3	902	130 378	9 778
1946 ...	15,9	1 277	229 277	12 499
1947 ...	15,2	1 452	280 766	13 507
1948 ...	14,7	1 561	304 970	15 300
1949[1] ..	10,0	1 646	324 200	15 500

[1] Foreløpige tall.

Stigningen i tallene for telefonen skyldes til en viss grad at Telegrafverket etter hvert har overtatt flere av de private telefonselskaper.

Trafikk og økonomiske resultater ved Telegrafverket.

	Ekspederte telegrammer 1000	Riks-telefon-samtaler 1000	Brutto-inntekter 1000 kr.	Drifts-utgifter 1000 kr.
1939	4 306	19 018	47 516	40 319
1946	8 562	32 905	92 981	87 188
1947	7 850	33 973	103 876	96 335
1948	7 419	35 096	112 756	101 737
Jan.–sep. 1948 ..	5 417	26 248	84 312	75 056
Jan.–sep. 1949 ..	5 206	26 875	87 798	85 568

Privat konsum.

Mens sammensetningen av det private konsum i de første etterkrigsårene avvek ganske betraktelig fra førkrigskonsumet, har utviklingen i 1949 gått ganske sterkt i retning av den sammensetningen som konsumet hadde før krigen. Samtidig har det samlede private konsum steget.

Forskyvingen i sammensetningen av konsumet fra før krigen kan illustreres ved hjelp av en foreløpig beregning av det samlede private konsum i 1938 og 1947 fordelt på vare- og tjenestegrupper. For begge år er konsumet verdsatt i 1938-priser, slik at virkningen av prisforandringer blir eliminert. Beregningene bygger på den offisielle statistikk og på en rekke oppgaver fra bransjeforeninger og fra pris- og rasjoneringsmyndigheter, men det har likevel vært nødvendig å støtte seg til så vidt mange usikre anslag at Byrået ikke finner det forsvarlig å publisere de absolutte verditall. De relative tall som er gjengitt i tabellen nedenfor, skulle imidlertid være tilstrekkelig nøyaktig til å illustrere størrelsesordenen av forskyvningene.

Sammensetningen av det private konsumet i 1938 og 1947.

	Privat konsum i 1938	Privat konsum i 1947 verdsatt i 1938-priser	Privat konsum i 1947 verdsatt i 1938-priser og regnet i forhold til konsumet i 1938	
			I alt	Pr. innbygger
	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.
Matvarer	31,4	26,7	94,7	87,2
Tobakk og drikkevarer	7,0	8,7	137,8	126,9
Tekstil- og bekledningsvarer	14,3	14,4	111,2	102,5
Personlig utstyr ellers	2,8	2,9	116,0	107,0
Hygiene	4,8	6,2	142,8	131,6
Anskaffelse og drift av egne samferdselsmidler	2,3	1,6	77,3	71,2
Bruk av andres samferdselsmidler	4,0	6,8	189,0	174,0
Innbo og utstyrsvarer	6,0	5,8	108,7	100,0
Boliger, lys og varme	18,6	16,9	100,9	93,0
Kulturelle utgifter.....	3,0	4,0	152,1	140,2
Tjenesteyting ikke medregnet ovenfor ..	5,8	6,0	115,6	106,5
	100,0	100,0	..	..

Tabellen viser at det er konsumet av matvarer, egne samferdselsmidler, boliger, lys og varme som relativt sett har gått tilbake fra 1938 til 1947, mens det har vært en relativ oppgang i konsumet av tobakk og drikkevarer og av ymse slags tjenester (hygiene, kommunikasjonsmidler, kulturelle utgifter og andre tjenester). Stort sett gjelder det at konsumet av varer var mindre i forhold til tjenestekonsumet i 1947 enn det var i 1938. Videre viser tabellen at det også har vært en sterk absolutt stigning i konsumet av tobakk og drikkevarer og av de fleste slags tjenester. Ellers illustrerer den det forhold at når det i 1947 rådde en utbredt oppfatning av at levestandarden var lavere enn før krigen, kom det først og fremst av at forsyningene pr. innbygger av matvarer, egne samferdselsmidler og husvære var betydelig mindre. Tabellen på side 81 viser at det blant matvarene var særlig knapt med husdyrprodukter (med unntak av mjølk), frukt, kaffe, sjokoladevarer, sukker og sukkervarer.

Utviklingen fra 1947 av får vi et inntrykk av ved å se på tallene i tabellen nedenfor. Tallene er de samme som de Byrået har innsamlet til bruk for Nasjonalbudsjettet, men posten «Andre varer og tjenester» er beregnet av Handelsdepartementet. Den er framkommet som en differanse mellom summen av tallene for nasjonalprodukt og innførsel og summen av tallene for utførsel, investering, offentlig konsum og de spesifiserte poster i tabellen. En slik indirekte beregning vil gi samme resultat som en direkte beregning dersom alle de direkte beregnede poster er riktige. Men dette har vi ikke noen garanti for, og det kan derfor hende at feil som trekker i samme retning har slått ut i sekkeposten. En må derfor være varsom med å dra slutninger på grunnlag av tallene for sekkeposten. Dessuten må en være merksam på at alle tall er beregnet i løpende kroneverdi, dvs. at forandringer i prisene kan ha påvirket tallene.

Det private konsumet i 1947—49. Mill. kr.

	1947	1948	1949
Matvarer	2200	2182	2369
Drikkevarer	575	597	560
Tobakksvarer	314	337	314
Tekstilvarer	964	813	943
Skotøy	148	169	200
Innført brensel	69	88	69
Såpe og vaskepulver	58	68	63
Radioapparater	90	88	47
Kinematografforestillinger	50	52	46
Jernbane- og bussreiser	186	223	235
Spesifiserte poster i alt	4654	4617	4846
Andre varer og tjenester[1])	2408	2609	2948
Totalt privat konsum[1])	7062	7226	7794

[1]) Beregnet av Handelsdepartementet.

Etter denne tabellen å dømme ser det ut til at sammensetningen av konsumet i 1948 avvek mer fra førkrigskonsumet enn tilfellet var i 1947. Særlig er det grunn til å feste seg ved at konsumet av tekstilvarer gikk betydelig ned og at summen av de spesifiserte poster sank mens sekkeposten «Andre varer og tjenester» steg.

Fra 1948 til 1949 har det private konsum forskjøvet seg en del i retning av den sammensetning som det hadde før krigen. Konsumet av matvarer og tekstilvarer, dvs. de typiske knapphetsvarer, steg med tilsammen vel 300 mill. kr., mens konsumet av urasjonerte varer som tobakk, drikkevarer, såpe og radioapparater har sunket med tilsammen vel 100 mill. kr. Denne nedgang er bemerkelsesverdig. 1949 er det første etterkrigsår da konsumet av urasjonerte varegrupper har sunket sammenliknet med året før, om enn noe av fallet skyldes prisnedgang. Tabellen på side 81 viser at stigningen i matvarekonsumet særlig skyldes økt konsum av husdyrprodukter. Omregnet til kroner steg konsumet av mjølk og fløte med 47 mill. kr. og av kjøtt og flesk med 54 mill. kr. fra 1948 til 1949, dvs. at stigningen for disse viktige varene utgjorde 55 % av hele økingen i matvarekonsumet.

Hvordan forholdet mellom varekonsumet og tjenestekonsumet har utviklet seg lar seg ikke avgjøre sikkert på grunnlag av de tallene som foreligger. Som det framgår av tabellen foran, har sekkeposten «Andre varer og tjenester» også fra 1948 til 1949 steget forholdsvis sterkere enn summen av de spesifiserte poster om enn skilnaden i vektstyrke er mindre. Men dette trenger ikke å bety at tjenestekonsumet har fortsatt å stige sterkere enn varekonsumet, for også sekkeposten omfatter en rekke varer som det kan ha blitt konsumert forholdsvis mer av enn av tjenestene.

Forskyvningene i sammensetningen av konsumet skyldes en rekke omstendigheter som vi ikke kan gi noen fullstendig drøfting av her. Vi skal bare nevne at importpolitikken har spilt en viktig rolle for tilførslene av viktige konsumvarer, at reduksjonen av husdyrbestanden under krigen har vært en av de omstendigheter som hittil har bidratt til det lave konsum av husdyrprodukter, at den høye etterspørsel fra konsumentene har slått ut i en økt kapasitetutnytting av tjenesteytende kapitalutstyr, f. eks. jernbaner, sporveier, kinematografer o. l. og i større produksjon av varer som ikke har krevd rasjonerte råvarer, fortrinsvis i produksjon av varer som det er vanskelig å kontrollere prisene på. Videre pleier det erfaringsmessig ved stigende levestandard å skje en forskyvning i konsumetterspørselen fra varer til tjenester. De relativt høye tall for konsumet av tjenester i etterkrigsårene kan derfor til dels være en naturlig følge av at store befolkningsgrupper (f. eks. jordbruksarbeidere, skogsarbeidere og fiskere) har bedret sin levestandard.

Det private konsumet av enkelte varer og tjenester.

		1938/39[1])	1947	1948	1949
Mjølk og fløte[2]	Mill. liter	632,0	674,0	732,0	803,0
Ost	1000 tonn	21,5	11,9	13,6	20,0
Smør	»	10,2	14,3	14,3	17,4
Egg	»	18,8	12,2	15,8	20,0
Kjøtt og flesk	»	108,5	81,2	72,4	93,1
Margarin	»	57,0	57,5	53,9	63,3
Sukker	»	76,0	52,6	53,0	56,5
Kaffe	»	15,9	12,4	12,7	12,7
Sjokolade, sukkervarer, kakao	»	11,3	8,4	8,6	11,1
Innført frukt	1000 tonn	42,6	23,6	9,0	11,1
Mineralvann	Mill. liter	14,3	27,3	27,1	28,3
Øl	»	50,0	67,0	59,8	66,0
Vin	»	5,3	2,6	3,0	2,9
Brennevin	»	7,6	13,2	13,0	11,4
Sigaretter	Mill. stk.	886	1445	1360	1231
Røyketobakk	Tonn	1782	2323	2412	2257
Skotøy	1000 par	6520	5616	6691	6994
Radioapparater	1000 stk.	111	195	177	110
Såpe og vaskepulver	1000 tonn	23,7	24,6	27,8	25,7
Jernbane- og bussreiser	Mill. pr. km	1259	2461	2818	2980
Kinematografbesøk	Mill.	16,9	28,5	30,0	26,5

[1]) Tallene som enten gjelder 1938 eller 1939 er usikre og bygger til dels på annen statistikk enn tallene for etterkrigsårene.
[2]) Fløte omregnet til mjølk etter fettinnholdet.

Konsum pr. innbygger av enkelte varer og tjenester.
Relative tall.

	1938/1939	1947	1948	1949
Mjølk og fløte	100	100	107	116
Ost	100	52	59	85
Smør	100	129	129	154
Egg	100	61	78	97
Kjøtt og flesk	100	68	60	77
Margarin	100	94	88	102
Sukker	100	64	64	69
Kaffe	100	72	74	74
Sjokolade, sukkervarer, kakao	100	71	71	90
Innført frukt	100	52	19	28
Mineralvann	100	177	173	177
Øl	100	124	109	119
Vin	100	45	52	50
Brennevin	100	162	158	135
Sigaretter	100	151	140	126
Røyketobakk	100	121	123	115
Skotøy	100	82	95	100
Radioapparater	100	163	145	90
Såpe og vaskepulver	100	94	107	99
Jernbane- og bussreiser	100	182	204	216
Kinematografbesøk	100	150	162	142

Som det framgår av tabellene på denne side var konsumet av flere viktige vareslag ennå i 1949 ikke kommet opp på førkrigsnivået. Tallene tyder på at det både i alt og pr. innbygger ble konsumert mindre i 1949 enn i 1938/39 av ost, kjøtt og flesk, innført frukt, sukker, kaffe og sjokolade, sukkervarer og kakao. For poteter, grønnsaker og fisk foreligger det ingen sikre konsumoppgaver, men sannsynligvis har gjennomsnittskonsumet av disse varene i de senere år vært større enn før krigen.

Regnet i vekt var tilgangen på tekstilvarer pr. innbygger ca. 10 % større i 1949 enn i 1938, men vareutvalget var temmelig ulikt i disse to årene.

I 1947 og 1948 ble det solgt radioapparater for henholdsvis 90 og 88 mill. kr. I 1949 ble markedet nærmest mettet og omsetningen sank til 46 mill. kr., noe som også henger sammen med at billige folkemottakere kom på markedet.

Når det gjelder tilførslene av andre varige konsumvarer foreligger det bare spredte opplysninger fra handels- og produksjonsstatistikken. På side 82 gjengis et utvalg av disse tallene.

For symaskiner og elektriske komfyrer er behovet langt fra dekket. Produksjonen av elektriske varmeovner er derimot så stor at den dekker etterspørselen. Produksjonen av koke-

Tilgang av varige konsumvarer.

	1939	1946	1947	1948
Symaskiner, 1000 stk. ...	28	5	14	8
Elektr. komfyrer, 1000 stk.	40	30	20	21
El. varmeovner, 1000 stk.	39	50	49	60
Kokekar av alum., tonn.	390	356	524	765
Sykler, 1000 stk.	48	51	55	58

kar av aluminium har også økt sterkt. Norsk produksjon minus utførsel var i 1948 nesten dobbelt så stor som i 1939. Tilgangen på kokekar er i dag bra, selv om det er mangel på enkelte kvaliteter.

Det finnes ingen sikre beregninger av det samlede private konsum. Tallene i tabellen på s. 79 kan tyde på at det private konsum verdsatt i 1938-priser alt i 1947 lå høyere enn før krigen, men sikkert er det ikke. Når det gjelder utviklingen senere, ser det av tabellen side 80 ut til at det private konsum har økt betydelig fra 1947 til 1949, men også disse tallene er usikre.

Det foreligger også andre tallserier som kan gi et visst inntrykk av hvordan det samlede private konsum har utviklet seg. En av disse seriene er beløpene for innbetalt omsetningsavgift. Av flere grunner kan vi ikke vente fullt samsvar mellom utviklingen av de omsetningsbeløp som denne avgiften svarer til og det private konsum, bl. a. vil den omlegging fra direkte varelevering til levering gjennom ordinære omsetningskanaler som har funnet sted etter krigen, særlig for jordbruksprodukter, virke på omfanget av den avgiftspliktige omsetning. Dessuten er enkelte tjenesteytinger fritatt for omsetningsavgift, mens det på den andre siden også må svares omsetningsavgift for flere investeringsvarer. På grunnlag av oppgavene over innbetalt omsetningsavgift, har Byrået gjort et forsøk på å beregne den omsetning som ligger bak tallene. En slik beregning blir vanskeliggjort ved de avgiftsendringer som har funnet sted. Ved å ta disse endringene i betraktning har en kommet fram til følgende tall for den avgiftspliktige omsetning:

1946	4950	mill. kr.
1947	6340	—»—
1948	6850	—»—
Januar—september 1948	5025	—»—
Januar—september 1949	5415	—»—

Tallene viser at det fra 1947 til 1948 var en oppgang på 8 pst. i den avgiftspliktige omsetning. For de første 9 måneder av 1949 var det også en oppgang på 8 pst. i forhold til samme tidsrom året før. Noe av stigningen fra 1947 til 1948 skyldes nok overgang fra ulovlige til lovlige omsetningsformer, men fra 1948 til 1949 har dette forhold trolig spilt mindre rolle. Derimot er det grunn til å regne med at den samlede vare- og tjenesteøking ikke er fullt så sterk som 8 pst. fra 1948 til 1949, da tjenestekonsumet neppe har steget like sterkt som varekonsumet. Til sammenlikning kan nevnes at tallene på side 80 viser en oppgang i det private konsumet på 5 pst. fra 1947 til 1948 og 8 pst. fra 1948 til 1949.

Samtidig med at konsumet økte i løpet av 1949, ble rasjoneringen opphevd for flere varer, bl. a. for skotøy, bensin, mjølk, fløte, egg og ost. For skotøy, mjølk og 10 pst. fløte har tilførselen stort sett vært tilstrekkelig til å dekke etterspørselen. For kremfløte og egg var tilførselen til de større forbrukssentra utilstrekkelig i høstmånedene. Ostesalget opphørte få uker etter frigivingen, og i november ble det på ny innført rasjonering på denne varen.

Enda om tallene foran delvis er usikre, er de tilstrekkelig nøyaktige til å vise at det må ha funnet sted en ganske betydelig øking i verdien av konsumvaretilgangen i de siste par årene. Men en kan ikke derfor uten videre slutte seg til at velferdsnivået er steget tilsvarende. For det første har det også i de siste par årene skjedd en viss prisoppgang. For det andre må det tas omsyn til at sammensetningen av konsumet har forandret seg. En liknende forandring har for det tredje skjedd når det gjelder kvaliteten av de ymse slags varer. For det fjerde må vi, så snart det er spørsmål om velferd også ta omsyn til hvordan inntektsfordelingen har utviklet seg. Det vil kunne gjøres gjeldende at samfunnet som helhet har et høyere velferdsnivå ved jamn enn ved ujamn inntektsfordeling. Endelig må vi ved en vurdering av levestandarden ikke bare ta omsyn til det private konsum, men også til det offentlige konsum.

At velferdsnivået har steget i løpet av de par siste årene, kan det vel neppe være tvil om, men hvor sterk bedringen er, lar det seg ikke gjøre å finne noe nøyaktig uttrykk for i tall. Enda mer ugjørlig er det å uttrykke i tall hvordan velferdsnivået i dag stiller seg i forhold til før krigen.

Investeringer.

Under omtalen av de enkelte næringer er det gitt en del spredte opplysninger om investeringene. I dette avsnitt vil det bli gitt en mer samlet framstilling av de investeringer vi har løpende statistikk for.

Investeringsomfanget blir i det alt vesentlige bestemt av innførselen av investeringsvarer, bygge- og anleggsvirksomheten, produksjonen av investeringsvarer og av lagerbevegelsene.

Statistikken over utenrikshandelen gir relativt sikre oppgaver for innførselen av investeringsvarer. De øvrige størrelser blir bare delvis dekket av den løpende statistikk.

Sammensetningen av investeringsvareinnførselen er bestemt av det program Regjeringen har fastsatt for oppbyggingen av kapitalutstyret. Det er i første rekke tatt sikte på å fremme investeringer som på forholdsvis kort sikt kan øke valutainntektene eller redusere valutautgiftene. Denne politikk har også hatt betydning for den del av bygge- og anleggsvirksomheten som ikke vedrører boligbyggingen. Den innenlandske produksjon av investeringsvarer og lagerbevegelsene har i langt mindre grad vært underlagt direkte kontroll.

Tabellen nedenfor viser innførselen (eksklusive toll) av de viktigste investeringsvarer i etterkrigsårene. Tallene omfatter ikke forsvarsinnførsel, skipsreparasjoner, byggematerialer og varige konsumvarer. Personbiler er dog tatt med.

Innførsel av investeringsvarer. Mill. kr.

	1946	1947	1948	jan.—okt. 1949
Redskap og verktøy.	26	51	52	46
Maskiner og apparater og utstyr til disse	117	254	319	370
Skip	253	746	688	688
Andre transportmidler	77	112	71	68
Sum	473	1 163	1 130	1 172

Under forutsetning av at innførselen i årets 2 siste måneder blir lik 2/10 av innførselen i de 10 første måneder, blir den samlede innførsel av de grupperte investeringsvarer 1 406 mill. kr. i 1949.

Til belysning av bygge- og anleggsvirksomheten foreligger Arbeidsdirektoratets sysselsettingstall for pliktig syketrygdede og Boligdirektoratets statistikk over tilgangen av de viktigste byggematerialer. Under avsnittet om bygge- og anleggsvirksomhet er det gjort nærmere rede for det investeringsvolum som stammer fra denne virksomhet. På grunnlag av disse mengdeoppgaver og oppgaver over lønninger og priser kan det gjøres en grov beregning av verdien av den arbeids- og materialinnsats som går inn i bygge- og anleggsvirksomheten. Det vil ved en slik beregning ikke bli tatt omsyn til den arbeidsinntekt som tilfaller selvstendige bygningsarbeidere og arbeidere som hører hjemme i andre næringer, men som midlertidig er sysselsatt i bygge- og anleggsvirksomhet. Videre vil det ikke bli tatt omsyn til fortjenestene i bygge- og anleggssektoren og verdien av de byggematerialer som ikke dekkes av Boligdirektoratets materialstatistikk. Men beregningen vil trolig gi uttrykk for utviklingsretningen.

Bygge- og anleggsvirksomhet. Mill. kr.

	1946	1947	1948	1949
Beregnet lønnsinntekt.	607	695	754	818
Beregnet materialverdi	332	429	476	561
Sum	939	1 124	1 230	1 379

Den industrielle produksjonsstatistikk gir oppgaver over tilgangen av norskproduserte investeringsvarer. Denne statistikk omfatter imidlertid bare produksjonen i bedrifter som stort sett sysselsetter minst 5 arbeidere, og den foreligger ferdig utarbeidd bare til og med 1947. For 1948 foreligger foreløpige tall. Tilgangen i 1949 kan bare beregnes ut fra 1948-produksjonen ved hjelp av produksjons- og prisindekser.

Produksjon av investeringsvarer. Mill. kr.

	1946	1947	1948[1])
Redskap og verktøy	76	116	137
Maskiner og apparater og utstyr til disse	108	143	197
Skip og skipsreparasjoner..	57	97	132
Andre transportmidler	28	35	39
Sum	269	391	505

[1]) Foreløpige tall.

På grunnlag av de oppgaver Byrået innhenter til bruk for den månedlige produksjonsindeks og engrosprisindeks og de spesielle oppgaver som er innhentet for denne publikasjon, må det kunne regnes med at stigningen fra 1948 til 1949 minst har vært 10 %. Produksjonen av de spesifiserte investeringsvarer skulle da utgjøre ca. 550 mill. kr. i 1949.

For lagervariasjonene foreligger bare spredte oppgaver som hovedsakelig er basert på de beholdningsoppgaver Forsyningsdepartementet

innhenter for rasjonerte varer og varer som tidligere har vært rasjonert. Tabellen nedenfor gir verdien av lagerendringene for disse varer vurdert til produsent- eller importpris.

Registrerte lagervariasjoner. Mill. kr.

1946	1947	1948	jan.—sept. 1949
+ 128	+ 78	+ 150	+ 137

Det vareutvalg denne statistikk omfatter, er imidlertid så spesielt at det ikke er forsvarlig å trekke slutninger om utviklingen av landets samlede varebeholdninger bare på grunnlag av disse tallene.

En summering av disse investeringsgrupper eksklusive lagertallene gir følgende resultat:

Registrerte bruttoinvesteringer. Mill. kr.

	1946	1947	1948	1949[1]
Innførsel av investeringsvarer	473	1 163	1 130	1 406
Bygge- og anleggsvirksomhet	939	1 124	1 230	1 379
Produksjon av investeringsvarer	269	391	505	550
Sum	1 681	2 678	2 865	3 335

[1] Foreløpige tall.

Disse sumtallene gir bare uttrykk for de investeringer som den løpende statistikk gir oss opplysninger om, og viser ikke verdien av de samlede bruttoinvesteringer. Men da grunnlaget for statistikken er det samme for alle år, kan tallene med unntak for tre viktige investeringsgrupper trolig gi et brukbart bilde av utviklingsretningen. Unntakene er forsvarsinnførsel som ikke blir registrert ved den vanlige handelsstatistikk, skipsfartens reparasjonsutgifter i utlandet og lagervariasjonene. Tolket på denne måte forteller de at investeringene med de nevnte unntak stadig har økt i etterkrigsårene, og at stigningen fra 1947 til 1948 har vært 7 % og fra 1948 til 1949 16 %.

Handelsdepartementet har beregnet de totale bruttoinvesteringer på grunnlag av oppgaver fra de forskjellige budsjetteringsorganer for Nasjonalbudsjettet. Disse oppgaver bygger igjen på direkte beregninger av gjennomførte investeringer innen hvert enkelt område av næringslivet. Beregningene er gjengitt i det følgende.

Totale bruttoinvesteringer. Mill. kr.
Handelsdepartementets tall.

	1947	1948	1949
Jordbruk og skogbruk	231	269	320
Fiske	73	94	101
Hvalfangst	129	103	76
Industri og håndverk	617	804	956
Elektrisitetsforsyning	200	218	220
Skipsfart	909	960	1 101
Annen samferdsel	705	569	614
Boliger	520	550	630
Lager	156	258	287
Forsvaret	185	84	121
Andre bruttoinvesteringer	206	213	249
Totale bruttoinvesteringer	3 931	4 122	4 675
Av dette offentlige	968	877	1 002
Av dette private	2 963	3 245	3 673

Vi ser av denne tabell at investeringene i skipsfart og industri, håndverk og elektrisitetsforsyning hver utgjør ca. ¼ av de totale bruttoinvesteringer, og at boligbygging og reparasjoner av boliger hvert år har utgjort mellom 13 og 14 %. De offentlige investeringer har i de tre år utgjort mellom 20 og 25 % av de totale.

Trekker vi innførsel av forsvarsmateriell, skipsreparasjoner i utlandet og lagerinvesteringer fra disse sumtall, blir de samlede bruttoinvesteringer henholdsvis 3 501, 3 612 og 4 230 mill. kr. for årene 1947, 1948 og 1949. Dette gir en stigning på 3 % fra 1947 til 1948 og på 17 % fra 1948 til 1949, mens de tilsvarende tall etter beregningen foran var 7 og 16 %. På det nåværende tidspunkt er det uråd å fastslå hvilket av tallene som er riktigst.

Investeringene kan bli finansiert ved bruk av egne midler, ved lån eller ved aksje- og obligasjonsemisjoner. Egenfinansieringen blir i første rekke gjort mulig ved de midler som frigjøres gjennom de årlige avskrivninger, men bedriftene har utvilsomt i etterkrigsårene også kunnet finansiere en betydelig del av investeringene ved bruk av likvide fordringer som er ervervet tidligere. Banklånene inntar en dominerende stilling innen lånevirksomheten, men også private utenlandske lån har hatt stor betydning for investeringene i etterkrigstiden. Dette gjelder særlig for skipsfarten.

Et fullt utbygd nasjonalregnskap ville i detalj kunne vise sammenhengen mellom realinvesteringene og de ulike finansieringsformer. Det ville ha stor interesse å kjenne denne sammenheng, men foreløpig har en bare statistikken over banklån, utenlandske kreditter, innbetalt

aksjekapital og ihendehaverobligasjonsgjeld å støtte seg til. Disse finansøkonomiske størrelser har økt med følgende beløp i 1947 og 1948:

Lån i aksje- og sparebanker .	1 884	mill.	kr.
Lån i off. banker og kredittforeninger	471	»	»
Privat gjeld til utlandet (ekskl. banker og forsikringsselskaper)	438	»	»
Innbetalt aksjekapital	265	»	»
Privat ihendehaverobligasjonsgjeld (ekskl. banker og forsikringsselskaper)	61	»	»
Sum	3 119	mill.	kr.

Ifølge Handelsdepartementets beregninger var de samlede private bruttoinvesteringer i 1947 og 1948 6 208 mill. kr. Da de finanstall som er nevnt ovenfor i alt vesentlig dreier seg om kreditter til private, skulle dette innebære at ca. 50 % av de private bruttoinvesteringer er blitt finansiert ved banklån, lån i utlandet, nytegning av aksjekapital og obligasjonslån, mens 50 % er dekket på annen måte, det vil i alt vesentlig si ved egenfinansiering fra løpende avskrivninger og overskott og ved bruk av oppsparte likvidbeholdninger fra tidligere år. Av disse kilder for egenfinansiering spiller avskrivningene den største rolle. Selv om de faktiske avskrivninger sannsynligvis er mindre enn det beregnede kapitalslit på grunnlag av gjenanskaffelseskostnadene, kan det ha sin interesse å nevne at Handelsdepartementet regner med at kapitalslit på privat eiendom løper opp i 3 049 mill. kr. i 1947 og 1948, eller 49 % av de private bruttoinvesteringene. Etter disse beregninger skulle økingen i banklån, private lån i utlandet, nytegning av aksjer og private obligasjonslån utgjøre 99 % av de private nettoinvesteringene i 1947 og 1948. Regnet i forhold til bruttoinvesteringer ÷ faktiske avskrivninger vil andelen trolig bli mindre.

En gjør oppmerksom på at tallene strengt tatt ikke er helt sammenliknbare uten ytterligere korreksjoner, og at denne grove tallsammenstilling kan dekke over store ulikheter mellom næringene og enda mer mellom de enkelte bedrifter. Rederoppgjøret og krigsskadetrygden har f. eks. muliggjort betydelige investeringer uten tilsvarende låneopptak innen skipsfart, hvalfangst og boligbygging.

Offentlige finanser.

Kommunenes finanser.

Kommunenes nettofordringer (fordringer minus gjeld) økte sterkt under krigen. Etter frigjøringen har økingen foregått i mindre utstrekning. Kommunene har etterhvert fått høve til i noen utstrekning å utføre forsømte vedlikeholds- og reparasjonsarbeider og sette i gang planlagte nyanlegg. Videre er kommunene i etterkrigsårene blitt pålagt en rekke nye utgifter, dels av varig art, som utgiftene til nye og utvidde trygder, dels av midlertidig art som utgiftene i samband med krigsskadeoppgjøret. Blant annet kan nevnes økingen av utgiftene i samband med den forserte boligbygging og tilskottene til Kommunenes Krigsskadefond som ifølge lov av 6. juni 1947 forfalt til betaling i 1949. Disse tilskott ble utliknet med inntil 13 % av det beløp som etterkrigsformuen er bedret med i forhold til førkrigsformuen. For å dekke denne utgiften har kommunene foretatt avsetninger vesentlig på budsjettene for 1947/48.

På grunn av utilstrekkelig tilgang på varer og arbeidskraft har kommunene ikke fått utført alle de nyanlegg de ønsker; dette har ført til at de i stor utstrekning har satt av midler og skaffet seg en reserve til tiltakene kan realiseres.

Lånegjelden var pr. 30. juni 1948 for alle kommuner og felleskommunale elektrisitetsverker 917,2 mill. kr. mot 834,9 mill. kr. året før og 1 202,7 mill. kr. i 1939. Økingen i 1947/48 på 82,3 mill. kr. fordeler seg med 19,4 mill. kr. på herredene, 45,1 mill. kr. på byene, 4,7 mill. kr. på fylkeskommunene og 13,1 mill. kr. på felleskommunale elektrisitetsverker. Siden 1926 da den samlede lånegjeld i kommunene var 1 507 mill. kr. har det inntil 1945 vært jamn nedgang. Siden har gjelden igjen steget. Men til gjengjeld er kommunenes bæreevne bedret idet skatteinntektene har steget. For tellingen pr. 30. juni 1949 foreligger det ikke noen tall ennå.

Kommunenes forvaltningsgjeld (restanser på fylkesskatt, manglende premiereserve til kommunale pensjonskasser, refusjonskrav og varegjeld, restanser til sykehus, funksjonærer m. v.) har økt med 21,2 mill. kr. fra 1945 til 1948.

Kommunenes forvaltningsgjeld pr. 30. juni:

1945	47,1	mill.	kr.
1946	47,7	»	»
1847	56,5	»	»
1948	68,3	»	»

Ved siden av at kommunene i løpet av de 5 krigsårene avbetalte 441,6 mill. kr. på sin lånegjeld økte de sine beholdninger av kontanter og verdipapirer med anslagsvis vel 400 mill. kr. Tilsammen blir dette en nettoøking av beholdningene (dvs. beholdningene ÷ lånegjeld) på ca. 850 mill. kr. eller ca. 170 mill. kr. pr. år. Etter skjønnsmessige beregninger var nettoøkingen i 1945/46 ca.

21 mill. kr. Den første fullstendige telling av kommunenes samlede beholdning av kontanter og verdipapirer (børsverdi) ble foretatt pr. 30. juni 1946. Tellingen pr. 30. juni 1947 viste en nettonedgang i beholdningene i 1946/47 på 33,7 mill. kr.

Som nevnt har kommunenes lånegjeld økt med ca. 82 mill. kr. i 1947/48. Samtidig er beholdningene av kontanter og verdipapirer gått opp med ca. 100 mill. kr. Tilsammen utgjorde dette en nettoøking av beholdningene på ca. 18 mill. kr. Dette gir ikke noe fullstendig uttrykk for endringen i kommunenes nettofordringer,da beholdningsoppgavene ikke omfatter utestående fordringer og lånegjelden gjelder eksklusive forvaltningsgjeld. Men tallet vil likevel gi tilnærmet uttrykk for hvordan utviklingen har vært.

En har lite materiale til å bedømme kommunenes realinvesteringer. Nedenfor er tatt inn en tabell som viser kommunenes utgifter og inntekter for 1946/47 nasjonaløkonomisk gruppert. Etter denne oppstilling var kommunenes bruttorealinvesteringer i 1946/47 204 mill. kr. Av dette var 12 mill. kr. nettokjøp av fast eiendom.

Skatterestansene til primærkommunene utgjorde pr. 30. juni 1948 i alt 265,4 mill. kr. hvorav 118,8 mill. kr. for skatteåret 1947/48. Av dette faller på herredene henholdsvis 123,7 og 62,8 mill. kr. og på byene 141,7 og 56,0 mill. kr. I forhold til de utliknede beløp er skatterestansene større i herredskommunene enn i bykommunene. Til sammenlikning kan nevnes at de samlede skatterestanser pr. 30. juni 1947 utgjorde 274,2 mill. kr. Årets skatterestanser i prosent av de skatter som var utliknet for året, utgjorde for budsjettårene 1940/41—1947/48 henholdsvis 18,6, 16,5, 17,1, 13,5, 14,6, 19,6, 17,2 og 15,4 %.

Hovedtall fra den kommunale skattelikning.

	Antatt inntekt[1]	Samlede skatter	Gj.sn. skattøre av skattbar inntekt	Gj.sn. skattøre av antatt inntekt
	Mill. kr.	Mill. kr.		
1940/41	3 087	439,0	16,32	11,23
1941/42	3 315	471,7	16,54	11,43
1942/43	4 142	610,5	16,72	12,12
1943/44	4 304	629,0	16,80	12,11
1944/45	4 445	648,8	16,90	12,12
1945/46	4 430	665,1	17,21	12,31
1946/47	4 558	691,7	17,53	12,50
1947/48	5 478	839,0	17,53	12,89
1948/49	6 521	1 017,0	17,37	13,28

[1] Antatt inntekt for 1940/41 gjelder for kalenderåret 1939 osv.

Den antatte inntekt gikk opp fra 5 478 mill. kr. til 6 521 mill. kr. eller 19,0 % fra 1946 til 1947. Inntekten lå sistnevnte år 111,2 % høyere enn i 1939. Stigningen fortsatte i 1948. Resultatene fra den foreløpige skattestatistikk — som ikke omfatter bankinnskott og rederiselskapenes inntekt — viser en oppgang i inntekten fra 1947 til 1948 på 10,1 %. Den gjennomsnittlige skattøre (pr. 100 kr. skattbar inntekt) for personlige skattytere gikk ned fra 17,53 i 1947/48 til 17,37 i 1948/49. Utliknet skatt gikk opp fra 839 mill. kr. til 1 017 mill. kr. eller 21,3 %. Den utliknede skatt var 131,7 % høyere i 1947 enn i 1939.

Nye reduksjonstabeller vedtatt ved lov av 14. desember 1946 ble tatt i bruk ved likningen for 1947/48. Ved lov av 30. juni 1949 er det fra og med 1949/50 vedtatt å sløyfe reduksjonstabell I som ga de minste skattefri fradrag. Samtidig er det for byer med over 40 000 innbyggere innført en ny tabell med større fradrag enn den tidligere gunstigste. (Tabell IX.)

De nye reduksjonstabeller og sløyfing av tabell I gir særlig de høyere skatteklasser større skattefri fradrag enn tidligere, og virker dermed til å redusere skatteinntektene. En annen forandring som ble gjennomført fra og med 1949/50 og som også virker i retning av å redusere skatteinntektene er bestemmelsen om at hvis den skattepliktige eller hans ektefelle har fylt 69 år før 1. januar i det år likningen foretas, skal den skattepliktige settes minst en klasse høyere enn han etter sin forsørgelsesbyrde har krav på. Dette gjelder også ved statsskattelikningen. Hvor stor virkning denne forandring vil medføre lar seg ikke beregne nøyaktig. Finansdepartementet anslo skattelettelsen for de gamle til ca. 7 mill. kr. for kommuneskatt og statsskatt tilsammen. I retning av å redusere kommunenes

skatteinntekter virker også bestemmelsen om at inntektsgrensen for tilleggsskatt på større inntekter ble hevet fra kr. 12 000 til kr. 15 000 skattbar inntekt. Men med den øking i antatt inntekt fra 1947 til 1948 som den foreløpige skattestatistikk viser, kan en likevel regne med at kommunenes samlede skatteinntekter vil stige.

Blant annet av hensyn til oppstillingen av nasjonalbudsjettet 1948 ble det i 1947 foretatt en undersøkelse over nasjonaløkonomisk gruppering av utgifter og inntekter på kommunebudsjettene for 1946/47. I 1948 ble det hentet inn tilsvarende oppgaver over regnskapene for samme budsjettperiode. Nedenfor gjengir en hovedtallene for alle kommuner under ett.

Nasjonaløkonomisk gruppering av utgiftene og inntektene på kommuneregnskapene for 1946/47.

Utgifter:	Mill. kr.
Kjøp av fast eiendom	17
Nybygg og nyanlegg	94
Maskiner, inventar etc.	20
Reparasjoner og vedlikehold	78
Andre varer og tjenester	526
Tilskott og refusjoner	396
a. Herav til staten og off. trygder	93
b. Herav til fylket og andre kommuner	80
c. Herav til private	223
Kjøp av fordringer	22
Avdrag på gjeld	28
Renteutgifter	22
Fondsavsetninger	112
Andre utgifter	88
Overskott på driftsregnskapet	22
Bruttoutgifter i alt	1 425

Inntekter:	Mill. kr.
Salg av fast eiendom	5
Salg av andre varer og tjenester	132
Tilskott og refusjoner	332
a. Herav fra staten og off. trygder	223
b. Herav fra fylket og andre kommuner	81
c. Herav fra private	28
Salg av fordringer	7
Låneopptak	89
Renter og aksjeutbytte	7
Tatt av beholdninger og fond	65
Skatter og avgifter	723
Andre inntekter	56
Underskott på driftsregnskapet	9
Bruttoinntekter i alt	1 425

Tallene foran omfatter kommunenes drifts- og kapitalregnskaper. De fleste inntektsgivende bedrifter med særregnskap er holdt utenfor. Det er stort sett overlatt til kommunene selv å avgjøre om de vil føre særregnskap eller ikke. For å få en ensartet behandling har en imidlertid tatt med de bedrifter som de fleste kommuner ikke fører særregnskap for, spesielt vannverk, renholdsverk og sykehus.

Resultatene av denne undersøkelsen er imidlertid usikre. Kommunenes regnskaper er ikke egnet til å gi de opplysninger som kreves for en undersøkelse av denne art, og sannsynligvis er mange av oppgavene gitt mer på grunnlag av skjønn enn på nøyaktige undersøkelser.

Oppstillingen viser en nettoøking av lånegjeld på ca. 61 mill. kr. Tallet stemmer ikke med det resultat som tellingen av kommunenes lånegjeld pr. 30. juni 1947 viser. Dette kommer av at lånefondenes regnskap ikke er tatt med i oppstillingen. Dessuten er heller ikke lån opptatt av kommunale bedrifter med eget regnskap kommet med.

Byrået holder for tiden på med nasjonaløkonomisk gruppering av kommuneregnskapene for 1947/48, men det er ennå for tidlig å si noe om resultatene av denne undersøkelse.

Slik som kommunenes regnskaper føres i dag er det meget vanskelig å få noe inntrykk av kommunenes økonomiske stilling. Kommunaldepartementet oppnevnte i sommer et utvalg for å gå igjennom de nåværende regnskapsforskrifter.

Statens finanser.

Det fullstendige statsregnskap for budsjettåret 1948/49 er ennå ikke publisert. I tabell XX er derfor bare tatt med et utdrag av Byråets oppstilling av statsregnskapet for 1947/48. Denne viser at driftsutgiftene er omtrent de samme som året før, de er bare steget med 9 mill. kr. Driftsutgiftene viser en innsparing i forhold til det sist salderte budsjett for samme år på 154,3 mill. kr. Av denne innsparing faller 73,7 mill. kr. på forsvaret, noe som vesentlig skyldes at bevilgningene til beredskapsformål for størstedelen ikke ble brukt, men overført til neste budsjettår. Videre ble renter av statsgjelden 35,9 mill. kr. lavere enn budsjettert; det var i budsjettet bl. a. regnet med renter av et nytt lån som ikke ble opptatt. Ymse utgifter i samband med krigen og frigjøringen ble 38,6 mill. kr. mindre enn budsjettert.

I forhold til foregående budsjettår er forsvarsutgiftene gått ned med 145,5 mill. kr.; de

større utgifter i 1946/47 skyldtes de ekstraordinære anskaffelser. Ymse utgifter i samband med krigen og frigjøringen er gått ned med 133,7 mill. kr., og ymse utgifter til gjenreisingen er sunket med 38,4 mill. kr. På den annen side er prissubsidiene steget med 223,9 mill. kr. til 701,8 mill. kr. og utgifter til sosiale formål steget med 88,9 mill. kr. (barnetrygd, alderstrygd, krigspensjonering og støtte til boligbyggingen gjennom Husbanken).

Driftsinntektene gikk i 1947/48 inn med 2 329,6 mill. kr. mot budsjettert (i det sist salderte budsjett) 2 184,5 mill. kr. Dette er 152,9 mill. kr. mer enn foregående år. Skattene og avgiftene, som utgjør den største delen av inntektene, gikk inn med 2 107,9 mill. kr. mot budsjettert 2 031,0 mill. kr. Av denne merinntekt skriver 27,6 mill. kr. seg fra ordinær inntekts- og formuesskatt. Sammenliknet med regnskapet for foregående termin faller de største økinger på ordinær inntekts- og formuesskatt med 162,5 mill. kr., inntektsført krigsskadeavgift 65,9 mill. kr. og krisetilleggsavgiftene på brennevin og vin, øl og tobakk med 131,3 mill. kr. Til gjengjeld er det en nedgang i den midlertidige omsetningsavgift til kriseformål på 82,7 mill. kr., i tollintradene på 39,4 mill. kr. og i krisetilleggsavgift på personbefordring på 24,8 mill. kr. Videre er «andre inntekter» gått ned fra foregående år med 137,4 mill. kr. Dette kommer av at de store ekstraordinære inntekter i 1946/47 såsom Erstatningsdirektoratets inntekter, inntekter ved pengesaneringen og inntekter ved overtaking av tysk eiendom er falt bort eller minket i 1947/48.

Etter Byråets oppstilling av statsregnskapet 1947/48 ble det et driftsoverskott på 175,2 mill. kr., mens det sist salderte budsjett for samme år viste et underskott på 124,3 mill. kr. Avviket kommer for en stor del av at mange av de bevilgede utgifter ikke kom til utbetaling i denne termin, men er utsatt til senere. Dette kommer klart til uttrykk ved at de overførte bevilgninger i løpet av budsjettåret steg med 150,0 mill. kr., slik at de pr. 30. juni 1948 utgjorde 576,0 mill. kr. Disse store beløp står til forvaltningsgrenenes disposisjon ved siden av Stortingets framtidige bevilgninger. Beløpene kan komme til utbetaling straks det blir tilgang på materialer og arbeidskraft og gjør det således vanskelig for Stortinget gjennom budsjettene å skaffe seg oversikt over hvordan utgiftene fordeler seg på de forskjellige budsjettperioder. Økingen i de overførte bevilgninger skriver seg vesentlig fra to poster. For det første blev 93,7 mill. kr. av bevilgningen til beredskapsformål ikke brukt i denne termin. For det andre ble betalte erstatninger for rekvisisjoner osv. under krigen 56,2 mill. kr. mindre enn budsjettert og beløpet blev overført.

Mens Byråets oppstilling viser et overskott på driftsregnskapet på 175,2 mill. kr., var driftsoverskottet i budsjettregnskapet (slik det offentliggjøres av Finansdepartementet) 154,0 mill. kr. Dette skyldes at regnskapene for statens fond, som er holdt utenfor i budsjettregnskapet, er trukket inn i Byråets oppstilling. Dessuten er det i budsjettregnskapets driftsregnskap tatt med større fondsavsetninger og bruk av fondsmidler, som i Byråets oppstilling er ført over til kapitalregnskapet. Dette gjelder f. eks. avsetning til Fond til regulering av innkjøpspris og trygd for norsk korn 12,9 mill. kr., avsetning til Aldersfondet 6,5 mill. kr. og inntektsført av fond under Erstatningsdirektoratet 38,3 mill. kr.

Kapitalregnskapet viser store endringer fra foregående år. I 1946/47 var kapitalutgiftene preget av de store innbetalinger til Det internasjonale valutafond og Den internasjonale bank. Mens det i de to foregående år tilsammen ble avsatt vel 38 mill. kr. til fond under Erstatningsdirektoratet, er dette beløp som nevnt i 1947/48 tatt til inntekt igjen. De anvendte lånemidler, som i foregående termin utgjorde 649,5 mill. kr., ble i 1947/48 126,5 mill. kr. mot budsjettert 379,0 mill. kr. Her må en dog ta i betraktning at de overførte bevilgninger pr. 30. juni 1948 var 150,0 mill. kr. større enn pr. 30. juni 1947.

Det endelige budsjett for 1948/49 inklusive tilleggsbevilgninger er etter Byråets oppstilling gjort opp med et driftsoverskott på 215,1 mill. kr. og med et forbruk av lånemidler på 75,0 mill. kr. For 1948/49-regnskapet foreligger bare visse hovedtall. Regnskapet er ikke publisert i sin helhet, så Byrået har ikke kunnet utarbeide sin oppstilling. Etter Finansdepartementets egen oppstilling viser budsjettregnskapet for 1948/49 et forbruk av lånemidler på 196,9 mill. kr. Inntektsanslaget holder godt; totalinntektene utgjør 2 782,4 mill. kr. mot budsjettert 2 790,7 mill. kr. Totalutgiftene er derimot 2 979,3 mill. kr. eller 113,6 mill. kr. høyere enn budsjettert. Her er å merke at det er brukt store beløp av overførte bevilgninger fra tidligere år. Disse er gått ned med 136,2 mill. kr. til 439,8 mill. kr. Det er spesielt de overførte bevilgninger under forsvaret og Forsyningsdepartementet som er blitt brukt.

Budsjettregnskapene gir ikke noe tilfredsstillende grunnlag for å vurdere statens finanspolitikk i de forløpne år. Store deler av statens utgifter og inntekter faller utenom budsjettregnskapene, og mange poster er bare overføringer til og fra statens andre konti f. eks. fonds og deposita. De store ekstraordinære skatter (engangsskatt, krigsskadeavgift og verneskatt) blir etter hvert som de betales inn, ført på depositakonto uten å passere budsjettregnskapet.

Stortinget bestemmer så hva midlene skal brukes til. Hvis beløpene skal brukes til å dekke utgifter (slik som for krigsskadeavgiften og verneskatten), må Stortinget bevilge inntekten. Beløpet blir da tatt fra deposita og inntektsført på budsjettregnskapet. Mens innbetalingen av engangskatt var 34,8 mill. kr. i 1946/47, 22,5 mill. kr. i 1947/48 og 112,4 mill. kr. i 1948/49, er det på budsjettregnskapet bare inntektsført 4,5 mill. kr. i 1947/48 (for å dekke innkrevningsomkostningene). Inntil 30. september 1949 har engangsskatten innbrakt 194,7 mill. kr. Den vil ikke på langt nær innbringe så store beløp som det ble regnet med da skatten ble besluttet. Etter Stortingsbeslutning er av engangsskattens midler 100 mill. kr. brukt til nedskriving av okkupasjonskontoen i Norges Bank, mens resten blir avsatt på en ny konto i Norges Bank kalt «Statens reguleringskonto». Denne siste skal disponeres på den måten Stortinget bestemmer.

Av krigsskadeavgift ble det innbetalt 0,4 mill. kr. i 1946/47, 478,2 mill. kr. i 1947/48 og 123,3 mill. kr. i 1948/49. Av disse beløp er det foreløpig inntektsført i budsjettregnskapet 65,9 mill. kr. i 1947/48 og 281,8 mill. kr. i 1948/49. På den annen side er foruten budsjettregnskapets utgifter store beløp lånt ut til Krigsskadetrygdene (på Forskottskonto). På verneskatten ble det i 1948/49 betalt inn 228,5 mill. kr. mens bare 76,8 mill. kr. ble inntektsført i budsjettregnskapet.

I skattevedtaket for budsjett-terminen 1. juli 1949—30. juni 1950 ble det foretatt en del forandringer i reglene for inntektsskattlegging til staten som tok sikte på å sette ned skatten for det som i skattevedtaket er kalt «andre skattepliktige», det vil for en alt vesentlig del si personlige skattytere. Det ble først og fremst tatt sikte på å lette skattebyrden for skattytere med lave inntekter og stor forsørgelsesbyrde. De viktigste endringer i skattereglene ble gjennomført ved at størrelsen av første og fjerde trinn i progresjonsskalaen ble forandret og ved at de skattefrie fradrag ble hevet. Første progresjonstrinn hadde siden 1933/34 vært kr. 3 000 og fjerde trinn kr. 5 000. Nå ble første trinn hevet til kr. 5 000 og fjerde senket til kr. 3 000, mens 2net og 3dje trinn ble holdt uforandret på kr. 3 000. — De skattefrie fradrag, som hadde vært uforandret siden 1922/23, ble hevet for alle klasser, men forholdsvis mye mer for de høyeste. Dette framgår av oppstillingen i neste spalte, som viser fradragene i de ulike klasser.

Hvor stor virkning de gjennomførte forandringer vil ha for statens skatteinntekt, vet en ikke med nøyaktighet, men nedgangen vil antakelig dreie seg om 50—100 mill. kr.

	1922/23—1948/49	1949/50
1. klasse	900	1 100
2. »	1 400	1 900
3. »	1 800	3 000
4. »	2 200	4 200
5. »	2 600	5 500
6. »	3 000	6 900
7. »	3 400	8 400
8. »	3 800	10 000

I tabell XX er også satt opp det vedtatte budsjett for inneværende termin 1949/50; dette er det første vedtak om det samlede budsjett, altså uten noen tilleggsbevilgninger. For første gang siden før krigen er budsjettet stilt opp med overskott på det samlede budsjett. Driftsoverskottet utgjør etter Byråets oppstilling 286,6 mill. kr., mens det samlede budsjett balanserer med et overskott på 10,0 mill. kr. Hvorvidt dette vil holde er tvilsomt. Det er store beløp som gjenstår av overførte bevilgninger. En del av disse vil vel bli utbetalt, og mange utgifter vil nok kreve tilleggsbevilgninger. På den annen side er det sikkert en del av årets utgiftsbevilgninger som vil bli overført. Inntektene har hittil løpt godt inn. Dette framgår av statsregnskapets månedsoppgjør over en del større inntektsposter, som i budsjettet utgjør 77 % av de samlede driftsinntekter. I de 4 første måneder av terminen er det innbetalt 711,1 mill. kr. eller 35,6 % av det budsjetterte beløp for disse poster i året. I forrige termin utgjorde tilsvarende innbetalinger 641,0 mill. kr. eller 31,6 % av årets samlede innbetaling på disse poster.

Da vesentlige inntekts- og utgiftsbeløp ikke føres over budsjettregnskapet, gir dette ikke fullstendig oversikt over virkningen av statens finanspolitikk. Skal vi få en samlet oppstilling av statens inntekter og utgifter, må vi foreta en konsolidering av budsjettregnskapet, og regnskapene for deposita, forskott, statens fond (inkl. Prisdirektoratets fond) og de sosiale trygder. Byrået arbeider for tiden med en slik oppstilling hvor inntekter og utgifter er gruppert etter deres nasjonaløkonomiske karakter. Først når dette er gjort, vil vi få et tilfredsstillende grunnlag for å vurdere virkningen av finanspolitikken. Handelsdepartementet har foretatt en foreløpig nasjonaløkonomisk gruppering og konsolidering av inntekter og utgifter under budsjettregnskapet, fondene, de sosiale trygder og innbetalingene på deposita av ekstraordinære skatter, alt beregnet på kalenderårs basis. Andre inn- og utbetalinger på deposita- og forskottskonti er ikke tatt med. Resultatene av denne gruppering er gjengitt på neste side.

Nasjonaløkonomisk gruppering av statens inntekter og utgifter. Mill. kr.

Handelsdepartementets tall.

	1946				1947				1948				1949			
	Statsforvaltningen	Offentlige fond	Sosiale trygder	Sum staten	Statsforvaltningen	Offentlige fond	Sosiale trygder	Sum staten	Statsforvaltningen	Offentlige fond	Sosiale trygder	Sum staten	Statsforvaltningen	Offentlige fond	Sosiale trygder	Sum staten
Inntekter:																
Direkte overføringer fra bedrifter, private og utlandet	194	70	222	486	158	1	254	413	72	1	268	341	51	1	285	337
Direkte overføringer fra kommuner	77	3	23	103	78	13	23	114	83	13	25	121	90	3	26	119
Direkte skatter	375	23	—	398	493	311	—	804	688	522	—	1 210	802	287	—	1 089
Indirekte skatter o. l.	1 181	60	—	1 241	1 411	78	—	1 489	1 395	97	—	1 492	1 405	99	—	1 504
Renter (vesentlig av kapital nedlagt i statens bedrifter)	74	10	16	100	69	10	15	94	65	10	15	90	69	10	17	96
Utbytte og dividender (inkl. inntekt av offentlig forretningsdrift)	÷ 85	4	—	÷ 81	÷ 84	6	—	÷ 78	÷ 85	6	—	÷ 79	÷ 93	6	—	÷ 87
Sum inntekter	1 816	170	261	2 247	2 125	419	292	2 836	2 218	649	308	3 175	2 324	406	328	3 058
Utgifter:																
Direkte overføringer til bedrifter, private og utlandet	127	6	207	340	182	14	286	482	336	17	297	650	357	16	318	691
Direkte overføringer til kommuner	206	16	—	222	248	17	—	265	284	18	—	302	297	19	—	316
Subsidier	361	63	—	424	591	62	—	653	696	53	—	749	695	46	—	741
Konsum (fratrukket betaling for offentlige ytelser til private)	912	1	9	922	699	1	12	712	790	2	12	804	772	2	12	786
Renteutgifter (vesentlig av statsgjelden)	150	—	—	150	132	—	—	132	130	—	—	130	142	—	—	142
Korreksjon: Netto overføringer avgitt (+) eller mottatt (÷) fra andre statssektorer	85	÷ 57	÷ 28	—	34	÷ 92	58	—	÷171	188	÷ 17	—	÷281	487	÷206	—
Sparing (saldo)	÷ 25	141	73	189	239	417	÷ 64	592	153	371	16	540	342	÷164	204	382
Herav: A: Nettorealinvestering i konsumkapital	91	—	—	91	213	—	—	213	82	—	—	82	140	—	—	140
B: » i off. bedrifter	100	—	—	100	151	—	—	151	171	—	—	171	208	—	—	208
C: Nettofinansinvestering	÷216	141	73	÷ 2	÷125	417	÷ 64	228	÷100	371	16	287	÷ 6	÷164	204	34
Sum utgifter	1 816	170	261	2 247	2 125	419	292	2 836	2 218	649	308	3 175	2 324	406	328	3 058

Denne oppstilling viser at inntektene i alt vesentlig består av skatter og andre direkte overføringer fra publikum og kommuner (for eks. trygdepremier og alderstrygdavgifter). Utgiftene består av direkte overføringer til publikum og kommuner (vesentlig forskjellige former for trygd), subsidier og statens eget bruk av varer og tjenester.

Det er viktig å skjelne mellom to sider av statens finanspolitikk, nemlig på den ene side de transaksjoner som bare er inntektsoverføringer og på den annen side de transaksjoner som vedrører statens vare- og tjenesteforbruk. Dessuten har det betydning for den samlede etterspørsel i samfunnet om statens utgifter er større eller mindre enn inntektene.

Storparten av statens inntekter virker i dag i retning av å utjamne de private inntekter. Denne utjamning blir forsterket ved at de direkte overføringer fra staten i det vesentlige tilfaller de inntektstakere som er dårligst økonomisk stilt. Subsidiene og barnetrygden får for eksempel særlig stor betydning for inntektstakere med stor forsørgelsesbyrde. Det er ikke mulig å uttrykke i et enkelt tall hvor sterkt inntektsoverføringene påvirker inntektsfordelingen i samfunnet, men det kan være verd å merke seg at de direkte overføringer fra staten pluss subsidiene stadig har økt i etterkrigsårene, fra 986 mill. kr. i 1946 til 1 748 mill. kr. i 1949 og at de steg fra 44 % av statens samlede utgifter i 1946 til 58 % i 1949.

De indirekte skatter har holdt seg på et forholdsvis konstant nivå i de tre siste år, mens de direkte skatter steg sterkt fra 1946 til 1948. Dette skyldes i høy grad de ekstraordinære skatter, og nedgangen fra 1948 til 1949 henger da også sammen med at innbetalingene av krigsskadeavgift har vært vesentlig mindre enn i 1948.

Statens bruk av varer og tjenester faller i to grupper, konsum og realinvestering. Konsumet, som i tabellen er stilt opp netto, dvs. etter fradrag av salg av varer og tjenester fra staten (gebyrer o. l.) har vist en fallende tendens i etterkrigsårene. Oppgangen fra 1947 til 1948 skyldes vesentlig forhøyelsen av statsfunksjonærenes lønninger. Realinvesteringene faller igjen i to grupper, investeringer i konsumkapital som f. eks. offentlige bygninger, veier og forsvarsmateriell og investeringer i produksjonskapital ved statens bedrifter. Begge disse utgiftsgrupper viser stigende tendens i etterkrigsårene. De særlig store investeringer i konsumkapital i 1947 skyldes ekstraordinær forsvarsimport.

Den konsoliderte oppstilling viser at statens inntekter har vært større enn utgiftene (inkl. realinvesteringer) i de tre siste år, mens det i 1946 var praktisk talt balanse. For årene 1946—49 har statens inntekter tilsammen vært 547 mill. kr. større enn utgiftene, mens budsjettregnskapet for de fire siste budsjettår gir et underskott på 1 538 mill. kr.

Summen av postene «nettorealinvestering» og «nettofinansinvestering» gir uttrykk for endringene i statens nettoformue. Nettofinansinvesteringen eller økingen i statens nettofordringer kan ta form av økte fordringer, f. eks. folioinnskott i Norges Bank og innskutt kapital i private bedrifter og internasjonale organisasjoner eller gjeldsnedgang. Et konsolidert kapitalregnskap for hele staten burde vise hvordan saldoen på det konsoliderte inntekts- og utgiftsregnskap er sammensatt av endringer i realkapital, fordringer og gjeld. Et slikt konsolidert regnskap foreligger ikke, men det kan likevel ha sin interesse å vise endringene i de poster som er samlet under «Statens balansekonto» i statsregnskapet.

Endringer i statens balansekonto. Mill. kr.

	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Aktiva:				
Fast kapital i statsbedriftene	+ 76,4	+ 157,1	+ 185,9	+ 156,8
Statskassens mellomregnskap med bedrifter og regnskapsførere	÷ 136,5	+ 50,1	÷ 46,7	+ 171,2
Kontantbeholdning (bankinnskott)	+ 627,1	÷1 274,1	+ 36,1	÷ 412,3
Verdipapirer og utestående fordringer	÷ 1,5	+ 409,2	+ 55,1	+ 43,1
Forskott	+ 175,9	+1 636,7	+ 103,9	÷ 984,0
	+ 741,4	+ 979,0	+ 334,3	÷1 025,2
Passiva:				
Statsgjeld (inkl. ikke innbetalt del av grunnfond i de statsgaranterte banker)	+ 411,0	÷ 62,1	÷ 407,2	÷ 119,9
Lån fra offentlige fond	+ 46,1	÷ 28,7	+ 48,9	÷ 86,4
Deposita	+ 632,2	+1 319,5	+ 495,9	÷ 957,2
Kapital (inkl. Statens reguleringskonto)	÷ 347,9	÷ 249,7	+ 196,7	+ 138,3
	+ 741,4	+ 979,0	+ 334,3	÷1 025,2

Det er forskott og deposita som viser de største endringer. På grunn av de ulike poster som går inn under disse betegnelser er det vanskelig å skaffe seg oversikt over statens finansielle stilling.

Endringene i salderingsposten «Kapital», som i oppstillingen ovenfor blir upåvirket av endringer i overførte, ubrukte bevilgninger, faller ikke sammen med overskottet på det konsoliderte inntekts- og utgiftsregnskap for staten. Men med en oppgang på henholdsvis 196,7 og 138,3 mill. kr. i de to siste budsjettår gir den et langt riktigere uttrykk for hvordan nettoformuen har utviklet seg enn tallene i budsjettregnskapet gjør.

Salderingsposten statslånemidler eller anvendte lånemidler på budsjettregnskapet gir ikke uttrykk for statens låneopptak, da underskottet på budsjettregnskapet blir dekket også på andre måter. Dessuten er budsjettregnskapet som nevnt, bare en del av det samlede statsregnskap.

Nedenfor følger en spesifikasjon av den egentlige statsgjeld. Gjeldsbevisene til Den internasjonale bank og Det internasjonale valutafond, samt den ikke innbetalte del av grunnfondene i de statsgaranterte banker er ikke med i oppstillingen.

Statens lånegjeld. Mill. kr.

	Opptatt utenlands	Opptatt innenlands			I alt
		Faste lån	Statsveksler	Andre midlertidige lån	
30/6 —46	505,3	2 661,4	3 654,4	137,1	6 958,2
31/12—46	543,1	2 825,8	3 176,8	110,2	6 655,9
30/6 —47	702,1	3 396,7	2 393,2	201,1	6 693,1
31/12—47	702,1	3 385,8	1 876,3	153,1	6 117,3
30/6 —48	801,8	3 365,0	1 940,9	196,8	6 304,5
31/12—48	904,3	3 338,0	1 684,0	164,1	6 090,4
30/6 —49	1 096,4	3 311,8	1 445,8	311,5	6 165,5
31/12—49	1 081,1	3 283,7	539,7	248,5	5 153,0

Den bokførte statsgjeld er i 1948/49 gått ned med 139,0 mill. kr., hertil kommer kurstap på de betalte avdrag på utenlandske lån med 6,1 mill. kr. Den faste innenlandske gjeld er gått ned med 53,2 mill. kr. Løpende statsveksler er sunket med 495,1 mill. kr., mens andre innenlandske midlertidige lån har økt med 114,7 mill. kr. Løpende statsveksler utgjorde pr. 30. juni 1949 1 445,8 mill. kr. Motverdien av statsvekslene har ikke vært brukt i statshusholdningen, men har stått på særskilt foliokonto i Norges Bank. Etter 1. juli 1949 er det ikke utstedt nye statsveksler. Etter hvert som de gamle forfaller, blir de innfridd, slik at det pr. 1. juli 1950 ikke vil være statsveksler igjen innenlands. Pr. 31. desember 1949 var de løpende statsveksler sunket helt til 539,7 mill. kr. (inkl. 89,2 mill. kr. utstedt til Belgia, Nederland og Frankrike for underskott på betalingsavtaler).

Den utenlandske statsgjeld er steget med 294,6 mill. kr. i 1948/49. Økingen skyldes hovedsakelig lånet under Det europeiske gjenreisingsprogram på $ 35 mill. og trekning på kreditten i Export-Importbanken. (Pr. 30. september 1949 hadde ECA refundert Norge som lån $ 35 mill. og som gave $ 45,7 mill. i direkte hjelp og $ 68,8 mill. i netto-trekkrettigheter.) Pr. 31. desember 1949 var den utenlandske statsgjeld 1 081,1 mill. kr., omregningen til norske kroner er da skjedd til den kurs hvert enkelt lån er opptatt til. Omregnet etter valutakursene pr. 17. september 1949 utgjorde den utenlandske statsgjeld 1 200,9 mill. kr. ved årsskiftet. Etter dagens valutakurser utgjorde den 1 582,3 mill. kr. Statsgjelden skulle således være steget med ca. 380 mill. kr. som følge av devalueringen.

Penge- og kredittmarkedet.

Utviklingen på penge- og kredittmarkedet har i året 1949 på mange vis fortsatt i samme spor som i de foregående etterkrigsår. Aksjebankene og sparebankene har fått sine beholdninger av statsveksler redusert. Utlånene er steget sterkt for alle kredittinstitusjoner, men for aksjebankene og sparebankene har stigningen vært mindre enn i tidligere år. Obligasjonsgjelden hos offentlige banker og kredittforeninger har steget betydelig, om enn noe mindre enn utlånene. Innskottsstigningen i aksje- og sparebankene har vært atskillig mindre enn i foregående år. Seddelmengden har fortsatt å stige, men publikums nettofordringer (dvs. fordringer minus gjeld) alt i alt må ha gått ned, først og fremst på grunn av underskottet på betalingsbalansen overfor utlandet. Den avslapning på obligasjonsmarkedet som var merkbar allerede i slutten av 1948 fortsatte i første halvår av 1949, og staten har funnet det nødvendig å treffe tiltak for å hindre rentenivået i å stige.

I tabellen på s. 93 er endringene i status for Norges Bank i årene 1947 og 1948 og i tiden fra 30. november 1948 til 30. november 1949 stilt opp i form av en betalingsbalanse. Da kommunene praktisk talt ikke har folioinnskott i Norges Bank, viser tabellen at staten og andre statsinstitusjoner netto regnet har trukket 558 mill. kr. på sine forskjellige konti i Norges Bank i løpet av de siste 12 månedene før 30.

Betalingsbalanse for Norges Bank. Mill. kr.

	1947		1948		30/11 1948—30/11 1949	
Nettoutbetalinger:						
Foliouttak av staten og andre offentlige institusjoner....	1275		—		1103	
÷ netto overføringer til konto Erstatninger for krigsforlis	288		—			
÷ nedbetaling på Okkupasjonskonto ved overføring fra statens og andre off. foliokonti	—	987	—	—	545	558
Frigitte riksinnskott og nettoutbetalinger over kontoen Erstatninger for krigsforlis		94		175		213
Foliouttak av aksje- og sparebanker og andre.....		—		481		—
Diverse		15		—		29
		1096		656		700
Nettoinnbetalinger:						
Folioinnskott av staten og andre offentlige institusjoner		—		273		—
Nedgang i valutabeholdning og øking i Norges Banks utenlandske gjeld.....		398		281		242
Folioinnskott fra aksje- og sparebanker og andre (ekskl. overføringer)		540		—		335
Øking i omløp av sedler og skillemyntsedler.....		158		80		123
Diverse		—		22		—
		1096		656		700

november 1949. Ved frigiving av riksinnskott og nettoutbetalinger over konto for erstatninger for krigsforlis skjedde det i samme tidsrom en utstrømning på 213 mill. kr. fra Norges Bank. Over diverse andre konti strømmet det ut netto 29 mill. kr. Av disse pengene ble et beløp på 123 mill. kr. absorbert i form av økt seddelomløp. De resterende 577 mill. kr. vendte tilbake til Norges Bank, dels som betaling for valuta som Norges Bank solgte og dels i form av folioinnskott fra aksje- og sparebanker og andre ikke offentlige innskytere.

Forskyvningene i Norges Banks status er et resultat av en rekke forskjellige transaksjoner mellom staten, bankene og publikum. Vi skal i det følgende ta for oss disse sektorer etter tur, og analysere deres innvirkning på penge- og kredittmarkedet.

Virkningen på penge- og kredittmarkedet av statens økonomiske transaksjoner, kan undersøkes både med utgangspunkt i regnskapet for Norges Bank og på grunnlag av de offentlige regnskapene. Ingen av disse regnskapene er imidlertid i dag særlig vel egnet for en slik analyse. I avsnittet om de offentlige finanser er det gjengitt en tabell utarbeidd av Handelsdepartementet, der det er gjort forsøk på en mer formålstjenlig oppstilling av regnskapene for staten. Det framgår her at det praktisk talt var balanse mellom statens inntekter og utgifter i 1949.

Men vi må også undersøke endringene i sammensetningen av statens fordringer og gjeld. Det mest fullstendige bilde av hvordan utviklingen har vært i så måte, får vi ved å undersøke regnskapet for statens mellomværende med Norges Bank nærmere. Tallet i tabellen ovenfor for foliouttak fra staten og andre offentlige institusjoner, er framkommet som en saldo av en rekke posteringer som Norges Bank har foretatt først og fremst for statens regning, i tidsrommet 30. nov. 1948—30. nov. 1949. De viktigste av disse posteringene har vært:

	Mill. kr.
Overført til statens reguleringskonto:	
Fra ordinær foliokonto og fra konto for motverdi av statsobligasjonslån.	361
Fra konto for engangsskatt	92
Fra konto for lån under Det europeiske gjenreisingsprogram	174
Sum	627
Overført til okkupasjonskonto:	
Fra konto for engangsskatt	100
Fra konto for gaver under Det europeiske gjenreisingsprogram	365
Fra andre offentlige konti	80
Sum	545

Sum overføringer fra statens foliokonti til reguleringskonto og okkupasjonskonto	1172
Uttak på konto for krigsskadeavgift	150
Uttak på konto for motverdi av innenlandske statsveksellån	1140
Andre uttak fra ordinære foliokonti og konto for motverdi av statsobligasjonslån	320
Sum overføringer og andre uttak fra statens foliokonti	2782
Innskott på konto for utenlandske statsveksellån	46
Innskott på konto for engangsskatt	107
Innskott på konto for verneskatt	154
Innskott på konto for lån under Det europeiske gjenreisingsprogram	115
Innskott på konto for gaver under Det europeiske gjenreisingsprogram	526
Innskott på andre offentlige konti	104
Sum innskott på statens foliokonti	1052
Sum uttak minus sum innskott	1730

Trekker vi summen av alle innskott på statens foliokonti fra summen av alle uttak, får vi et nettouttak på 1 730 mill. kr. Av dette beløpet representerer 627 mill. kr. rene overføringer til reguleringskonto, som er en foliokonto. Differansen på 1 103 mill. kr. blir da nettouttakene på samtlige statens foliokonti i Norges Bank (se tabellen). Trekker vi videre fra 545 mill. kr. som ble overført fra foliokonti til okkupasjonskonto, får vi et beløp på 558 mill. kr., som viser hvor mye staten har trukket netto på Norges Bank i løpet av de 12 månedene fra 30. nov. 1948 til 30. nov. 1949.

Når staten har trukket 558 mill. kr. netto på Norges Bank trass i at den hadde praktisk talt balanse på driftsregnskapet, må det skyldes transaksjoner som staten har foretatt uten at det er kommet til uttrykk som driftsutgift eller driftsinntekt på side 90, i første rekke innfrielse av innenlandske statsveksler og endringer i statens mellomværende med utlandet.

De 1 140 mill. kr. som staten har trukket på konto for motverdi av innenlandske statsveksellån har i sin helhet gått med til å innfri statsveksler. Tabellen i neste spalte viser hvordan tallene for de samlede statsveksellån har utviklet seg fra måned til måned i det tidsrom som her er drøftet.

Nedgangen har vært sterkest fra juli av, da staten sluttet å fornye de innenlandske statsveksler.

Lån ved statsveksler. Mill. kr.

	Hos utenlandske banker	Hos norske banker	I alt
30. november 1948	45	1 674	1 719
31. desember 1948	45	1 639	1 684
31. januar 1949	28	1 538	1 566
28. februar »	52	1 494	1 546
31. mars »	60	1 442	1 502
30. april »	72	1 399	1 471
31. mai »	76	1 383	1 459
30. juni »	78	1 368	1 446
31. juli »	84	1 198	1 282
31. august »	66	863	929
30. september »	75	701	776
31. oktober »	74	612	686
30. november »	91	534	625
31. desember »	89	451	540

Da staten ikke har tatt opp nye innenlandske ihendehaverobligasjonslån, har også den øvrige innenlandske statsgjeld gått ned i løpet av 1949 som følge av de kontraktmessige avbetalinger på eldre lån. Denne delen av statsgjelden vil i alt gå ned med ca. 54 mill. kr. i 1949. Regner vi med det samme beløpet for tiden 30. nov. 1948—30. nov. 1949, får vi en reduksjon av den samlede innenlandske statsgjeld med om lag 1 200 mill. kr. og det er altså utbetalinger som kommer i tillegg til de løpende driftsutgifter. Staten må derfor ha skaffet seg et omtrent tilsvarende beløp i innbetalinger utover de løpende driftsinntekter. Som vi har sett, er ca. 558 mill. kr. skaffet ved nettouttak på statens foliokonto i Norges Bank. Resten er blitt dekket ved salg av valuta som dels er mottatt i gaver fra utlandet og dels skaffet til veie gjennom utenlandske lån. Størrelsen av gaver og lån under Det europeiske gjenreisingsprogram og økingen i de utenlandske statsveksellån framkommer i regnskapet for Norges Bank fordi disse midlene blir satt inn på bestemte konti i banken. Tilsammen utgjorde disse beløpene 690 mill. kr. for tiden 30. nov. 1948—30. nov. 1949, mens det etter de oppgavene som foreligger hittil, ser ut til at statens nettogjeld til utlandet ellers er blitt redusert med om lag 50 mill. kr. Tilsammen utgjør således statens folioutttak fra Norges Bank og nettoinntektene av gaver og lån fra utlandet rundt regnet 1 200 mill. kr.

Når det gjelder bankenes transaksjoner er det formålstjenlig å drøfte aksje- og sparebankene og de øvrige kredittinstitusjoner hver for seg. Rett nok viser regnskapene for alle

disse kredittinstitusjonene en sterk ekspansjon i utlån, men den måten som utlånene blir finansiert på er ulik. Mens aksje- og sparebankene har finansiert sine utlån ved hjelp av midler som er blitt frigjort ved innløsingen av statsveksler, har statsbankene og kredittforeningene skaffet midlene til veie ved nye obligasjonslån og lån i offentlige fonds.

Betalingsbalanse for private aksjebanker og sparebanker. Mill. kr.

	1947		1948		30/11 1948—30/11 1949[1]	
Nettoinnbetalinger:						
Innskott på folio og termin	388		÷ 42		÷324	
Innskott på tid	295	683	367	325	409	85
Innløste statsveksler		1291		147		1113
Foliouttak fra Norges Bank		—		457		—
Poster som vesentlig gjelder fordringsforholdet overfor utlandet		9		5		—
Postremisser, sjekker, renter o. a.		23		—		—
Endringer i kassehold (inkl. postgiro)		8		3		—
		2014		937		1198
Nettoutbetalinger:						
Kjøp av norske verdipapirer		550		148		149
Utlån mot panteobligasjoner	228		239		300	
Utlån i andre former	679	907	518	757	355	655
Satt inn på folio i Norges Bank		557		—		343
Poster som vesentlig gjelder fordringsforholdet overfor utlandet		—		—		22
Postremisser, sjekker, renter o. a.		—		32		5
Endringer i kassehold (inkl. postgiro)		—		—		24
		2014		937		1198

[1]) Beregnede tall for alle banker.

Av tabellen ovenfor framgår at ekspansjonen i utlån fra private aksje- og sparebanker i 1949 ikke har vært så sterk som i de to foregående år. Men innskottene har steget enda mindre. Nesten hele utlånsøkingen måtte derfor finansieres på andre måter i motsetning til hva tilfelle var i 1947 da storparten av utlånene ble dekket av nye innskott og i 1948 da innskottsøkingen utgjorde bort i mot halvparten av utlånsøkingen. Mens bankene i 1948 dekket utlånsoverskottet ved å trekke nesten 450 mill. kr. på sine foliokonti i Norges Bank, fikk de i 1949 innløst statsveksler for så store beløp, i alt 1 113 mill. kr., at de måtte finne andre plaseringer for 543 mill. kr. Størstedelen av disse midlene, 343 mill. kr., satte de inn på folio i Norges Bank, mens de bare plaserte 149 mill. kr., dvs. like mye som i 1948, i verdipapirer. Av utlånene har panteobligasjonslånene steget en del sterkere i 1949 enn i de foregående år, mens stigningen i de andre utlånene har vært betydelig mindre.

Den svake økingen av de samlede innskott kommer av at det var en betydelig nedgang i folioinnskottene. Tidsinnskottene har fortsatt å stige enda sterkere i 1949 enn i 1948, se tabellen. Nesten hele nedgangen i folioinnskott faller på de private aksjebankene, mens oppgangen i innskott på tid er om lag like stor for aksjebanker og sparebanker.

Når bankene har vært så vidt tilbakeholdende med sine verdipapirkjøp i 1949 skyldes dette antakelig at det har hersket en ganske stor usikkerhet om hvorvidt rentenivået fortsatt ville bli holdt på 2,5 %.

De offentlige banker og kredittforeninger har i 1949 økt sine utlån relativt sterkere enn aksje- og sparebankene. Utlånsvirksomheten i disse institusjoner henger i første rekke sammen med utbyggingen av kapitalutstyret på de forskjellige områder. Av en utlånsøking på tilsammen 363 mill. kr. i de tre første kvartaler av 1949 faller 139 mill. kr. på Husbanken. Samtidig har ihendehaverobligasjonsgjelden for

offentlige banker og kredittforeninger steget med netto 302 mill. kr. Resten av utlånsmidlene er vesentlig skaffet til veie ved lån i offentlige fonds.

Når det gjelder forskyvningene i regnskapet for publikum er det bare mulig å gjøre noen spredte merknader. For de offentlige bankene foreligger ikke tall senere enn pr. 30. september 1949. Av disse tallene og av tallene for Norges Bank, staten og de andre bankene framgår at publikum i de 12 månedene fra 30. september 1948 til 30. september 1949 har fått utbetalt

Som lån fra aksje- og sparebanker netto	764 mill. kr.
Som lån fra offentlige banker og kredittforeninger	455 —»—
Som frigitte riksinnskott og erstatninger for krigsforlis	213 —»—
I alt	1 432 mill. kr.
Av dette er brukt	
Til øking i kassebeholdninger ca.	100 mill. kr.
Til innskott i aksje- og sparebanker »	24 —»—
Til nettokjøp av verdipapirer fra banker »	174 —»—
I alt ..ca.	298 mill. kr.
Rest ca.	1 134 —»—

Om lag 1 130 mill. kr. må publikum altså på forskjellig vis ha betalt tilbake, vesentlig til Staten og Norges Bank.

Etter foreløpige beregninger blir underskottet på betalingsbalansen i 1949 1 310 mill. kr. Handelsdepartementet regner med at private har dekket ca. 170 mill. kr. ved egne låneopptak i utlandet. Omkring 1 140 mill. kr. må altså være skaffet til veie av Staten og Norges Bank. En del av dette har Staten selv brukt til innkjøp fra utlandet, men dette er ført til utgift på driftsregnskapet. Nå var det, som nevnt, praktisk talt balanse mellom Statens inntekter og utgifter i 1949. Det må derfor ha vært et tilsvarende overskott på driftsregnskapet overfor innlandet. Dette overskottet sammen med den valuta Staten og Norges Bank har solgt til publikum, må derfor utgjøre ca. 11—1200 mill. kr. Dette svarer ganske godt til det anslaget for publikums kjøp av valuta som vi kom fram til for tiden 30. september 1948 til 30. september 1949. En må imidlertid være klar over at tallene ikke gjelder for samme periode. Regner vi dessuten med oppgangen i publikums gjeld til utlandet på 170 mill. kr., finner vi at publikums nettofordringer er redusert med om lag 1 300 mill. kr. i 1949.

Tallene for publikum ovenfor omfatter også kommunene. Vi får derfor ikke fram den endring i fordringsforholdet mellom kommunene og publikum for øvrig som skyldes overskott på kommunenes regnskaper. I Nasjonalbudsjettet 1950 har Handelsdepartementet forsøkt å stille opp et fullstendig regnskap for finanssirkulasjonen i 1949 mellom de forskjellige sektorer, og en viser til denne oppstilling.

De endringer i fordringsforholdene mellom de forskjellige samfunnsgrupper som det er gjort rede for foran, virker også inn på likviditetsforholdene.

Ved et omdømme av likviditeten blant publikum, må vi i første rekke se på seddelomløpet. Dette steg i 1949 med 149 mill. kr. mot 71 mill. kr. i 1948 og 155 mill. kr. i 1947. Det er imidlertid sannsynlig at behovet for sedler til omsetningsformål er steget. Oppgavene over omsetningsavgiften viser at omsetningen av avgiftspliktige varer steg med 8 % fra jan.-sept. 1948 til jan.-sept. 1949, mens seddelomløpet steg med 6 % fra sept. 1948 til sept. 1949.

Stigningen i seddelomløpet mer enn oppveies av en kraftig nedgang i folioinnskott i bankene. For de to postene sedler og folioinnskott tilsammen får vi en nedgang fra november 1948 til november 1949 på 175 mill. kr. mot en øking på 29 mill. kr. i 1948. Tidsinnskott i bankene steg derimot som nevnt, sterkere enn i 1948.

For bankene står kassebeholdningene og folioinnskott i Norges Bank i samme stilling. For aksje- og sparebankene steg disse postene fra 30. november 1948 til 30. november 1949 med tilsammen 367 mill. kr., mens de i 1948 gikk ned med 460 mill. kr. Forskjellen mellom utviklingen i 1948 og i 1949 blir altså 827 mill. kr., og dette skyldes at det i 1949 ble innløst statsveksler for 966 mill. kr. mer enn i 1948. Til bankenes lovbestemte likviditetsreserver hører kassebeholdningene og folioinnskottene i Norges Bank, dessuten statsvekselbeholdningene og størstedelen av verdipapirbeholdningene. Disse postene utgjorde pr. 30. november 1949 i alt 56 % av samtlige innskott mot 63 % pr. 30. november 1948. Målt på denne måten har det vært en nedgang i bankenes likviditet i løpet av 1949. I 1938 utgjorde kassebeholdning, folioinnskott i Norges Bank og verdipapirer i alt 37 % av samtlige innskott, men innskott på anfordring spilte den gang en relativt langt mindre rolle enn de gjør nå.

De offentlige bankers og kredittforeningers utlånspolitikk bestemmes bl. a. av de muligheter de har til å avsette sine obligasjoner og av behovet for deres kredittgiving. Deres øyeblikkelige likviditets-situasjon har derfor mindre interesse.

Etter de oppgaver som foreligger økte den norske ihendehaverobligasjonsgjelden med ca. 870 mill. kr. eller vel 15 % i de to årene 1947 og 1948. Denne økingen fordelte seg med 626 mill. kr. på stat og kommune, 172 mill. kr. på offentlige banker og kredittforeninger, 8 mill. kr. på andre banker og 63 mill. kr. på forskjellige selskaper. Av økingen absorberte aksje- og sparebankene 694 mill. kr. og livsforsikringsselskapene 179 mill. kr.

Beholdningene av aksjer og obligasjoner var ved utgangen av 1948 kommet opp i 25 % av samtlige aktiva hos aksje- og sparebankene. Dette er like mye som i 1938. Rentestigningen i 1948 og 1949 i Storbritannia og andre land som har ført «den lave rentes politikk» understøttet nok den tvil som bankene har hatt overfor muligheten av å holde 2 ½ %-nivået her hjemme. Dette, sammen med usikkerheten om utfallet av stortingsvalget i oktober, er sannsynligvis i det vesentligste forklaringen på at bankene var lite tilbøyelige til å utvide verdipapirbeholdningene ytterligere. Aksjebankene reduserte sine obligasjonsbeholdninger, og sparebankene som hadde holdt omtrent konstante beholdninger i hele 1948, var lite tilbøyelige til å kjøpe. Obligasjonskursen sank fra 101,0 i oktober 1948 til 98,8 i juni 1949, tilsvarende en rentestigning fra 2,48 til 2,53 %.

Under finansdebatten i Stortinget i mars 1949 uttalte både finansministeren og handelsministeren at rentenivået skulle holdes. Det ble imidlertid støttet opp om dette med mer aktive tiltak for å øke tilbudet av lånemidler. I mai ble alle riksinnskott på inntil kr. 1 000, i alt ca. 100 mill. kr., frigitt, og 1. juli ble det sendt ut en erklæring om at statsvekslene ikke lenger ville bli fornyet. I stedet innfrir staten dem etter hvert som de forfaller. I juni ble det også gjort stortingsvedtak om oppretting av en «Statens reguleringskonto» i Norges Bank. Midlene på denne konto kan ved stortingsvedtak disponeres til pengepolitiske formål, f. eks. til støtte-kjøp av obligasjoner, men dette er ennå ikke blitt aktuelt.

Innfrielsen av statsveksler virket straks på sparebankenes obligasjonskjøp, mens aksjebankene fortsatte å realisere helt til ut september. Etter stortingsvalgene i oktober har imidlertid også aksjebankene begynt å øke sine obligasjonsbeholdninger. Ved utgangen av oktober var obligasjonskursen igjen kommet opp i 100,1 tilsvarende en øyeblikkelig rente på 2,50 %. På grunn av det svake obligasjonsmarked ble flere av de offentlige bankene liggende med store beløp i nye obligasjoner usolgt. I oktober kunne de selge en stor del av disse til aksje- og sparebankene som økte sine beholdninger av statsgaranterte obligasjoner med 80 mill. kr.

En gjengir til slutt en liste over de viktigste nyemisjoner av ihendehaverobligasjoner fra januar til november 1949.

Nyemisjoner av obligasjoner. 1949.

Dato	Låntaker	Beløp. Mill. kr.	Løpetid. År	Rentefot. Pst.	Kurs. Pst.
2/1	Kommunalbanken ..	17,5	30	2 ½	..
»	» ..	17,5	12	1 ¾	..
17/1	Husbanken	60	25	2 ½	100
»	»	40	12	1 ¾	100
20/1	Hypotekbanken.....	30	30	2 ½	..
24/1	Realbanken	5	25	3 ½	101 ¼
29/1	Redernes Skibskreditforening	2	..[1]	3	102 ½
1/2	Småbruk- og Bustadbanken	25	30	2 ½	..
23/3	A/S Sydvaranger ...	66,8	30	2 ¾	100
2/4	De Norske Bykreditforeninger	53,1	..[2]	2 ½	98 ½
12/4	Norges Kreditforening for Land- og Skogbruk	6,7	..	2 ½	98 ½
2/5	A/S Holmenkollbanen	22	40	2 ¾	100
19/5	Det Bergenske D/S..	20	12	2 ¼	100
3/6	Husbanken	83	30	2 ½	100
»	»	17	12	1 ¾	100
15/7	»	50	12	1 ¾	100
1/8	Kommunalbanken ..	20	12	1 ¾	..
1/9	Norges Hypotekforening for Næringslivet	10	12	2	99 ½
1/11	Kommunalbanken ..	30	30	2 ½	..
2/11	Vinstra Kraftselskap.	90	30	2 ¾	100

[1] Kan ikke oppsies før 1954. Løpetid høyst 20 år.
[2] Gjennomsnittlig løpetid beregnet til 27/28 år.

Priser.

De viktigste grunner til at prismyndighetene i årene etter krigen har måttet innrømme prisforhøyelser har vært stigende importpriser, lønnsforhøyelser og ønsket om å bedre jordbrukets lønnsomhet. De prishevende tendenser er i stor utstrekning blitt motvirket dels av stigende produksjonseffektivitet og dels ved økte subsidier, slik at engrospris- og detaljprisnivået har vært forholdsvis stabilt.

I 1949 har presset fra prishevende faktorer vært atskillig svakere enn før. Den importprisstigning som gjorde seg gjeldende de første etterkrigsår opphørte stort sett og slo til dels om til nedgang i løpet av vår- og sommer-

månedene. Devalueringen i september vil — iallfall foreløpig — snu denne tendens. Tabellen nedenfor viser de gjennomsnittlige importpriser for enkelte varer i etterkrigsårene.

Ved lønnsrevisjonene ble tillegg av betydning fortrinnsvis gitt til de lavest lønte grupper, men sannsynligvis har den alminnelige knapphet på arbeidskraft ført med seg en viss stigning i lønnsnivået utover tariffavtalene også i 1949. Produsentprisene for kjøtt og mjølk ble ikke endret i løpet av året, og fiskerinæringens førstehåndspriser har også vært relativt stabile.

Gjennomsnittlige importpriser, kr. pr. kg.

	1939	1946	1947	1948	1949			
					1. kv.	2. kv.	3. kv.	okt.
Hvete	0 12	0,46	0,52	0,64	0,53	0,54	0,53	0,49
Rug	0,10	0,44	0,77	0,63	0,38	0,45	0,42	0,38
Mais	0,12	0,35	0,46	0,56	0,39	0,39	0,42	0,36
Sukker	0,22	0,86	0,88	0,90	0,88	0,87	0,78	0,87
Kaffe	0,87	2,16	2,90	2,77	2,65	2,78	2,87	3,00
Kakaobønner	0,53	1,14	2,44	4,42	4,09	3,61	2,83	2,99
Råtobakk	2,49	6,78	7,52	7,21	6,83	7,24	7,33	8,63
Kopra	0,22	0,72	1,04	1,39	1,50	1,44	1,13	0,97
Soiabønner	0,16	0,26	0,74	0,89	0,89	0,69	0,65	0,60
Linfrø	0,23	0,52	1,26	1,27	1,20	..	1,09	1,24
Sinkhvitt	0,44	0,97	1,71	1,56	1,79	1,82	1,74	1,74
Superfosfat	0,05	0,22	0,25	0,25	0,25	0,23	0,18	0,18
Rågummi	1,66	3,49	2,49	2,49	2,45	2,15	1,24	2,16
Ull (vasket)	3,59	6,33	7,64	8,59	9,38	10,01	10,01	9,60
Bomull	0,92	3,24	3,47	4,03	3,53	4,13	4,57	6,31
Ullgarn	6,01	17,98	20,35	23,69	21,37	23,67	20,50	22,24
Bomullsgarn	2,14	5,18	8,72	9,66	9,84	11,02	9,53	10,23
Steinkull	0,03	0,07	0,08	0,09	0,10	0,09	0,09	0,09
Bensin	0,11	0,16	0,18	0,21	0,21	0,22	0,22	0,25
Sinkmalm	0,08	0,22	0,29	0,36	0,51	0,54	0,22	0,57
Valsetråd	0,21	0,48	0,58	0,64	0,62	0,63	0,60	0,73
Jernplater (over 3 mm)	0,22	0,46	0,52	0,63	0,72	0,68	0,63	0,69
Kopper	1,09	1,81	2,23	2,98	3,11	3,02	2,73	3,03
Bly	0,36	1,04	1,32	1,76	2,41	2,36	1,47	1,96
Importprisindeks, ekskl. skip (1938 = 100)	102	241	283	304	294[1]	297[1]	279[1]	288

[1] Uveid gjennomsnitt av månedstallene.

I løpet av det siste året — fra november 1948 til november 1949 — er engrosprisindeksen steget 1,4 %, fra 182,3 til 184,8 og levekostnadsindeksen 0,9 % fra 157,2 i oktober 1948 til 158,6 i oktober 1949. Også i mange andre land har prisstigningen vært svak i det siste året eller den er helt stoppet. Til illustrasjon av dette er det på side 99 gitt en grafisk framstilling av utviklingen i forskjellige lands engrospris- og levekostnadsindekser.

Subsidier.

Det har i 1949 ikke vært nødvendig å gjennomføre prisnedsettelser ved hjelp av subsidier for å nøytralisere prisstigning som ellers ville ha brakt levekostnadsindeksen over lønnsreguleringsgrensen. For enkelte importvarer har til og med subsidiebeløpet pr. kg gått ned. På grunn av større omsetningsvolum var imidlertid subsidieutgiftene i 1949 omtrent av samme størrelse som i 1948.

Engrosprisindeks (E) – Levekostnadsindeks (L)

1937 = 100

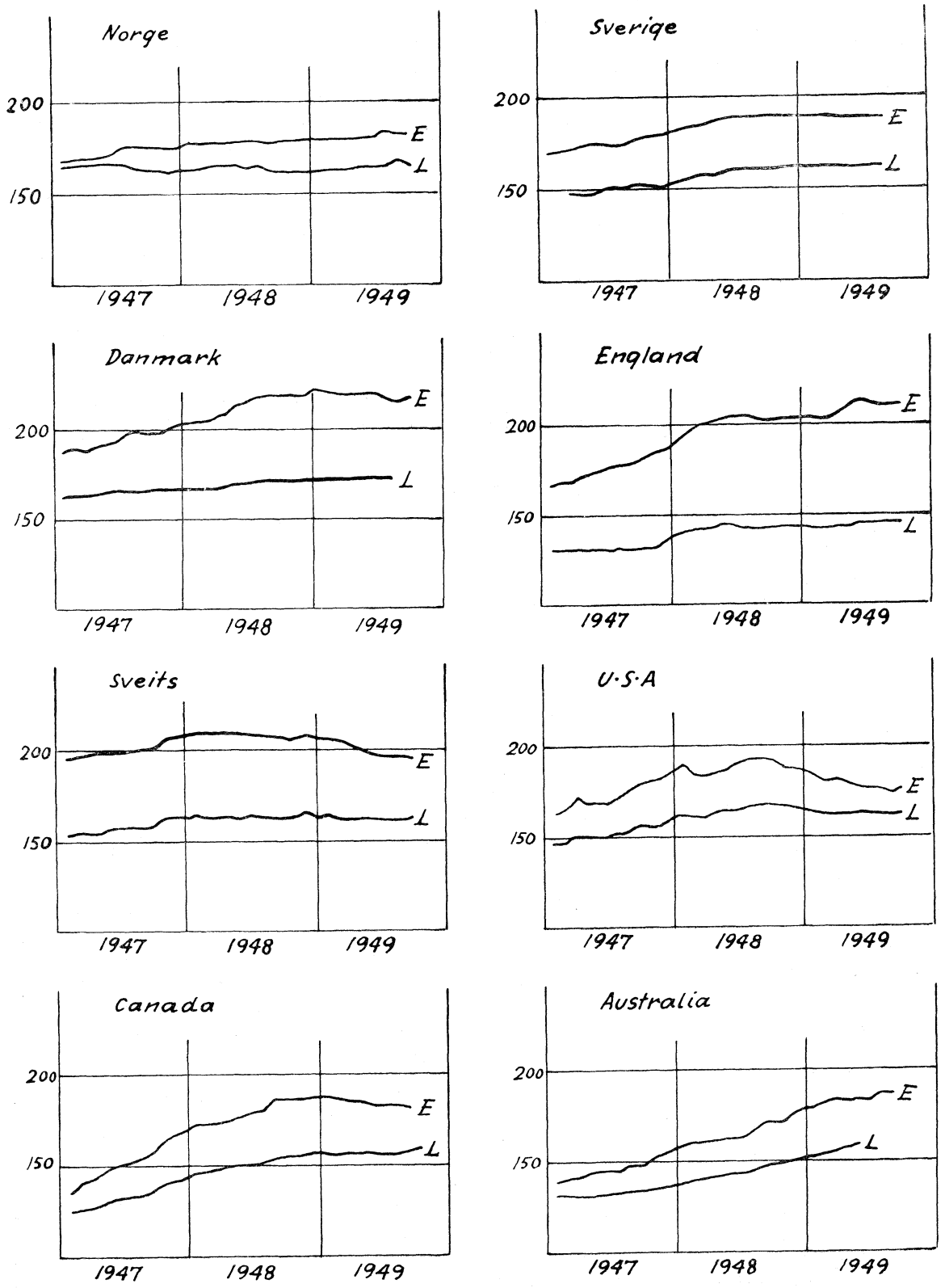

Utbetalte subsidier over statsregnskapet, mill. kr.

	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Kunstgjødsel og AIV-væske	14,4	24,6	34,7	35,8
Kraftfôr og fettstoffer	46,0	109,6	204,7	170,3
Brødmjøl	67,0	108,6	150,5	200,1
Mjølk og mjølkeprodukter	67,9	103,5	131,4	151,4
Kjøtt og flesk	18,6	46,8	56,7	47,5
Sukker	12,0	49,5	54,0	39,4
Kaffe	—	—	22,3	27,0
Ved	0,7	6,2	11,3	12,2
Bomull, ull og bomullsgarn	7,5	19,6	33,3	41,9
Fiskeredskaper	6,0	9,4	3,0	23,7
Annet	3,8	0,1	—	—
	243,9	477,9	701,9	749,3

Tallene gir ikke et helt riktig bilde av de løpende subsidieutgifter, idet de utbetalte subsidier i hvert budsjettår inneholder til dels betydelige beløp som egentlig vedrører tidligere år. I 1948/49 ble det for eksempel utbetalt 60 mill. kr. til dekning av Statens kornforretnings underskott for 1947/48.

I statsbudsjettet 1949/50 er foreløpig bevilget 600 mill. kr. til subsidier. Dette beløp blir neppe tilstrekkelig hvis prisstabiliseringspolitikken skal fortsette. Den økte omsetning av kjøtt og mjølk vil alene øke subsidiene med ca. 40 mill. kr. fra 1948/49 til 1949/50. Dertil kommer virkningen av devalueringen.

Foruten de subsidier som blir utbetalt over statsbudsjettet har vi de subsidiebeløp som dekkes av Prisdirektoratets fond. Midlene til disse fond skaffes hovedsakelig ved eksportavgifter. For enkelte varegrupper er det dannet spesielle prisutjamningsordninger som innebærer at billig import eller produksjon blir belagt med avgift, mens dyr import eller produksjon får tilskott. I tillegg til de utbetalinger som har vært finansiert innenfor disse spesielle prisutjamningsordninger, er det fra Prisdirektoratets fond utbetalt følgende subsidiebeløp i de siste år:

1946/47	1947/48	1948/49
45,8 mill. kr.	29,2 mill. kr.	31,4 mill kr.

Disse subsidier er vesentlig gått med til nedskrivning av prisene på arbeidsklær av dongery, lær, kunstsilkegarn og stål. I 1946/47 ble det også gitt tilskott av fondsmidler til nedskrivning av prisene på sukker og kaffe.

For enkelte varer har subsidiene forrykket prisforholdet i vesentlig grad. En har i det følgende sammenstilt detaljprisene (juni 1949) eller pris til bruker for produksjonsmidler og gjennomsnittlige pristilskott i 1948/49 for enkelte varer:

	Pris Kr.	Tilskott pr. kg.
Produksjonsmidler:		
Kali 40 %	0,16	0,12
Mais	0,32	0,18
Kopra	0,31	1,26
Soiabønner	0,21	0,63
Bomull	2,05	2,14
Bomullsgarn	7,00	5,86
Forbruksvarer:		
Alm. husholdningsbrød (rug)	0,51	0,27
Mjølk på flasker (pr. liter)	0,48	0,18
Smør	6,16	4,05
Storfekjøtt	2,91[1]	1,60
Sauekjøtt	4,23[1]	1,28
Flesk	3,62[1]	1,40
Sukker, farin	0,61	0,77
Kaffe	4,05	1,84

[1] Gjennomsnittlige detaljpriser for hele skrotter. Prisene for de enkelte deler av skrottene kan avvike til dels betydelig fra gjennomsnittsprisene. Detaljprisen for mellomstek av oksekjøtt var for eks. kr. 4,23 pr. kg, mens prisen for høyrygg og bibringe av oksekjøtt var kr. 2,85 pr. kg.

Subsidieringen er i første rekke gjennomført ut fra det synspunkt at prisnivået uttrykt ved levekostnadsindeksen skal holdes relativt stabilt. Dette har i praksis ført til en betydelig reell inntektsutjamning mellom de enkelte lag av befolkningen, særlig til fordel for barnrike familier. Men den måte subsidieringen er gjennomført på, virker uheldig på andre måter. De lave priser stimulerer i stor utstrekning etterspørselen etter varer som det av omsyn til be-

talingsbalansen kunne være grunn til å bruke mindre av. Videre gir subsidiene et tilskott til de disponible inntekter (deflatert) og virker derigjennom med til å holde den samlede etterspørsel på et nivå som også i 1949 har ligget for høyt i forhold til tilbudet av varer og tjenester.

Prisregulering.

På forsommeren 1949 viste det seg forskjellige tegn som kunne tyde på at kjøpepresset hadde mistet atskillig styrke, noe som trolig til dels hang sammen med at det på den tid gjorde seg gjeldende forventninger om internasjonalt prisfall. På denne bakgrunn ble i slutten av juni maksimalprisbestemmelsene opphevd for en rekke mindre viktige varer. Dette gjaldt bl. a. finere fiskesorter, fjørfe og vilt, sopp og bær i frisk og konservert form, te og krydderier.

Innføringen av fri prisdanning for disse varer ble til dels betraktet som et eksperiment, og det ble fra Prisdirektoratet antydet at flere maksimalpriser ville bli opphevd i tiden framover hvis det viste seg at frigivingen av prisene ikke førte til unødig prisstigning. Devalueringen rykket imidlertid vekk grunnlaget for overgang til mer elastisk prispolitikk.

I november 1949 ble det gitt nye alminnelige prisforskrifter til avløsningen av de alminnelige prisforskrifter av 14. desember 1940. Ved disse bestemmelser ble det samtidig satt i verk en ny prisstopp som satte forbud mot — uten samtykke fra prismyndighetene — å ta høyere pris for noen vare eller tjeneste enn hva som var vanlig pr. 17. september, altså dagen før devalueringen.

Engrosprisnivået.

Etter den første verdenskrig steg prisene sterkt de to første år. Engrosprisindeksen nådde sitt maksimum i september 1920 med et indekstall på 425 (des. 1913—juni 1914 = 100). Deretter fulgte et sterkt prisfall, og allerede i juni 1921 var engrosprisindeksen nede i 294. Fallet fortsatte — om enn svakere — til begynnelsen av 1923, da indeksen nådde et foreløpig bunnpunkt på 220.

Under den andre verdenskrigen steg engrosprisnivået 81 %. I de siste måneder av 1945 falt engrosprisindeksen betraktelig — vesentlig som følge av billigere import. Siden er engrosprisindeksen steget med 11,3 %, hvorav 1,4 % faller på det siste året.

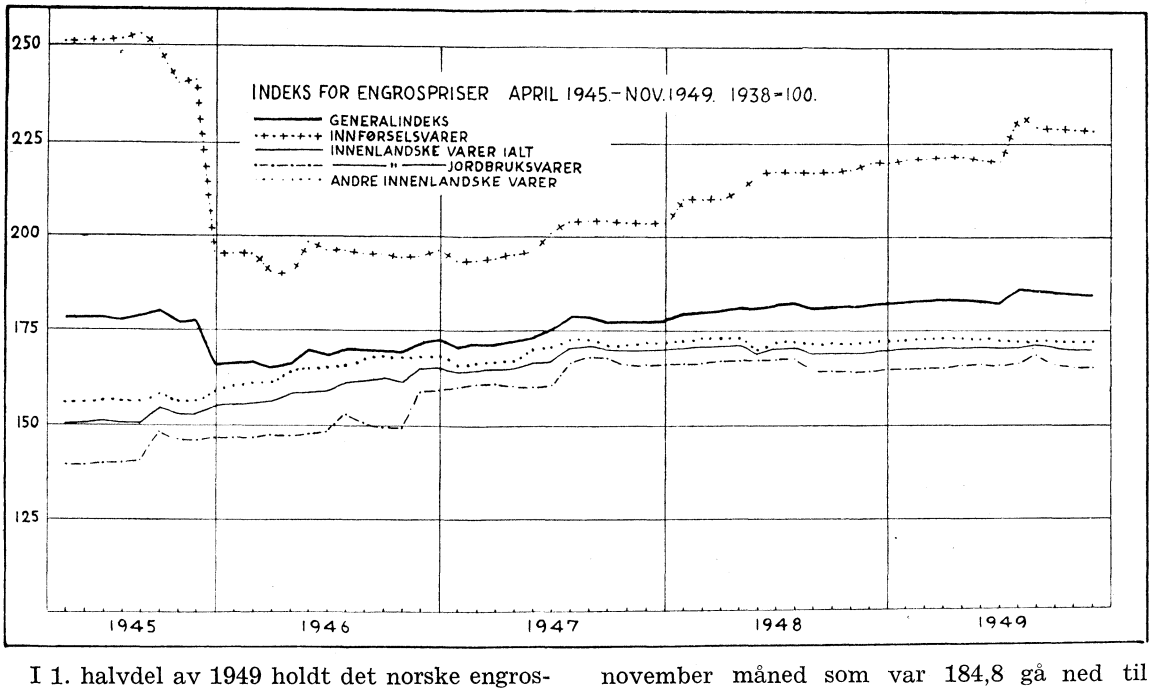

I 1. halvdel av 1949 holdt det norske engrosprisnivået seg så godt som uforandret med et indekstall på omkring 183. Fra juni til juli gikk engrosprisindeksen opp fra 182,7 til 186,5 — en stigning som for den alt overveiende del skyldes avgiftsforhøyelsen på bensin med 28 øre pr. l. Holder vi denne prisstigning utenfor beregningene, vil engrospristallet for november måned som var 184,8 gå ned til 181,2 og således ligge lavere enn for november 1948 da engrospristallet var 182,3.

Fra november 1948 til november 1949 er innførselsvarene totalt sett steget 3,6 % (uten bensinforhøyelsen falt 2,1 %), mens de innenlandske varene i alt er steget 0,2 %.

Engrosprisindekstall. 1938 = 100.

	Aug. 1939	April 1945	Des. 1945	Nov. 1948	Nov. 1949
Innførselsvarer	98,8	251,3	195,5	220,4	228,4
Innenlandske varer	98,1	150,1	154,9	169,7	170,0
Herav:					
Animalske jordbruksprodukter	98,2	150,4	156,0	174,0	174,2
Vegetabilske jordbruksprodukter	87,9	113,3	125,1	143,1	145,7
Jordbruksvarer i alt	95,1	139,4	146,8	164,7	165,7
Andre innenlandsvarer i alt	99,7	156,0	159,3	172,4	172,4
Generalindeks	98,4	178,1	166,0	182,3	184,8

For de enkelte innførselsvarer har det vært ganske stor spredning i prisbevegelsen. Som følge av nedgang i importprisene ble de innenlandske salgspriser for solarolje og petroleum satt ned med 2 øre pr. l fra 1. august. Fyringsolje nr. 3 ble satt ned med 1,5 øre og dieselolje med 1 øre pr. l (alt uten omsetningsskatt). Videre ble engrosprisen for kull satt ned med kr. 5 ,00 pr. tonn og for sinders og gasskoks med kr. 7,00 pr. tonn fra 9. august som følge av nedgang i fraktene og lavere importpriser.

Blyprisen gikk i 1. halvdel av 1949 ned hele 43 % — også som følge av fall i prisene på verdensmarkedet, men er så steget igjen 23 % før devalueringen og 19,6 % fra september til november. Samme prisbevegelse, men betraktelig svakere, finner en for koppertråd — med 17,1 % fall i 1. halvår og 4,3 % stigning før devalueringen. Fra september til november var prisen uforandret.

Bensinprisen ble — som tidligere nevnt — forhøyd med 28 øre pr. l eller med 65,3 % fra 20. juni.

Prisen på innførte huder er steget 18 % på grunn av reduksjonen av prissubsidiene. Prisen på innført overlær gikk opp ca. 20 % i 1. kvartal, men gikk litt ned igjen i juni, så stigninger i det hele blir vel 6 %. Prisen på kalsinert soda gikk ned 7 % i april. Prisene for de viktigste andre innførselsvarene som er med i engrosprisindeksberegningene: kaffe, sukker, kraftfôr og kunstgjødsel, tøyer, hampegarn, bildekk og salt har holdt seg uforandret.

Prisindeksen for de innenlandske varer har stadig steget etter frigjøringen. Gjennomsnittlig har stigningen i alt vært 13,3 % — fra 150,1 til 170,0. Se figur side 101.

Oppgangen har vært størst for jordbruksvarer med 18,9 %, mot 10,5 % for andre innenlandske varer. I løpet av det siste året, fra november 1948 til november 1949, har indeksen for jordbruksvarer steget 0,6 %, mens de andre innenlandsvarene har holdt seg uforandret. Den lavere stigning for jordbruksvarer under krigen er nå oppveid av den sterkere stigning etter frigjøringen. Stigningen fra august 1939 til november 1949 var således 74,2 % for jordbruksvarer i alt og 72,9 % for andre innenlandske varer. Ved sammenlikning mellom jordbruksvarene og de andre innenlandske varene må en imidlertid være oppmerksom på at prisene på landbruksprodukter for en stor del er holdt nede ved statstilskott. Prisindeksen for jordbruksvarer gir derfor ikke uttrykk for produsentprisenes stigning, men viser bare hvor mye prisene på jordbruksprodukter er steget ved engrossalg. Opplysninger om produsentprisenes bevegelse kan en finne i avsnittet om jordbruket.

De animalske jordbruksvarene er steget ubetydelig i 1949. Da eggrasjoneringen opphørte 1. juni, gikk engrosprisene først en del ned — i Oslo med 47 øre pr. kg — men er så steget igjen og ligger nå 3 øre høyere enn under rasjoneringen. Det har ellers ikke vært noen endring i prisene på animalske jordbruksprodukter — prisene på kjøtt, flesk, mjølk, smør, ost, ull og huder og skinn har vært holdt uforandret.

Stigningen i de vegetabilske jordbruksproduktene på 1,8 % i det siste året skyldes for den alt overveiende del oppgang i potetprisene. Denne oppgang skyldes de sterkt reduserte avlinger i Sør-Norge som følge av sommertørken og dessuten frostskaden på potetriset. Pr. 15. november 1949 var produsentprisen for poteter kr. 17,00 pr. 100 kg levert Oslo, mot kr. 15,00 i november 1948. Mjølprisene er holdt uforandret i 1949 med unntak av prisen på finsiktet hvetemjøl til industrielt bruk som f. eks. til fiskemat, kjøttmat, lim m. v. (ca. 1 % av omsetningen) hvor prisene er steget fra kr. 52,00 pr. 100 kg til kr. 65,00.

For de viktigste andre innenlandsvarene har prisbevegelsen vært slik:

Engrosprisindeks, 1938 = 100.

	Aug. 1939	April 1945	Nov. 1948	Nov. 1949
Trevarer	105,5	154,8	250,7	250,7
Tremasse, cellulose og papir	88,5	144,4	215,0	215,0
Jern og metaller og jern- og metallvarer	98,2	168,7	179,9	193,5
Stein-, leirvarer o. l.	100,7	147,2	182,1	186,5
Tekstilvarer	97,6	176,8	159,2	159,2
Huder, lær og skotøy	95,7	150,0	164,7	165,5
Gummiprodukter	109,7	183,1	155,9	149,8
Kjemiske og tekniske varer	97,2	205,7	324,9	313,4
Forskjellige næringsmidler	107,5	147,9	88,5	88,6

Det er bare gruppene jern og metaller og jern- og metallvarer og stein, leirvarer o. l. som er steget i det siste året. Av de innenlandske jern- og metallvarer som er med i engrosprisberegningene er det bare råoljemotorer og kopper som er steget i pris — råoljemotorer med ca. 12 % og kopper med ca. 2,6 %. Dessuten er det 3 %'s frivillige nedslaget på aluminium kjøkkentøy, fra september 1947, bortfalt.

Prisstigningen for gruppen stein-, leirvarer o. l. skyldes at sementprisen er gått opp med 5 % og takstein med 13 %.

Skotøy laget av importert overlær er gjennomsnittlig gått opp 2 % som følge av høyere importpriser på overlær. Skotøy som er laget av norsk overlær, er derimot gått litt ned, da prisene på det norske overlæret ble satt ned 3 % fra 30. april i forbindelse med en alminnelig revisjon av prisene på lær og skinn.

Av gummiprodukter er prisfallet størst for bildekk med 8,7 % og mindre for gummifottøy med 2,7 %. Nedgangen skyldes større produksjonseffektivitet og lavere rågummipriser.

Fallet for gruppen kjemiske og tekniske varer skyldes nedgang i prisen på linolje med 17,5 %, fra kr. 4,56 pr. kg til kr. 3,76.

Som følge av nedgang i sjokoladefabrikkenes innkjøpspris for kakaobønner, er produsentprisen på sjokolade satt ned 2 ganger i 1949, med 3,8 % i februar og med 8 % i september.

Prisene på middagshermetikk av fisk — fiskeboller og fiskekaker — ble forhøyd med henholdsvis 5 øre og 6 øre pr. kg fra april måned.

Levekostnadene.

Indekstallet for de samlede levekostnader som steg 53,8 % under krigen er etter frigjøringen bare steget i alt 2,3 %. Dette stabile levekostnadsnivå har det — som tidligere nevnt — bare vært mulig å holde ved streng priskontroll og ved store pristilskott.

Etter beregninger foretatt av Prisdirektoratet ville hovedtallet for mars 1948 få en umiddelbar stigning på 38,8 poeng hvis tilskottsordningen ble opphevd. Tilsvarende beregninger for mars 1947 ga som resultat en stigning på 35,9 poeng og for januar 1946 en stigning på 21,2 poeng.

Følgende sammenstilling viser hvorledes prisbevegelsen har vært under og etter krigen for de forskjellige hovedgrupper av husholdningsutgifter.

Indekstall for levekostnadene 1938 = 100.

	Aug. 1939	April 1945	Okt. 1948	Okt. 1949
Matvarer	100,9	156,0	147,5	148,7
Drikkevarer og tobakk	101,6[1]	174,9	228,0	228,4
Brensel og petroleum	92,2	308,3	271,5	261,5
Gass og elektrisitet	99,8[1]	101,5	100,7	100,7
Bekledning	100,3[1]	196,9	214,3	216,1
Husleie	102,6[1]	94,2	94,2	94,5
Andre utgifter	100,6[1]	145,1	167,5	173,4
Total	100,8	155,0	157,2	158,6

[1] Juni 1939.

Det er bare posten «andre utgifter» som er steget noe av betydning i det siste året, i alt 3,5 %. Matvareutgiftene er i alt gått opp 0,8 %.

Indekstall for matvarer, 1938 = 100.

	Aug. 1939	April 1945	Okt. 1948	Okt. 1949
Kjøtt og kjøttvarer	98,2	148,7	159,3	159,2
Flesk	106,3	178,7	187,7	187,7
Fisk og fiskeboller	102,6	216,4	203,6	207,3
Mjølk, smør, ost og egg	103,9	145,2	138,9	138,6
Poteter, grønnsaker, mjøl, gryn o. l.	98,4	182,0	169,5	180,4
Brød	95,7	118,1	112,6	112,6
Kolonialvarer	103,6	184,2	130,0	127,6
Matvarer i alt	100,9	156,0	147,5	148,7

Indekstallet for matvarer som i siste kvartal av 1948 svingte mellom 147,3 og 147,5 hadde en svak stigning fra måned til måned i 1. halvdel av 1949, og var for juli måned kommet opp i 149,7 — en stigning som for den alt overveiende del skyldtes vanlig sesongstigning i prisene på poteter og grønnsaker. Fra juli til august gikk matvareindeksen opp hele 5,6 %, fra 149,7 til 158,1, på grunn av en usedvanlig sterk sesongstigning i prisene på poteter og grønnsaker. Gjennomsnittsprisen på poteter som for august 1948 var kr. 0,34 pr. kg, var for august 1949 kr. 0,56 pr. kg. Prisene for hodekål var på de samme tidspunkter kr. 0,41 pr. kg og kr. 0,98 pr. kg og for gulrøtter henholdsvis kr. 0,99 og kr. 1,24 pr. kg. I september og oktober gikk potet- og grønnsakprisene betraktelig ned igjen, poteter til kr. 0,31 pr. kg for oktober, hodekål til kr. 0,55 pr. kg og gulrøtter til kr. 0,53 pr. kg. Sammenliknet med oktober 1948 lå potetprisen i oktober 1949 3 øre høyere pr. kg, hodekål 25 øre høyere pr. kg og gulrøtter 5 øre høyere pr. kg.

Stigningen i utgiftene til fisk og fiskevarer i det siste året med i alt 1,8 % skyldes for størstedelen at gjennomsnittsprisen på sei og kveite er steget, sei med 5 øre pr. kg og kveite med 20 øre pr. kg. Dessuten er fersk torsk, røykt hyse og hermetiske fiskeboller gått litt opp.

Gruppen kolonialvarer er gått ned i det siste året med i alt 1,8 %, dels på grunn av et fall på 19 øre i sirupsprisen og dels på grunn av nedsettelsene av prisene på kokesjokolade. Fra 18. februar 1949 ble prisen på kokesjokolade satt ned fra kr. 6,72 pr. kg til kr. 6,48 pr. kg. Prisen på kakaopulver gikk samtidig litt opp, fra kr. 5,30 pr. kg til kr. 5,60 pr. kg, da prisen for denne vare hadde vært for lav i forhold til prisene på andre sjokoladevarer. Fra 1. september ble sjokoladeprisen, på grunn av lave innkjøpspriser for kakaobønner, satt ytterligere ned til kr. 6,00 pr. kg.

Detaljprisene på egg er gått litt ned i enkelte byer etterat salget ble fritt, slik at gjennomsnittsprisen for de 31 byer som beregningene omfatter er gått ned 9 øre pr. kg. (Engrosprisen på egg som ble omhandlet i det foregående avsnittet gjaldt bare Oslo.)

Fra og med august er kremfløte tatt med i beregningene igjen — noe som ble uten virkning på indekstallet.

Prisene på de viktigste andre matvarene — mjølk, smør, ost, kjøtt, flesk, mjøl, brød, kaffe og sukker — har vært så godt som uforandret i det siste året, fra oktober 1948 til oktober 1949.

Indekstallet for drikkevarer og tobakk steg 0,5 % fra mars til april 1949, fra 228 til 229,1. Stigningen skyldes dels at eksportølet svarende til det tidligere bokkølet ble tatt med i beregningene igjen, og dels at prisen på pilsenerøl steg i et par byer. I mai ble prisen på akevitt satt ned kr. 1 pr. flaske, hvilket bevirket at indekstallet for gruppen gikk ned igjen til 228,4.

Fallet i brenselsutgiftene i det siste året skyldes for størstedelen fall i koksprisen — gjennomsnittlig fra kr. 10,27 pr. hl til kr. 9,53 pr. hl. Det er også litt nedgang i vedprisene — gjennomsnittlig kr. 0,86 pr. favn. Grunnprisene for hard ved og barved er de samme for brenselterminen 1949/50 som for foregående termin, men tidligleveringstillegget er bortfalt.

Bekledningsposten som har hatt relativt sterk stigning etter frigjøringen fortsatte å stige til ut på sommeren 1949, men har så holdt seg så godt som uforandret.

Posten «andre utgifter» er steget 3,2 % i det siste året. Oppgangen skyldes for-

høyelse av aviskontingenter, Statsbanenes persontakster, sporvognstakster, trygdepremier og forskjellige anskaffelser til huset.

For å se hvor stor innflytelse de indirekte skatter har på levekostnadene, har Byrået for september 1947 og fra og med juni 1948 foretatt beregninger hvor de indirekte skatter — med unntak av toll — er trukket fra forbruksprisene. De totale utgifter blir da 2,1 % lavere i basisåret 1938, 7,7 % lavere i september 1947 og 8 % lavere i oktober 1949. Stigningen i levekostnadene fra 1938 til oktober 1949 blir 49,1 % uten avgifter mot 58,6 % når avgiftene tas med — eller m. a. o. en differanse på 9,5 poeng. Foruten omsetningsavgiften er det ekstraavgiftene på sjokolade, kakao, tobakk, selters, øl, brennevin, vin, silketrikotasje og kinematografbilletter som er trukket fra.

Lønninger.

I et tidligere avsnitt er gjort rede for situasjonen på arbeidsmarkedet. Knappheten på arbeidskraft har til en viss grad satt sitt preg på lønnsbevegelsen i etterkrigsårene, men de viktigste endringer har vært bestemt av organisasjonene og statens pris- og lønnspolitikk bl. a. ut fra omsynet til stabiliseringslinjen, den solidariske lønnspolitikk og viktigheten av produksjonen.

Lønnsstigningen skyldes i hovedsaken forandringer i tariffsatsene og forskyvninger mellom arbeid på tidlønn og akkord. Omfanget av akkordarbeidet er økt siden 1945. Både bedriftene og organisasjonene har i etterkrigstiden gått inn for å få mest mulig arbeid utført på akkord. Omfanget av overtidsarbeid har derimot holdt seg temmelig konstant, og fortjenesten på overtid betyr svært lite i forhold til totalfortjenesten.

1. Gjennomsnittlig timefortjeneste i industrien (kroner).

	I alt	Malm og metallutvinning	Jord- og stein-industri	Jern- og metallindustri	Kjem. og elektrokjem. ind.	Olje- og fett-industri	Treindustri	Papirindustri	Lær- og gummivareindustri	Tekstil-industri	Beklednings-industri	Nærings- og nyt.mid.ind.	Diverse bedrifter
					Voksne arbeidere, menn.								
1945	2,17	2,16	..	2,29	2,39	2,04	..	1,85	2,22	1,86	2,28	2,10	2,09
1946	2,52	2,55	2,47	2,63	2,75	2,34	2,27	2,30	2,59	2,24	2,51	2,40	2,51
1947	2,78	2,85	2,78	2,86	3,07	2,65	2,57	2,59	2,94	2,53	2,79	2,57	2,82
1948	2,94	3,01	2,96	3,02	3,20	2,81	2,74	2,77	3,20	2,68	3,01	2,70	2,95
1947 1. kvartal	2,65	2,73	2,60	2,72	2,97	2,51	2,47	2,49	2,72	2,44	2,67	2,49	2,73
2. »	2,79	2,91	2,75	2,88	3,10	2,66	2,52	2,59	2,87	2,53	2,78	2,60	2,85
3. »	2,80	2,85	2,89	2,90	3,05	2,64	2,60	2,61	2,99	2,54	2,82	2,57	2,80
4. »	2,87	2,92	2,83	2,97	3,15	2,78	2,66	2,66	3,16	2,61	2,89	2,62	2,87
1948 1. »	2,85	2,93	2,85	2,94	3,13	2,81	2,63	2,64	3,13	2,63	2,90	2,62	2,81
2. »	2,92	3,02	2,90	3,03	3,23	2,82	2,71	2,67	3,18	2,70	3,00	2,71	2,90
3. »	2,98	3,03	2,99	3,04	3,21	2,78	2,79	2,91	3,23	2,66	3,07	2,71	2,99
4. »	3,02	3,07	3,07	3,11	3,24	2,82	2,82	2,85	3,28	2,71	3,08	2,75	3,07
1949 1. »	3,00	3,07	(3,02)	3,05	(3,36)	2,74	2,84	2,84	3,22	2,71	3,07	2,71	(3,00)
					Voksne arbeidere, kvinner.								
1945	1.32	1,21	..	1,46	1,33	1,32	..	1,29	1,34	1,20	1,40	1,35	1,30
1946	1,53	1,43	..	1,68	1,60	1,55	..	1,55	1,56	1,46	1,55	1,52	1,49
1947	1,76	1,63	..	1,97	1,82	1,79	1,77	1,79	1,82	1,70	1,74	1,75	1,70
1948	1,89	1,70	..	2,10	1,88	1,91	1,86	1,96	1,97	1,83	1,87	1,87	1,87
1947 1. »	1,67	1,56	..	1,87	1,76	1,71	1,85	1,71	1,72	1,61	1,66	1,68	1,61
2. »	1,76	1,64	..	1,98	1,84	1,78	1,74	1,78	1,79	1,70	1,74	1,76	1,71
3. »	1,77	1,64	..	1,98	1,81	1,74	1,71	1,79	1,81	1,72	1,77	1,75	1,70
4. »	1,83	1,66	..	2,04	1,87	1,89	1,77	1,89	1,97	1,76	1,80	1,80	1,79
1948 1. »	1,83	1,69	..	2,05	1,87	1,88	1,78	1,86	1,92	1,78	1,80	1,82	1,78
2. »	1,88	1,70	..	2,08	1,85	1,91	1,83	1,88	1,96	1,83	1,87	1,87	1,84
3. »	1,90	1,68	..	2,11	1,87	1,90	1,91	2,07	1,97	1,84	1,90	1,88	1,89
4. »	1,93	1,71	..	2,14	1,91	1,93	1,95	2,02	2,02	1,86	1,93	1,90	1,94
1949 1. »	1,93	1,73	1,82	2,17	(1,91)	1,92	1,99	2,02	1,99	1,87	1,92	1,88	(2,04)

Et par av tallene for 1. kv. 1949 er satt i parentes på grunn av endringer i grupperingen.

Tabell 1 viser den gjennomsnittlige totale timefortjeneste — fortjeneste på tidlønn, akkord og overtid — for voksne menn og kvinner i industrien i årene 1945—48. For 1949 har Byrået bare tall for 1. kvartal. Årstallene er veide gjennomsnitt av kvartalstallene.

For voksne menn var stigningen 5,3 % i løpet av 1948 (1. kv. 1948—1. kv. 1949), for voksne kvinner 5,5 %. Nedgangen i 1. kvartal 1949 er rent sesongmessig, og skyldes dels de større akkordoppgjør, dels helligdagsbetalinger i ukelønnsfagene som alltid gir større timefortjeneste i 4. kv. enn i 1. kvartal. Tariffrevisjonene i 1949 begynte først ut på vårparten, og virker ikke inn på fortjenesten i 1. kvartal.

Statistikken viser en noe for høy timefortjeneste i papirindustrien i 3. kvartal 1948. Dette skyldes at tilleggene som ble gitt ved kjennelse i Lønnsnemnda i august 1948 ble gjort gjeldende fra juni måned 1948. Etterbetalingen kom først med i statistikken i 3. kvartal, og det var ikke mulig å få skilt ut den delen av etterbetalingen som refererte seg til juni måned. Etter de beregninger som er gjort, ligger timefortjenesten i Papirindustrien antakelig 5—6 øre for høyt i 3. kvartal.

Det er fremdeles store variasjoner i lønnsnivået mellom de forskjellige industrier. For voksne menn ligger timefortjenesten høyest i kjemisk og elektrokjemisk industri, og i lær- og gummivareindustrien, og lavest i tekstilindustrien.

Den sterkeste stigning i løpet av 1948 viser gruppen treindustri med 21 øre fra 1. kv. 1948 til 1. kv. 1949 og papirindustrien med 20 øre i samme tidsrom.

Det er ikke så stor forskjell i lønnsnivået for de forskjellige industrigrupper for kvinner som for menn. Timefortjenesten for kvinner er høyest i jern- og metallindustrien og lavest i malm- og metallutvinning i gjennomsnitt for 1948. Det er imidlertid et meget lite antall kvinner i denne siste gruppe.

For kvinner finner en tilsvarende den sterkeste stigning i timefortjenesten i treindustrien (21 øre) og i papirindustrien (16 øre).

2. Gjennomsnittlig timefortjeneste i håndverk (kroner).

Fagarbeidere, menn.

	I alt	Polygrafisk industri og bokbinderier[1]	Bygningsfagene	Baker- og konditorfaget	Slakter- og pølsemakerfaget
1945	2,50	2,64	2,43	2,16	..
1946	2,95	3,14	2,86	2,49	..
1947	3,20	3,36	3,20	2,72	2,71
1948	3,39	3,51	3,46	2,79	2,74
1947 1. kvartal	3,05	3,25	2,98	2,64	2,54
2. »	3,19	3,38	3,15	2,78	2,64
3. »	3,20	3,36	3,21	2,67	2,77
4. »	3,34	3,44	3,42	2,79	2,89
1948 1. »	3,28	3,43	3,29	2,77	2,71
2. »	3,37	3,48	3,41	2,82	2,72
3. »	3,40	3,50	3,52	2,74	2,72
4. »	3,50	3,60	3,60	2,84	2,81
1949 1. »	3,45	3,60	3,54	2,82	2,73

[1] Flere arbeidere i denne gruppe — særlig i avistrykkerier — har kortere arbeidstid enn 48 timers uke. Gjennomsnittsfortjenesten pr. faktisk arbeidd time ligger derfor noe høyt i forhold til fortjenesten for arbeid på normal tid.

Som i industrien har det vært fortsatt stigning i timefortjenesten i håndverksfagene i 1948. Stigningen i året har som i 1947 vært størst i bygningsfagene og i polygrafisk industri. For alle arbeidere ligger timefortjenesten høyere i Oslo enn i landet ellers.

3. Timefortjeneste i entreprenørvirksomhet (kroner).

	I alt	Østlandet	Sørlandet	Vestlandet	Møre og Romsdal Trøndelag	Nord-Norge
1945	2,57	2,94	2,19	2,18	2,48	2,83
1946	3,25	3,62	3,16	2,59	2,82	3,31
1947	3,70	4,10	3,77	3,26	2,95	3,56
1948	4,02	4,38	4,23	3,51	2,96	4,00
1947 1. kvartal	3,31	3,78	3,37	2,80	2,79	3,10
2. »	3,46	3,81	3,66	3,06	2,99	3,26
3. »	3,84	4,15	3,76	3,42	3,03	3,76
4. »	3,96	4,33	4,20	3,53	2,99	3,96
1948 1. »	3,64	4,00	3,77	3,28	2,82	3,43
2. »	3,86	4,22	3,90	3,38	2,90	3,80
3. »	4,07	4,38	4,31	3,61	3,04	4,03
4. »	4,41	4,85	4,87	3,77	3,03	4,47
1949 1. »	3,90					

Fra 1949 er oppgaveskjemaet for entreprenørvirksomhet endret overensstemmende med skjemaene for industri og håndverk. En får ikke lenger en geografisk fordeling, men oppdeling av timefortjenesten på tid, akkord og overtid. I tabell 3 er derfor bare ført opp gjennomsnittsfortjenesten i 1. kvartal 1949.

Det framgår av denne tabellen at timefortjenesten for entreprenørvirksomheten viser sterkere stigning i 1948 enn i 1947. Det er store variasjoner i timefortjenesten mellom de forskjellige landsdeler. Fortjenesten i 1948 ligger høyest på Østlandet og Sørlandet.

Som de fleste av byggefagene er entreprenørvirksomheten meget sesongpreget, og lønnsbevegelsen blir derfor ofte ujamn. Nedgangen i gjennomsnittsfortjenesten i 1. kvartal 1949 er antakelig rent sesongmessig.

4. Gjennomsnittlig timefortjeneste ved Statens anlegg (kroner).

	Statsbanene Alm. arbeidere		Telegrafverket Distrikter	Havnevesenet Alm. arbeidere	
	Akkordarbeidere	Dagarbeidere	Dagarbeidere	Månedslønte	Timelønte
1945	2,85	1,95	1,72	1,83	1,68
1946	3,19	2,32	1,98	2,05	1,91
1947	3,44	2,55	2,21	2,35	2,06
1948	3,60	2,64	2,27	2,54	2,24
1948 1. kvartal	3,43	2,66	2,29	2,33	2,01
2. »	3,53	2,64	2,26	2,78	2,20
3. »	3,67	2,61	2,28	2,40	2,27
4. »	3,72	2,64	2,26	2,62	2,26
1949 1. »	3,51	2,71	2,57	2,40	2,30
2. »	3,62	2,76	2,49	2,69	2,27
3. »	3,72	2,82	..	2,69	2,39

Alle lønninger ved statens anlegg er steget fra 1947 til 1948, og fra 1. kv. 1948 til 1. kv. 1949, men stigningen har vært temmelig variabel. Dette henger delvis sammen med variasjonen i arbeidsmengden og det forskjellige antall anlegg som var i gang.

I jordbruket steg årslønnen og daglønnen på egen kost med henholdsvis 12,4 og 8 % for voksne menn og 14 og 9 % for voksne kvinner fra 1947/48 til 1948/49. Stigningen har vært mindre enn i året før. Gjennomsnittslønningene har prosentvis steget sterkere enn i industrien. Som året før har årslønnen steget relativt sterkere enn daglønnen både for menn og kvinner. Lønningene på arbeidsgiverens kost er steget sterkere enn på egen kost.

5. *Jordbrukslønninger på egen kost (kroner).*

	Årslønn		Daglønn i slåttonna	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
1938/39 ...	576	382	5,68	3,65
1945/46 ...	1 580	974	12,84	8,40
1946/47 ...	1 981	1 170	15,06	9,79
1947/48 ...	2 312	1 347	17,08	11,02
1948/49 ...	2 599	1 535	18,44	12,01

Den gjennomsnittlige daglønnen for skogskjøring (mann og hest) er steget fra kr. 27,76 i 1947/48 til kr. 29,44 i 1948/49 og for skogsarbeid fra kr. 17,60 til kr. 19,10. Stigningen fra foregående år er 5—10 %. Oppgavene gjelder vinterhalvåret.

På grunnlag av Arbeidsdirektoratets sysselsettingsstatistikk, den tilgjengelige lønnsstatistikk og anslag bygd på tariffavtaler o. l. har Byrået søkt å beregne de totale lønnsinntekter i Norge for årene 1946—48. Tallene må imidlertid på grunn av svakhetene ved det materiale de bygger på, bli usikre, og må vurderes med stor forsiktighet.

Etter denne beregning var de samlede lønnsinntekter for 1946 4 640 mill. kr., for 1947 5 330 mill. kr. og for 1948 5 880 mill. kr. Fra 1946 til 1948 steg lønnsinntektene ca. 27 %. I samme tidsrom økte imidlertid tallet på sysselsatte arbeidere og funksjonærer i alle næringsgrupper fra om lag 890 000 til om lag 946 000 (regnet som årsverk), slik at økingen i årsinntekten i gjennomsnitt for alle lønnstakere bare var ca. 19 % (fra ca. kr. 5 200 pr. år til ca. kr. 6 200).

Økingen i de samlede lønnsinntekter var størst i industrien — med 41 %. Her steg tallet på sysselsatte lønnstakere med 21 %, og økingen i gjennomsnittsfortjenesten var bare 16 %. Ellers kan det nevnes at for gruppen sjøfart steg de samlede lønnsinntekter med om lag 32 % (gj.sn.fortjenesten med 5 %) og for gruppen forretningsdrift med ca. 24 % (14 %). I jordbruk og skogbruk, hvor tallet av leid arbeidshjelp gikk en del tilbake, steg de totale lønnsinntekter med ca. 8 % (gj.sn.fortj. med 24 %). I gruppen offentlig administrasjon, med omtrent uforandret sysselsetting, steg lønnsinntektene med 17 % (16 %).

Av den totale sum av lønnsinntekter falt det i 1946 om lag 30 % på arbeidere og funksjonærer i industrien — i 1948 ca. 33 %. På gruppen sjøfart falt det ca. 6,5 % både i 1946 og 1948 og i forretningsdrift ca. 13 % i begge årene. Andelen i de samlede lønnsinntekter for jordbruk og skogbruk gikk i tidsrommet 1946—48 ned fra 8 % til 7 %, for offentlig administrasjon fra 6 % til 5,5 %.

Lønnsstatistikken er ikke brakt så à jour at en kan si noe bestemt om utviklingen i 1949. De tariffestede lønnstillegg var forholdsvis små men utviklingen i tidligere år har vist at den faktiske lønnsstigning alltid har vært større enn de lønnstillegg som blir fastsatt ved tariffavtaler. Det stramme arbeidsmarked har sannsynligvis gitt en liknende utvikling også i 1949. Men stigningen har i det siste år antakelig vært noe svakere enn i 1948. På grunnlag av sysselsettingstallene, tariffavtalene og tidligere års erfaring med omsyn til forholdet mellom tariffavtaler og faktisk lønnsutvikling kan de totale lønnsinntekter for 1949 anslåes til 6 260 mill. kr., og den gjennomsnittlige lønnsøking 1946—49 til 25 %.

Tariffoppgjørene.

Lønnsnemndloven (Lov om arbeidstvister) som hadde vært gjeldende uforandret fra avslutningen av okkupasjonen, ble ved stortingsbeslutning 25. februar 1949 ytterligere forlenget til 1. juli 1950, men med en del vesentlige endringer. Den viktigste er at tariffkrav som er reist med godkjenning av Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon, eller av en arbeidsgiversammenslutning som omfatter 100 arbeidsgivere eller mer og minst 10 000 arbeidere, ikke kan bringes inn for Lønnsnemnda av departementet. Her er altså frie tariffoppgjør gjeninnført, og partene kan gå til lovlig streik eller lockout. Tariffkrav som er satt fram av andre organisasjoner enn de nevnte, eller som bare delvis er godkjent av disse organisasjonene, kan derimot fortsatt bli vist til Lønnsnemnda. De tidligere bestemmelser om kontroll med lønns- og arbeidsvilkår som ikke er tariffestet, skal gjelde videre.

Ved Stortingsvedtak 19. juli 1949 ble det gjort en del viktige endringer i Arbeidervernlovens regler for den alminnelige arbeidstid. Hittil var regelen 48 timer pr. uke for alle arbeidere i de næringsgrener som går inn under loven. Nå skal det for gruvearbeidere «under dagen» være 40 timer inklusive faringstid (gjennomsnittlig for en tre-ukers periode) og for helkontinuerlige skiftarbeidere gjennomsnittlig 45$^1/_3$ time. Det siste får betydning for store grupper av arbeidere i kjemisk og elektrokjemisk industri, papirindustri o. a. De nye reglene skal gjelde fra 1. juli 1950. Ved tariffrevisjonen 1949 ble det reist krav om lønnskompensasjon for den nedsatte arbeidstid for disse gruppene.

Stortinget vedtok i 1949 en ny lov om ar-

beidstiden til sjøs. Loven gjennomfører trevaktsystemet (med 8 timer pr. dag og 56 timers uke) for dekks-, maskin- og radiobetjening på skip i utenriksfart ned til 500 tonn. Tidligere gjaldt dette for skip over 2 500 tonn. For den tid som overstiger 48 timer, skal det gis kompensasjon ved fritid i havn eller ekstrabetaling. For innenriksfart blir arbeidstiden fastsatt til 11 timer pr. dag i nærtrafikk og 12 timer i fjerntrafikk (54 og 63 timer pr. uke) som før, men med kompensasjon for arbeidstid over 54 timer. For matstellpersonalet skal arbeidstiden være 8 timer på lasteskip og 9 timer på passasjerskip. Arbeidstiden i havn var allerede ved tariffavtale 8 timer (48 timer pr. uke) for de fleste gruppene. Dette er nå fastsatt også i loven.

I 1948 ble de fleste tariffavtaler som løp ut, prolongert ett år med bare uvesentlige endringer samtidig som hovedorganisasjonene ble enige om et mindre lønnstillegg for de lavere fortjenestegrupper («10-øres tillegget»). Omtrent alle lønnsavtaler fikk derfor utløp i 1949.

Det ble tidlig på året tatt opp foreløpige forhandlinger mellom hovedorganisasjonene. Landsorganisasjonen tok det standpunkt at det ikke burde være noen vesentlig alminnelig lønnsforhøyelse i 1949, men det ble satt fram en del generelle krav. De viktigste var: gjennomføring av «10-ørestillegget» for alle voksne arbeidere, innregulering av en del av dyrtidstillegget, akkordkompensasjon og forandring av indeksbestemmelsene. — Norsk Arbeidsgiverforenings standpunkt var en uavkortet prolongasjon av tariffavtalene.

Forhandlingene mellom hovedorganisasjonene førte ikke fram. Saken ble brakt inn for Riksmeklingsmannen som i juni satte fram forslag i forbindelse med disse generelle krav. Dette forslaget var anbefalt av N. A. F. og A. F. L. og ble senere tatt inn ved revisjonen av de fleste tariffer i 1949.

De viktigste punktene i forslaget var:

Bestemmelsen om «10-ørestillegget» fra 1948 forandres slik at voksne mannlige arbeidere med en gjennomsnittlig timefortjeneste under kr. 2,65 (2,75 i Oslo) gis et tillegg pr. time på inntil 10 øre, avgrenset oppad til de nevnte satser, men minst 5 øre. For mannlige arbeidere med høyere fortjeneste gis et tillegg på 5 øre, avgrenset oppad til kr. 2,80 (2,90 i Oslo). For voksne kvinner gis tilsvarende tillegg, men de begrensende satser er her kr. 1,70 og 1,85 (for Oslo kr. 1,80 og 1,95). Arbeidere som helt eller delvis arbeider på akkord eller med akkordliknende lønnssystemer, får tillegget bare for tidlønt arbeid.

Riksmeklingsmannens forslag gikk videre ut på at indeksreguleringen skulle være halvautomatisk og med nye reguleringsgrenser: Hvis indekstallet pr. 15. februar 1950 viser en stigning eller et fall på 7 poeng eller mer (tidligere 5 poeng) i forhold til indekstallet for mai 1949 — 158,6 (tidligere juli 1945 — 155,8), skal Landsorganisasjonen eller Norsk Arbeidsgiverforening kunne kreve forhandling om en tilsvarende regulering av lønningene. Blir det ikke enighet, skal tariffene kunne sies opp med en måneds varsel. — En del andre punkter i A. F. L.s opprinnelige krav skulle det forhandles videre om i løpet av tariffperioden.

I forbindelse med Riksmeklingsmannens forslag erklærte Landsorganisasjonens forhandlere at generelle krav ut over dette ikke ville bli godkjent, men de tok forbehold om å kunne kreve justering av forholdsvis lave tariffsatser.

Under forhandlingene om de generelle krav ble vårtariffene sagt opp. I en rekke tilfelle ble det oppnådd enighet ved partsforhandling og mekling. For en del avtaler var ikke alle kravene godkjent av Landsorganisasjonen, og disse gikk til Lønnsnemnda. — De fleste tariffavtaler som ble revidert i 1949 fikk 2 års løpetid.

Hovedpunktene i de viktigste tariffoppgjørene i 1949 var:

For verkstedsindustrien falt kjennelse i Lønnsnemnda 7. juli. Denne ble retningsgivende for de andre avtalereguleringer i 1949. I kjennelsen var tatt inn Riksmeklingsmannens forslag til generelle bestemmelser. Dessuten ble fastsatt en forhøyelse av minstelønnssatsene for menn på 5 øre, bl. a. begrunnet med at de lå uforholdsmessig lavt i forhold til det gjennomsnittlige fortjenestenivå i jernindustrien. Forutsetningen var at tillegget ikke skulle virke inn på akkordsatsene. Det fikk derfor umiddelbar virkning bare for et fåtall av arbeiderne. Ellers ble det fastsatt noen mindre endringer, bl. a. i bestemmelsene om overtids- og skiftarbeid.

For hermetikkindustrien ble et meklingsforslag forkastet av arbeiderne i juni. Alle forbundets krav var godkjent av Landsorganisasjonen, og lovlig arbeidsstans ble varslet fra 29. juni — den første av vesentlig omfang etter okkupasjonen. Det ble først forsøkt å løse konflikten ved frivillig lønnsnemnd, men da dette ikke lot seg ordne på kort tid, fremmet Kommunal- og Arbeidsdepartementet lovforslag om en ekstraordinær lønnsnemnd for hermetikkindustrien på grunn av de store samfunnsøkonomiske interesser som knytter seg til denne gren av eksportindustrien. Lønnsnemndas kjennelse gikk ut på en forhøyelse av timesatsene med 10 øre for de alminnelige mannlige og kvinnelige arbeidere og 15 øre for fagarbeiderne.

Lønnsnemndas kjennelse for papirindustrien fastsatte bl. a. et tillegg på 5 øre pr. time på alle timesatser for menn og kvinner. Kompensasjon for den nedsatte arbeidstid for kontinuerlig skiftarbeid som følge av endringene i Arbeidervernloven skulle det forhandles om mellom partene. Avtalen fikk bare ett års varighet uten indeksregulering og heller ikke den vanlige bestemmelsen om «10-ørestillegg».

For bergverkene ga lønnsnemndkjennelsen et tillegg på ca. 20 % for arbeidere «under dagen» som kompensasjon for den nedsatte arbeidstid, og 5 øre for arbeidere «i dagen».

For bygningsfagene fastsatte Lønnsnemnda at de prosenttillegg til akkordtariffene for Oslo som blir betalt av de uorganiserte håndverksmestre i mange byer og industristeder, skal avvikles i tre etapper i løpet av en to-årsperiode. Fra våren 1951 vil derfor ensartede akkordsatser i bygningsindustrien stort sett gjelde for hele landet. (Denne lønnsnemndavgjørelsen er imidlertid appellert til Arbeidsretten av de interesserte forbund, som hevder at den er ulovlig.) Timelønnssatsene ble prolongert med uvesentlige endringer.

For en del grupper innen nærings- og nytelsesmiddelindustrien ble det gitt tillegg for enkelte tariffer på 5—10 øre, med virkning bare for timelønt arbeid.

Ellers ble tariffavtalene for de fleste grupper innen industri og håndverk revidert med bare små endringer, som vanligvis tok sikte på å heve en del av de laveste timelønnssatser og som regel med virkning bare for et fåtall av arbeiderne.

For Statens havneanlegg ble de forskjellige timesatser forhøyd med 9—15 øre og for Statens vegvesen og Statens jernbane- og kraftanlegg med 10 øre.

Overenskomstene for utenriks- og innenriksfart ble i 1949 i det vesentlige prolongert med de endringer som den nye loven om arbeidstid gjorde nødvendig. Også avtalen for hvalfangsten ble prolongert uten større forandringer.

Landsavtalen for skogbruket ble prolongert med bare et lite tillegg til timesatsene, som nesten utelukkende fikk virkning for fløtere. For gartnerier ble gitt et tillegg på 10 øre til de viktigste satsene i landsavtalen, og enkelte andre forbedringer.

Ny avtale mellom Handelens Arbeidsgiverforening og Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund ble vedtatt etter mekling. Det midlertidige tillegget på 20 kroner pr. måned fra 1948 ble regulert inn i 6-årsskalaen. Videre ble det fastsatt nye minstelønnssatser for funksjonærer med 8 års ansiennitet, 40 kroner over 6-årssatsene. — Funksjonæravtalene med Norsk Arbeidsgiverforening og med uorganiserte bedrifter ble revidert med omtrent tilsvarende tillegg og endringer. For privatbankene ble landsavtalen forandret slik at alle toppsatser i minstelønnsskalaen ble forhøyd med 400 kroner pr. år, og alderstilleggene ble sammenlagt økt med 600 kroner.

Statstjenestemenn fikk lønnstillegg varierende fra 100 til 500 kroner pr. år fra 1. juli 1949 etter bestemmelsen om den gradvise gjennomføring av det nye tjenestemannsregulativ fra 1948. Dessuten ble det foretatt en del justeringer av enkelte stillinger i dette regulativ. Nytt regulativ for folke- og ungdomsskolelærerne ble vedtatt av Stortinget, med virkning tilbake fra 1. januar 1948. Den umiddelbare lønnsøking var i gjennomsnitt vel 1 000 kroner pr. år, men meget ulik for de forskjellige grupper. Som ledd i den etappevise gjennomføring av dette regulativet fikk lærerne i 1949 også tilsvarende tillegg som statstjenestemennene. Det har vært forhandlet om øking av de kommunale tillegg til lærerlønningene i en rekke byer, men bare for Oslo og noen få andre kommuner er dette forhold brakt i orden ved årsskiftet.

Et stort antall kommuneoverenskomster ble sagt opp i 1949. Tillegg ble gitt for en del mindre kommuner. For de større byene ble enkelte grupper som hittil hadde stått utenfor tjenestemannsavtalene, ført inn under disse, men med liten lønnsmessig virkning.

Lønnsavtalene for land- og sjøtransporten, for private anlegg og for en del andre grupper er sagt opp i 1949, men ny overenskomst er ikke brakt i orden ved utgangen av året. Landsavtalen for jordbruket hadde ikke utløp i 1949.

Arbeidskonflikter.

Lønnsnemndloven (lov om arbeidstvister), som gjaldt uforandret fra avslutningen av okkupasjonen og til februar 1949, gjorde at arbeidskonflikter i ordinære former bare kunne forekomme unntaksvis. Ved lovendringen i 1949 ble frie tariffoppgjør delvis gjeninnført, og partene kan under visse betingelser gå til lovlig streik eller lockout.

En jamføring av tallene over tapte arbeidsdager på grunn av arbeidsstans i årene etter krigen med de tilsvarende tall for årene før krigen viser at konfliktenes tallmessige betydning i etterkrigsårene har vært liten. Det er i statistikken ikke gjort noe skille mellom lovlige og ulovlige konflikter.

Arbeidskonflikter.

År	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1930	94	4 652	240 000
1931	82	59 524	7 586 000
1932	91	6 360	394 000
1933	93	6 306	364 000
1934	85	6 364	235 000
1935	103	3 548	168 000
1936	175	15 286	396 000
1937	195	28 785	1 014 000
1938	248	24 045	567 000
1939	81	15 978	860 000
1945	16	4 074	65 000
1946	39	4 658	79 000
1947	47	8 250	41 000
1948	58	5 919	92 000

Også i 1949 har det vært en del tilfelle av arbeidsstans, de fleste av kort varighet. Som i årene før er de vesentlig oppstått i sammenheng med tariffrevisjoner, eller ordning av arbeidsforholdene.

Av mer langvarige konflikter i 1949 kan nevnes streiken for fellesfløtingen i Nedre Lågen. Denne streiken gjaldt lønnsspørsmålet for vel 40 lensearbeidere og varte i 6—7 uker. Heisemontørene gikk til streik 23. juli på et krav om alderstillegg, og denne konflikt varte ca. 3 måneder.

Den 23. august gikk skinn- og lærvarearbeiderne ved ca. 20 bedrifter til lovlig streik som ble bilagt 19. september. Streiken gjaldt lønnskrav og ble bilagt ved Lønnsnemndas kjennelse.

Ved årets begynnelse gikk kelnerne i Oslo til vel en ukes streik. Konflikten gjaldt skattelikningen for serveringspersonalet.

Støperiarbeiderne som hadde reist krav om 40 timers arbeidsuke, fikk ikke dette krav gjennomført ved revisjonen av Arbeidervernloven 19. juli 1949. Ved noen støperier har det av denne grunn vært kortvarige konflikter.

Aksjemarkedet.

Fra januar til juli 1949 var det norske aksjemarked preget av fallende kurser og liten omsetning. Den samme utvikling finner en igjen i de aller fleste land. Det er nærliggende å se denne nedgang i sammenheng med den alminnelige forventning om internasjonalt konjunkturomslag som gjorde seg gjeldende gjennom 1. halvår av 1949.

Her hjemme var det i første rekke kursene på hvalaksjer, skipsaksjer og treforedlingsindustriaksjer som falt. Allerede fra høsten 1948 var det tegn som tydet på at forholdene på de utenlandske markedene var blitt vanskeligere for disse næringene. I juli måned lå Byråets indeks for aksjekursene for samtlige aksjegrupper ca. 12 % under nivået for januar måned. Fallet i skips- og hvalaksjer var henholdsvis 14 % og 21 %, og ifølge Økonomisk Revys aksjeindeks falt kursene på treforedlingsindustriaksjer ca. 20 % i samme tidsrom. Bank- og forsikringsaksjer og aksjer for hjemmeindustrien holdt seg atskillig bedre oppe.

Ut på ettersommeren begynte kursene å stige igjen. Dette skyldtes trolig at det på det tidspunkt begynte å gjøre seg gjeldende visse forventninger om en forestående devaluering, og at den nedadgående tendens i Sambandsstatenes konjunkturutvikling stoppet opp. For treforedlingsindustrien har det nok også spilt en viss rolle at det allerede i juli måned ble besluttet at eksportavgiften på treforedlingsprodukter skulle oppheves.

Da devalueringen kom i midten av september, reagerte aksjekursene med en umiddelbar stigning, men mye av den oppgang som devalueringen skulle gi grunnlag for hadde gjort seg gjeldende på forhånd. Fra et gjennomsnittsnivå på 149,8 i juli steg Byråets aksjeindeks for samtlige aksjegrupper til et gjennomsnittsnivå på 162,4 i oktober, dvs. en oppgang på 8,4 %. Oppgangen var størst for hvalaksjer med 14,7 %. Industriaksjer steg med 10,4 % og skipsaksjer med 7,3 %. Etter Økonomisk Revys aksjeindeks steg treforedlingsindustriaksjer med 17,3 % fra juli til oktober. Siden oktober har kursene holdt seg noenlunde stabile.

Aksjeomsetningen på Oslo Børs var mindre i 1949 enn i foregående år. I 1948 ble det gjennomsnittlig omsatt for 1,3 mill. kr. pr. måned, mens den gjennomsnittlige månedsomsetning i de 10 første måneder av 1949 var 1 mill. kr. Omsetningen var forholdsvis livlig like etter devalueringen, men selv for september måned kom omsetningen bare opp i 1,6 mill. kr.

Med et fall på 12 % gjennom første halvår og en oppgang på vel 8 % i høstmånedene var svingningene i aksjekursene sterkere i 1949 enn i de foregående etterkrigsår. Bevegelsen gjenspeiler da også to viktige trekk i siste års utvikling: sviktende etterspørsel for våre eksportprodukter gjennom første halvår av 1949 og devalueringen i 2. halvår. De forholdsvis stabile aksjekurser gjennom årets siste måneder må kunne tas som uttrykk for en avventende holdning overfor den framtidige konjunkturutvikling. Men det kan være verd å merke seg at det nivå aksjekursene foreløpig har stabilisert seg på etter devalueringen, er lavere enn nivået i slutten av 1948, dvs. før troen på et internasjonalt konjunkturomslag begynte å gjøre seg gjeldende.

Sammendrag.

På en rekke områder har også i 1949 etterspørselen etter varer og tjenester vært større enn tilbudet. Rett nok slappet etterspørselen etter enkelte produkter så sterkt av at omsetningen sank, og prisene gikk ned. Men dette, som særlig gjaldt eksportprodukter, var isolerte tilfelle. Grensene for hvor høyt sysselsettingen og produksjonen kunne nå, ble derfor også i 1949 som i tidligere etterkrigsår vesentlig bestemt av hvordan naturforholdene artet seg, av produksjonskapasiteten på de ulike områder, av den disponible arbeidskraft og av tilførslene av råvarer og drivstoffer m. v.

Værforholdene var for jordbruket stort sett ikke så gunstige som i 1948, da vekstforholdene var uvanlig gode over hele landet. Temperatur og nedbør vekslet tildels sterkt både geografisk og i tid. For skogbruket var vær- og føreforholdene uvanlig gode sønnafjells, men i Trøndelag ble framkjøringen vanskeliggjort slik at atskillig tømmer ble liggende igjen i skogen. Med unntak for skrei og enkelte fiskesorter av mindre betydning var forekomstene av fisk normale både i kystfarvannene og på de nærmeste banker, men værforholdene var ytterst slette praktisk talt langs hele kysten, særlig i begynnelsen av året. Vanntilførslene til elektrisitetsforsyningen var gunstige i motsetning til hva tilfellet var i 1948. Byggevirksomheten ble holdt godt oppe i den kalde årstiden, da det var mildt vær både i begynnelsen og slutten av året.

På mange områder var gjenreisingen av det kapitalutstyr som gikk tapt under krigen, kommet langt ved inngangen til 1949. Handelsflåten var kommet opp i 97 % av tonnasjen i 1939, hvalfangstflåten var gjenreist,og fiskernes båt- og redskapsutstyr var vel så bra som før krigen. Kraftutbyggingen, som også pågikk under krigen, er blitt sterkt forsert etter krigen, og den utbygde vannkraft var ved inngangen til 1949 24 % større enn i 1939. Innen industrien var forholdene uensartet, men stort sett var kapitalutstyret trolig om lag like bra som før krigen. Den innenlandske samferdsel arbeidde med et kapitalutstyr som i kvalitet var en god del dårligere enn i 1939.

Nettotilveksten av folk i arbeidsdyktig alder blir nå mindre for hvert år. Når den registrerte sysselsetting likevel har steget med nærmere 11 000 i 1949, skyldes det, omframt en mindre nedgang i arbeidsløysa, sannsynligvis først og fremst at mannlig arbeidskraft har gått over fra selvstendig ervervsvirksomhet til lønt arbeid. Den totale sysselsetting har trolig ikke steget vesentlig mer enn nettotilveksten av folk i arbeidsdyktig alder pluss nedgangen i arbeidsløysa. Men etterspørselen etter arbeidskraft har i de fleste næringer og bransjer vært større enn tilbudet. På mange områder har derfor arbeidskraften satt en avgjørende grense for produksjonen. Bare i et par tilfelle har sviktende etterspørsel etter produktene gjort det nødvendig å innskrenke produksjonen og si opp arbeidere.

Tilførslene av kunstgjødsel til jordbruket økte sterkt også i 1949, mens omsetningen av kraftfôr var omtrent den samme som i 1948. Tilførslene av råvarer og drivstoffer til industrien var vesentlig bedre enn året før. For mange utenlandske råvarer ble innførselen økt så mye at tilførslene strakk til for å dekke etterspørselen. Blant de innenlandske råvarene var tilførslene av tømmer til sagbrukene og treforedlingsindustrien betydelig større enn i 1948, mens leveringene av fisk til olje- og fettindustrien var dårligere. Den elektriske kraftforsyningen steg betraktelig som følge av de gode vanntilførsler og økingen i produksjonskapasiteten.

Alt i alt lå de ytre vilkårene for produksjonen bedre til rette i 1949 enn i 1948. Produksjonskapasiteten var økt, yrkesbefolkningen var noe større og råvaretilgangen bedre, samtidig som etterspørselen var stor nok til å sikre full utnytting av de tilgjengelige produksjonsfaktorer. At naturforholdene kanskje ikke var fullt så gunstige som i 1948, kunne ikke oppveie virkningene av at produksjonsvilkårene ellers var bedre. Resultatet ser da også ut til å ha blitt en ikke ubetydelig oppgang i nasjonalproduktet, dvs. i den samlede nettoproduksjon av varer og tjenester. Etter Handelsdepartementets beregninger steg nasjonalproduktet fra ca. 9 950 mill. kr. i 1948 til ca. 10 480 mill. kr. i 1949, dvs. en oppgang på 530 mill. kr. eller vel 5 %. Oppgangen i volum er anslått noe høyere, nemlig nær 6 %. Ulikheten mellom disse tall kommer særlig av nedgangen i fraktsatsene.

Utviklingen var noe ulik i de forskjellige næringer.

Avlingen av høy, halm, korn, poteter og rotvekster ga i 1949 ikke så mange fôrenheter som i 1948, men lå likevel på høyde med resultatene av de tre siste og særs gode avlingsårene før krigen. Hagebruket derimot hadde et forholdsvis dårlig år. Husdyrholdet, særlig svineholdet, vokste betydelig fra 1948 til 1949 samstundes med at salget av husdyrprodukter økte betraktelig. For jordbruksproduksjonen i alt regner Handelsdepartementet med en oppgang på 6 % fra 1948 til 1949.

I hogståret 1948/49 ble det avvirket om lag 1,25 mill. m³, eller 20 %, mer salgstømmer enn i foregående driftsår, og avvirkingen var den høyeste siden hogståret 1920/21. Til gjengjeld var avvirkingen av salgsved 0,3

mill. m³ mindre enn i året før. Den totale avvirking var ca. 10 % høyere enn i 1947/48.

Den samlede fangstmengde ved fiskeriene gikk ned med ca. 20 % fra rekordåret 1948 og utgjorde i 1949 1 035 000 tonn. Nedgangen slo særlig ut i mindre leveringer til sildolje- og sildmjøltilvirking. Av ymse grunner ble det oppnådd høyere gjennomsnittspriser, og nedgangen i verdiutbyttet ble derfor bare 7 %.

Hvalfangsten i Antarktis ga i sesongen 1948/49 et oljeutbytte på 1 108 000 fat mot 1 051 000 fat i forrige sesong, dvs. en oppgang på 5 %. I forhold til fangstmateriellet var resultatet dårligere enn i 1947/48. På grunn av lavere priser falt verdiutbyttet fra 326 til 305 mill. kr. eller med 6 %.

Produksjonen i industrien har også i det siste året steget ganske betydelig. Når likevel stigningen ikke ble større enn ca. 6 % mot ca. 9 % fra 1947 til 1948, skyldes det vel dels at enkelte industrier har nådd toppen av sin nåværende produksjonskapasitet, dels at det er oppnådd balanse mellom tilbud og etterspørsel for enkelte industriprodukter. Produksjonsøkingen fra 1948 til 1949 var særlig markert i eksportindustrien, først og fremst innenfor malm- og metallutvinning, kjemisk og elektrokjemisk industri og treforedlingsindustrien. I hjemmeindustrien var produksjonsøkingen bare ca. 3,5 %. Også i 1949 har produksjonen i produksjonsmiddelindustrien økt sterkere enn i konsumvareindustrien.

Elektrisitetsproduksjonen steg fra 12 400 mill. kWh. i 1948 til vel 15 000 mill. kWh i 1949, dvs. med vel 20 %.

Bygge- og anleggsvirksomheten var fortsatt preget av gjenreisingsarbeider, boligbyggingen, utbyggingen av fosser til elektriske kraftverk, utbedring av samferdselsmidlene og ekstraordinære forsvarstiltak. En sterk øking i tallet på byggeløyver, sammen med bedre materialtilgang og større sysselsetting, skapte vilkår for en betydelig utviding av nybyggings- og anleggsvirksomheten. Samtidig ser det ut til at reparasjons- og vedlikeholdsarbeidene har holdt seg på samme høye nivå som i 1948. Handelsdepartementet regner med en samlet oppgang i bygge- og anleggsvirksomheten på 10 % fra 1948 til 1949.

Handelsflåten ble i noen grad ramt av sviktende etterspørsel. Dette ga seg bl. a. utslag i et mindre og forbigående opplegg av skip i siste halvår av 1949 og i minsket last for ruteskipene. Fraktsatsene lå gjennomsnittlig lavere enn i 1948, men som følge av den sterke øking i tonnasje — ca. 13 % — steg bruttofraktene fra ca. 1 650 til ca. 1 700 mill. kr.

Tjenesteytingene fra annen samferdsel har stadig økt i etterkrigsårene, men det ser ut til at trafikkøkingen nå er i ferd med å stoppe opp. Statsbanene regner med at reisetrafikken har kulminert. Trafikken ved andre baner og med drosjer har vært mindre enn i 1948, mens laste- og rutebiltrafikken har økt. Handelsdepartementet regner med en samlet oppgang på 4 % fra 1948 til 1949 for tjenesteytingene fra denne næringsgren.

I tillegg til vår egen produksjon fikk vi i 1949 en nettotilførsel av varer og tjenester utenfra på i alt ca. 1 245 mill. kr. mot ca. 765 mill. kr. i 1948. Denne oppgang i importoverskottet på 480 mill. kr. er sammensatt av en øking i underskottet på varebalansen med 460 mill. kr. og en nedgang i overskottet på tjenestebalansen med 20 mill. kr. Økingen i underskottet på varebalansen kommer av at importen har gått opp tilsvarende, mens eksporten har vært uforandret fra 1948 til 1949. De økte nettotilførslene utenfra har hatt avgjørende betydning for utviklingen i 1949 både når det gjelder levevilkårene og gjenreisingsarbeidet.

Vareimporten (inkl. skip og forsvarsmateriell) gikk i verdi opp med 13 % fra 1948 til 1949. I volum steg den med vel 20 %. Oppgangen gjorde seg gjeldende for nesten alle varegrupper, men den var særlig sterk for investeringsvarene. Importen av disse varene steg i volum vel 30 %, mens importen av forbruksvarer steg 18 %. Også for vareeksporten har det vært et visst prisfall, slik at de uforandrede verdibeløp dekker over en mindre oppgang i volum på ca. 2 %. Det er et mørkt trekk ved utviklingen i 1949 at vareeksporten (inkl. skip og hvalolje) overhodet ikke økte valutainntektene sammenliknet med året før, trass i at produksjonen i eksportindustrien steg betydelig.

Da prisfallet for importvarene har vært noe sterkere enn for eksportvarene, har bytteforholdet overfor utlandet, når det gjelder den rene vareomsetning, bedret seg i løpet av 1949. Det har også vært bedre enn i 1938. Men for tjenesteytingene har utviklingen vært en annen, særlig har fallet i fraktsatsene gjennom 1948 og 1949 virket ugunstig på vårt bytteforhold. Det er vanskelig å tallfeste det samlede bytteforhold overfor utlandet, men det har i de siste år temmelig sikkert vært en god del ugunstigere enn før krigen. Fra 1948 til 1949 har forholdet alt i alt trolig holdt seg relativt uforandret. At bytteforholdet er dårligere enn før krigen, innebærer at Norge for en bestemt mengde innførte varer og tjenester må utføre en større mengde enn før, og dette virker til å redusere realverdien av vårt nasjonalprodukt.

Mens økingen i vår egen produksjon utgjorde 530 mill. kr. fra 1948 til 1949, fikk vi altså en øking i nettotilførslene av varer og tjenester utenfra på 480 mill. kr. Dette blir en samlet oppgang i verdien av de disponible ressurser på 1 010 mill. kr. Etter Handelsdepartementets

beregninger fordeler denne oppgangen seg med 570 mill. kr. på privat konsum og med 440 mill. kr. på offentlige og private investeringer.

Det private konsum gikk i alt opp fra 7 225 mill. kr. i 1948 til 7 795 mill. kr. i 1949, dvs. en oppgang på 8 % under temmelig stabile prisforhold. Det offentlige konsum holdt seg uforandret på 1 360 mill. kr. Økingen i det private konsumet skriver seg i særlig grad fra større tilførsler av matvarer og bekledningsvarer. Konsumet av disse varene økte med i alt 350 mill. kr., mens det altså for andre varer og tjenester har vært en nettoopgang på ca. 220 mill. kr. Da det samtidig var en nedgang på minst 130 mill. kr. i konsumet av tobakk, drikkevarer og enkelte andre varer og tjenester som det har vært nok av, er det sannsynlig at det i tillegg til den absolutte øking i totalkonsumet også har funnet sted en forskyvning i sammensetningen i retning av konsumstrukturen før krigen. Det skulle således være grunnlag for å slutte at levestandarden i landet har bedret seg betydelig fra 1948 til 1949.

Økingen i investeringsvirksomheten brakte nettoinvesteringen opp fra 2 130 mill. kr. i 1948 til 2 570 mill. kr. i 1949. Nettoinvesteringsraten, dvs. forholdet mellom nettoinvestering og nasjonalprodukt, steg dermed fra 21,4 % i 1948 til 24,5 % i 1949. Bruttoinvesteringene steg fra 1948 til 1949 med ca. 550 mill. kr. Av denne oppgang skyldtes ca. halvparten økt bygge- og anleggsvirksomhet, mens resten fordeler seg omtrent likt på maskiner m. v. og skip. Også i 1949 har investeringene vært særlig store i skipsfart og industri. Handelsflåten fikk en nettotilvekst på vel 600 000 br. tonn og nådde opp i en totalstørrelse på 5,2 mill. br. tonn, eller 9 % mer enn ved utgangen av 1939. Verdien av nettoinvesteringen i skipsfart i 1949 er beregnet til vel 650 mill. kr. Kapitalutstyret i industrien har i løpet av året fått en tilvekst på ca. 550 mill. kr., dvs. atskillig mer enn i 1948, da nettoinvesteringen utgjorde 425 mill. kr. Nettoinvesteringen i boliger, i alt beregnet til 320 mill. kr., var 75 mill. kr. større enn i 1948. Utbyggingen av fossekraften fortsatte i samme tempo som i foregående år. Nettoinvesteringen i elektrisitetsverk i 1949 er beregnet til noe under 200 mill. kr. Av den samlede nettoinvestering i 1949 falt ca. 25 % på stat og kommuner og ca. 75 % på private.

Nettoinvesteringen i realkapital på i alt 2 570 mill. kr. ble dekket ved bruk av utenlandske lån, gaver og valutareserver på i alt 1 310 mill. kr. — som er underskottet på betalingsbalansen — og ved en innenlandsk sparing på 1 260 mill. kr. Av underskottet på betalingsbalansen ble 630 mill. kr. dekket ved gaver og 140 mill. kr. ved lån gjennom Det europeiske gjenreisingsprogram. Resten, dvs. 540 mill. kr., ble finansiert av valutareserver og ved annen låntaking i utlandet. Tilveksten i nasjonalformuen, som er nettoinvesteringen i realkapital minus oppgangen i nettogjeld til utlandet, har således vært 1 890 mill. kr. i 1949, dvs. ca. 600 kr. pr. innbygger. Av dette beløpet har Norge som nevnt fått 630 mill. kr. (nær 200 kr. pr. innbygger) i gaver fra Sambandsstatene, mens 1 260 mill. kr. (400 kr. pr. innbygger) er spart innenlands. Av denne sparingen var 700 mill. kr. offentlig og ca. 560 mill. kr. privat. Hvordan den private sparing fordeler seg på bedrifter og private inntektstakere, er det uråd å si noe om.

Fra 1. januar 1946 til 1. januar 1949 har vårt økonomiske mellomværende med utlandet forskjøvet seg fra et nettotilgodehavende på 1 050 mill. kr. til en nettogjeld på ca. 1 200 mill. kr. I 1949 har nettogjelden økt med 680 mill. kr., slik at Norges nettogjeld til utlandet i alt har steget med 2 930 mill. kr. i 4-års perioden 1946—1949. Det kan her ha interesse å dra en sammenlikning med utviklingen etter den første verdenskrigen, om enn forskjell i prisnivå da og nå gjør en slik sammenlikning vanskelig. Fra 1. mai 1919 til 1. oktober 1924 økte nettogjelden til utlandet med om lag 3 000 mill. kr., dvs. med gjennomsnittlig 550 mill. kr. pr. år mot 730 mill. kr. pr. år etter denne krigen. Den gang som nå gikk gjeldsøkingen hånd i hånd med en betydelig oppbygging av lager og annen realkapital. Det finnes ingen beregninger av hvor store de samlede investeringer var etter den første krig, men vi vet at det ble investert for om lag 1 000 mill. kr. i handelsflåten og at lagerøkingen var svært stor. For 4-års perioden 1946—49 er den samlede nettoinvestering i realkapital beregnet til 7 980 mill. kr., dvs. 5 050 mill. kr. mer enn økingen i nettogjelden til utlandet. Dette beløp gir uttrykk for verdien av nettoøkingen i vår nasjonalformue (ekskl. konsumkapital). Til sammenlikning kan nevnes at nedgangen under krigen i vår realkapital (ekskl. konsumkapital) er anslått til 4 600 mill. kr. (1939-priser), mens vi samtidig reduserte nettogjelden til utlandet med 2 200 mill. kr.

På grunn av prisstigningen er det vanskelig å sammenlikne disse tallene, men regnet i faste priser skulle nasjonalformuen (ekskl. konsumkapital) i dag være omtrent like stor som i 1939. Når det gjelder gjenreisingen av realkapitalen (ekskl. konsumkapital), har vi tallene 4 600 mill. kr. (1939-priser) for tapet i krigsårene og 7 980 mill. kr. (løpende priser) for nettoinvesteringen i etterkrigsårene å stille opp mot hverandre. Disse tallene kunne tyde på at realkapitalen totalt sett ikke er fullstendig gjenreist til samme størrelse som i 1939. Men

for det første må det understrekes at disse tallene er usikre, for det andre dekker de over store ulikheter mellom de enkelte næringer. Kapitalutstyret i skipsfart, hvalfangst, fiske og elektrisitetsverk er utvidd i forhold til 1939, mens det på andre områder er dårligere enn før krigen. En ikke ubetydelig del av disse investeringer er lagt ned i projekter som ennå ikke er fullført, slik at den produksjonsøking de skulle muliggjøre, hittil ikke har gjort seg gjeldende. Først i de kommende år vil vi derfor i fullt monn kunne dra fordelene av den økonomiske påkjenning som investeringene har lagt på vår økonomi etter krigen.

Om vi går ut fra at størrelsesordenen av tallene er riktig, er det fra et rent statussynspunkt ikke noe betenkelig ved økingen av utenlandsgjelden etter krigen, like lite som det trenger å være noe betenkelig ved at en bedrift tar opp lån for å utvide sitt kapitalutstyr. Fra et likviditetssynspunkt derimot stiller saken seg annerledes. Norges likvide valutareserver er i dag ikke større enn at de trenges til omsetningsformål, og muligheten for å få nye utenlandske lån er små. Importoverskottet vil derfor måtte minskes i takt med avviklingen av Det europeiske gjenreisingsprogram. Dette betyr at vi senest i 1953 må ha skapt omtrent full balanse i vår utenriksøkonomi og altså klare oss uten nettoinnførsel av varer og tjenester utenfra.

Skal konsum og investering kunne holdes oppe på nivået fra 1949, trass i at importoverskottet går ned, må produksjonen innenlands økes tilsvarende. En produksjonsøking av det omfang det her er tale om, 1 200—1 300 mill. kr. på 3—4 år eller en årlig øking av nasjonalproduktet på ca. 3 % pr. år, er i og for seg ikke noe uoppnåelig mål. Vanskeligere blir det å øke produksjonen på en slik måte at den direkte bedrer vår betalingsbalanse, enten ved større utførsel eller ved mindre innførsel. En slik produksjonsøking, som i tilfelle ikke vil øke varetilbudet innenlands, vil nemlig også skape en like stor oppgang i inntektene, og dette vil igjen gi en tendens til å øke den innenlandske etterspørsel.

Den frigjøring av utenrikshandelen som ble innledet i 1949, vil få stor betydning for valget av midler til å balansere utenriksøkonomien. Blant annet vil en utviding av frilistene under den nåværende høye konsum- og investeringsetterspørsel føre til økt innførsel, slik at behovet for valuta blir enda større. Skal utenrikshandelen i det store og hele bli gitt fri, samtidig som importoverskottet blir fjernet, må derfor konsum- og investeringsetterspørselen reduseres temmelig sterkt i forhold til den løpende produksjon.

Norges indre økonomi har i 1949 vært ledet etter stort sett samme prinsipper som i foregående år. For visse konsumvarer og produksjonsmidler ble rasjoneringen avviklet i løpet av året, men likevel var mengdereguleringene ved slutten av 1949 mer omfattende enn i noe annet vesteuropeisk land, kanskje med unntak for Storbritannia. Det viktigste formål for prispolitikken har også i 1949 vært å holde levekostnadsindeksen stabil. Subsidieringen av visse varer har derfor fortsatt. Statsutgiftene har — for alle statsinstitusjoner under ett — ligget på omlag samme nivå som i 1948. De direkte statsskatter (inkl. ekstraordinære skatter) sank med ca. 120 mill. kr., men statsinntektene ellers holdt seg omtrent konstante. Overskottet på det konsoliderte statsregnskap gikk derfor ned fra ca. 550 mill. kr. i 1948 til ca. 400 mill. kr. i 1949. Storparten av overskottet i det siste året ble nyttet til ymse slag realinvesteringer. Fra 1. juli 1949 sluttet staten å fornye de innenlandske statsveksler. Dette bidro til at den avslapping som gjorde seg gjeldende på obligasjonsmarkedet i første halvår, etter hvert ble nøytralisert, og renten på langsiktige statsobligasjoner kom på ny ned i 2,5 %. Bankene fortsatte kredittekspansjonen. Særlig sterkt økte utlånene fra de offentlige bankene. Innskottstigningen i aksjebankene og sparebankene var atskillig svakere enn i de foregående år. Dessuten foregikk det en sterk forskyvning fra folioinnskott til innskott på tid.

En rekke tegn tyder på at kjøpepresset på konsumvaremarkedet ble betydelig svekket i løpet av året. Således kunne rasjoneringen oppheves for flere viktige vareslag, og konsumvarelagrene har vist en tendens til å bli mer normale. Videre har konsumet forskjøvet seg i retning av førkrigsstrukturen. Særlig iøynefallende er det at konsumentene nedsatte forbruket av slike varer og tjenester som drikkevarer, tobakk, kinobesøk og drosjekjøring. Forskyvningene i bankinnskottene fra folioinnskott til innskott på tid og en viss nedgang i summen av seddelomløp og publikums folioinnskott, kan kanskje tolkes som tegn i samme retning, men her kan også andre forhold ha virket inn.

En del av forklaringen på hvorfor kjøpepresset er blitt svekket ligger i at konsumentene etter hvert har fått dekket mye av det ekstraordinære behov for klær og utstyrsvarer som krigen skapte. Bedringen i sammensetningen av konsumvaretilbudet har nok også gjort sitt, samtidig som reduksjonen i de private nettotilgodehavender — som følge av innførselsoverskottet — antakelig har øvd en viss virkning. Det internasjonale prisfall i første halvdel av 1949 kan dessuten tenkes å ha skapt forventning om at varene etter hvert ville bli billigere; men på den andre siden skulle en tro at devalueringen av kronen må ha virket i motsatt retning.

Mer uklart er det hvordan balansen mellom investeringsetterspørselen og investeringsvareproduksjonen har utviklet seg i året som gikk. Ekspansjonen i bankkreditten la til rette et finansielt grunnlag for stor øking i investeringsvirksomheten, men denne ekspansjonen kunne ikke ha kommet i stand uten at det hadde blitt gitt tilstrekkelig med importlisenser og byggeløyver. Den økte investering absorberte produksjonsmidler som i stedet kunne ha vært nyttet til fordel for betalingsbalansen — som utførsel eller til erstatning av innførsel — eller til framstilling av konsumvarer. I sistnevnte tilfelle ville kjøpepresset på konsumvaremarkedet ha blitt nedsatt ytterligere.

Avslappingen i kjøpepresset har ikke slått ut i noen alminnelig prisnedgang, om det enn har forekommet fall i prisene på enkelte varer. Både levekostnads- og engrosprisindeksen var praktisk talt stabile også i 1949. Men de prishevende tendenser på kostnadssiden var i 1949 atskillig svakere enn i årene forut. Således opphørte — stort sett — prisstigningen på importvarer og slo dels om i nedgang i løpet av vår- og sommermånedene. Produsentprisene for kjøtt og mjølk ble ikke endret i løpet av året, og fiskerinæringens førstehåndspriser har vært relativt stabile. De fleste lønnsavtaler ble revidert i 1949, men tillegg av betydning ble fortrinnsvis gitt til de lavest lønte grupper. Den alminnelige knapphet på arbeidskraft har imidlertid sikkert ført til en viss stigning i lønnsnivået også for andre grupper, men det er mulig at stigningen har vært noe mindre enn i 1948.

Når det gjelder utsiktene for den fortsatte pris- og lønnsutvikling i Norge, vil en særlig peke på konsekvensene av devalueringen. I de land som devaluerte like mye som Norge, er det vel sannsynlig at prisene vil tendere oppover, slik at import derfra vil bli dyrere enn før. I de land som ikke devaluerte, eller som devaluerte mindre enn oss, kan en kanskje regne med et visst prisfall regnet i vedkommende lands egen valuta. Men det er vanskelig å tro at dette vil bli stort nok til å hindre at import derfra likevel vil bli dyrere enn før, regnet i kroner. For den nærmeste tid framover må vi derfor alt i alt regne med at importvarene vil bli dyrere, regnet i kroner, enn de var fram til devalueringen. I noen grad kan det tenkes at prisstigningstendesene utenfra vil bli motvirket av stigende produktivitet innenlands, men på den andre siden vil lønnsnivået, så lenge som vi har kjøpepress og en svært høy sysselsetting, ha en tendens til å bli presset oppover. Ellers vil utviklingen i høy grad avhenge av den økonomiske politikken i tiden framover. Denne er det trukket opp planer for i Nasjonalbudsjettet 1950, og en viser til det.

Om en i få ord skal karakterisere året som gikk, kan en trygt slå fast at 1949 realøkonomisk sett har vært et nytt godt år for Norge — sikkert det beste etterkrigsår. Det har igjen vært et år med arbeid for alle, og bortsett fra boligvanskene lever store deler av folket bedre enn noen gang før. Kapitalutstyret blir bygd ut i hurtig tempo, og grunnlaget legges for fortsatt framgang. Men vi skal ikke glemme at mye av framgangen hittil er nådd ved utenlandsk hjelp. Den tid nærmer seg da vi bare har våre egne ressurser å stole på, og spørsmålet blir da: Vil vi kunne klare å øke produksjonen og disponere om produksjonsmidlene hurtig nok til å balansere vår utenriksøkonomi i tide uten at balansen blir tvunget fram gjennom arbeidsløyse eller sterke endringer i inntektsfordelingen? Uløselig er denne oppgaven neppe, men den vil nok by på betydelige problemer.

I. Sysselsetting og arbeidsløyse.

a) Sysselsatte arbeidsløysetrygdede

	I alt: Relative tall 1941 = 100	I alt: Absolutte tall[1])	Arbeidere i: Gartneri	Innenriks sjøfart	Transport-, tomte- og lagerarbeid	Industri	Bygge- og anleggsvirksomhet	Hotell- og kafédrift	Funksjonærer i alt
1941									
Juni	109	573 809	6 145	25 267	57 467	188 496	146 620	14 830	109 284
Des.	102	546 610	2 944	[2])11 522	59 355	188 774	129 659	15 996	110 718
1942									
Juni	97	558 930	5 852	11 556	59 918	188 268	133 780	16 865	111 947
Des.	92	534 385	3 397	11 200	58 537	187 290	117 909	14 429	111 687
1943									
Juni	89	547 935	6 227	11 764	61 664	192 249	120 030	14 088	109 414
Des.	86	527 539	3 905	11 395	62 687	187 085	107 772	13 547	109 443
1944									
Juni	84	533 308	6 175	11 898	64 017	188 036	106 839	13 437	109 850
Des.	81	494 732	4 207	9 391	61 861	181 408	85 205	12 007	108 686
1945									
Juni[3])	79	424 575	7 033	7 897	50 154	164 134	59 257	9 182	100 603
Des.[3])	86	461 954	5 225	8 434	52 669	178 781	68 922	10 911	111 806
1946									
Juni	100	532 769	7 442	9 334	58 381	205 699	90 580	12 805	121 123
Des.	99	530 713	3 760	8 636	56 675	214 590	84 869	12 497	124 418
1947									
Juni	107	572 090	5 727	9 407	60 124	230 964	96 894	14 001	127 417
Des.	104	554 893	3 320	9 211	53 731	233 497	83 967	13 405	132 272
1948									
Mars	105	559 285	3 058	9 803	55 812	240 033	77 588	14 045	132 292

b) Sysselsatte pliktige syketrygdede (arbeidere og funksjonærer)

	I alt: Relative tall 1941 = 100	I alt: Absolutte tall[4])	Jordbruk, skogbruk og gartneri	Fiske, fangst, innenriks sjøfart	Annen transport, post, telegraf	Industri	Bygg og anlegg	Forretningsvirksomhet	Offentlig administrasjon og annen tjenestevirks.
1948									
Mars	104	824 482	103 385	21 992	47 723	283 860	78 131	120 673	85 791
April	105	830 614	101 662	21 216	47 716	286 443	84 460	120 282	86 298
Mai	106	840 037	102 911	18 843	48 276	289 647	90 003	120 836	86 640
Juni	108	854 407	105 238	18 850	48 874	292 525	97 074	122 488	86 962
Juli	108	853 055	106 583	18 978	49 270	289 832	96 845	123 413	86 750
Aug.	108	853 508	105 292	18 705	48 852	290 499	100 730	122 991	86 015
Sept.	108	854 651	103 967	18 814	48 339	292 226	102 797	121 866	86 466
Okt.	108	858 839	103 475	20 312	47 988	294 957	102 090	121 605	87 678
Nov.	109	863 792	109 106	20 456	47 474	296 262	97 060	122 521	88 482
Des.	107	849 027	108 264	20 054	47 058	293 155	88 303	122 559	87 809
1949									
Jan.	108	853 861	111 893	21 497	47 304	296 100	84 293	121 929	88 371
Febr.	109	865 578	114 314	23 951	47 441	300 032	84 396	122 677	88 945
Mars	109	862 590	110 988	23 891	47 422	300 525	84 990	122 622	88 840
Mars[5]	108	848 377	106 023	21 352	46 950	299 865	85 131	121 505	89 838
April	106	837 755	97 425	20 102	47 208	297 982	88 218	120 695	89 882
Mai	107	849 525	98 606	17 833	47 914	300 364	96 852	121 479	90 247
Juni	109	862 933	99 636	16 956	49 032	302 986	104 907	123 313	90 810
Juli	109	862 364	100 244	17 626	49 503	298 574	106 891	124 837	90 663
Aug.	109	863 865	98 910	17 405	49 193	298 681	112 239	124 197	89 869
Sept.	109	867 252	96 499	17 150	48 791	302 474	115 885	123 105	89 902
Okt.	110	869 080	93 332	19 327	48 401	304 321	114 902	123 256	91 139
Nov.	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Des.	..	..	..	..	..	..	..	..	..

c) Arbeidsløyse

	Arbeidsløyseprosent[6])[7])	Tallet på arbeidsløse[6]): I alt	Tallet på arbeidsløse[6]): Av dette i industrien	Arbeidsløyseprosent i 10 fagforbund[8])
1929	..	..	..	15,4
1932	..	..	..	30,8
1937	..	..	..	20,0
1938	..	..	..	22,0
1939	..	..	..	18,3
1940	..	..	..	23,1
1941	2,7	19 181	5 168	11,4
1942	0,7	4 747	1 649	..
1943	0,1	437	104	..
1944	0	274	59	..
1945	1,6	[3]) 9 172	[3]) 1 566	..
1946	2,0	[3])12 246	[3]) 1 683	3,6
1947	1,2	[3]) 8 514	[3]) 1 001	3,1
1948	1,2	9 026	950	2,7
1947				
Juli	0,3	[3]) 2 628	[3]) 299	1,6
Aug.	0,4	[3]) 3 086	[3]) 448	1,5
Sept.	0,6	[3]) 4 694	[3]) 550	1,6
Okt.	0,7	[3]) 5 450	[3]) 548	1,7
Nov.	1,1	[3]) 8 201	[3]) 722	2,6
Des.	1,7	[3])12 057	[3]) 1 404	3,3
1948				
Jan.	2,4	17 787	2 083	4,9
Febr.	2,4	18 056	1 936	4,6
Mars	2,3	17 091	2 218	4,9
April	1,4	10 902	1 165	2,8
Mai	0,9	6 423	512	2,5
Juni	0,4	3 279	235	1,5
Juli	0,3	2 543	196	1,6
Aug.	0,6	4 219	323	1,8
Sept.	0,7	5 185	520	1,4
Okt.	0,7	5 526	404	1,5
Nov.	1,0	7 372	733	1,8
Des.	1,3	9 925	1 071	2,8
1949				
Jan.	1,9	13 918	1 469	3,2
Febr.	1,7	12 862	1 107	3,4
Mars	1,7	12 746	1 712	2,6
April	1,3	9 346	1 497	2,1
Mai	0,7	4 844	786	1,5
Juni	0,3	2 377	234	1,2[9])
Juli	0,3	2 010	140	1,3[10])
Aug.	0,4	3 140	295	1,5
Sept.	0,6	4 645	445	..
Okt.	0,7	6 129	469	..
Nov.	..	..	..	..
Des.	..	..	..	..

[1]) I totalsummen er tatt med arbeidere i helsepleie, rengjøringsarbeid og uviss næring. [2]) Fra nov. 1941 gikk ca. 12 000 sjømenn i utenriks fart ut av arbeidsløysetrygden. [3]) Finnmark og de evakuerte kommuner i Troms er ikke med. [4]) Arb. og funksjonærer i husarbeid, rengjøring og uviss næring er tatt med i totalen. [5]) Oppgaver etter totaltellingen i mars 1949. De foregående tall er beregnet etter tellingen i mars 1948 og etter senere tilgangs- og avgangsoppgaver. [6]) Helt arbeidsløse ved arbeidskontorene ved månedens utgang. Årstallene er gjennomsnitt av månedstall. [7]) Arbeidsløse i pst. av helt arbeidsløse + sysselsatte arbeidsløysetrygdede. [8]) Bygningsarb.forb., Treindustriarb.forb., Høvleriarb.-forb., Murerforb., Baker- og konditorforb., Jern- og metallarb.forb., Formerforb., Skotøyarb.forb., Centralforeningen for boktrykkere og Bokbinder- og kartonnasjearb.forb. [9]) 9 forbund. Jern- og metallarb.forb. er ikke med. [10]) Fra 1. juli 1949 er Bygningsarb.forb. og Høvleriarb.forb. gått sammen i ett forbund, Bygningsindustriarbeiderforbundet.

II. Jordbruk og skogbruk.

a) Arealet av dyrket jord i rikets bygder

År	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Blandkorn	Erter	Tilsammen korn og erter	Poteter	Annen åpen åker og hage	I alt åpen åker og hage	Eng på dyrket jord	I alt dyrket jord
	Dekar											
1917	86 644	107 912	473 971	1 028 769	83 530	21 250	1 802 076	457 978	300 696	2 560 750	4 436 934	6 997 684
1929	119 524	74 129	534 577	966 084	55 313	11 288	1 760 915	463 073	502 772	2 726 760	5 027 619	7 754 379
1939	412 131	31 761	467 742	870 243	48 943	5 921	1 836 741	506 927	602 000	2 945 668	5 296 360	8 242 028
1942	492 116	42 815	526 372	911 314	77 529	11 401	2 061 547	789 896	536 313	3 387 756	4 362 939	7 750 695
1943	475 503	38 642	509 492	921 450	68 464	11 934	2 025 485	808 065	503 021	3 336 571	4 359 347	7 695 918
1944	474 469	37 317	465 058	884 430	66 565	13 352	1 941 191	734 269	599 782	3 275 242	4 378 504	7 653 746
1945	480 293	26 680	414 643	855 772	54 369	11 819	1 843 576	646 333	615 459	3 105 368	4 619 026	7 724 394
1946	382 851	25 015	405 325	835 653	47 089	8 594	1 704 527	623 853	600 714	2 929 094	5 047 569	7 976 663
1947	291 569	13 431	391 109	757 207	38 292	9 428	1 501 036	568 589	600 271	2 669 896	5 354 591	8 024 487
1948	327 217	13 442	367 554	737 545	40 616	10 119	1 496 493	648 830	556 789	2 702 112	5 353 787	8 055 899
1949[1])	..	..	..	..	..	..	1 499 000	574 000	619 000	2 692 000	..	..
	Prosentvis fordeling av det dyrkede areal:											
1917	1,24	1,54	6,77	14,70	1,20	0,30	25,75	6,54	4,30	36,59	63,41	100,00
1929	1,54	0,96	6,89	12,46	0,71	0,15	22,71	5,97	6,48	35,16	64,84	100,00
1939	5,00	0,39	5,68	10,56	0,59	0,07	22,29	6,15	7,30	35,74	64,26	100,00
1942	6,35	0,55	6,79	11,76	1,00	0,15	26,60	10,19	6,92	43,71	56,29	100,00
1943	6,18	0,50	6,62	11,98	0,88	0,16	26,32	10,50	6,54	43,36	56,64	100,00
1944	6,20	0,49	6,08	11,55	0,87	0,17	25,36	9,59	7,84	42,79	57,21	100,00
1945	6,22	0,35	5,37	11,08	0,70	0,15	23,87	8,36	7,97	40,20	59,80	100,00
1946	4,80	0,31	5,08	10,48	0,59	0,11	21,37	7,82	7,53	36,72	63,28	100,00
1947	3,63	0,17	4,87	9,44	0,48	0,12	18,71	7,09	7,47	33,27	66,73	100,00
1948	4,06	0,17	4,56	9,16	0,50	0,13	18,58	8,05	6,91	33,54	66,46	100,00

b) Høstutbyttet av korn, poteter, rotvekster og høy

År	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Blandkorn	Erter	Tilsammen korn og erter	Poteter	Rotvekster	Høy	Tilsammen i fôrenheter[2])
	Tonn										
1936.....	57 003	10 790	114 800	171 234	9 118	1 760	364 705	945 847	717 633	2 301 681	1 694 042
1937.....	67 957	11 247	129 172	188 471	9 634	1 880	408 361	860 551	719 985	2 901 428	1 968 264
1938.....	71 777	10 987	124 343	196 744	10 686	1 990	416 527	937 635	732 733	2 999 719	2 036 526
1939.....	77 844	6 158	103 476	200 788	11 912	1 182	401 360	806 949	828 646	2 863 198	1 936 179
1940.....	68 851	5 454	93 408	158 878	10 381	1 127	338 099	1 307 542	944 115	2 223 009	1 732 295
1941[3]) ...	76 241	6 572	105 526	164 256	15 339	1 674	369 608	1 067 689	1 071 254	2 293 803	1 741 025
1942[3]) ...	83 250	7 544	95 273	155 835	15 041	1 790	358 733	1 181 684	713 760	1 920 789	1 589 815
1943[3]) ...	79 536	6 753	92 218	171 390	13 693	1 874	365 464	1 378 358	599 512	2 012 221	1 658 384
1944[3]) ...	77 522	6 211	77 200	154 775	11 982	1 896	329 586	937 662	809 060	2 113 921	1 587 683
1945.....	85 795	4 536	80 667	165 093	11 040	1 870	349 001	1 112 187	776 166	2 466 233	1 773 551
1946.....	79 885	5 003	93 917	185 813	11 611	1 599	377 828	1 204 434	616 924	2 528 727	1 852 097
1947.....	46 199	2 001	80 940	131 539	7 401	1 364	269 444	918 546	524 612	2 488 579	1 619 648
1948.....	75 632	2 963	89 188	176 926	10 323	1 992	357 024	1 454 457	734 789	2 955 670	2 060 841
1949[1]) ...	..	..	..	..	..	..	304 280	1 163 000	678 800	2 957 000	1 923 000
	Høstutbyttet pr. dekar i forhold til middelsåret. Middelsår = 100.										
1936.....	88	84	87	93	96	90	90	90	88	87	89
1937.....	98	88	98	101	99	98	99	81	90	109	102
1938.....	97	96	94	102	103	97	98	87	92	110	103
1939.....	88	95	96	99	100	98	96	77	77	99	94
1940.....	82	87	88	78	89	91	82	115	95	75	84
1941.....	83	89	88	82	92	85	84	88	89	84	84
1942.....	85	89	84	79	86	83	82	78	73	82	82
1943.....	84	88	84	86	89	83	85	89	79	88	87
1944.....	82	83	77	81	80	75	80	66	76	92	84
1945.....	88	87	88	89	88	84	88	84	77	98	92
1946.....	98	94	101	98	102	89	99	92	78	93	94
1947.....	74	71	89	75	79	72	78	76	74	87	83
1948.....	106	107	102	103	103	99	104	104	96	101	101
1949[1]) ...	92	97	90	85	91	89	88	83	89	103	..

c) Nydyrking

	1917—1929	1929—1939
Dekar	732 518	693 494

[1]) Foreløpige tall. [2]) Halm og grønnfôr medregnet, fra 1939 også fôrbete, fôrmargkål og høy fra seterløkker og utslåtter. [3]) Oppgavene er korrigert.

II. Jordbruk og skogbruk (forts.).

År	d) Husdyrhold i rikets bygder							e) Meierier, ysterier og kondenseringsfabrikker			
	Hester	Storfe	Svin	Sau	Geit	Fjørfe[1] (voksne)	Sølvrev	År	Tallet på anlegg	Innveid mjølkemengde Tonn	Nettoutbytte av mjølka i øre pr. kg.
30/9 1907	163 621	1 087 918	307 165	1 390 421	295 767	1 411 101	—	1936	634	602 904	15,74
30/9 1917	202 365	1 149 526	237 921	1 294 906	238 641	1 883 718	—	1937	642	636 306	17,65
20/6 1929	177 169	1 224 182	289 039	1 533 015	323 677	2 929 440	29 857	1938	618	710 217	18,38
20/6 1939	203 931	1 455 016	361 953	1 743 802	248 916	3 437 858	493 190	1939	602	792 621	18,80
20/6 1941[2]	207 000	1 280 000	270 000	1 660 000	228 000	2 340 000	..	1940	573	653 052	23,04
20/6 1942[2]	208 000	1 250 000	220 000	1 695 000	220 000	1 500 000	..	1941	595	524 757	28,75
20/6 1943[2]	218 000	1 220 000	145 000	1 715 000	212 000	1 200 000	..	1942	581	424 989	33,53
20/6 1944[2]	227 000	1 255 000	220 000	1 795 000	216 000	1 200 000	..	1943	570	375 509	35,51
20/6 1945[2]	231 000	1 220 000	195 000	1 760 000	204 000	1 200 000	..	1944	562	337 772	35,66
20/6 1946	237 974	1 266 980	256 660	1 706 801	177 666	1 432 690	217 034	1945	551	341 892	37,11
20/6 1947	224 545	1 225 024	258 635	1 698 026	154 956	2 046 575	..	1946	539	567 610	42,14
20/6 1948	206 121	1 175 089	248 345	1 629 463	144 862	2 725 487	..	1947	522	647 352	45,75
20/6 1949[3]	200 000	1 222 000	411 500	1 808 000	161 500	3 700 000	125 000	1948	499	734 076	46,74

År	f) Innveid mjølkemengde ved meierier og ysterier. Tonn.											
	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Desbr.
1939 ...	56 828	55 573	66 944	67 791	79 388	78 521	70 047	63 869	60 828	58 145	53 245	55 554
1941 ...	44 816	41 075	48 048	50 643	55 019	50 517	45 925	39 159	37 637	33 688	28 451	30 533
1942 ...	32 930	30 327	33 120	39 469	41 404	45 897	44 954	36 098	32 439	27 160	23 349	23 799
1943 ...	24 748	23 232	27 018	31 198	38 842	44 810	41 480	35 741	30 163	24 825	20 724	19 927
1944 ...	21 362	21 030	24 992	28 692	34 220	39 215	38 723	33 864	28 721	21 448	16 617	16 462
1945 ...	16 630	14 605	16 840	21 750	27 589	40 046	38 972	37 269	32 463	33 412	30 829	34 710
1946 ...	36 185	34 022	38 965	47 962	59 710	60 141	58 478	53 039	48 085	45 277	40 325	39 728
1947 ...	45 030	39 526	47 684	58 326	69 230	70 271	65 306	57 607	52 494	47 274	43 007	46 380
1948 ...	47 358	44 569	53 816	69 289	79 563	81 709	71 413	64 275	57 145	51 521	49 847	53 252
1949 ...	57 232	56 310	69 726	81 259	95 681	95 055	82 939	78 179	69 433	63 435	60 376	..

År	g) Produksjonen av smør, hvit og brun ost ved meierier og ysterier. Tonn.											
	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
						Smør.						
1939.....	1 212	1 175	1 470	1 565	1 794	1 923	1 831	1 431	1 411	1 324	1 220	1 201
1941.....	753	715	801	871	864	798	620	662	653	523	334	607
1942.....	834	755	865	1 057	1 172	1 382	1 216	1 007	957	723	573	549
1943.....	605	525	600	739	975	1 265	1 134	956	789	586	414	355
1944.....	430	428	459	614	799	953	991	823	685	365	195	113
1945.....	158	115	123	270	462	762	528	393	369	364	289	265
1946.....	330	323	414	575	718	838	717	606	531	508	415	379
1947.....	451	394	498	833	1 008	1 091	968	709	639	515	436	423
1948.....	490	447	585	876	1 170	1 214	919	762	671	595	578	569
1949.....	708	559	818	1 243	1 595	1 610	1 250	817	699	509	474	..
						Hvit ost.						
1939.....	805	703	831	965	1 051	1 057	898	767	852	871	712	643
1941.....	920	666	864	911	728	673	483	437	461	327	210	290
1942.....	409	264	324	583	661	766	598	346	262	144	73	78
1943.....	107	110	131	256	443	664	486	308	209	101	38	50
1944.....	59	50	74	178	242	416	348	217	134	53	19	13
1945.....	25	20	20	64	174	429	330	229	191	169	124	136
1946.....	163	143	187	418	615	719	581	464	430	316	167	174
1947.....	247	174	276	672	766	925	771	547	450	262	172	178
1948.....	288	211	392	744	977	1 107	918	642	550	378	341	386
1949.....	578	477	758	1 233	1 435	1 513	1 229	1 037	824	652	553	..
						Brun ost.						
1939.....	550	564	711	688	799	808	725	607	554	570	500	483
1941.....	640	605	756	800	832	656	553	397	328	265	173	283
1942.....	430	339	414	591	736	728	684	395	255	132	68	87
1943.....	133	153	199	343	524	634	504	302	163	85	35	39
1944.....	64	56	92	220	308	352	379	226	108	35	15	10
1945.....	19	16	23	67	153	413	400	261	165	152	115	149
1946.....	237	248	308	565	736	696	687	458	324	284	172	192
1947.....	302	279	363	669	845	850	734	513	396	269	169	175
1948.....	251	228	391	790	1 002	1 045	895	628	491	352	319	363
1949.....	539	532	821	1 066	1 300	1 285	1 068	900	677	556	555	..

[1]) For 1940—49 bare voksne høns. [2]) Beregnede tall. [3]) Foreløpige tall.

II. Jordbruk og skogbruk (forts.).

År	h) Tallet på kontrollerte slakt.											
	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
	Storfe:											
1939	14 286	13 304	16 273	13 651	15 684	16 487	12 770	15 015	19 558	23 867	20 356	15 794
1942	4 995	5 656	4 944	2 852	2 315	2 787	1 145	1 105	6 049	18 773	17 546	9 654
1943	4 957	6 777	6 951	4 535	2 891	2 806	738	1 151	3 466	11 890	11 586	6 705
1944	3 160	4 571	5 076	2 701	2 095	2 267	952	969	1 842	6 851	11 446	5 822
1945	3 280	2 834	2 538	1 349	963	1 460	407	485	2 648	15 903	16 355	6 434
1946	7 328	6 954	8 182	5 518	6 027	5 257	2 427	3 355	9 978	32 224	27 622	11 875
1947	11 974	8 300	10 279	8 817	6 962	7 035	5 394	13 708	29 272	26 287	21 488	15 328
1948	10 939	8 846	6 186	6 470	6 016	5 469	2 264	3 813	16 553	16 416	14 174	12 673
1949	8 350	5 629	7 456	7 449	8 607	8 710	3 493	5 955	18 266	15 863	17 314	..
	Sau:											
1939	11 119	7 511	7 070	4 498	4 821	5 628	18 951	56 815	70 548	102 934	49 460	15 465
1942	613	375	176	93	80	62	65	122	3 520	24 906	18 813	2 673
1943	876	808	670	364	195	92	67	250	3 515	23 798	10 965	1 914
1944	671	550	451	185	136	76	83	123	1 692	25 735	30 954	5 981
1945	1 111	437	215	90	72	101	17	82	9 892	63 827	24 239	2 543
1946	2 815	1 426	803	460	503	395	294	687	29 045	124 731	52 133	6 009
1947	6 442	3 440	3 321	1 021	864	744	672	29 838	79 483	99 511	42 282	5 750
1948	8 640	2 768	1 468	977	771	682	284	22 927	43 445	69 120	25 657	3 642
1949	4 221	[1])31 109	[2])31 756	1 315	1 316	991	515	31 397	51 579	120 888	70 588	..
	Svin:											
1939	24 654	25 153	32 698	27 116	30 508	25 607	21 039	22 379	18 625	23 850	25 745	42 790
1942	3 955	4 307	2 911	1 142	781	716	572	447	576	771	1 101	1 653
1943	376	515	555	368	258	230	232	161	276	330	508	1 278
1944	318	319	534	325	574	321	224	252	421	923	2 579	946
1945	319	349	439	333	310	198	111	113	288	490	836	7 282
1946	740	1 324	1 480	1 848	1 740	1 700	2 666	2 133	2 179	3 260	4 259	5 092
1947	5 529	6 617	12 811	12 500	9 160	8 428	6 121	4 104	4 852	5 866	4 759	5 702
1948	4 912	4 392	6 620	8 996	5 059	4 617	3 543	3 311	3 141	3 395	2 862	4 503
1949	2 979	3 935	[3])12 103	[4])18 433	14 796	17 503	12 748	14 386	16 554	20 660	29 292	..

År	i) Innførsel av kraftfôrstoffer								j) Forbruket av kunstgjødsel[5])		
	Mais og maismjøl	Kli	Olje- og eggehvite-rike plantefôr-stoffer	Sildmjøl, fiskemjøl, kjøttfôr-mjøl	Melasse, alle slags	Andre kraftfôr-stoffer	Verdi i alt	Råstoff for olje- og kraftfôr-produksjon[6])	Kvelstoff (N)	Fosfor (P)	Kalium (K)
	Tonn						Mill. kr.	Tonn	Tonn		
1939	148 129	59 269	88 287	8 780	5 864	18 864	42,0	91 715	10 270	6 464	12 305
1940	47 751	30 360	57 064	454	1 568	12 533	25,9	39 395	11 652	6 133	12 007
1941	5	22 706	118	15	20 958	71	13,0	6	20 098	4 587	18 256
1942	1	—	94	1	2 870	—	0,8	196	16 270	2 254	24 634
1943	—	—	15 056	—	7 269	10	5,6	50	21 458	349	16 932
1944	—	3 690	13 751	—	2 489	4	5,1	10	17 187	523	18 260
1945	37 815	—	20 987	—	—	23	14,7	19 342	21 500	567	14 967
1946	68 178	1 646	9 091	—	—	6 013	31,1	16 918	18 988	7 327	12 854
1947	101 131	33 257	59 562	—	4	10 786	104,3	38 840	20 905	9 890	24 053
1948	123 373	23 748	19 467	—	—	31 610	112,1	70 550	23 302	11 754	27 588
1949	..	..	..	..	..	..	..	..	25 216	14 108	35 056
Jan.-okt.											
» 1948	108 253	23 748	18 339	—	—	22 318	99,5	49 914	..	..	..
1949	123 657	2 889	27 131	—	—	10 323	67,9	39 985	..	..	..

År	k) Arbeidslønnen i jordbruk og skogbruk										
	Årslønn (hertil kost og losji)		Daglønn i sommerhalvåret på egen kost						Daglønn for skogsarbeid i vinterhalvåret		Gj.snittlig dagsfortjeneste for skogskjøring (mann og hest)
			Våronn		Slåttonn		Skuronn				
	Tjenestegutter	Tjenestejenter	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	På arbeidsgiverens kost	På egen kost	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1938/39	576	382	5,23	3,46	5,68	3,65	5,35	3,59	3,79	5,41	8,84
1939/40	624	411	5,55	3,68	6,05	3,89	5,65	3,82	4,13	5,87	9,65
1940/41	690	438	6,20	4,07	6,70	4,33	6,34	4,29	4,82	6,70	11,44
1941/42	892	535	8,20	5,26	9,01	5,65	8,38	5,45	6,44	8,80	14,81
1942/43	1 093	648	9,78	6,26	10,39	6,54	9,67	6,34	7,92	10,56	18,29
1943/44	1 237	746	10,61	6,86	11,28	7,13	10,46	6,98	8,45	11,12	18,82
1944/45	1 366	845	11,48	7,38	12,09	7,78	11,54	7,51	9,09	11,98	20,61
1945/46	1 580	974	12,12	8,00	12,84	8,40	12,30	8,25	10,04	13,18	21,99
1946/47	1 981	1 170	14,34	9,42	15,06	9,79	14,27	9,55	11,92	15,63	24,69
1947/48	2 312	1 347	16,06	10,56	17,08	11,02	16,16	10,75	13,87	17,60	27,76
1948/49	2 599	1 535	17,44	11,49	18,44	12,01	17,53	11,72	14,90	19,10	29,44

[1]) Herav 29 403 innført fra Argentina. [2]) Herav 30 371 innført fra Argentina. [3]) Herav 1 979 innført fra Finnland. [4]) Herav 2 991 innført fra Finnland og 193 fra Danmark. [5]) Oppgitt i tonn verdistoff. [6]) Kopra, linfrø, soiabønner, arachidnøtter og palmekjerner.

II. Jordbruk og skogbruk (forts.).

År og måneder	l) Jordbrukets prisindeks[1])		År og måneder	m) Gjennomsnittspriser på en del viktigere landbruksprodukter											
				Partisalg fra produsent, prima vare, levert avsetningsstedet. (Landbrukets Priscentral)							Oppnådd gjennomsnittspris ved engrossalg fra meieriene[4])				
	Jordbruksprodukter	Produksjonsmidler		Havre	Høy	Poteter	Egg	Oksekjøtt	Flesk	Ferske huder	Smør	Helfeit gaudaost	Halvfeit nøkk.-ost	Bl. geitmysost	Mysost
				Kr. pr. 100 kg	Kr. pr. 100 kg	Kr. pr. 100 kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg	Kr. pr. kg
1939/40[2]) ...	103	106	1939[3]) ..	17,83	7,42	9,21	1,44	1,44	1,50	0,78	3,16	1,68	1,39	1,76	0,64
1941/42	153	150	1941....	25,51	15,44	14,64	2,61	2,25	2,40	1,03	Maksimalpriser til detaljist.				
1942/43	172	150	1942....	30,56	16,25	17,89	2,73	2,31	2,55	1,04	Fra 1 oktober 1940:				
1943/44	175	155	1943....	32,56	16,86	19,45	2,73	2,31	2,55	1,05	4,10	2,35	2,05	2,50	1,10
1944/45	185	157	1944....	32,56	16,85	19,62	2,73	2,31	2,55	1,05					
1945/46	196	167	1945....	32,56	16,76	20,37	3,20	2,64	2,78	1,05					
1946/47	224	175	1946....	34,06	17,33	18,94	4,00	3,37	3,41	1,05	Fra 24 juni 1946:				
1947/48	241	179	1947....	35,56	20,18	22,03	4,00	3,67	3,78	1,17	4,55	2,65	2,15	2,60	1,10
1948/49	247	183	1948....	38,56	20,28	20,18	4,00	4,07	4,18	1,65					
1948			1948								Fra 16 oktober 1946:				
Jan.	243	180	Jan.	35,45	21,00	21,00	4,00	3,90	3,95	1,65	5,35	2,90	2,30	2,90	1,10
Feb.	243	181	Feb.	35,75	21,00	21,50	4,00	3,90	3,95	1,65					
Mars	244	184	Mars ...	36,05	21,00	23,50	4,00	3,90	3,95	1,65					
April	245	183	April ...	36,35	21,00	24,50	4,00	3,90	3,95	1,65					
Mai	245	184	Mai	36,50	21,00	24,50	4,00	3,90	3,95	1,65					
Juni	246	184	Juni	36,50	21,00	25,00	4,00	3,90	3,95	1,65					
Juli	255	181	Juli	41,00	20,00	25,70	4,00	4,35	4,40	1,65					
Aug.	245	182	Aug. ...	41,00	20,00	15,50	4,00	4,35	4,40	1,65					
Sept.	249	181	Sept. ...	41,00	19,67	15,00	4,00	4,24	4,40	1,65					
Okt.	247	182	Okt.	41,00	19,33	15,00	4,00	4,05	4,40	1,65	Fra 27 november 1948:				
Nov.	248	183	Nov. ...	41,00	19,17	15,00	4,00	4,13	4,40	1,65	5,35	2,90	2,30	2,90	1,20
Des.	250	182	Des.	41,00	19,17	16,00	4,00	4,30	4.40	1,65					
1949			1949												
Jan.	254	181	Jan. ...	41,45	19,33	17,00	4,00	4,35	4,40	1,65					
Feb.	254	181	Feb. ...	41,75	19,33	16,83	4,00	4,35	4,40	1,65					
Mars	252	181	Mars ...	42,05	19,96	16,75	4,00	4,35	4,40	1,65					
April	251	182	April ...	42,35	20,00	18,25	4,00	4,35	4,40	1,65					
Mai	247	183	Mai	42,50	20,48	18,50	4,00	4,35	4,40	1,65					
Juni	247	183	Juni	42,50	20,37	19,47	3,80	4,35	4,40	1,65					
Juli	263	182	Juli	41,00	18,50	39,82	3,81	4,35	4,40	1,65					
Aug.	260	183	Aug. ...	41,00	17,50	27,94	3,96	4,35	4,40	1,65					
Sept.	252	183	Sept. ...	41,00	16,67	18,90	3,96	4,23	4,40	1,65					
Okt.	253	184	Okt.	41,00	17,67	17,08	3,97	4,05	4,40	1,65					
Nov.	253	184	Nov. ...	41,00	17,67	18,23	3,97	4,13	4,40	1,65					
Des.	..	..	Des.	..	..	..	..	..	..	..					

År	n) Priser på kraftfôr, kunstgjødsel, maskiner og redskap										
	Kraftfôr[6])				Kunstgjødsel[5])			Maskiner og redskap				
	Maisgrøp	Jordnøttmjøl	Ruggris	Sildmjøl	Kalksalpeter 15,5% N	Fosforsyregjødsel 8,7 % P.	Kaliumgjødsel 33,2 % K	Plog (Norsk 11")	Harv (9 t.)	Slåmaskin (2 h.)	Arbeidskjerre	Høyvogn
	Kr. pr. 100 kg.							Kr. pr. stk.				
1939.....	19,86	23,28	14,28	29,05	15,10	6,78	13,75	176,00	92,00	420,00	175,00	280,00
1941.....	..	..	..	39,05	14,31	10,92	14,67	233,14	140,40	..	253,00	385,00
1942.....	..	..	..	35,15	13,90	11,26	15,00	233,14	140,40	..	253,00	385,00
1943.....	..	..	..	35,15	13,90	..	15,00	233,14	140,40	..	253,00	385,00
1944.....	..	..	..	35,15	13,90	..	15,00	240,13	148,12	815,00	253,00	385,00
1945.....	32,00	39,00	22,50	35,72	13,90	12,00	15,00	240,13	148,12	912,71	253,00	385,00
1946.....	32,00	39,00	22,50	36,00	13,90	12,00	15,00	256,94	155,53	912,71	253,00	385,00
1947.....	31,92	38,92	22,50	35,92	14,60	12,80	15,90	244,00	148,00	1 033,00	350,00	550,00
1948.....	31,79	38,79	22,50	35,79	14,35	12,63	15,80	298,50	176,00	1 033,00	400,00	650,00
1949.....	32,00	..	22,50	36,28	14,45	12,74	15,80	298,50	176,00	1 020,00	435,00	660,00

År	o) Hogst av tømmer og ved til salg eller industriell produksjon i m³ fast mål								
	Bartretømmer					Lauvtretømmer	Barved	Lauved	I alt salgsvirke
	Skurtømmer	Sliperi- og cellulosetømmer	Spesialtømmer	Diverse tømmer	Sum bartretømmer				
1939/40 ..	2 710 700	2 618 000	102 000	—	5 430 700	15 800	637 000	511 300	6 594 800
1941/42 ..	2 828 600	2 043 400	187 600	—	5 059 600	45 800	1 859 500	951 000	7 915 900
1942/43 ..	2 245 900	1 756 900	167 000	—	4 169 800	54 500	2 074 500	953 800	7 252 600
1943/44 ..	2 001 700	1 691 200	262 200	—	3 955 100	59 600	1 829 900	678 100	6 522 700
1944/45 ..	1 365 600	1 077 100	95 100	—	2 537 800	33 600	1 652 200	721 500	4 945 100
1945/46 ..	2 264 700	2 088 100	126 500	—	4 479 300	36 500	1 026 700	409 000	5 951 500
1946/47 ..	2 631 200	3 179 900	267 800	—	6 078 900	50 000	737 300	332 600	7 198 800
1947/48 ..	2 799 100	3 268 300	217 700	209 900	6 495 000	52 600	700 200	329 900	7 577 700
1948/49 ..	ca. 3 100 000	ca. 4 200 000	ca. 500 000		ca. 7 800 000	..	ca. 700 000		ca. 8 500 000

[1]) Etter Landbrukshøgskolens beregning. [2]) Nytt beregningsgrunnlag. 1938/39 = 100. [3]) Fra 1939 de 6 største byer. [4]) Fra 1941 maksimalpriser. [5]) Årsprisen er for kraftfôr gjennomsnittspris av noteringene i «Samvirke»; for kunstgjødsel prisen om våren vedkommende år.

II. Jordbruk og skogbruk (forts.).

År	p) Salg av faste eiendommer i rikets landdistrikter – Alle salg: Antall	Salgsbeløp 1 000 kr.	q) Gjennomsnittlig skyldmarksverdi Kr.
1931	17 371	125 022	4 239
1932	18 243	122 049	3 936
1933	18 920	139 227	3 971
1934	20 132	129 761	4 247
1935	20 986	144 890	4 683
1936	23 698	164 115	5 099
1937	26 847	179 656	5 318
1938	28 195	182 425	5 617
1939	29 147	201 683	5 879
1940	19 502	171 159	6 304
1941	24 545	222 146	6 865
1942	24 506	201 707	7 418
1943	20 984	136 846	8 245
1944	18 434	122 347	8 161
1945	13 206	91 690	8 524
1946	29 972	220 895	8 178
1947	[1]36 258	[1]370 364	9 184
1948	32 324	262 226	9 027

År	r) Tømmerfløting: Antall stokker	Antall m.³
1931	18 097 781	2 736 004
1932	13 314 248	2 016 422
1933	21 178 685	3 332 156
1934	26 118 259	4 144 754
1935	25 754 780	4 022 301
1936	21 692 274	3 372 237
1937	27 906 408	4 183 960
1938	37 335 679	5 630 359
1939	16 625 390	2 222 711
1940	25 104 011	3 356 964
1941	22 753 318	2 998 913
1942	18 735 778	2 571 959
1943	17 790 740	2 376 157
1944	18 733 669	2 451 412
1945	13 604 268	1 732 055
1946	19 624 251	2 657 985
1947	25 850 703	3 467 510
1948	28 062 551	3 785 358

s) Priser på tømmer og ved

År	Bartrevirke: Skurtømmer Gran (Kr. pr. m.³)	Skurtømmer Furu	Sliperi- og celluloselast Gran	Sliperi- og celluloselast Furu	Ved (Pr. favn à 2,4 m.³)	Lauvtrevirke: Bjørktømmer (Pr. m.³)	Ved av bjørk, eik og bøk (Pr. favn à 2,4 m.³)
					Kr.	Kr.	Kr.
1929	16,23		15,38	11,97	15,48	21,61	22,70
1930	14,26		13,76	9,75	14,80	22,00	21,74
1931	12,44		11,78	8,15	14,96	20,16	20,17
1932	11,61		10,55	7,70	13,60	20,86	19,15
1933	11,77		11,18	8,01	13,15	23,47	17,84
1934	12,30		11,64	7,81	11,66	21,71	17,32
1935	12,36		11,54	7,74	13,81	22,25	18,45
1936	15,66		14,11	9,58	15,80	23,32	20,90
1937	19,41		20,17	12,69	20,11	26,52	25,61
1938	15,73	15,04	13,19	8,45	18,11	26,48	23,94
1939	18,41	17,27	15,60	10,77	20,24	27,98	26,70
1940	19,98	19,11	16,04	11,67	25,37	32,43	35,55
1941	22,28	22,52	18,55	15,64	34,66	45,43	45,14
1942	22,92	23,43	19,87	17,22	34.80	43,75	47,12

[1]) Tallet er rettet.

III. Fiskeri og hvalfangst.

År	a) Mengde og verdiutbytte av alle saltvannsfiskerier: 1000 tonn	Mill. kr.	b) Utbytte av de viktigste fiskeslag – Torsk (skrei- og loddetorsk): Mengde: Sløyd fisk 1000 tonn	Lever 1000 hl	Rogn 1000 hl	Samlet verdi Mill. kr.	Fiskens bruk: Saltet 1000 tonn	Hengt 1000 tonn	Fersk og hermet. 1000 tonn
1934	683	67,2	142	161	57	20,8	69	66	7,3
1935	924	77,1	114	137	39	17,5	62	46	6,5
1936	1031	81,3	132	138	43	18,1	56	68	7,8
1937	904	92,3	160	158	63	20,0	80	72	8,5
1938	1065	95,0	162	145	67	26,3	86	68	7,2
1939	1043	100,9	211	190	80	31,4	118	86	7,3
1940	1081	106,1	[1]) 158	150	58	27,1	72	47	32,7
1941	811	171,6	140	116	68	42,4	52	43	44,5
1942	755	174,6	117	104	64	43,0	38	23	55,3
1943	643	160,8	92	72	50	34,8	13	10	69,4
1944	648	168,9	119	106	67	47,6	29	14	76,0
1945	756	189,2	97	103	53	43,0	25	19	53,4
1946	855	217,6	185	208	88	64,3	105	51	28,5
1947	1032	299,5	229	228	75	86,5	129	60	39,8
[2])1948	1297	315,9	134	115	47	52,5	70	24	39,7
[2])1949	1035	295,0	113	118	44	51,9	44	23	46,3

År	b) Utbytte av de viktigste fiskeslag (forts.): Banktorsk (inkl. Islandstorsk) 1000 tonn	Mill. kr.	Fjordtorsk 1000 tonn	Mill. kr.	Sei 1000 tonn	Mill. kr.	Hyse 1000 tonn	Mill. kr.
1933	13,3	2,2	12,2	2,0	29,1	2,4	11,1	1,5
1934	13,8	2,3	15,0	2,5	27,2	2,1	13,0	1,8
1935	28,7	4,3	11,9	2,3	39,9	4,1	13,6	1,9
1936	27,8	3,8	12,8	2,5	42,4	3,8	18,2	2,4
1937	35,3	4,4	15,3	3,0	41,9	4,2	20,4	2,7
1938	42,1	6,3	14,2	3,0	36,7	3,6	18,8	2,7
1939	45,3	6,2	14,2	3,3	36,4	3,9	18,6	2,7
1940	4,9	0,8	15,7	4,1	39,3	5,5	11,3	2,2
1941	4,5	1,4	14,7	6,7	38,7	11,8	12,8	4,9
1942	2,1	0,8	18,9	6,6	48,4	15,7	12,8	5,1
1943	6,0	2,2	13,8	6,8	39.9	12,1	9,3	3,8
1944	3,7	1,5	15,1	6,9	28,5	9,4	4,5	2,3
1945	8,0	2,8	14,6	7,2	19,0	7,5	3,5	1,9
1946	12,3	4,5	17,3	7,8	28,9	8,9	9,4	4,3
1947	21,2	8,3	19.5	9,3	41,8	12,4	14,6	7,3

År	b) Utbytte av de viktigste fiskeslag (forts.): Lange 1000 tonn	Mill. kr.	Brosme 1000 tonn	Mill. kr.	Bank- og fjordtorsk, sei, hyse, lange og brosme: I alt 1000 tonn	Herav: Saltet	Fersk
1933	5,2	0,7	4,2	0,4	98	72	26
1934	6,4	0,8	4,6	0,4			
1935	6,0	0,9	5,2	0,5			
1936	4,2	0,6	5,1	0,5			
1937	4,3	0,7	5,1	0,5			
1938	5,0	0,8	5,2	0,5			
1939	5,8	1,0	5,5	0,5			
1940	1,4	0.4	2,0	0,3	..	..	..
1941	2,8	1,5	4,4	1,4	78	9	69
1942	2,3	1,3	3,1	1,2	88	6	82
1943	4,0	2,2	3,8	1,6	77	2	75
1944	3,7	2,1	3,0	1,3	82	..	..
1945	8,6	4,3	2,5	1,0	56	..	..
1946	12,0	5,8	4,9	1,7	85	..	..
1947	9,1	3,8	5,6	1,7	112	..	..

[1]) Herav brukt til fiskemjøl (guano) 5 656 tonn.
[2]) Foreløpige tall.

III. Fiskeri og hvalfangst (forts.).

År	b) Utbytte av de viktigste fiskeslag (forts.)															
	Vintersild								Småsild							
	I alt		Herav						I alt		Herav					
	1000 hl	Mill. kr.	Iset og frosset for eksport 1000 hl	Saltet 1000 hl	Til olje og mjøl 1000 hl	Til hermetikk 1000 hl	Agn 1000 hl	Fersk innenl. 1000 hl	1000 hl	Mill. kr.	Fersk eksport 1000 hl	Saltet 1000 hl	Til olje og mjøl 1000 hl	Til hermetikk 1000 hl	Agn 1000 hl	Fersk innenl. 1000 hl
1934....	1 108	5,8	401	434	95	69	35	58	1 326	3,5						
1935....	4 312	15,8	747	380	2 789	107	48	127	1 488	4,7						
1936....	5 196	16,8	737	522	3 428	150	59	150	1 214	4,8						
1937....	3 430	17,8	837	628	1 583	159	75	139	1 333	4,2	45	60	974	197	..	119
1938....	5 338	20,1	880	283	3 820	116	85	132	1 303	3,7						
1939....	4 435	16,5	1 022	332	2 657	99	94	153	1 320	6,1						
1940....	4 400	27,4	638	387	3 108	93	70	88	2 985	12,4	..	..	..	..	..	..
1941....	2 306	35,7	454	600	1 039	86	36	92	2 334	24,8	219	48	1 778	206	27	56
1942....	2 725	42,6	560	639	1 208	140	47	131	1 565	13,7	167	18	1 222	55	26	77
1943....	2 456	38,9	526	538	1 033	154	41	164	1 145	14,4	329	47	567	88	32	82
1944....	3 227	51,9	652	874	1 172	210	81	238	746	12,3	272	48	157	95	24	150
1945....	3 759	59,3	467	742	2 030	168	51	301	1 336	13,9	1	11	1 112	114	32	67
1946....	3 846	45,5	571	811	2 102	186	81	95	695	6,2	76	31	500	35	45	8
1947....	5 315	77,6	1 021	1 108	2 832	184	104	66	507	6,5	20	22	266	155	35	9
1948[3]) ..	8 809	131,0	1 310	1 271	5 798	192	157	81	944	12,2	6	17	685	184	34	18
1949[3]) ..	6 102	90,5	1 298	1 354	3 168	145	84	53	..	..	..	..	..	..	..	..

År	b) Utbytte av de viktigste fiskeslag (forts.)															
	Feitsild								Brisling							
	I alt		Herav						I alt		Herav					
	1000 hl	Mill. kr.	Fersk eksport 1000 hl	Saltet 1000 hl	Til olje og mjøl 1000 hl	Til hermetikk 1000 hl	Agn 1000 hl	Fersk innenl. 1000 hl	1000 hl	Mill. kr.	Fersk eksport 1000 hl	Saltet 1000 hl	Til hermetikk 1000 hl	Agn 1000 hl	Fersk innenl. 1000 hl
1934....	1 129	5,6							54	1,1					
1935....	392	3,2							64	1,2					
1936....	333	2,7							105	2,1					
1937....	199	2,3	61	65	311	..	..	8	91	2,1					
1938....	101	1,2							149	3,5					
1939....	277	3,0							64	1,5					
1940....	476	10,0	..	..	..	..	..	..	147	3,8					
1941....	769	17,8	108	205	406	—	15	35	48	1,5	—	—	48	—	—
1942....	556	11,7	151	99	224	5	14	63	156	7,3	9	2	145	—	—
1943....	514	9,2	77	63	257	—	46	71	124	5,8	—	16	93	—	15
1944....	143	4,1	20	26	3	7	21	66	82	3,8	—	9	64	—	9
1945....	315	7,8	4	125	110	—	12	64	74	3,6	—	—	68	—	6
1946....	304	4,9	30	51	184	1	24	14	129	7,6	—	—	123	—	6
1947....	218	3,8	69	14	83	1	41	10	90	5,3	—	—	90	—	—
1948[3]) ..	193	3,3	59	9	84	1	28	12	..	..	..	..	..	..	..

År	b) Utbytte av de viktigste fiskeslag (forts.)								c) Priser på fiskeplassene gj.snitt						d) Hvalfangsten	
	Makrell		Flyndre		Laks		Hummer		Skreisløyd	Vintersild	Småsild	Feitsild	Brisling	Sei	Oljeproduksjon	Verdi av oljer etc.
	1000 tonn	Mill. kr.	1000 tonn	Mill. kr.	1000 tonn	Mill. kr.	1000 tonn	Mill. kr.	kr. pr. 100 kg	kr. pr. hl	kr. pr. hl	kr. pr. hl	kr. pr. hl	kr. pr. 100 kg	1000 fat[1])	Mill. kr.
1934....	8,9	1,8	3,7	2,2	0,9	1,6	1,1	2,0	10,68	5,20	2,65	4,98	20,18	7,60	1 253	41,9
1935....	6,1	1,4	3,7	2,3	1,1	1,9	0,9	2,1	12,01	3,66	3,13	8,19	19,44	10,21	1 239	51,0
1936....	7,1	1,6	3,0	1,9	1,1	2,0	1,0	2,4	11,74	3,24	3,92	8,03	20,02	9,06	1 163	69,4
1937....	9,7	2,1	3,0	2,1	1,2	2,3	1,1	2,6	13,01	5,19	3,14	11,77	23,26	9,97	[2]) 1 057	[2])72,8
1938....	7,3	1,7	3,0	2,0	1,1	2,3	1,0	2,2	13,11	3,76	2,81	11,83	23,29	9,78	[2]) 988	[2])44,6
1939....	6,8	1,9	3,0	2,0	1,1	2,6	1,0	2,1	13,04	3,72	4,64	10,87	23,22	10,82	[2]) 735	[2])37,9
1940....	3,9	1,3	1,0	0,7	0,9	1,7	0,9	2,0	13,50	6,23	4,16	21,03	25,89	13,93	909	95,2
1941....	4,1	2,7	1,0	1,0	0,8	2,8	0,9	2,6	23,72	15,47	10,61	23,20	31,98	30,54	245	31,0
1942....	5,9	4,7	1,0	1,2	0,7	2,9	0,6	2,1	29,17	15,65	8,73	21,02	46,67	32,46	65	2,5
1943....	6,6	5,2	1,1	1,4	0,6	3,3	0,5	1,7	31,09	15,85	12,61	18,00	46,91	30,35	72	1,8
1944....	3,4	2,8	0,9	1,1	0,6	3,6	0,4	1,5	31,72	16,09	16,50	28,78	46,29	32,82	82	12,0
1945....	3,2	2,6	0,7	1,0	0,7	4,0	0,6	3,1	34,72	15,79	10,38	24,73	48,33	39,37	149	25,5
1946....	7,4	5,3	1,4	1,7	0,9	4,9	0,9	4,9	27,17	11,83	8,90	16,07	59,26	30,97	537	129,7
1947....	12,8	7,4	1,7	2,0	0,9	5,1	0,9	5,3	30,87	14,61	12,91	17,70	59,19	29,81	991	[4]) 294,9
1948[3]) ..	..	..	..	..	..	..	..	..	33,34	14,87	12,87	17,20	..	..	1 062	[4]) 333,8
1949....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	[5]) 1 108	[4,5])305,0

[1]) Fat = $^1/_6$ eng. tonn. [2]) Fangsten for de 2 flytende kokerier «Skytteren» og «C. A. Larsen», som var bortleid til Tyskland er ikke tatt med. [3]) Tallene for priser på fiskeplassene er foreløpige. [4]) Den hvaloljen selskapene har vært pålagt å levere til innenlandsk forbruk til den reduserte pris £ 40 pr. tonn er regnet med etter denne pris. [5]) Foreløpig tall for produksjonen i Antarktis i sesongen 1948/49.

III. Fiskeri og hvalfangst (forts.).

År og måneder	e) Utførselsmengde										
	Fersk sild		Fersk fisk				Ferske skalldyr	Saltet sild			
	Vintersild	Sommersild	Kveite	Flyndre	Håfisk	Annet		Vintersild	Feitsild og Nordsjøsild	Skjæresild	Krydret sild og saltet Islandsild
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn
1928	93 903	8 866	3 646	3 490	1 166	6 465	1 379	63 772	6 087	4 018	8 549
1929	115 795	5 249	3 979	3 121	1 598	8 784	1 547	75 620	7 108	5 084	8 416
1930	106 232	5 166	4 099	3 765	2 722	9 803	1 820	92 003	8 531	3 081	8 809
1931	73 039	2 635	4 448	4 174	3 927	10 742	2 577	55 499	7 057	2 364	14 727
1932	62 982	11 588	5 426	4 699	5 093	12 295	3 398	49 233	7 036	2 091	11 295
1933	87 840	22 811	4 446	3 517	7 652	10 653	3 466	37 742	9 731	1 766	11 169
1934	37 391	25 967	3 178	3 482	6 584	11 677	2 961	19 496	8 227	1 973	12 012
1935	81 824	16 616	3 438	3 453	5 379	11 827	2 840	21 444	6 531	2 423	4 771
1936	80 412	22 018	4 591	2 854	6 013	13 181	2 771	33 545	5 373	1 769	13 315
1937	82 748	13 545	5 579	2 705	7 257	12 734	2 369	25 679	4 996	909	17 271
1938	80 239	15 877	3 081	2 742	6 687	11 259	2 471	17 653	2 364	1 936	12 594
1939	97 495	23 979	2 737	2 502	7 336	20 000	2 513	22 621	3 418	2 110	10 360
1940	62 201	31 381	798	633	1 887	41 016	886	25 549	9 883	4 059	2 109
1941	44 845	25 940	274	172	980	33 917	624	40 350	7 281	1 605	195
1942	56 006	25 113	127	7	758	35 206	131	40 744	5 246	605	106
1943	52 643	33 379	269	2	14	31 359	84	35 537	4 710	18	—
1944	58 814	27 201	34	2	22	32 568	128	51 908	2 144	9	—
1945	44 285	529	46	2	—	13 123	254	19 131	1 397	—	3 669
1946	47 845	7 983	1 321	327	2 831	20 459	1 303	90 314	5 486	180	7 591
1947	79 112	6 277	2 904	868	4 170	42 699	1 801	79 235	3 328	17	12 961
1948	125 605	5 439	1 903	548	3 418	45 916	1 626	95 561	837	113	13 959
Jan.—okt. 1948	125 605	5 326	1 667	513	2 914	38 933	1 381	88 904	744	34	12 410
—»— 1949	119 831	5 792	2 224	799	3 268	41 828	1 657	85 941	1 527	69	8 948
1947.											
Januar	263	617	73	10	530	1 612	93	626	510	—	16
Februar	41 181	16	103	20	656	5 103	81	3 512	911	—	5
Mars	7 863	19	88	24	579	4 589	144	1 216	84	—	—
April	8 344	8	159	63	238	5 083	106	2 195	4	1	20
Mai	9 682	2 020	734	38	279	8 122	191	13 801	23	—	53
Juni	11 411	2 241	415	97	123	4 678	123	33 609	37	—	—
Juli	315	6	385	281	184	2 604	167	675	8	—	436
August	—	226	393	110	454	1 841	196	40	—	—	1 605
September	3	235	258	52	268	1 497	150	948	—	—	3 849
Oktober	—	397	47	43	87	2 024	175	6 063	411	—	4 312
November	—	397	128	74	490	1 723	180	8 295	138	3	1 998
Desember	50	96	120	58	284	3 823	195	8 255	1 202	13	667
1948.											
Januar	27 101	—	188	28	1 149	4 495	123	2 110	152	—	121
Februar	46 824	—	207	45	376	9 987	151	342	72	1	56
Mars	29 882	—	63	33	130	2 977	108	8 549	20	13	8
April	20 660	825	240	36	128	4 135	200	32 824	—	—	10
Mai	1 095	3 210	296	14	145	2 119	139	23 095	—	—	4
Juni	38	178	285	43	202	6 329	147	10 532	5	—	10
Juli	5	791	194	210	82	1 867	172	186	8	—	60
August	—	106	75	45	239	1 949	90	1 025	7	—	94
September	—	119	78	34	357	2 300	139	5 442	4	5	6 103
Oktober	—	97	41	25	106	2 775	112	4 799	476	15	5 944
November	—	113	45	23	342	3 139	125	3 989	42	16	1 205
Desember	—	—	191	12	162	3 844	120	2 668	51	63	344
1949.											
Januar	19 698	12	64	2	241	1 846	55	26	826	—	218
Februar	53 209	49	75	26	720	6 678	120	1 575	233	15	323
Mars	40 950	—	198	116	844	10 880	260	10 529	175	8	79
April	5 119	699	142	68	126	6 043	157	34 003	112	1	11
Mai	845	3 236	286	37	164	4 235	282	33 079	25	4	9
Juni	10	1 036	175	84	256	2 978	149	5 330	5	—	19
Juli	—	90	633	256	96	2 637	167	21	44	—	3
August	—	303	236	89	120	2 587	126	10	86	8	10
September	—	209	332	72	273	1 755	204	1 298	—	21	3 264
Oktober	—	158	83	49	428	2 189	137	70	21	12	5 012
November	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Desember	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

III. Fiskeri og hvalfangst (forts.).

År og måneder	e) Utførselsmengde (forts.)				Utførselsverdi av sild og fisk i alt	f) Prisnoteringer				
	Tørrfisk	Klippfisk	Saltet rogn	Annet saltet og røykt		Rundfisk[1]) Prima[2])	Rundfisk[1]) Sekunda[3])	Klippfisk[4]) Nr. 1[5])	Storsild,[6]) eksportpakket	Vårsild,[7]) eksportpakket
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Mill. kr.	Kr. pr. vekt (20 kg)			Kr. pr. tønne (110 kg)	Kr. pr. tønne (115 kg)
1928	37 034	40 965	9 827	4 570	99,2	16,23	14,28	14,51	16,58	14,50
1929	38 069	48 537	9 033	14 357	111,3	15,31	14,24	13,14	13,78	—
1930	31 821	45 945	10 766	10 087	107,0	16,50	14,45	10,89	16,10	15,42
1931	21 754	30 218	7 551	6 338	71,5	16,28	13,90	8,26	16,10	10,67
1932	32 774	40 174	7 835	8 178	76,7	12,38	9,36	7,70	13,80	14,91
1933	26 484	32 642	8 570	6 032	75,3	14,02	11,15	9,57	12,94	10,28
1934	22 761	36 039	7 869	7 668	70,2	15,11	13,22	9,64	..	10,69
1935	22 042	35 021	7 410	6 681	75,3	..	15,20	9,86	13,45	11,30
1936	19 815	36 053	5 206	4 866	77,1	..	..	10,00	..	14,58
1937	33 782	38 621	5 834	10 945	93,4	..	..	11,00	..	..
1938	26 002	41 438	5 745	7 998	84,6	..	..	12,54	16,48	[8]) 13,47
1939	21 826	33 736	6 261	12 600	85,9	..	..	13,09	..	16,87
1940	9 892	19 249	7 194	15 867	80,1	..	..	—	..	..
1941	12 106	21 295	4 925	12 879	135,3	28,77	26,77	31.60	59,21	55,05
1942	4 871	578	3 383	13 779	122,9	37,95	36,45	31,67	59,71	55,42
1943	1 924	111	1 686	4 478	104,5	41,85	41,85	32,07	61,52	57,28
1944	1 134	700	1 532	4 667	123,3	43,20	43,20	32,40	61,52	57,28
1945	3 083	50	3 113	3 729	72,9	43,20	43,20	32,40	61,44	57,28
1946	12 602	27 268	4 696	37 246	253,1	50,00	50,00	33,60	59,00	59,00
1947	13 521	45 372	5 237	12 338	323,7	52,00	52,00	37,00	66,76	66,56
1948	11 970	37 618	5 025	9 122	328,5	52,00	52,00	37,00	67,03	66,63
Jan.—okt. 1948	9 069	30 355	5 007	4 909	279,2	..	..	..	..	..
—»— 1949	5 084	25 310	3 695	3 367	269,0	..	..	..	..	..
1947										
Jan.	444	2 111	26	1 443	13,2	52,00	52,00	..	..	..
Feb.	848	1 759	3	1 228	30,8	52,00	52,00	..	64,50	..
Mars	631	3 012	—	540	19,2	52,00	52,00	37,00	64,50	64,50
April	647	773	100	925	16,6	52,00	52,00	37,00	64,50	64,50
Mai	93	608	1 164	2 859	31,0	52,00	52,00	37,00	65,10	64,50
Juni	140	4 537	246	702	44,3	52,00	52,00	37,00	66,10	65,50
Juli	285	7 597	250	229	24,9	52,00	52,00	37.00	67,10	66,50
Aug.	1 088	6 418	749	45	24,6	52,00	52,00	37,00	68,10	67,50
Sept.	2 223	6 711	1 475	1 728	33,7	52,00	52,00	37,00	69,10	68,50
Okt.	4 841	3 809	477	997	35,5	52,00	52,00	37,00	69,70	69,10
Nov.	1 035	2 837	626	1 083	22,4	52,00	52,00	37,00	70,30	69,70
Des.	1 246	5 200	121	559	27,5	52,00	52,00	37,00	70,90	70,30
1948										
Jan.	1 336	4 590	102	270	33,1	52,00	52,00	37,00	64,50	64,50
Feb.	1 608	2 344	903	120	37,8	52,00	52,00	37,00	64,50	64,50
Mars	904	2 310	42	950	29,6	52,00	52,00	37,00	64,50	64,50
April	486	2 492	53	243	40,4	52,00	52,00	37,00	64,50	64,50
Mai	206	3 713	324	1 271	29,5	52,00	52,00	37,00	65,10	64,50
Juni	270	3 152	1 237	116	24,5	52,00	52,00	37,00	66,10	65,50
Juli	21	2 566	728	86	12,2	52,00	52,00	37,00	67,10	66,50
Aug.	928	3 428	842	134	16,6	52,00	52,00	37,00	68,10	67,50
Sept.	1 788	2 403	160	297	26,1	52,00	52,00	37,00	69,10	68,50
Okt.	1 522	3 357	616	1 422	30,0	52,00	52,00	37,00	69,70	69,10
Nov.	1 941	4 128	8	2 537	28,4	52,00	52,00	37,00	70,30	69,70
Des.	960	3 135	10	1 676	20,9	52,00	52,00	37,00	70,90	70,30
1949										
Jan.	896	3 678	126	554	23,1	57,20	57,20	38,00	68,00	68,00
Feb.	502	2 577	—	184	38,6	57,20	57,20	38,00	68,00	68,00
Mars	280	3 533	—	263	48,5	57,20	57,20	38,00	68,00	68,00
April	400	1 547	140	194	36,8	57,20	57,20	38,00	68,00	68,00
Mai	186	695	673	355	31,8	57,20	57,20	38,00	68,60	68,00
Juni	146	1 220	388	282	13,0	57,20	57,20	38,00	69,60	69,00
Juli	28	1 959	695	338	14,1	67,00	63,00	38,00	70,60	70,00
Aug.	222	2 145	453	261	12,9	67,00	63,00	38,00	71,60	71,00
Sept.	971	3 708	670	347	22,9	67,00	63,00	40,00	72,60	72,00
Okt.	1 453	4 248	550	589	27,3	67,00	63.00	40,00	73,20	73,60
Nov.	..	..	..	..	..	67,00	63,00	40,00	73,80	75,20
Des.	..	..	..	..	..	67,00	63,00	40.00	74,40	76,80

[1]) Fra 1940 er prisene meddelt av Norges Tørfiskeksportørers Landsf. Tidligere noteringer på Bergen Børs. [2]) Før 1941 alminnelig hollender. [3]) Før 1941 samfengt (italiener). [4]) Fra 1941 er prisene meddelt av De norske Klippfiskeksportørenes Landsf. Tidligere noteringer på Kristiansund Børs. [5]) Før 1941 klippfisk, Nordmøre. [6]) Fra 1941 er prisene meddelt av Saltsildeksportørenes Landsf. Tidligere noteringer på Bergen Børs. [7]) Fra 1941 er prisene meddelt av Saltsildeksportørenes Landsf. Tidligere noteringer på Haugesund Børs. [8]) For februar 1938 gjelder noteringene 110 kg.

IV. Industri. Hovedoversikt.

År	Alle grupper	Malm- og metall-utvinning	Jord- og steinindustri	Jern- og metallindustri	Kjemisk og elektrokjemisk industri	Olje- og fettindustri	Gassverk	Treindustri	Tremasse-, cellulose- og papirindustri	Lær- og gummi-vareindustri	Tekstilindustri	Bekledningsindustri	Nærings- og nytelsesmiddel-industri	Polygrafisk industri og bokbinderier
							a) Utførte timeverk i alt, mill.[1])							
1937	319	27	16	83	10	6	2	27	39	7	29	28	32	13
1938	314	29	15	84	10	6	2	27	33	7	27	29	31	14
1939	322	28	16	86	11	6	1	28	35	7	29	30	31	14
1940	297	22	13	83	10	6	1	34	26	6	26	29	30	11
1943	309	24	17	95	13	6	1	37	26	6	23	20	27	14
1944	293	25	17	91	10	6	1	34	23	6	21	19	26	14
1945	274	15	13	88	12	6	1	29	23	6	20	20	27	14
1946	348	17	17	111	13	6	1	38	34	9	26	27	32	17
1947	395	20	19	125	15	7	1	43	39	10	30	32	36	17
1948[5])	417	22	20	134	15	9	1	44	42	11	33	35	34	17
							b) Verdi av bruttoproduksjon[2]), mill. kr.[1])							
1937	2128	217	56	390	114	111	9	142	310	46	148	108	422	55
1938	2139	238	54	410	125	111	10	141	278	43	130	109	430	60
1939	2327	250	66	449	146	109	10	158	287	50	156	119	464	63
1940	2488	224	66	491	138	129	12	230	254	61	170	149	509	55
1943	2736	237	89	600	183	113	12	251	255	63	183	123	545	82
1944	2590	227	90	559	146	104	13	219	221	67	169	122	572	81
1945	2391	84	67	541	165	101	4	191	250	55	159	118	566	90
1946	4274	220	125	886	255	197	13	323	594	105	277	216	942	120
1947	5719	310	155	1177	327	316	16	439	904	144	370	297	1131	133
1948[5])	6840	438	173	1407	354	451	20	508	1116	179	452	359	1240	143
							c) Bearbeidelsesverdi[3]), mill. kr.[1])							
1937	1016	102	41	212	68	26	6	54	121	21	57	53	217	38
1938	1043	112	39	238	77	30	6	49	95	21	55	55	225	41
1939	1153	120	47	249	90	34	6	59	113	25	68	60	240	42
1940	1243	110	45	273	84	40	5	93	98	32	77	69	281	36
1943	1502	114	60	376	114	34	5	120	107	31	87	65	332	57
1944	1457	113	61	369	87	33	5	107	81	33	78	66	366	58
1945	1382	37	45	366	107	23	1	95	108	28	74	64	369	65
1946	2272	92	82	531	148	63	3	143	260	51	115	104	595	85
1947	2925	126	101	681	177	74	5	186	391	65	157	139	731	92
1948[5])	3416	186	114	817	188	74	7	214	461	82	187	164	822	100
							d) Produksjonsindeks (1938 = 100)[4])							
1937	100,4	87,9	108,6	97,1	93,5	88,7	96,2	101,5	123,7	118,5	110,0	100,7	98,9	95,3
1938	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1939	107,1	100,6	115,0	104,0	111,1	99,8	101,2	113,6	117,7	113,1	113,6	105,0	104,7	102,0
1940	92,7	67,6	89,4	98,0	91,3	84,9	96,1	122,2	74,8	93,3	100,4	105,1	103,4	84,0
1943	77,9	53,1	111,7	90,0	92,6	60,9	82,6	95,2	55.4	61,5	69,8	53,6	84,7	88,0
1944	63,8	48,0	94,1	65,0	59,4	52,9	81,5	81,1	45,6	72,4	63,1	43,8	80,2	73,0
1945	56,9	18,5	62,7	57,0	78,3	40,1	28,1	69,4	46,5	53,7	64,0	45,6	78,3	75,0
1946	97,2	47,5	111,4	109,0	104,5	70,0	77,8	113,6	91,8	110,6	101,1	80,8	114,9	102,0
1947	115,5	62,2	126,6	130,0	117,4	92,9	87,8	151,4	107,4	140,0	123,1	102,4	129,6	105,0
1948[5])	..	76,1	139,2	..	116,4	124,7	95,3	149,6	123,5	166,9	144,4	125,0	132,4	..

[1]) Omfatter stort sett bedrifter hvor det ble utført minst 12 000 timeverk i året. [2]) Verdi av produksjon for egen regning (også av halvfabrikata som garn, cellulose, skurlast) + godtgjørelse for reparasjons- og leiearbeid. [3]) Verdi av bruttoproduksjon fratrukket verdi av råstoffer, brensel og hjelpestoffer, emballasje, elektrisk kraft og bortkontrahert arbeid. [4]) Omfatter 96 pst. av produksjonsmengden i bedrifter med minst 12 000 timeverk i året. [5]) Foreløpige tall.

År og måneder	Produksjonsindeks for industrien[1]) Beregnet for samme antall arbeidsdager i hver måned. (1938 = 100)											
	Hele industrien	Produksjonsmiddelindustri			Konsumpsjonsindustri			Eksportindustri i alt	Hjemmeindustri i alt	Malm- og metallutvinning	Jern- og metallindustri	Kjemisk og elektrokjemisk industri
		i alt	for eksportmarked	for hjemmemarked	i alt	for eksportmarked	for hjemmemarked					
1937	100,3	97,3	96,0	98,1	106,7	128,4	101,7	102,0	99,6	87,8	93,7	87,6
1938	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1939	106,6	104,7	99,8	108,2	110,4	119,0	108,4	103,3	108,1	102,6	107,1	106,7
1940	94,6	91,4	73,7	102,6	101,1	79,6	106,0	74,7	103,9	69,7	107,6	80,1
1943	81,3	84,9	63,2	98,9	73,6	53,3	78,2	61,4	90,8	57,7	112,8	72,2
1944	76,1	77,9	55,3	92,6	72,3	50,4	77,3	54,4	86,6	53,2	105,1	67,1
1945	68,9	68,6	40,9	86,6	69,4	60,6	71,5	44,5	80,7	19,8	102,0	77,0
1946	100,4	98,8	61,5	123,0	103,4	99,4	104,4	68,4	115,7	52,3	139,3	93,7
1947	115,0	116,4	74,0	143,8	111,8	117,2	110,5	82,0	130,9	70,3	159,9	97,7
1948	124,9	127,5	85,4	154,9	119,0	123,0	118,1	92,3	140,6	78,9	167,7	99,0
1946												
Jan.	83,5	83,0	52,3	102,8	84,4	65,9	88,7	54,7	97,3	36,2	117,6	91,2
Feb.	96,5	90,5	59,7	110,6	108,9	145,4	100,4	75,5	106,6	37,9	125,2	89,1
Mars	99,3	95,7	63,9	116,1	106,7	122,4	103,2	74,7	111,1	44,4	131,4	95,3
April	99,8	99,6	60,8	124,7	99,8	69,4	106,8	62,4	117,6	50,7	146,1	97,2
Mai	104,4	101,7	59,6	128,9	109,7	86,7	114,9	64,5	123,5	49,9	149,1	99,3
Juni	106,0	100,9	60,1	127,2	116,9	117,0	116,8	70,5	123,1	57,4	144,2	100,1
Juli	74,9	70,8	53,5	82,1	82,9	99,0	79,3	61,8	81,0	43,1	92,7	87,5
Aug.	101,6	99,9	61,5	124,8	104,7	96,8	106,5	68,0	117,7	55,3	138,5	84,1
Sept.	107,9	108,5	63,0	137,8	116,5	96,6	109,5	69,3	126,6	57,0	154,7	86,8
Okt.	108,1	108,9	65,5	136,9	106,1	100,6	107,5	72,0	125,4	62,7	152,2	89,9
Nov.	114,6	117,3	68,8	148,7	108,7	98,0	111,2	74,1	134,1	66,4	165,6	101,5
Des.	108,1	109,3	68,8	135,5	105,4	94,9	107,6	73,5	124,7	66,4	154,1	102,1
1947												
Jan.	109,2	111,1	68,3	138,8	105,2	104,6	105,3	74,9	125,8	68,0	156,4	98,1
Feb.	118,7	118,3	77,2	144,9	119,5	188,5	103,6	97,8	128,8	66,2	164,0	99,7
Mars	113,7	116,0	74,2	143,0	108,7	102,3	110,1	79,5	130,2	62,4	165,4	97,8
April	113,8	117,7	76,7	144,4	105,2	90,5	108,5	79,3	130,4	72,2	166,6	110,3
Mai	122,5	122,6	70,6	156,1	122,1	113,8	124,1	78,6	143,7	79,1	173,8	85,6
Juni	121,9	120,3	77,2	148,1	125,4	142,3	121,4	89,2	137,8	74,5	161,8	106,4
Juli	78,8	83,2	68,1	93,1	69,2	90,1	64,3	72,2	81,9	60,8	102,5	90,6
Aug.	120,2	121,0	80,8	147,1	118,3	113,1	119,5	86,8	136,4	73,3	161,9	101,8
Sept.	120,0	121,0	71,3	153,2	117,9	115,8	118,4	79,5	139,6	70,6	165,1	93,1
Okt.	122,2	124,9	77,5	155,5	116,5	112,5	117,4	84,1	140,7	72,2	168,7	105,0
Nov.	123,5	125,6	76,5	157,4	118,9	131,3	116,1	86,5	141,2	73,7	171,7	98,8
Des.	115,0	114,9	69,3	144,5	114,6	101,2	117,7	75,3	134,0	70,5	160,9	84,9
1948												
Jan.	116,8	118,0	69,4	149,5	113,7	127,8	110,5	80,2	134,3	70,2	167,5	79,5
Feb.	132,0	133,7	90,7	161,6	128,2	178,2	116,8	106,7	144,2	73,3	181,5	84,7
Mars	128,7	133,3	92,0	160,1	118,6	101,9	122,5	93,7	145,5	79,1	174,6	94,1
April	129,6	133,5	85,4	164,7	121,1	104,1	125,0	88,8	149,2	79,8	179,7	67,6
Mai	138,7	141,5	99,9	168,6	132,5	135,6	131,7	106,4	154,3	91,4	181,0	129,0
Juni	133,7	134,0	86,7	164,5	132,8	141,9	130,7	96,9	151,4	76,3	177,1	113,1
Juli	79,7	78,7	71,5	83,2	81,7	91,5	79,5	75,3	81,8	58,2	84,9	103,1
Aug.	122,8	126,1	82,6	154,3	115,7	119,0	114,9	89,3	139,0	69,6	161,6	117,0
Sept.	130,0	134,3	83,6	167,2	120,6	114,2	122,0	89,2	149,6	83,5	176,6	100,2
Okt.	128,0	131,1	76,1	166,7	121,2	122,4	120,9	84,6	148,9	88,2	179,5	64,1
Nov.	134,0	138,4	94,6	166,8	124,7	128,7	123,8	100,8	150,0	92,5	180,4	113,4
Des.	124,6	127,9	92,4	151,0	117,2	110,5	118,7	95,7	138,4	84,5	168,1	121,6
1949												
Jan.	132,2	137,8	104,4	159,4	120,0	130,9	117,6	109,3	143,2	95,6	170,1	125,5
Feb.	141,9	145,8	118,9	163,2	133,4	183,9	121,9	130,8	147,2	100,2	171,0	123,8
Mars	137,5	143,3	111,4	164,0	124,9	117,4	126,7	112,5	149,5	101,5	169,6	123,7
April	136,1	140,4	109,8	160,2	126,9	96,4	133,9	107,3	150,0	106,6	165,7	140,2
Mai	140,5	142,9	106,3	166,7	135,2	113,8	140,2	107,6	156,4	102,8	171,3	132,4
Juni	136,7	134,1	100,2	156,0	142,2	136,7	143,3	106,9	151,1	93,5	160,8	120,5
Juli	88,9	85,7	87,5	84,6	95,8	89,7	97,2	87,9	89,4	76,0	85,7	109,6
Aug.	120,5	122,8	95,9	140,3	115,3	110,2	116,4	98,6	131,1	85,4	142,1	129,8
Sept.	135,1	137,0	104,7	158,0	130,7	121,7	132,9	107,8	148,2	94,9	164,2	134,8
Okt.	138,6	142,5	110,4	163,2	130,5	133,9	129,8	114,7	150,2	100,4	168,9	142,0
Nov.	143,8	145,3	114,4	165,2	137,5	137,5	137,5	118,7	154,5	102,4	169,1	153,8
Des.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

[1]) Undersøkelser på grunnlag av produksjonsstatistikken for 1947 viser at de oppgaver jern- og metallindeksen bygger på, lå 6,45 % høyere enn produksjonsstatistikkens oppgaver. Fra og med januar 1949 er derfor oppgavene til denne indeksen redusert 6,45 %. Samtidig er indekstallene korrigert oppover for enkelte andre bransjer som lå for lavt. De tall som er blitt berørt av denne korreksjonen er indekstallene for malm- og metallutvinning, tremasse-, cellulose- og papirindustri, hermetikkindustri og «andre industrier». På grunn av korreksjonen er indekstallene for 1949 for de nevnte bransjer og for industrigruppene eksportindustri, hjemmeindustri, produksjonsmiddelindustri og konsumpsjonsindustri ikke helt sammenliknbare med indekstallene for de nærmest foregående år. Virkningen på indekstallet for hele industrien er ubetydelig. For 1947 viser gjennomsnittet av den månedlige produksjonsindeks for hele industrien samme resultat som den årlige produksjonsindeks som bygger på et langt mer omfattende materiale.

År og måneder	Produksjonsindeks (forts.).						Produksjon ved elektrisitetsverk på 1000 kW og over			
	Tremasse-, cellulose- og papirindustri	Tekstilindustri	Skotøyfabrikker	Hermetikkfabrikker	Annen nærings- og nytelsesmiddelindustri	Andre industrier[1])	El.verk knyttet til elektrokj. og -metallurg. ind.	El.verk knyttet til annen ind.	El.verk vesentlig knyttet til den alm. el.-forsyning	I alt
							Mill. kWh.			
1937	125,9	115,3	106,2	118,7	96,3	106,5	4 213	585	4 208	9 006
1938	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 717	592	4 329	9 638
1939	110,5	114,1	111,5	95,9	105,9	104,4	5 022	653	4 535	10 210
1940	75,5	94,1	114,4	85,1	110,3	94,6	3 871	540	4 285	8 696
1943	53,9	72,1	69,8	64,8	82,9	71,4	4 257	651	6 048	10 956
1944	43,3	68,3	78,2	67,9	78,5	69,6	4 079	663	6 308	11 050
1945	38,3	61,5	71,7	70,9	79,1	53,8	3 238	599	6 008	9 845
1946	65,9	85,8	94,7	75,7	114,1	86,7	4 103	769	6 389	11 261
1947	86,0	107,7	99,4	97,1	116,8	102,6	4 378	707	6 175	11 260
1948	98,5	121,5	107,3	105,5	118,6	122,7	4 597	814	7 034	12 445
1946										
Januar	58,2	76,5	89,5	9,2	90,7	68,7	350	53	518	921
Februar	61,4	83,6	93,4	269,8	105,4	88,2	318	51	463	832
Mars	61,3	85,5	96,6	188,5	110,7	88,9	350	61	533	944
April	54,0	80,6	96,5	6,6	121,5	79,3	324	63	541	928
Mai	62,9	88,3	106,1	20,9	126,9	85,2	318	66	537	921
Juni	62,2	88,4	107,6	113,5	129,2	86,5	310	61	502	873
Juli	53,8	42,5	45,3	133,1	107,0	54,6	314	61	437	812
August	72,0	89,6	98,2	53,3	111,9	93,0	340	67	467	874
September	76,8	98,9	107,7	27,5	117,6	98,1	340	70	506	916
Oktober	77,1	101,6	102,5	44,0	112,6	99,4	377	74	610	1 061
November	77,6	105,6	105,3	20,9	115,7	104,6	377	69	620	1 066
Desember	72,9	88,2	87,6	21,2	120,2	93,3	385	73	655	1 113
1947										
Januar	82,2	106,0	102,3	32,5	106,7	96,1	397	77	687	1 161
Februar	77,3	109,5	98,8	354,1	102,3	110,6	369	65	617	1 051
Mars	71,0	105,9	104,3	78,5	115,0	104,4	394	63	547	1 004
April	78,8	108,2	104,5	5,5	112,0	95,1	353	63	526	942
Mai	94,7	114,5	107,0	49,9	139,6	105,5	337	69	522	928
Juni	93,9	116,9	118,3	156,5	133,6	102,6	368	65	501	934
Juli	79,0	56,9	36,5	65,0	76,2	61,7	360	59	432	851
August	96,4	110.5	102,8	82,2	135,3	103,8	365	55	434	854
September	89,3	116,6	111,5	77,1	124,5	113,0	336	46	429	811
Oktober	92,5	120,5	102,5	79,5	116,1	116,7	369	50	491	910
November	91,1	125,0	105,9	136,2	111,9	117,5	367	50	485	902
Desember	85,2	101,6	98,0	47,9	128,2	104,2	363	45	504	912
1948										
Januar	85,0	116,5	108,7	148,4	101,8	110,7	355	48	522	925
Februar	93,1	131,4	111,5	313,1	108,8	138,0	342	49	484	875
Mars	89,3	125,7	106,5	36,0	124,0	141,1	364	55	517	936
April	102,0	134,8	117,3	14,8	124,5	141,2	334	77	606	1 017
Mai	107,6	132,8	120,8	119,9	136,8	130,5	424	71	574	1 069
Juni	105,2	134,5	121,5	144,5	136,7	124,6	397	66	581	1 044
Juli	74,8	44,0	32,0	88,0	110,3	69,3	377	59	493	929
August	101,0	126,0	116,8	83,7	116,1	118,0	390	68	491	949
September	107,2	134,3	117,3	57,6	118,5	127,4	365	77	610	1 052
Oktober	108,4	131.9	119,9	81,2	112,1	129,3	339	80	713	1 132
November	106,6	132,6	118,0	111,1	113,6	131,5	437	81	700	1 218
Desember	101,6	114,0	97,2	67,8	119,7	110,5	473	83	743	1 299
1949										
Januar	109,8	133,5	112,8	109,4	98,4	139,2	476	85	782	1 343
Februar	114,5	141,6	114,7	289,5	109,0	158,4	436	76	744	1 256
Mars	115,7	141,1	113,4	55,4	117,2	151,2	503	80	786	1 369
April	106,9	133,6	116,8	12,9	133,2	137,9	477	73	700	1 250
Mai	108,3	140,2	117,8	60,5	140,1	147,1	493	78	672	1 243
Juni	107,3	134,8	119,6	143,2	151,3	140,4	452	75	577	1 104
Juli	79,3	54,4	40,5	89,8	130,3	82,8	463	63	501	1 027
August	95,1	121,2	108,1	79,7	122,1	121,1	483	73	585	1 141
September	109,3	141,3	113,3	84,6	131,0	136,1	501	73	604	1 178
Oktober	110,5	136,5	110,3	125,7	120,9	145,8	550	77	716	1 343
November	118,6	144,4	113,0	131,0	130,9	146,5	542	84	789	1 415
Desember	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

[1]) Omfatter jord- og steinindustri, olje- og fettindustri, gassverk, treindustri, lær- og gummiindustri og bekledningsindustri.

V. Gruvedrift og steinindustri.

a. Produksjon

År	Svovelkis	Jernmalm og titanjernstein	Koppermalm	Gatestein	Kantstein og fortausheller	Sement
	1000 tonn					
1936.....	1 032	914	27,2	80,6	32,6	300,7
1937.....	1 048	1 076	30,7	84,9	32,0	320,5
1938.....	1 028	1 474	35,1	52,6	24,7	331,6
1939.....	1 025	1 395	32,2	48,7	15,6	390,3
1940.....	762	667	25,2	18,1	4,9	337,8
1941.....	933	628	31,9	36,2	18,4	312,8
1942.....	822	345	22,2	34,0	7,8	373,6
1943.....	809	285	21,2	18,6	4,3	311,2
1944.....	750	328	20,3	16,3	3,4	320,2
1945.....	247	107	9,8	21,9	2,9	141,8
1946.....	540	113	15,7	20,5	2,9	436,2
1947.....	720	198	19,2	19,1	3,8	472,6
1948.....	735	289	21,0	22,3	4,2	526,2

b. Utførselsmengde

År	Svovelkis	Jernmalm og -konsentrat	Koppermalm og kopperkonsentrat	Gatestein	Kantstein og fortausheller	Sement
	1000 tonn					
1933.....	576	481	13,2	62,0	43,5	60,9
1934.....	657	683	14,7	80,7	71,0	66,3
1935.....	601	786	14,4	41,2	36,4	46,8
1936.....	746	995	18,1	63,0	25,5	42,7
1937.....	677	1 026	21,9	47,2	28,0	44,2
1938.....	655	1 497	21,7	27,7	17,5	49,2
1939.....	654	1 182	15,9	5,2	11,0	24,0
1940.....	404	239	17,3	2,2	1,3	8,2
1941.....	617	505	25,5	18,5	6,2	0,1
1942.....	545	568	15,4	14,7	3,1	—
1943.....	527	342	25,6	8,3	2,5	—
1944.....	472	243	33,9	2,0	0,3	—
1945.....	116	44	5,9	0,4	0,6	12,1
1946.....	330	5	13,2	4,0	1,8	26,7
1947.....	398	51	15,0	8,1	3,1	0,8
1948.....	488	183	12,8	18,9	3,0	21,6
Jan.-okt.						
1948	392	140	10,7	18,3	2,6	13,0
» 1949	375	184	16,8	3,4	1,1	37,2

c. Utførselsverdi

År	Svovelkis	Jernmalm	Alle utførte malmer	Gatestein	Kantstein og fortausheller	Sement
	Mill. kr.					
1933.....	8,33	6,43	19,98	1,13	1,48	1,43
1934.....	9,17	8,94	23,32	1,41	2,26	1,31
1935.....	8,64	10,80	27,37	0,78	1,24	0,86
1936.....	11,26	13,63	35,09	1,35	1,11	0,77
1937.....	11,86	14,88	38,52	1,03	1,27	0,84
1938.....	11,52	25,80	49,14	0,70	0,87	1,08
1939.....	12,58	20,75	44,61	0,15	0,53	0,50
1940.....	9,40	5,58	26,05	0,06	0,04	0,27
1941.....	15,94	12,50	40,83	0,63	0,38	0,01
1942.....	16,20	16,96	49,10	0,55	0,24	—
1943.....	17,60	8,82	46,58	0,30	0,15	—
1944.....	16,75	7,93	51,34	0,07	0,02	—
1945.....	4,79	1,49	13,55	0,01	0,04	0,75
1946.....	10,99	0,11	20,22	0,15	0,11	1,68
1947.....	17,22	1,56	32,37	0,40	0,32	0,08
1948.....	22,98	6,06	43,56	1,04	0,32	1,87
Jan.-okt.						
1948	18,22	4,67	34,93	1,00	0,27	1,15
» 1949	18,54	6,49	40,67	0,19	0,12	3,16

VI. Elektro-metallurgisk industri.

a. Produksjon

	Ferrolegeringer	Aluminium, rå	Nikkel	Sink	Kopper	Rujern
	1000 tonn					
1936.....	134,6	15,4	6,11	45,0	8,37	32,7
1937.....	145,2	23,0	6,74	41,3	8,30	36,1
1938.....	135,6	29,0	8,47	46,5	10,55	38,1
1939.....	147,2	31,1	9,12	45,9	10,46	43,6
1940.....	110,2	27,8	3,73	17,2	6,73	37,4
1941.....	73,8	17,5	1,37	6,5	5,02	49,5
1942.....	62,2	20,5	0,95	7,7	4,60	48,6
1943.....	97,2	23,5	0,87	15,4	2,01	47,7
1944.....	85,1	20,0	1,47	11,8	0,94	38,6
1945.....	19,1	4,6	1,56	9,2	1,69	31,8
1946.....	62,3	16,7	5,19	30,2	7,55	73,1
1947.....	90,7	21,7	7,80	34,6	7,92	74,6
1948.....	[1]151,3	31,0	8,40	42,0	8,94	63,4

b. Utførselsmengde

	Ferrolegeringer	Aluminium, rå	Nikkel	Sink	Kopper, rått	Svove
	1000 tonn					
1933.....	88,3	15,2	3,43	45,7	5,46	59,9
1934.....	91,2	14,1	5,63	42,3	6,48	64,8
1935.....	107,6	14,6	5,77	42,1	6,73	66,2
1936.....	130,7	15,1	6,04	43,2	7,48	64,8
1937.....	147,2	21,6	6,86	37,2	6,44	97,2
1938.....	101,2	28,6	7,44	44,4	8,73	76,6
1939.....	146,7	24,1	9,04	39,8	7,39	83,7
1940.....	87,6	29,1	4,12	11,4	3,82	73,1
1941.....	80,2	16,5	1,43	5,5	4,66	77,6
1942.....	53,0	17,7	0,91	3,3	3,75	56,8
1943.....	79,5	21,2	0,73	14,3	1,97	81,3
1944.....	69,0	17,5	1,22	9,4	0,38	59,4
1945.....	14,5	2,8	1,19	7,2	0,35	18,6
1946.....	41,7	9,6	4,53	24,3	6,62	61,7
1947.....	81,3	16,6	7,53	24,0	6,29	72,4
1948.....	119,9	21,9	7,31	30,3	8,07	54,2
Jan.-okt.						
1948	97,8	16,7	6,04	26,5	7,03	39,1
» 1949	106,0	17,8	6,34	22,8	5,24	42,6

c. Utførselsverdi

	Ferrolegeringer	Aluminium, rå	Nikkel	Sink	Kopper, rått	Svovel
	Mill. kr.					
1933.....	20,8	25,1	12,8	15,0	3,38	5,49
1934.....	21,5	23,6	18,8	12,5	3,82	4,57
1935.....	28,7	24,2	20,4	12,5	4,34	5,08
1936.....	33,4	25,3	21,8	13,5	5,70	4,73
1937.....	43,7	31,3	22,7	17,6	7,29	6,72
1938.....	31,8	43,6	24,4	14,7	7,35	5,65
1939.....	46,1	37,1	29,3	14,3	7,29	6,49
1940.....	48,1	54,3	14,2	6,7	4,46	7,97
1941.....	44,3	34,9	5,9	4,1	6,32	9,20
1942.....	29,2	37,8	4,7	2,5	6,47	8,31
1943.....	53,5	48,4	3,8	15,4	4,15	12,49
1944.....	50,0	38,2	6,6	12,3	0,52	9,29
1945.....	9,6	6,7	5,7	8,6	0,48	3,50
1946.....	28,9	18,0	16,7	24,8	9,17	8,84
1947.....	64,4	29,6	26,3	30,1	13,09	11,28
1948.....	107,5	41,3	26,7	47,8	19,22	9,29
Jan.-okt.						
1948	85,0	31,2	21,6	40,1	16,69	6,59
» 1949	101,6	38,0	26,9	36,7	12,96	7,90

[1]) Ferrosilisium omregnet til basis 45 %.

VII. Kjemisk og elektrokjemisk industri.

År	Produksjon: Kalksalpeter m. v.[2])	Natriumnitrat[2])	Kalsiumkarbid	Cyanamid	Sprengstoff og fyrstikker
	1000 tonn				
1936	404	11,7	36,1	34,3	7,3
1937	402	29,2	39,5	37,1	8,6
1938	436	21,4	51,2	45,6	8,4
1939	449	34,0	70,9	32,9	9,2
1940	393	18,7	27,3	22,8	8,3
1941	354	—	20,8	59,5	10,5
1942	321	0,9	29,0	34,1	11,7
1943	499	2,6	29,4	47,7	9,1
1944	233	—	20,3	51,8	8,5
1945	485	2,9	11,4	13,1	5,9
1946	530	3,4	11,1	28,8	7,2
1947	495	3,0	20,2	45,9	9,0
1948	457	2,7	21,9	38,1	9,0

År	Utførselsmengde: Kalksalpeter m. v.	Natriumnitrat	Cyanamid	Kalsiumkarbid	Sprengstoff og fyrstikker
	1000 tonn				
1933	398	59,2	17,2	24,3	1,3
1934	389	48,6	23,5	29,3	1,5
1935	354	28,1	34,5	33,4	1,4
1936	428	19,7	29,8	33,3	1,6
1937	354	38,0	34,2	38,6	2,1
1938	404	12,6	40,0	44,8	2,2
1939	406	37,7	27,3	65,8	2,2
1940	318	7,9	16,3	23,1	0,4
1941	312	4,2	55,8	12,3	0,2
1942	286	1,5	25,2	9,0	—
1943	286	0,4	48,0	12,9	—
1944	213	0,9	30,6	9,8	—
1945	378	2,4	4,7	2,7	0,2
1946	428	2,3	32,6	7,9	0,7
1947	391	4,0	43,3	16,4	1,0
1948	393			17,4	1,3
Jan.-okt. 1948	327			12,9	0,8
» 1949	498			12,1	0,7

År	Utførselsverdi: Kalksalpeter m. v.	Natriumnitrat	Cyanamid	Kalsiumkarbid	Sprengstoff og fyrstikker
	Mill. kr.				
1933	49,2	8,59	1,53	3,92	1,47
1934	44,0	5,77	2,26	4,68	1,81
1935	39,2	3,71	3,25	5,23	2,02
1936	47,9	2,42	2,73	5,27	2,15
1937	40,4	4,21	3,35	5,92	3,29
1938	49,1	1,50	4,15	6,93	2,55
1939	50,3	4,60	2,96	10,48	2,54
1940	45,2	1,07	2,36	4,54	1,18
1941	48,5	0,73	10,28	3,11	0,97
1942	47,4	0,41	4,77	2,82	—
1943	48,7	0,13	10,29	4,80	—
1944	37,0	0,25	6,58	3,60	—
1945	72,8	0,76	1,08	1,00	0,33
1946	90,3	0,83	8,55	2,97	1,33
1947	83,5	1,55	12,03	6,58	2,49
1948	94,0			8,43	2,87
Jan.-okt. 1948	77,2			6,14	1,76
» 1949	118,0			6,15	1,75

VIII. Hermetikkindustri.

	Produksjon: Hermetikk i alt	Herav brisling og småsild	Utførselsmengde: Hermetikk i alt	Herav brisling og småsild	Utførselsverdi: Hermetikk i alt	Herav brisling og småsild
	1000 tonn		1000 tonn		Mill. kr.	
1936	52,4	30,1				
1937	54,4	29,9				
1938	45,7	27,2				
1939	47,9	24,6				
1940	48,7	23,8				
1941	38,8	20,1				
1942	32,2	14,9				
1943	29,9	12,9				
1944	27,3	8,7				
1945	30,4	14,7				
1946	39,7	14,7				
1947	56,4	21,2				
1948	64,6	24,2				
1933			30,1	24,2	26,67	22,09
1934			28,1	21,8	25,91	20,58
1935			34,7	26,6	33,20	27,08
1936			37,8	27,8	35,27	28,01
1937			36,3	26,0	36,66	28,68
1938			26,4	18,4	30,18	23,29
1939			36,1	27,3	44,32	36,21
1940			29,4	24,2	46,36	41,09
1941			19,0	16,4	38,43	33,88
1942			19,1	11,0	41,20	26,82
1943			11,2	5,3	22,64	13,55
1944			16,5	6,9	32,76	17,19
1945			4,9	2,2	10,06	5,82
1946			26,0	13,8	63,77	37,47
1947			33,8	19,8	113,52	67,98
1948			33,9	18,7	120,12	74,68
Jan.-okt. 1948			30,3	17,2	103,72	68,9
» 1949			22,9	15,7	79,49	59,65

IX. Olje- og fettindustri.

	Produksjon: Sildmjøl	Sildolje	Såpe i alt	Utførselsmengde: Sildmjøl	Tran ekskl. hvalolje	Herdet fett	Utførselsverdi: Sildmjøl	Tran ekskl. hvalolje	Herdet fett
	1000 t.	1000 hl.	1000 t.	1000 t.	1000 hl.	1000 t.	Mill. kr.		
1936	77,9	293,9	17,2						
1937	51,6	135,9	18,2						
1938	88,3	282,3	19,2						
1939	65,5	208,1	21,9						
1940	91,0	258,3	20,3						
1941	56,9	130,0	10,9						
1942	46,3	100,4	13,4						
1943	31,9	80,3	13,6						
1944	24,1	75,3	11,0						
1945	50,6	161,5	8,3						
1946	51,1	163,5	16,5						
1947	55,9	243,4	15,9						
1948	109,9	450,0	17,4						
1933				71,0	366,0	42,7	12,0	15,7	17,5
1934				40,5	362,8	38,1	7,8	15,8	13,6
1935				55,1	403,3	53,1	10,2	16,7	20,2
1936				56,7	478,3	51,7	8,3	21,6	23,6
1937				33,1	390,2	59,3	6,6	19,7	31,4
1938				67,1	388,1	58,9	13,4	17,2	26,0
1939				41,0	549,2	44,9	7,8	28,3	20,2
1940				41,5	174,4	8,7	13,1	15,2	7,2
1941				24,3	78,4	—	14,0	13,7	—
1942				8,3	75,1	—	5,5	9,2	—
1943				6,2	28,1	—	4,6	7,0	—
1944				14,7	41,7	0,1	11,3	9,6	0,2
1945				1,8	20,0	0,2	1,1	4,6	0,3
1946				4,4	218,7	24,0	2,1	48,5	44,3
1947				1,0	299,6	41,7	0,5	74,0	100,8
1948				6,9	320,3	44,1	4,5	87,2	117,7
Jan.-okt. 1948				5,4	266,2	35,9	3,5	71,8	94,8
» 1949				2,2	302,9	42,9	1,6	68,2	113,2

År og måneder	Prisnoteringer Bergens Børs[1]): Uklaret damptran, nordlandsk	Prima kaldklaret damptran
	Kr. pr. tønne[5])	Kr. pr. kg.
1929....	79,42	0,88
1930....	73,34	0,82
1931....	75,50	0,84
1932....	64,17	0,73
1933....	77,75	0,84
1934....	72,67	0,77
1935....	70,42	0,76
1936....	69,96	0,78
1937....	80,46	0,89
1938....	74,95	0,84
1939....	70,22	..
1940....	..	..
1941....	170,00	[3])204,50
1942....	195,00	223,25
1943....	200,00	248,00
1944....	200,00	248,00
1945....	200,00	248,00
1946....	[4])180,00	248,00
1947....	180,00	248,00
1948....	180,00	..
1947		
Jan.	180,00	248,00
Feb.	180,00	248,00
Mars ...	180,00	248,00
April ...	180,00	248,00
Mai	180,00	248,00
Juni	180,00	248,00
Juli	180,00	248,00
Aug. ...	180,00	248,00
Sept. ...	180,00	248,00
Okt.	180,00	248,00
Nov. ...	180,00	248,00
Des.	180,00	248,00
1948		
Jan.	180,00	248,00
Feb.	180,00	[4])215,00
Mars ...	180,00	215,00
April ...	180,00	215,00
Mai	180,00	215,00
Juni	180,00	215,00
Juli	180,00	215,00
Aug. ...	180,00	215,00
Sept. ...	180,00	215,00
Okt.	180,00	215,00
Nov. ...	180,00	215,00
Des.	180,00	..
1949		
Jan.	180,00	..
Feb.	210,00	..
Mars ...	210,00	..
April ...	210,00	..
Mai	210,00	..
Juni	210,00	..
Juli	210,00	..
Aug. ...	210,00	..
Sept. ...	210,00	..
Okt.	210,00	..
Nov. ...	210,00	..
Des.	..	..

[1]) Prisene er hentet fra «Fiskets gang» til og med mars 1940. Senere fra Prisdirektoratet og Pristidende.
[2]) Driftsårene 1. juli 1926—30. juni 1927 etc. [3]) Fra 1941 pr. 100 kg. [4]) Fra 19. februar. [5]) 1 tønne = 107 kg.

X. Sagbruksindustri.

År	Produksjon: Skåret last [1]) I alt	Produksjon: Skåret last [1]) Herav til salg	Produksjon: Høvlet last [2])
	1000 m.³		
1932...	527	327	651
1933...	517	321	585
1934...	682	427	591
1935...	735	492	621
1936...	721	464	742
1937...	818	..	744
1938...	870	..	691
1939...	871	..	852
1940...	1083	..	818
1941...	1118	..	763
1942...	965	..	626
1943...	704	..	489
1944...	620	..	375
1945...	506	..	335
1946...	826	..	540
1947...	978	..	696
1948...	1011	..	758

År	Utførselsmengde: Rund, hogd last og ved	Utførselsmengde: Skåret last	Utførselsmengde: Høvlet last [1])
	1000 m.³		
1934...	64	26	168
1935...	74	28	155
1936...	68	28	172
1937...	104	28	159
1938...	99	17	120
1939...	125	21	144
1940...	116	2	43
1941...	229	0,5	0,4
1942...	64	—	—
1943...	27	—	—
1944...	56	—	0,4
1945...	17	7	4
1946...	109	8	24
1947...	137	5	31
1948...	114	6	40
Jan.-okt. 1948	91	5,5	31
» 1949	112	4,4	50

År	Utførselsverdi: Rund, hogd last og ved	Utførselsverdi: Skåret last	Utførselsverdi: Høvlet last [1])
	Mill. kr.		
1934...	1,62	1,05	9,56
1935...	1,70	1,05	8,19
1936...	1,96	1,11	9,60
1937...	3,15	1,53	11,91
1938...	3,22	0,90	8,55
1939...	3,04	1,09	11,04
1940...	2,62	0,21	4,96
1941...	4,73	0,03	0,03
1942...	1,42	—	—
1943...	0,53	—	—
1944...	1,08	—	0,04
1945...	0,48	0,85	0,50
1946...	5,96	1,01	4,52
1947...	10,37	0,81	7,62
1948...	9,89	1,17	11,21
Jan.-okt. 1948	8,08	1,02	8,62
» 1949	10,27	0,88	12,69

År og måneder	Engros-prisindeks 1938 = 100 [3]): Trevarer: Norge	Engros-prisindeks: Trevarer: Sverige	Engros-prisindeks: Trevarer: Finnland	Arb.-ledige medlemmer i Norsk Høvleriarb.-forb.
				Pst.
1934..	68,6	..	..	50,4
1935..	69,5	75	70	45,7
1936..	75,4	80	80	38,8
1937..	97,2	98	116	35,0
1938..	100,0	100	100	37,5
1939..	[4])104,2	95	104	32,9
1940..	130,5	112	122	32,2
1941..	138,5	123	155	16,6
1942..	147,3	149	192	..
1943..	154,3	164	222	..
1944..	154,8	158	244	..
1945..	159,9	159	352	..
1946..	197,2	170	540	6,3
1947..	224,5	230	697	5,2
1948..	243,5	253	997	3,5
1947				
Jan...	207,1	226	580	11,4
Feb...	208,6	226	588	9,8
Mars .	208,7	226	588	10,1
April .	208,7	226	588	4,4
Mai ..	229,1	226	588	2,2
Juni ..	232,4	232	592	2,4
Juli ..	232,4	232	645	1,8
Aug. .	233,3	232	776	1,1
Sept. .	233,4	232	804	2,6
Okt...	233,4	232	850	2,4
Nov. .	233,4	242	885	7,8
Des...	233,4	242	886	5,8
1948				
Jan...	233,4	242	903	6,9
Feb...	233,4	246	912	6,3
Mars .	233,4	246	966	5,0
April .	233,4	246	980	3,8
Mai ..	233,4	256	990	2,0
Juni ..	250,7	256	990	1,5
Juli ..	250,7	256	1 058	2,0
Aug. .	250,7	256	1 058	2,9
Sept. .	250,7	256	1 040	1,4
Okt...	250,7	256	1 028	2,5
Nov. .	250,7	256	1 021	2,3
Des...	250,7	256	1 011	5,6
1949				
Jan...	250,7	253	1 007	4,4
Feb...	250,7	253	995	3,3
Mars .	250,7	253	995	2,8
April .	250,7	253	992	0,5
Mai ..	250,7	253	936	1,3
Juni ..	250,7	253	936	1,2
Juli ..	250,7	253	929	..
Aug. .	250,7	253	..	..
Sept. .	250,7	253	..	..
Okt...	250,7	..	..	..
Nov. .	..	..	..	..
Des...	..	..	..	..

[1]) Ekskl. kassebord. [2]) Omfatter både høvlede og uhøvlede kassebord. [3]) Indekstallene for Sverige og Finnland er omregnet fra original basis 1935 = 100. [4] Fra 1939 ny beregning. Etter den gamle beregning var tallet 104,8.

XI. Papirindustri.

År	Produksjon: Tremasse, våt beregnet	Produksjon: Sulfittcellulose, tørr beregnet	Produksjon: Sulfatcellulose, tørr beregnet	Produksjon: Avispapir	Produksjon: Annet papir	Produksjon: Papp og kartong
	1000 tonn					
1933..	924	338	55	137	178	37
1934..	1 076	386	58	129	193	40
1935..	797	402	60	156	207	43
1936..	975	434	71	160	210	43
1937..	1 087	479	74	190	224	50
1938..	889	401	54	160	165	41
1939..	940	432	63	178	230	56
1940..	355	349	54	61	157	43
1941..	399	348	50	39	160	37
1942..	336	293	34	33	120	30
1943..	255	267	38	31	103	26
1944..	151	211	33	25	92	24
1945..	210	130	19	55	114	25
1946..	560	188	42	111	242	60
1947..	621	263	57	120	266	71
1948..	863	318	66	145	274	84

År	Utførselsmengde: Tremasse, våt beregnet	Utførselsmengde: Sulfittcellulose, tørr beregnet	Utførselsmengde: Sulfatcellulose, tørr beregnet	Utførselsmengde: Avispapir	Utførselsmengde: Annet papir	Utførselsmengde: Papp og kartong
	1000 tonn					
1935..	473	259	22,1	149	140,5	22,5
1936..	555	301	22,4	155	140,0	19,8
1937..	642	328	26,8	177	150,4	22,8
1938..	546	242	16,2	151	94,5	16,2
1939..	497	304	16,3	168	141,2	19,9
1940..	214	216	9,9	45	75,8	10,9
1941..	297	118	3,2	26	50,6	3,6
1942..	188	30	—	19	10,8	0,9
1943..	146	37	—	22	18,7	0,8
1944..	47	26	—	11	9,5	0,7
1945..	43	21	—	41	19,2	4,4
1946..	188	80	4,7	88	158,8	26,3
1947..	277	94	8,4	96	166,4	25,6
1948..	418	129	8,7	122	158,4	20,5
Jan.-okt. 1948	314	104	7,0	103	132,3	17,7
» 1949	443	139	4,8	127	104,8	11,1

År	Utførselsverdi: Tremasse	Utførselsverdi: Sulfittcellulose	Utførselsverdi: Sulfatcellulose	Utførselsverdi: Avispapir	Utførselsverdi: Annet papir	Utførselsverdi: Papp og kartong
	Mill. kr.					
1935..	16,3	53,6	2,79	19,8	40,7	5,52
1936..	19,5	63,3	3,01	20,0	40,9	4,70
1937..	27,1	80,2	4,34	27,8	54,2	6,44
1938..	30,7	70,4	2,93	26,9	35,5	4,44
1939..	20,8	70,3	2,14	27,6	47,7	4,91
1940..	12,8	64,8	1,84	9,7	33,7	3,87
1941..	17,5	39,6	0,60	6,2	23,0	1,30
1942..	12,7	11,9	—	5,1	6,5	0,52
1943..	11,9	16,6	—	7,9	13,0	0,51
1944..	4,4	12,0	—	4,0	7,2	0,47
1945..	4,7	10,4	—	17,9	18,0	2,67
1946..	25,5	44,8	2,39	52,5	172,2	20,66
1947..	47,5	82,9	5,83	79,9	229,8	26,93
1948..	86,3	130,0	7,35	107,5	228,8	24,99
Jan.-okt. 1948	63,7	104,6	5,81	91,3	190,8	21,35
» 1949	87,9	119,4	3,10	92,5	131,8	12,25

XI. Papirindustri (forts.).

År og måneder	Prisnoteringer i Oslo[1]) Avispapir[2])	Prisnoteringer i Oslo[1]) Kraftpapir[3])	Engrosprisindeks (1938 = 100)[4]) Tremasse, cellulose og papir	Papirmasse, papp og papir		Papir og papirmasse	Avispapir og pakkpapir	Papirmasse
	Kr. pr. 1000 kg. fob.		Norge	Sverige	Finnland	U.S.A.	Canada	
1930.....	..	..	95,3	..	..	101	..	..
1931.....	..	..	86,4	..	..	96	..	..
1932.....	..	..	79,0	..	..	89	..	..
1933.....	..	..	79,5	..	..	90	81	89
1934.....	..	..	79,8	..	..	97	..	..
1935.....	..	..	76,5	88	88	94	..	..
1936.....	..	..	81,5	90	88	95	..	..
1937.....	170,00	520,00	113,5	104	104	108	85	112
1938.....	220,00	520,00	100,0	100	100	100	100	100
1939.....	190,00	494,82	[5]) 92,1	101	91	97	102	98
1940.....	214,17	579,58	119,1	125	104	108	108	136
1941.....	245,00	600,00	119,9	135	120	115	109	144
1942.....	280,00	600,00	123,8	153	149	122	109	156
1943.....	307,50	620,00	133,9	159	165	122	119	157
1944.....	331,25	648,15	138,3	159	171	126	126	172
1945.....	349,62	691,18	148,7	158	261	128	131	174
1946.....	380,66	788,55	180,9	151	400	140	153	192
1947.....	400,00	845,00	206,4	159	406	181	177	244
1948.....	400,00	845,00	214,4	181	728	198	193	259
1947								
Jan.....	400,00	845,00	200,6	155	406	167	168	228
Feb.....	400,00	845,00	203,6	156	406	169	168	228
Mars	400,00	845,00	203,6	157	406	171	168	228
April	400,00	845,00	203,6	157	406	179	180	235
Mai	400,00	845,00	203,6	158	406	181	180	245
Juni	400,00	845,00	203,6	161	406	181	181	245
Juli	400,00	845,00	206,1	161	406	184	181	254
Aug.	400,00	845,00	206,1	162	406	186	181	254
Sept.	400,00	845,00	206,1	162	406	188	181	254
Okt.....	400,00	845,00	211,0	162	406	188	179	254
Nov.	400,00	845,00	214,3	163	406	189	179	252
Des.....	400,00	845,00	214,3	162	406	194	179	252
1948								
Jan.....	400,00	845,00	214,3	173	406	198	190	259
Feb.....	400,00	845,00	214,3	173	521	197	191	259
Mars	400,00	845,00	214,3	173	751	197	191	259
April	400,00	845,00	214,3	175	760	197	191	259
Mai	400,00	845,00	214,3	177	760	197	190	259
Juni	400,00	845,00	214,3	178	760	197	190	259
Juli	400,00	845,00	214,3	188	762	196	190	259
Aug.	400,00	845,00	214,3	189	781	199	198	259
Sept.	400,00	845,00	214,3	189	797	201	198	259
Okt.....	400,00	845,00	214,3	188	814	201	193	258
Nov.	400,00	845,00	215,0	188	826	200	198	258
Des.....	400,00	845,00	215,0	188	815	200	198	258
1949								
Jan.....	400,00	845,00	215,0	192	826	199	196	257
Feb.....	400,00	845,00	215,0	191	815	198	196	255
Mars	400,00	845,00	215,0	188	812	197	196	255
April	400,00	845,00	215,0	186	810	195	196	237
Mai	400,00	845,00	215,0	184	810	193	196	219
Juni	400,00	845,00	215,0	183	810	188	196	218
Juli	400,00	845,00	215,0	181	804	185	196	204
Aug.	400,00	845,00	215,0	181	..	..	..	..
Sept.	400,00	845,00	215,0	..	..	..	..	..
Okt.....	400,00	845,00	..	..	..	..	..	..
Nov.	400,00	845,00	..	..	..	..	..	..
Des.....	400,00	845,00	..	..	..	..	..	..

XII. Jern- og metallindustri.

År	Verdi av produksjon for egen regning	Mottatt godtgjørelse for reparasjonsarb.	Utførte timeverk
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill.
1933....	135,2	48,9	50,4
1934....	159,2	51,3	54,9
1935....	188,6	56,3	62,8
1936....	239,4	66,4	74,4
1937....	308,2	81,1	82,7
1938....	316,7	91,6	84,0
1939....	353,1	94,2	86,1
1940....	383,9	105,3	82,8
1941....	458,2	141,9	94,3
1942....	436,6	160,9	94,7
1943....	424,1	171,3	94,5
1944....	361,2	194,5	90,9
1945....	322,2	215,6	88,2
1946....	572,0	309,8	110,9
1947....	801,8	367,4	125,0

År	Skipsbygging: Ferdigbygde skip[6])	Skip under bygging ved årets utgang[6])	Skip satt i bygging i året[6])
	1000 bruttotonn		
1932....	19	10	6
1933....	12	8	13
1934....	13	16	20
1935....	29	16	29
1936....	32	20	35
1937....	32	44	55
1938....	53	28	37
1939....	41	64	77
1940....	36	71	43
1941....	26	80	34
1942....	24	72	17
1943....	21	64	12
1944....	12	55	4
1945....	10	63	17
1946....	29	72	38
1947....	43	74	46
1948....	51	89	66

År	Innførte råstoffer: Stål, stang-, bolt- og båndjern	Jernplater uten overdrag	Profiljern m. v.	Stål- og jerntråd, hvorunder strenger
	1000 tonn			
1933....	55,6	24,9	28,1	22,1
1934....	62,0	33,0	43,0	26,2
1935....	72,5	45,6	42,1	27,5
1936....	85,7	53,1	46,4	34,7
1937....	103,1	79,1	51,6	38,9
1938....	56,0	44,0	33,2	26,0
1939....	103,2	73,2	52,1	35,3
1940....	43,7	46,5	28,2	24,6
1941....	77,6	54,9	35,5	35,4
1942....	77,2	44,4	23,0	25,1
1943....	33,5	21,0	10,5	20,1
1944....	22,4	8,9	4,6	8,7
1945....	20,3	22,9	13,6	8,9
1946....	56,4	58,7	31,5	32,1
1947....	103,2	64,6	42,7	28,6
1948....	91,6	72,3	28,9	33,1
Jan.—okt. 1948	72,0	58,3	22,1	25,2
» 1949	117,9	110,4	65,6	45,6

[1]) Gjennomsnitt for år og måned. [2]) Etter oppgave fra Avispapirgruppens Salgskontor. [3]) Etter oppgave fra De norske Papirfabrikanters Forening. [4]) Indeksene for Sverige og Finnland er omregnet fra original basis 1935 = 100, for U.S.A. og Canada fra original basis 1926 = 100. [5]) Ny beregning fra 1939. Etter den gamle beregning var tallet 92,8. [6]) Over 100 bruttotonn.

XII. Jernindustri (forts.).

År og måneder	Utenlandske prisnoteringer[1]) Rujern: Cleveland nr. 1[2])	Rujern: Roheisen III[3])	Stangjern: Middlesbrough bars[4])	Stangjern: Steel Bars Pittsburg[5])	Arbeidsledige medlemmer i Jern- og metallarbeiderforbundet	Formerforbundet
	£ pr. eng. tonn	M. pr. tonn	£ pr. eng. tonn	Cent pr. lb.	Pst.	Pst.
1924....	4,74	102,0	12,5	2,20	6,6	4,8
1925....	3,95	91,0	11,6	2,00	11,0	13,4
1926....	3,93	86,0	11,3	1,90	23,7	27,6
1927....	3,63	86,0	10,8	1,85	25,2	25,8
1928....	3,43	82,0	10,3	1,88	16,2	16,8
1929....	3,72	85,0	10,3	1,95	10,3	8,0
1930....	3,50	84,0	10,3	1,75	13,6	9,0
1931....	3,05	78,0	10,3	1,64	20,1	17,2
1932....	3,05	69,0	9,8	1,60	30,3	24,4
1933....	3,25	69,0	9,8	1,60	29,7	19,3
1934....	3,47	69,0	9,8	1,90	28,7	13,7
1935....	3,52	69,0	9,8	1,80	21,8	7,6
1936....	3,78	63,0	10,2	1,85	12,7	4,5
1937....	4,72	63,0	12,9	2,45	12,1	4,7
1938....	5,58	63,0	13,3	2,40	14,5	13,5
1939....	5,17	63,0	12,4	2,15	13,4	5,5
1940....	5,70	63,0	14,1	2,15	13,8	7,6
1941....	6,40	72,5	15,6	..	5,3	0,8
1942....	6,40	72,5	15,6	..	2,7	0,4
1943....	6,40	72,5	15,6	..	1,9	..
1944....	6,40	72,5	15,6	..	1,8	..
1945....	7,15	..	18,0	..	1,7	..
1946....	..	..	..	2,50	1,3	0,3
1947....	8,00	..	17,50	2,60	1,1	0,1
1948....	9,30	..	19,25	2,88	1.1	0,2
1947						
Jan.	8,00	..	17,50	2,60	1,2	0,1
Feb.	8,00	..	17,50	2,60	1,2	0,2
Mars ...	8,00	..	17,50	2,60	1,2	0,3
April ...	8,00	..	17,50	2,60	1,1	0,1
Mai	8,00	..	17,50	2,60	1,0	0,2
Juni	8,00	..	17,50	2,60	1,0	0,1
Juli	8,00	..	17,50	2,60	1,0	0,1
Aug. ...	8,00	..	17,50	2,90	1,0	0,1
Sept. ...	8,00	..	17,50	2,90	1,0	0,1
Okt.	8,73	..	17,50	2,90	1,0	0,1
Nov. ...	8,75	..	18,60	2,90	1,1	0,1
Des.	8,75	..	19,00	2,90	1,1	0,1
1948						
Jan.	8,75	..	19,00	2,90	1,2	0,2
Feb.	9,18	..	19,19	2,90	1,2	0,2
Mars ...	9,18	..	19,25	2,90	1,2	0,3
April ...	9,18	..	19,25	2,90	1,1	0,1
Mai	9,18	..	19,25	2,88	1,0	0,2
Juni	9,30	..	19,25	2,88	1,0	0,2
Juli	9,38	..	19,25	3,11	1,0	0,1
Aug. ...	9,43	..	19,25	3,45	1,0	0,1
Sept. ...	9,50	..	19,44	3,45	1,0	0,1
Okt.	9,50	..	19,50	3,45	1,0	0,1
Nov. ...	9,50	..	19,50	3,45	1,0	0,1
Des.	9,50	..	19,50	3,45	1,0	0,1
1949						
Jan.	9,50	..	19,50	3,45	1,0	0,1
Feb.	9,50	..	19,50	3,45	1,0	0,2
Mars ...	9,50	..	19,50	3,45	1,0	0,3
April ...	9,90	..	19,50	3,35	0,4	0,3
Mai	9,90	..	19,50	3,35	0,3	0,3
Juni	9,90	..	19,50	3,35	..	0,3
Juli	9,90	..	19,50	3,35	1,6	0,1
Aug. ...	9,90	..	19,50	3,35	2,1	0,1
Sept. ...	9,90	..	19,50	..	2,5	..
Okt.	..	..	..	..	..	..
Nov. ...	..	..	..	..	..	..
Des.	..	..	..	..	..	..

XIII. Tekstil-, lær- og skotøyindustri.

År	Produksjon (tekstil) Ullgarn[6])	Bomullsgarn[6])	Ullvarer, vevde	Bomullstøyer	Trikotasje. Verdi
	Tonn				Mill kr.
1934...	4 155	2 427	3 136	3 079	21,9
1935...	4 024	2 609	2 913	3 262	21,9
1936...	4 642	2 810	3 067	3 552	25,2
1937...	4 987	2 897	3 340	3 938	27,8
1938...	4 155	2 729	2 829	3 105	26,3
1939...	4 536	3 040	3 130	3 574	31,3
1940...	4 866	2 720	3 104	2 886	32,4
1941...	2 953	2 225	1 963	1 444	33,4
1942...	2 715	941	1 653	742	31,1
1943...	3 343	416	2 105	344	39,3
1944...	3 468	131	2 182	195	30,2
1945...	3 789	795	2 369	420	24,4
1946...	5 485	2 513	3 244	2 230	39,6
1947...	6 449	2 901	3 788	2 954	62,7
1948...	6 678	3 305	4 185	3 461	83,7

År	Innførsel av råvarer (tekstil) Ull: Spinnestoff	Ull: Garn	Bomull: Spinnestoff[7])	Bomull: Garn	Lin og hamp: Spinnestoff	Lin og hamp: Garn, ubl.
	Tonn					
1933...	1 035	1 405	3 695	3 860	2 561	2 036
1934...	1 020	1 345	3 805	4 463	3 290	1 617
1935...	1 178	1 452	4 297	4 543	4 137	1 738
1936...	1 272	1 586	4 944	5 303	3 711	1 377
1937...	1 192	1 622	5 327	5 463	4 372	1 533
1938...	910	1 392	4 655	3 715	3 433	960
1939...	1 071	1 762	5 610	4 589	4 141	1 327
1940...	991	984	3 862	2 089	2 549	448
1941...	75	429	528	480	378	185
1942...	6	15	174	92	1 242	266
1943...	5	—	357	75	1 609	210
1944...	—	—	36	102	399	550
1945...	2 829	57	5 790	458	2 408	407
1946...	3 598	681	2 471	3 037	3 944	1 425
1947...	4 098	890	5 256	4 085	4 469	2 252
1948...	3 619	1 220	5 318	5 206	5 986	3 043
Jan.-okt.						
1948	2 711	915	3 659	4 052	4 556	2 524
» 1949	3 557	1 462	5 077	5 444	3 478	1 725

År	Produksjon (lær og skotøy) Sålelær og vachelær	Fettlær og plattlær	Skotøy av bokskalv	Annet skotøy	Innførsel (lær og skotøy) Skinn, uberedt, tørre og rå	Skomakerarb. av lær
	Tonn		1 000 par		Tonn	
1933...	2 500	559	1 121	1 347	4 037	115
1934...	2 722	683	1 320	1 337	5 408	106
1935...	2 665	694	1 432	1 430	4 930	92
1936...	2 681	710	1 431	1 533	4 856	106
1937...	3 221	785	1 516	1 769	6 491	130
1938...	2 823	541	1 591	1 564	5 312	138
1939...	3 243	495	1 730	1 647	7 103	148
1940...	2 846	786	1 711	1 916	1 594	123
1941...	1 686	556	1 107	980	21	41
1942...	1 389	502	345	386	7	4
1943...	1 406	424	479	331	—	2
1944...	1 155	376	463	346	—	9
1945...	1 369	387	720	413	722	956
1946...	3 064	602	2 157	915	3 884	503
1947...	3 793	709	2 209	1 453	3 573	348
1948...	4 389	778	2 197	2 072	4 572	49
Jan.-okt.						
1948	..	..	..	..	3 978	47
» 1949	..	..	..	..	4 688	7

[1]) Årsoppgavene gjelder juni måned. [2]) Engelsk notering. Fra og med 1941 Cleveland nr. 3. Fra 1947 Basic pig iron, 6 ton lots, d/d. [3]) Tysk notering. Fra og med 1941 Gieszereiroheisen III, sone I Rhinland—Westfalen. [4]) Før 1940 Scotch crown bars. Fra 1947 Crown iron, No. 3 bars, (Fra $^{10}/_{2}$ 48 No. 4 bars) d/d Middlesbrough. [5]) Amerikansk notering. [6]) Til salg og til eget bruk. [7]) Inkl. tvist.

XIII. Tekstil-, lær- og skotøyindustri (forts.).

År og måneder	S. S. B.'s engrospris-indeks. Tekstilvarer	Utenlandske prisnoteringer[1]) Bomull New York Middling Upland	Bomull Liverpool Middling American	Ull Bradford Tops (kamull), English carded 50's average	Ull Bradford Tops, merino, 70's average	S. S. B.'s engrospris-indeks. Huder, skinn, lær, skotøy	Arbeidsledige medlemmer i Skotøyindustriarbeiderforbundet
		Cents pr. lb.	Pence pr. lb.				Pst.
1932	89,9	5,3	4,3	11,9	22,1	85,4	18,0
1933	90,0	9,5	6,3	13,1	27,9	87,6	11,6
1934	93,3	12,2	6,6	17,3	32,6	89,5	11,2
1935	93,0	11,9	6,8	15,8	29,4	88,8	8,6
1936	96,3	12,0	6,9	16,8	33,0	95,3	8,1
1937	105,0	12,7	7,1	26,0	39,0	108,6	6,8
1938	100,0	8,4	4,7	16,6	26,6	100,0	7,7
1939	[2] 102,4	9,9	5,7	18,1	26,0	[3] 100,0	7,0
1940	135,6	10,5	8,1	..	..	128,5	8,7
1941	174,3	14,7	..	..	..	141,0	8,0
1942	184,6	20,0	9,0	..	..	151,3	14,1
1943	189,8	21,4	7,8	[6] 31,0	[7] 45,0	152,0	..
1944	190,3	22,2	11,9	31,0	45,0	152,6	..
1945	185,9	23,3	12,8	31,0	45,0	153,4	2,1
1946	176,7	31,2	14,5	30,4	46,7	158,2	0,6
1947	176,4	35,1	21,2	31,9	58,3	164,7	0,1
1948	176,0	34,7	23,3	36,5	104,4	172,6	0,3
1947							
Jan.	176,2	32,5	20,2	30,3	48,3	162,4	0 1
Feb.	176,5	34,1	20,2	30,3	48,3	162,4	—
Mars	176,6	35,9	20,2	30,3	48,3	162,4	0,1
April	176,6	35,9	20,2	30,3	48,3	162,4	0,1
Mai	176,6	36,7	20,2	31,0	48,3	162,4	0 1
Juni	176,6	37,8	20,2	31,0	58,3	166,2	0,2
Juli	176,8	38,0	22,2	31,0	58,3	166,2	0,1
Aug.	178,2	34,8	22,2	31,0	58,3	166,2	0,1
Sept.	175,8	32,2	22,2	31,0	58,3	164,6	—
Okt.	175,8	32,4	22,2	31,0	58,3	164,6	—
Nov.	175,8	34,5	22,2	38,0	83,0	168,1	—
Des.	175,8	36,7	22,2	38,0	83,0	168,1	0,2
1948							
Jan.	175,8	36,1	22,2	38,0	86,6	168,1	—
Feb.	175,7	33,7	22,2	39,8	96,3	168,1	—
Mars	175,7	35,1	23,5	35,4	93,0	168,1	0,3
April	177,0	38,2	24,4	34,5	94,8	171,0	0,2
Mai	177,0	38,6	26,1	35,0	102,5	171,0	1,1
Juni	177,1	38,1	26,6	35,0	116,4	174,9	—
Juli	177,1	34,8	24,4	35,0	117,5	174,9	1,0
Aug.	175,5	32,2	22,1	35,0	114,2	174,9	0,3
Sept.	175,5	32,1	21,5	35,0	113,0	174,9	—
Okt.	175,3	32,0	21,6	35,5	98,3	174,9	—
Nov.	175,4	32,0	22,0	36,5	105,2	174,9	0,1
Des.	175,4	32,9	22,5	43,0	115,0	174,9	0,1
1949							
Jan.	175,6	33,3	23,00	46,0	116	174,9	0,1
Feb.	175,6	33,4	23,00	45,0	116	174,9	0,1
Mars	175,6	33,5	23,00	40,0	116	178,7	0,1
April	175,6	33,9	23,25	38,0	101	180,5	0,2
Mai	175,6	33,7	23,50	38,0	102	180,0	0,1
Juni	175,6	33,5	23,50	38,0	103	178,3	0,1
Juli	175,6	33,0	23,50	38,0	103	178,3	0,1
Aug.	175,6	32,1	23,50	38 5	104	178,3	..
Sept.	175,6	..	29,15	38,5	104	178,3	..
Okt.	..	..	39,65	47,0	116	178,3	..
Nov.	..	..	..	..	..	178,3	..
Des.	..	..	..	..	..	..	..

XIV. Brennerier, bryggerier, sjokolade- og dropsfabrikker, tobakkindustri, møller og margarinfabrikker.

År	Tilvirking av Alminnelig brennevin	Tilvirking av Øl	Sjokolade- og dropsfabrikkenes oms. innenl. av[4]) Spisesjokolade, konfekt, drops osv.	Sjokolade- og dropsfabrikkenes oms. innenl. av[4]) Kokesjokolade
	1000 l. 100 %	1 000 hl.	1 000 kr.	
1934	1 547	401	15 721	3 474
1935	2 211	411	17 072	3 695
1936	2 471	443	19 371	4 410
1937	3 006	477	22 105	3 976
1938	3 139	479	25 484	4 228
1939	2 669	507	27 537	5 137
1940	2 618	646	26 481	5 426
1941	305	716	24 276	3 213
1942	107	528	13 941	1 845
1943	121	543	4 936	563
1944	14	554	1 434	—
1945	336	451	6 480	1 091
1946	1 854	502	28 353	4 679
1947	888	555	36 245	6 936
1948	1 098	487	43 749	8 340

År	Beregnet omsetning av[5]) Sigarer og sigarillos	Sigaretter	Røyketobakk	Snus	Skrå
	1 000 stk.	Mill. stk.	1 000 kg.		
1933	19 595	557,9	1 242	391	680
1934	21 984	593,4	1 335	383	650
1935	23 363	621,0	1 391	385	636
1936	24 722	704,5	1 444	407	625
1937	29 111	845,3	1 510	437	638
1938	29 458	827,1	1 593	461	569
1939	30 063	880,0	1 765	467	554
1940	33 385	960,1	1 748	526	536
1941	19 762	721,7	1 224	536	360
1942	11 929	612,0	863	451	313
1943	7 267	557,7	738	382	244
1944	5 110	446,5	917	280	201
1945	6 897	736,4	1 367	317	251
1946	13 088	1 262,1	2 143	496	536
1947	19 391	1 446,0	2 324	510	439
1948	22 686	1 337,2	2 343	553	413

År	Produksjon av Margarin	Formaling av Hvete	Rug	Bygg	Havre
	Tonn				
1934	49 456	172 891	140 609	38 184	60 694
1935	51 337	196 141	146 332	51 529	72 006
1936	55 331	194 517	149 847	52 343	71 457
1937	53 399	191 112	120 235	50 872	80 717
1938	54 699	192 819	129 624	51 483	78 538
1939	55 357	239 512	117 442	46 918	82 498
1940	46 230	227 348	84 675	43 187	72 370
1941	41 210	79 995	162 757	57 799	59 650
1942	25 106	63 408	109 083	58 061	49 994
1943	27 417	42 552	158 922	56 389	100205
1944	24 410	36 366	193 242	35 638	98 238
1945	26 390	126 507	151 673	32 032	78 790
1946	54 379	222 644	105 408	37 821	90 855
1947	62 330	207 949	80 906	51 663	106346
1948	61 196	227 227	94 704	68 649	86 625

[1]) Prisoppgavene for årene 1931—1939 gjelder juni måned. [2]) Fra 1939 ny beregning. Etter den gamle beregning var tallet 102,7. [3]) Etter den gamle beregning var tallet 99,5. [4]) Engros-verdien etter fabrikkenes oppgaver til sjokoladebeskatningen (fabrikkpris uten avgift og uten fradrag av rabatt.) [5]) Etter oppgaver fra Tobakksbeskatningen. Omfatter også innført vare, som imidlertid spiller liten rolle unntatt for sigarer. [6]) Tops 48's average carded. [7]) Tops 64's warp.

XV. Transport.

År og måneder	Godstransport på jernbaner	Opplastede jernbanevogner	Antall reisende	Antall telegrammer	Skip kommet med last	Skip gått med last
	1000 tonn	100 stk.	1000	1000 stk.	1000 nettotonn	1000 nettotonn
	[1])	[4])	[1])	[2])		[3])
1928....	5 167	404	19 175	4 515	3 927	3 967
1929....	5 115	402	18 123	4 471	4 203	4 214
1930....	5 444	397	17 866	4 448	4 256	4 103
1931....	4 326	333	17 629	4 096	4 104	3 395
1932....	4 113	362	18 297	3 808	4 205	3 743
1933....	4 365	352	18 701	3 649	4 264	3 882
1934....	4 529	381	17 794	3 555	4 393	4 198
1935....	4 931	398	17 831	3 509	4 493	4 007
1936....	4 840	415	19 583	3 631	4 538	4 253
1937....	5 281	444	20 964	3 927	5 268	4 324
1938....	5 271	416	21 822	3 907	5 435	5 044
1939....	4 809	457	22 697	3 930	5 732	4 888
1940....	[5])4 327	..	[5]17 707	3 950	1 778	1 385
1941....	[6])4 795	..	[6]25 532	3 568	1 610	1 230
1942....	[6])4 713	527	[6]31 914	4 570	1 277	990
1943....	[6])4 772	544	[6]40 324	6 210	1 369	972
1944....	[6])4 540	584	[6]46 438	7 553	1 073	817
1945....	[6])3 907	485	[6]47 661	7 816	1 378	589
1946....	4 866	461	47 409	7 965	2 896	2 148
1947....	5 828	502	44 907	8 269	4 052	2 729
1948....	[7])6 592	535	[7]41 650	7 518	4 509	3 266
1943						
Jan.	873	999	7 304	424	101	78
Feb.				452	128	76
Mars ...	934	1 062	7 395	492	117	104
April ...				563	94	92
Mai	1 121	1 131	7 128	630	121	98
Juni....				610	109	95
Juli	1 088	1 250	7 902	628	121	89
Aug....				565	106	65
Sept. ...	1 112	1 275	7 945	569	110	67
Okt.				619	110	66
Nov....	815	1 125	7 871	539	158	76
Des.				849	94	66
1944						
Jan.	830	1 101	8 105	472	70	49
Feb.				561	101	67
Mars ...	799	1 114	8 307	592	117	91
April ...				670	110	80
Mai	794	1 147	8 320	772	125	89
Juni				708	95	85
Juli	809	1 189	8 996	711	107	68
Aug. ...				670	91	70
Sept. ...	725	1 274	8 693	728	70	61
Okt.				660	61	51
Nov. ...	502	988	6 930	574	78	54
Des.				763	47	45
1945						
Jan.	475	867	7 763	509	23	47
Feb.				564	25	55
Mars ...	534	813	7 289	703	21	59
April ...				596	18	39
Mai	549	694	7 757	703	33	15
Juni				626	125	26
Juli	703	886	8 869	603	200	25
Aug. ...				615	198	32
Sept. ...	788	987	8 583	579	180	69
Okt.				612	166	79
Nov. ...	690	861	7 790	618	181	68
Des.				785	207	75
1946						
Jan.	716	884	7 563	563	160	107
Feb.				600	175	113
Mars ...	773	928	7 604	653	225	157
April ...				659	226	154
Mai	808	983	7 504	824	202	169
Juni				833	239	188
Juli	838	1 046	7 664	751	345	242
Aug. ...				760	289	220
Sept. ...	884	1 104	7 447	740	250	220
Okt.				708	266	203
Nov. ...	824	956	7 271	680	253	185
Des.				791	266	190
1947						
Jan.	841	953	6 872	542	277	203
Feb.				563	215	177
Mars ...	863	945	6 952	620	275	162
April ...				593	294	219
Mai	888	1 023	7 096	798	374	279
Juni				724	445	245
Juli	894	1 136	7 002	691	446	271
Aug. ...				683	373	270
Sept. ...	984	1 174	6 964	657	373	242
Okt.				632	307	226
Nov. ...	869	1 017	6 925	562	322	240
Des.				785	351	195
1948						
Jan.	804	932	6 797	500	255	221
Feb.				514	296	256
Mars ...	926	1 038	6 823	557	384	232
April ...				546	347	254
Mai	982	1 127	6 771	717	432	307
Juni				674	409	292
Juli	944	1 156	7 071	683	456	318
Aug. ...				609	421	319
Sept. ...	1 014	1 221	6 591	617	347	262
Okt.				637	376	286
Nov. ...	951	1 073	6 866	543	405	259
Des.				822	381	260
1949						
Jan.	962	1 050	6 910	464	305	241
Feb.				513	402	365
Mars ...	1 018	1 098	6 805	524	421	329
April ...				576	334	290
Mai	1 122	1 133	6 659	650	362	280
Juni				653	385	338
Juli	923	1 137	6 613	625	408	333
Aug. ...				599	377	299
Sept. ...	..	..	..	602	353	294
Okt.				..	387	272
Nov. ...	..	..	..	..	[7])328	[7])270
Des.				..	..	..

[1]) Årsoppgavene gjelder budsjettåret som slutter i vedk. år, og omfatter stats- og privatbaner, for godstransporten ekskl. Ofotbanen. Gods og personer som har passert to eller flere baner, er bare regnet én gang. Månedstallene omfatter bare statsbanene (for godstransporten ekskl. Ofotbanen). [2]) Oppgavene omfatter telegrammer sendt til innland og utland + telegrammer kommet fra utlandet. Årsoppgavene gjelder budsjettåret som slutter i vedk. år. [3]) Skip med jernmalm fra Narvik ikke regnet med. [4]) Årsoppgavene er gjennomsnittlige månedstall ved statsbanene, ekskl. Ofotbanen. [5]) Oppgaven gjelder bare tiden 1. juli 1939—31. mars 1940. [6]) Bare sivil trafikk av gods og reisende. [7]) Foreløpig oppgave.

XVI. Skipsfart.

År	Handelsflåtens størrelse ved utgangen av året[1])							
	Dampskip		Motorskip		Seilskip		Tilsammen	
	Antall	1000 tonn brutto	Antall	1000 tonn brutto	Antall	1000 tonn brutto	Antall	1000 tonn brutto
1933...	1 874	2 238	1 951	1 816	150	11	3 975	4 065
1934...	1 776	2 069	2 002	1 908	140	10	3 918	3 987
1935...	1 733	1 986	2 081	2 076	127	9	3 941	4 071
1936...	1 715	1 938	2 187	2 255	113	8	4 015	4 201
1937...	1 680	1 890	2 413	2 647	88	6	4 181	4 543
1938...	1 659	1 853	2 573	2 897	76	6	4 308	4 756
1939...	1 590	1 758	2 737	3 083	64	5	4 391	4 846
1940(9/4)	1 542	1 714	2 754	3 159	64	5	4 360	4 878
1940...	1 435	1 531	2 777	2 898	57	4	4 269	4 433
1941...	1 307	1 299	2 824	2 702	46	3	4 177	4 004
1942...	1 202	1 114	2 821	2 244	31	3	4 054	3 361
1943...	1 161	1 013	2 895	2 019	30	3	4 086	3 035
1944...	1 090	931	2 954	1 958	28	2	4 072	2 891
1945(8/5)	1 059	875	2 973	1 935	28	2	4 060	2 812
1945...	1 078	892	3 036	2 134	28	2	4 142	3 028
1946...	1 130	1 096	3 318	2 338	27	3	4 475	3 437
1947...	1 198	1 495	3 636	2 677	23	2	4 857	4 174
1948...	1 202	1 615	3 917	3 062	17	2	5 136	4 679
1949[2])..	1 213	1 658	4 110	3 630	17	2	5 340	5 290

Opptjente bruttofrakter i utenriksfart							
År	Dampskip		Motorskip		Seilskip	I alt	
	Tur-frakt	Tids-frakt	Tur-frakt	Tids-frakt	Tur-frakt	Tur-frakt	Tids-frakt
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
1930	165 244	79 256	109 465	57 410	102	274 811	136 666
1931	131 633	52 922	103 489	75 701	43	235 165	128 623
1932	150 216	42 589	111 467	73 207	47	261 730	115 796
1933	150 189	39 587	119 881	67 025	54	270 124	106 612
1934	150 331	46 229	143 402	64 398	39	293 772	110 627
1935	143 769	52 291	163 211	71 106	37	307 017	123 397
1936	154 934	56 747	204 762	79 704	18	359 714	136 451
1937	198 037	78 655	362 790	105 818	—	560 827	184 473
1938	167 925	68 966	310 384	150 341	—	478 309	219 307
1939	233 770	58 520	339 170	144 710	—	572 940	203 230
1946	268 900	62 900	775 400	69 200	—	1 044 300	132 100

Opplagte norske skip[3])							
År og datum	Antall	Tonn d. w.	Br.reg. tonn	Ar og måned	Tonn d. w.	Br. reg. tonn
1 jan. 1930	11	19 850	13 390	1938		
1 juli 1930	75	261 050	173 980	Jan.-mars	—	—
1 jan. 1931	238	858 700	572 430	April[6]) ...	197 370	131 580
1 juli 1931	288	1 223 670	815 780	Mai[6])	207 000	137 970
1 jan. 1932	294	1 395 860	940 570	Juni	232 680	155 120
1 april 1932	372	1 598 390	1 012 630	Juli[6])	270 750	180 500
1 juli 1932	258	1 200 920	800 610	Aug.[6]) ...	325 000	216 650
1 okt. 1932	263	1 311 280	874 180	Sept.	475 000	314 350
1 jan. 1933	200	952 350	634 900	Okt.	490 410	306 510
1 april 1933	287	1 226 170	817 350	Nov.	383 690	235 140
1 juli 1933	248	1 113 880	742 590	Des.	259 120	171 840
1 okt. 1933	127	682 220	454 820	1939		
1 jan. 1934	143	672 260	448 170	Jan.	394 550	261 280
1 april 1934	188	660 590	440 400	Feb.	445 190	295 560
1 juli 1934	119	584 590	389 730	Mars	521 880	346 230
1 okt. 1934	70	360 480	240 320	April	589 900	392 230
1 jan. 1935	66	312 650	208 430	Mai	409 480	272 320
1 april 1935	172	614 200	409 470	Juni	211 860	141 180
1 juli 1935	92	396 140	264 090	Juli	253 880	168 760
1 okt. 1935	64	355 610	237 070	Aug.	622 050	412 620
1 jan. 1936	28	69 480	46 320	Sept.	538 180	358 460
1 april 1936	98	281 660	187 770	Okt.-des.	..	..
1 juli 1936	45	112 990	75 320	1940-1948	—	—
1 okt. 1936	29	180 170	120 120	1949		
1 jan. 1937	15	26 230	17 490	Jan.—aug.	—	—
1 april 1937	7	12 300	8 200	Sept.		38 000
1 juli 1937	—	—	—	Okt.-des...	..	..
1 okt. 1937	—	—	—			

År og måned	Indekstall for frakter			Arbeidsledige sjøfolk
	Chamber of Shipping of U. K.		Economist	
	Frakter	Time-charter		
	1920=100		1913=100	
1927..	27,8	24,9	110	3 932
1928..	25,8	22,5	99	3 587
1929..	24,9	24,7	97	2 983
1930..	19,1	17,9	79	3 341
1931..	19,9	14,2	80	5 227
1932..	18,8	13,3	75	6 525
1933..	18,1	14,5	73	6 238
1934..	18,9	14,6	74	6 034
1935..	19,0	15,9	74	[4]) 6 218
1936..	22,6	19,3	85	5 158
1937..	34,9	40,5	128	4 409
	1935 = 100			
	Ny indeks Turfrakter			
1936..	112,6		..	..
1937..	175,6		..	..
1938..	126,9		98	4 348
1939..	[5]) 121,9		[5]) 92	4 234
1940..	..		..	941
1941..	..		..	138
1942..	..		..	31
1943..	..		..	15
1944..	..		..	23
1945..	..		..	1 263
1946..	..		..	676
1947..	..		..	771
1948..	..		..	873
1937				1947:
Jan. ..	167,7		117	980
Feb. ..	157,9		116	964
Mars .	158,9		118	913
April .	176,8		129	716
Mai ..	185,4		133	429
Juni ..	187,1		135	325
Juli ..	185,0		133	330
Aug. .	193,3		139	525
Sept. .	201,7		145	909
Okt. ..	190,0		141	910
Nov. .	162,9		126	886
Des. ..	141,0		109	771
1938				1948:
Jan. ..	138,2		108	1 014
Feb. ..	129,5		102	994
Mars .	127,5		99	727
April .	126,9		98	692
Mai ..	130,6		98	326
Juni ..	123,1		96	377
Juli ..	120,2		95	514
Aug ..	126,4		96	1 498
Sept. .	126,3		97	1 850
Okt. ..	127,6		96	1 432
Nov. .	122,3		94	1 145
Des. ..	124,1		93	873
1939				1949:
Jan. ..	120,8		93	1 183
Feb. ..	121,5		93	952
Mars .	117,5		91	911
April .	119,6		92	640
Mai ..	129,6		96	452
Juni ..	121,5		92	577
Juli ..	123,0		90	632
Aug. .	..		..	938
Sept. .	..		..	1 220
Okt. ..	..		..	1 383
Nov. .	..		..	..
Des. ..	..		..	..
1940— 1949	..		..	..

[1]) Etter oppgaver fra Sjøfartskontoret; de gjelder alle registreringspliktige skip, dvs. damp- og motorskip på over 25 bruttotonn og seilskip på over 50 br.tonn. [2]) Foreløpig oppgave. [3]) Oppgave fra Norges Rederforbund. [4]) For 1935 og 1936 gjelder det 47 arbeidskontorer, 1937 og 1938 48, 1939 49 kontorer. Fra 1940 Arbeidsdirektoratets oppgaver over arbeidsføre, helt arbeidsløse ved utgangen av år og måned. [5]) Gjennomsnitt for månedene januar—juli. [6]) Tallene er ikke helt fullstendige; det mangler opplysning om noen skip opplagt utenlandske havner.

XVII. Vareomsetning.

År og måneder	a) Indeks for detaljomsetningen. (1938 = 100)													b) Norges Grossistforbunds indeks for engrosomsetningen. (1938 = 100)			
	Verdiindeks									Volumindeks				Verdiindeks			Volumindeks
			Byer								Byer						
	Riket	Bygder	Total	Matvarer	Nytelsesmidler	Klær og tekstilvarer	Skotøy	Jernvarer	[1]) Diverse	Riket	Matvarer	Klær og tekstilvarer	Skotøy	Næringsmiddelbransjen	Andre bransjer [2])	Totalindeks	Totalindeks
1938	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1939	105	105	104	102	107	102	106	122	97	103	100	100	104	108	135	116	114
1940	120	127	114	107	103	117	121	158	118	97	87	90	96	108	148	123	92
1941	123	138	111	105	99	98	105	190	179	83	72	58	70	124	187	149	92
1942	113	127	103	100	90	85	104	144	186	72	65	44	63	125	140	131	76
1943	112	122	105	94	136	79	93	134	198	70	61	39	54	..	..	..	..
1944	108	117	102	90	144	78	98	122	180	[3]) 67	58	38	56	..	..	..	..
1945	120	133	112	107	149	79	122	118	184	72	68	38	67	168	..	..	..
1946	182	180	185	139	340	181	166	207	203	..	..	..	..	177	..	..	..
1947	223	210	233	160	391	282	226	286	228	..	..	..	..	[4]) 181	..	..	..
1948	223	215	230	166	405	235	229	319	246	..	..	..	..	171	..	..	..
1946																	
Jan.	142	130	152	110	396	93	171	152	161	84	70	44	92	..	..	..	..
Febr.	143	139	146	118	329	98	133	156	145	85	76	46	71	..	..	..	..
Mars	165	165	166	134	363	123	121	176	172	98	86	58	64	..	..	..	..
April	171	170	172	134	375	144	155	180	148	101	85	67	82	..	..	..	..
Mai	177	178	177	136	339	167	188	197	161	105	87	78	99	..	..	..	..
Juni	172	185	163	143	158	184	170	215	167	102	91	85	89	..	..	..	..
Juli	177	193	166	137	279	154	145	171	157	104	87	70	76	168	..	..	..
Aug.	184	187	183	139	319	183	141	232	197	107	87	82	74	155	..	..	..
Sept.	187	184	191	138	291	226	160	228	218	109	88	100	84	145	..	..	..
Okt.	208	201	215	159	317	260	189	238	223	[5]) ..	[5]) ..	[5]) ..	[5]) ..	178	..	..	..
Nov.	200	189	210	153	347	234	175	237	238	..	..	..	..	196	..	..	..
Des.	261	240	279	164	568	307	244	307	445	..	..	..	..	190	..	..	..
1947																	
Jan.	175	158	188	136	327	214	135	226	188	..	..	..	..	[4]) 151	..	..	..
Febr.	175	161	186	134	320	216	125	228	176	..	..	..	..	138	..	..	..
Mars	222	205	237	164	418	293	176	263	198	..	..	..	..	222	..	..	..
April	213	198	227	150	344	315	265	245	188	..	..	..	..	161	..	..	..
Mai	241	221	258	168	409	349	358	274	201	..	..	..	..	180	..	..	..
Juni	231	215	243	163	379	317	284	305	213	..	..	..	..	219	..	..	..
Juli	215	218	214	151	422	229	197	240	160	..	..	..	..	175	..	..	..
Aug.	213	209	217	160	376	222	185	311	212	..	..	..	..	187	..	..	..
Sept.	234	218	247	169	364	318	243	329	244	..	..	..	..	177	..	..	..
Okt.	235	220	247	168	368	327	241	322	235	..	..	..	..	184	..	..	..
Nov.	227	217	235	165	358	287	235	307	248	..	..	..	..	174	..	..	..
Des.	289	275	301	191	611	297	271	381	477	..	..	..	..	208	..	..	..
1948																	
Jan.	184	167	197	150	326	206	154	265	200	..	..	..	..	151	..	..	..
Febr.	194	183	203	152	324	227	167	279	195	..	..	..	..	169	..	..	..
Mars	215	207	224	163	417	233	195	282	202	..	..	..	..	163	..	..	..
April	237	233	243	174	369	287	304	326	208	..	..	..	..	175	..	..	..
Mai	225	215	235	166	394	260	356	293	193	..	..	..	..	157	..	..	..
Juni	231	221	240	177	398	255	255	332	220	..	..	..	..	190	..	..	..
Juli	217	225	213	163	465	172	184	249	179	..	..	..	..	144	..	..	..
Aug.	202	206	201	158	355	163	175	317	225	..	..	..	..	156	..	..	..
Sept.	218	205	229	165	384	234	216	354	270	..	..	..	..	164	..	..	..
Okt.	228	221	235	168	405	252	218	350	259	..	..	..	..	198	..	..	..
Nov.	216	208	223	163	361	232	218	334	282	..	..	..	..	164	..	..	..
Des.	303	289	315	198	661	293	300	451	517	..	..	..	..	216	..	..	..
1949																	
Jan.	181	169	192	145	309	195	156	305	209	..	..	..	..	145	..	..	..
Febr.	196	189	203	157	313	209	162	313	204	..	..	..	..	160	..	..	..
Mars	228	222	234	179	335	262	193	360	222	..	..	..	..	186	..	..	..
April	238	239	239	180	394	259	259	314	189	..	..	..	..	174	..	..	..
Mai	240	237	245	179	351	292	301	336	210	..	..	..	..	173	..	..	..
Juni	243	242	246	186	364	274	266	353	228	..	..	..	..	174	..	..	..
Juli	234	255	222	177	381	215	225	283	178	..	..	..	..	..	..	..	..
Aug.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Sept.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Okt.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Nov.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Des.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

[1]) Omfatter bokhandlere og gullsmeder. [2]) Omfatter jern, papir, bygningsartikler, glass og steintøy, skotøy og gummifottøy, jernvarer, kortevarer. [3]) F. o. m. juli 1944 er Finnmark holdt utenfor. [4]) Fra januar 1947 er 1938 brukt som fast basis, mens det for 2. halvår 1946 er brukt kjedeindeks. I januar 1947 ble forskjellen etter de to beregningsmåter 8 poeng, idet kjedeindekstallet var 143. [5]) Beregningene vil bli gjenopptatt når resultatene av den nye husholdningsundersøkelse foreligger.

XVII. Vareomsetning (forts.).

c) Utenrikshandelen[1])

År og måneder	I alt Innførsel	I alt Utførsel	Innførselsoverskudd	Innførsel av skip	Innførselsoverskudd ekskl. innf. skip	Innførselstoll
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1929..	1 072,6	752,0	320,6	107,5	213,1	111,4
1930..	1 065,0	674,7	390,3	198,4	191,9	110,7
1931..	861,4	466,5	394,9	149,7	245,2	106,8
1932..	690,4	568,6	121,8	22,0	99,8	97,1
1933..	665,2	557,9	107,3	23,1	84,2	102,1
1934..	737,2	578,3	158,9	39,2	119,7	111,5
1935..	825,1	605,1	220,0	55,3	164,7	120,9
1936..	927,0	685,2	241,8	65,7	176,1	131,5
1937..	1 292,7	823,3	469,4	145,5	323,9	150,0
1938..	1 192,6	786,5	406,1	150,8	255,3	152,6
1939..	1 366,2	807,5	558,7	136,3	422,4	167,5
1940..	948,0	612,0	336,0	50,5	285,5	124,3
1941..	1 124,9	574,7	550,2	9,1	541,1	112,1
1942..	943,8	491,4	452,4	1,2	451,2	75,3
1943..	1 008,2	538,3	469,9	1,1	468,8	62,4
1944..	721,5	517,2	204,3	—	204,3	42,6
1945..	1 198,1	326,2	871,9	167,0	711,3	84,6
1946..	2 196,8	1 201,6	995,2	252,9	742,3	167,9
1947..	3 819,7	1 819,8	1 999,9	746,1	1 253,8	230,8
1948..	[3])3720,9	2 062,6	[3])1658,3	688,4	[3]) 969,9	157,5
Jan.–okt. ..						
1948	2 955,7	1 687,0	1 268,7	543,3	725,4	137,2
» 1949	3 459,8	1 749,0	1 710,8	688,0	1 022,8	..
1947						
Jan. ..	280,4	112,1	168,3	61,5	106,8	29,1
Feb. ..	273,3	109,8	163,5	82,1	81,4	13,9
Mars .	307,9	108,4	199,5	88,9	110,6	14,1
April .	346,3	131,1	215,2	76,0	139,2	28,8
Mai ..	315,4	171,0	144,4	46,6	97,8	16,8
Juni ..	385,9	239,2	146,7	60,3	86,4	18,2
Juli ..	296,8	143,6	153,2	12,2	141,0	29,0
Aug. .	275,3	145,7	129,6	1,1	128,5	15,1
Sept. .	420,8	181,2	239,6	125,3	114,3	13,2
Okt. ..	354,3	162,3	192,0	106,1	85,9	26,3
Nov. .	254,0	157,4	96,6	21,5	75,1	10,3
Des. ..	309,3	158,0	151,3	64,5	86,8	10,1
1948						
Jan. ..	245,5	154,0	91,5	17,2	74,3	23,1
Feb. ..	256,1	163,7	92,4	19,7	72,7	9,9
Mars .	274,0	152,6	121,4	66,8	54,6	6,7
April .	311,0	183,3	127,7	48,3	79,4	22,5
Mai ..	263,2	181,4	81,8	50,5	31,3	7,9
Juni ..	310,7	181,2	129,5	69,1	60,4	7,7
Juli ..	268,8	144,0	124,8	27,1	97,7	19,8
Aug. .	283,8	149,5	134,3	25,8	108,5	8,8
Sept. .	340,9	194,4	146,5	69,6	76,9	9,7
Okt. ..	401,7	182,9	218,8	149,2	69,6	21,1
Nov. .	354,7	186,3	168,4	60,6	107,8	9,1
Des. ..	404,3	189,3	215,0	84,5	130,5	11,2
1949						
Jan. ..	282,5	169,1	113,4	21,7	91,7	22,4
Feb. ..	375,7	173,0	202,7	88,4	114,3	9,4
Mars .	342,7	228,3	114,4	49,7	64,7	11,4
April .	289,8	208,4	81,4	18,8	62,6	20,5
Mai ..	436,4	167,5	268,9	126,4	142,5	10,8
Juni ..	358,7	175,1	183,6	72,9	110,7	10,7
Juli ..	292,2	164,7	127,5	18,0	109,5	22,2
Aug. .	329,1	137,9	191,2	80,6	110,6	11,9
Sept. .	337,2	152,5	184 7	86,8	97,9	10,2
Okt. ..	415,5	172,5	243,0	124,7	118,3	..
Nov. .	..	..	..	..	..	..
Des. ..	..	..	..	..	..	..

År og måneder	Volum- og prisindeks. 1938 = 100: Innførsel, Volumtall, Total	Innførsel, Volumtall, Ekskl. skip	Innførsel, Prisindeks, Total	Innførsel, Prisindeks, Ekskl. skip	Utførsel, Volumtall, Total	Utførsel, Prisindeks[2]), Total
1939..	111	116	102	102	108	96
1940..	56	61	142	145	64	123
1941..	40	48	219	218	46	161
1942..	29	34	242	242	33	185
1943..	29	34	287	287	33	201
1944..	19	22	293	293	29	217
1945..	46	44	222	232	19	212
1946..	78	78	235	238	61	243
1947..	118	104	275	283	81	274
1948..	100	94	314	304	81	308
1946						
Jan. .	50	53	206	211	45	227
Feb. .	38	44	234	232	52	217
Mars .	53	63	231	224	52	223
April .	61	62	238	256	60	230
Mai ..	59	69	235	227	64	253
Juni .	69	80	228	229	71	249
Juli ..	64	73	240	240	68	248
Aug. .	92	102	244	240	53	259
Sept. .	83	82	243	240	68	262
Okt. .	94	91	243	237	64	273
Nov. .	113	108	239	255	72	230
Des. .	162	113	243	268	63	248
1947						
Jan. .	114	100	249	242	72	233
Feb. .	110	80	266	278	74	228
Mars .	129	93	252	271	67	243
April .	135	113	266	275	76	264
Mai ..	129	113	249	276	96	256
Juni .	146	127	256	278	113	278
Juli ..	99	108	293	302	71	303
Aug. .	88	104	295	296	78	276
Sept. .	153	116	296	302	86	317
Okt. .	118	99	320	292	86	287
Nov. .	87	93	297	296	79	297
Des. .	112	99	281	281	77	292
1948						
Jan. .	71	80	319	306	84	280
Feb. .	86	89	298	307	89	280
Mars .	86	73	334	330	77	301
April .	100	99	324	318	93	296
Mai ..	89	78	298	306	82	312
Juni .	101	88	309	304	88	305
Juli ..	84	89	320	317	65	323
Aug. .	92	99	299	290	71	312
Sept. .	110	103	319	303	81	342
Okt. .	129	98	336	293	77	340
Nov. .	118	110	307	310	83	306
Des. .	135	119	300	297	85	312
1949						
Jan. .	91	98	297	295	80	318
Feb. .	126	115	317	296	82	312
Mars .	109	109	303	290	109	321
April .	97	101	284	294	94	307
Mai ..	153	119	302	301	85	287
Juni .	121	108	301	298	80	281
Juli ..	94	106	297	287	75	313
Aug. .	120	100	276	271	69	286
Sept. .	116	100	299	279	76	285
Okt. .	139	111	310	288	81	284
Nov. .	..	..	..	..	..	..
Des. .	..	..	..	..	..	..

[1]) Mer detaljerte oppgaver over utenrikshandelen er gitt i tabellavdelingen for de enkelte næringsveier.
[2]) Prisene beregnet cif for innførselen og fob for utførselen. [3]) Herav erstatninger 6,2 som ikke er fordelt på måneder.

XVIII. Valutakurser og prisnivå.

År og måneder	a) Valutakurser: Notering i kr. på Oslo Børs for: $	£	Fr. frcs.	Sv. kr.	D. kr.	b) Prisnivå i Norge: Indeks for engrospriser: Totalindeks	Jordbruksvarer: Vegetabilske	Animalske	I alt	Förstoffer og gjødning	Kolonialvarer	Industrivarer: Råvarer og halvfabrikata	Helfabrikata	I alt	Indeks for leveomkostn.: Total	Matvarer
1930	3,738	18,169	14,72	100,43	100,10	89,5	88,0	97,2	94,2	78,3	102,4	79,5	92,1	86,9	94,1	92,3
1931	4,050	18,080	15,97	100,92	100,29	79,3	72,7	84,6	80,7	66,2	89,4	74,0	82,6	79,0	89,1	84,9
1932	5,583	19,463	22,01	102,99	104,83	79,7	75,5	75,6	75,5	69,5	111,8	72,8	84,5	79,6	87,2	81,5
1933	4,816	19,743	23,53	103,23	89,42	79,5	76,0	71,5	73,0	68,2	116,3	73,8	84,5	80,1	86,0	79,4
1934	3,975	19,900	26,12	102,85	89,25	81,0	75,2	75,9	75,7	69,5	110,4	76,0	86,0	81,8	86,2	80,2
1935	4,082	19,900	27,02	102,85	89,25	83,1	83,6	81,3	82,0	75,9	105,5	76,5	86,1	82,1	88,1	84,1
1936	4,025	19,900	24,70	102,85	89,25	87,4	86,9	85,6	86,0	83,6	103,6	82,3	90,2	86,9	90,4	87,5
1937	4,043	19,900	16,55	102,85	89,25	101,6	109,5	94,4	99,3	94,3	106,3	106,1	101,2	103,2	96,8	96,1
1938	4,090	19,900	11,93	102,84	89,25	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1939	4,315	19,110	11,09	103,65	88,07	101,7	90,6	99,2	96,6	98,9	113,2	103,0	102,6	102,8	101,3	101,7
1940	4,400	[1]) 17,606	[1]) 9,86	105,23	85,41	133,2	100,5	117,5	112,5	115,1	137,2	154,6	131,6	142,1	118,2	122,3
1941	4,400	17,750	9,80	105,10	85,40	162,9	104,7	142,7	131,4	129,3	189,5	177,3	173,3	175,1	138,5	146,1
1942	4,400	17,750	10,00	105,10	91,86	172,3	108,0	148,9	136,7	132,6	205,2	182,5	187,9	185,5	146,8	152,3
1943	4,400	17,750	10,00	105,10	92,25	174,9	110,3	150,4	138,5	133,7	200,8	186,7	191,1	189,1	150,4	154,0
1944	4,400	17,750	10,00	105,10	92,25	176,6	110,3	150,4	138,5	134,0	204,7	187,8	194,1	191,3	152,3	154,7
1945	4,764	19,219	9,99	113,73	99,60	177,1	116,4	152,5	141,7	135,8	194,8	188,4	194,2	191,5	155,0	156,2
1946	4,970	20,032	4,18	127,76	103,75	169,0	126,6	160,8	150,6	143,3	151,6	200,5	160,4	178,7	158,9	156,9
1947	4,970	20,020	4,18	138,30	103,64	175,2	140,7	174,0	164,0	146,2	122,1	217,4	159,2	185,7	159,7	155,4
1948	4,970	20,020	2,36	138,30	103,60	181,3	148,5	174,0	166,4	146,7	111,1	234,4	161,9	194,9	158,6	151,5
1949	5,588	20,020	1,91	138,30	103,60	184,3	148,0	174,1	166,3	148,0	105,9	239,7	166,6	199,9	..	..
1947																
Jan.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,75	170,8	128,2	174,0	160,3	145,0	122,8	208,6	156,8	180,4	160,0	155,4
Feb.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,75	171,3	130,6	174,0	161,0	146,7	122,8	209,7	156,6	180,7	160,5	156,0
Mars	4,970	20,020	4,180	138,30	103,75	171,6	131,8	174,0	161,4	147,3	122,8	210,1	156,6	180,9	160,8	156,5
April	4,970	20,020	4,180	138,30	103,65	172,2	129,4	174,0	160,7	147,3	122,8	210,2	158,5	182,0	161,2	157,1
Mai	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	173,4	129,4	174,0	160,7	147,3	122,8	214,3	158,5	183,9	161,6	157,5
Juni	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	175,2	130,6	174,0	161,0	147,3	122,8	219,7	158,7	186,5	162,1	158,0
Juli	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	178,5	151,7	174,0	167,3	147,7	122,8	222,2	161,7	189,2	160,5	157,3
Aug.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	178,6	155,3	174,0	168,4	145,5	122,8	222,7	161,3	189,2	159,2	155,8
Sept.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	177,9	154,1	174,0	168,1	145,3	121,4	222,0	160,5	188,4	158,1	154,1
Okt.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	177,6	149,2	173,7	166,4	144,7	121,4	222,4	160,4	188,6	157,4	152,3
Nov.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	177,8	149,2	174,0	166,6	144,7	120,0	223,2	160,5	189,0	157,3	152,0
Des.	4,970	20,020	4,180	138,30	103,60	177,9	149,2	174,0	166,6	145,3	120,0	223,2	160,5	189,0	157,5	152,3
1948																
Jan.	4,970	20,020	3,810	138,30	103,60	179,8	149,2	174,0	166,6	146,0	120,0	226,8	162,9	191,9	158,2	152,7
Feb.	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	180,1	149,2	174,0	166,6	146,8	120,0	226,7	163,6	192,3	158,8	153,4
Mars	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	180,4	152,9	174,0	167,7	146,8	120,0	226,7	163,7	192,3	159,6	154,2
April	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	181,1	152,9	174,0	167,7	146,8	120,0	227,7	164,8	193,4	160,3	155,4
Mai	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	180,9	152,9	174,0	167,7	146,8	106,8	234,4	160,7	194,2	160,6	155,9
Juni	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	182,0	152,9	174,0	167,7	146,8	106,8	237,8	161,1	196,0	159,2	152,6
Juli	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	182,1	154,1	174,0	168,0	146,8	106,8	237,8	161,1	196,0	159,3	152,8
Aug.	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	181,0	143,1	174,0	164,7	144,7	106,7	237,4	160,9	195,7	158,0	150,2
Sept.	4,970	20,020	2,325	138,30	103,60	181,3	143,1	174,0	164,7	146,7	106,7	237,7	160,9	195,9	157,5	148,1
Okt.	4,970	20,020	2,124	138,30	103,60	181,4	143,1	174,0	164,7	147,2	106,7	237,8	161,1	196,0	157,2	147,5
Nov.	4,970	20,020	1,890	138,30	103,60	182,3	143,1	174,0	164,7	147,2	106,7	240,9	160,9	197,3	157,1	147,3
Des.	4,970	20,020	1,890	138.30	103,60	182,6	145,5	174,0	165,5	147,9	105,6	241,2	161,1	197,5	157,3	147,5
1949																
Jan.	4,970	20,020	1,890	138,30	103,60	182,8	145,5	174,0	165,5	147,9	105,6	241,3	161,5	197,8	157,3	147,5
Feb.	4,970	20,020	1,890	138,30	103,60	182,9	145,5	174,0	165,5	148,7	105,6	241,3	161,6	197,9	157,5	147,6
Mars	4,970	20,020	1,890	138,30	103,60	183,2	145,5	174,0	165,5	149,4	105,6	241,7	162,1	198,3	157,7	147,9
April	4,970	20,020	1,883	138,30	103,60	183,2	148,0	174,0	166,3	149,4	105,6	242,1	161,4	198,1	158,2	148,7
Mai	4,970	20,020	1,833	138,30	103,60	182,9	148,2	174,0	166,3	149,4	106,3	240,7	161,5	197,5	158,6	149,6
Juni	4,970	20,020	1,833	138,30	103,60	182,7	148,2	174,0	166,3	149,4	106,3	240,2	161,4	197,2	158,8	149,8
Juli	4,970	20,020	1,833	138,30	103,60	186,5	150,6	173,6	166,8	149,6	106,3	240,0	171,8	202,8	159,0	149,7
Aug.	4,970	20,020	1,833	138,30	103,60	185,8	156,7	174,2	169,0	147,3	106,3	237,8	170,5	201,2	163,1	158,1
Sept.	5,842	20,020	1,914	138,30	103,60	185,1	147,6	174,2	166,3	147,3	106,3	237,8	170,5	201,1	159,5	150,9
Okt.	7,150	20,020	2,049	138,30	103,60	184,9	145,7	174,2	165,7	145,8	106,3	237,8	170,5	201,2	158,6	148,7
Nov.	7,150	20,020	2,049	138,30	103,60	184,8	145,7	174,2	165,7	145,8	106,3	237,7	170,4	201,0	158,8	148,8
Des.	7,150	20,020	2,049	138,30	103,60	187,1	148,2	174,2	166,4	146,5	104,1	237,9	176,4	204,4	..	..

[1]) 7 måneder.

XVIII. Valutakurser og prisnivå (forts.). | XIX. Penger og kreditt.

År og måneder	c) Prisnivå i forskjellige land. (1938 = 100)								a) Renten		b) Norges Bank[6])		
	Indeks for engrospriser				Indeks for leveomkostninger				Norges Banks vekselsdiskonto[3])	Øyeblikkelig rente på obligasjoner[4])	Gullbeholdning	Midlertidige anbringelser i gull	Kontotilg.h. og kortsikt. investeringer i utlandet
	Sverige	Danmark	Storbritannia	De Forente Stater	Sverige	Danmark	Storbritannia	De Forente Stater	Pst.	Pst.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1931	..	73	86	91	96 [1])	85 [2])	94	..	4,65	5,01	118	37,0	17,4
1932	..	75	84	83	95	85	92	..	4,63	5,02	118	26,0	30,3
1933	..	80	84	84	93	87	90	..	3,67	4,95	118	25,0	4,8
1934	..	88	87	95	93	90	91	..	3,50	4,67	119	16,4	39,7
1935	90	89	88	102	94	93	92	97	3,50	4,44	119	66,3	36,1
1936	92	94	93	103	96	95	94	98	3,54	4,52	119	96,2	96,2
1937	103	107	107	110	98	98	99	102	4,00	4,46	135	44,9	192,8
1938	100	100	100	100	100	100	100	100	3,50	4,33	153	53,5	191,2
1939	103	106	101	98	102	101	102	99	3,83	4,58	120	86,6	86,0
1940	131	154	135	100	114	124	119	99	3,50	[5])4,50	[7]) ..	[7]) ..	[7]) ..
1941	155	181	151	111	130	147	127	104	3,00	3,67	..	..	..
1942	171	190	157	125	141	153	128	116	3,00	3,54	..	..	..
1943	177	191	160	131	143	156	127	123	3,00	3,52	..	..	..
1944	177	194	164	132	142	158	129	124	3,00	3,45	..	..	..
1945	175	190	167	134	142	159	130	127	3,00	3,42	241	115,7	94,0
1946	168	188	173	153	142	158	131	138	2,50	[8]) ..	239,8	166,2	641,3
1947	179	207	190	192	147	162	131	157	2,50	2,50	184,7	147,8	377,5
1948	193	227	217	209	154	166	140	169	2,50	2,49	184,7	48,1	316,1
1949	..	..	..	..	..	168	..	..	2,50	2,50	184,7	67,9	230,0
1947													
Jan.	175	200	180	180	..	159	131	151	2,50	2,50	239,8	162,7	661,2
Feb.	176	201	181	184	..	..	130	151	2,50	2,49	184,7	155,7	636,3
Mars	177	200	182	190	..	..	131	154	2,50	2,49	184,7	150,9	506,8
April	177	202	185	187	..	162	130	154	2,50	2,48	184,7	154,4	506,0
Mai	178	204	187	186	..	..	130	154	2,50	2,49	184,7	154,4	410,0
Juni	179	205	188	187	155	..	130	155	2,50	2,48	184,7	154,4	354,1
Juli	179	211	191	191	..	163	131	156	2,50	2,49	184,7	154,4	310,8
Aug.	179	211	192	195	..	..	130	158	2,50	2,50	184,7	154,1	449,5
Sept.	182	210	193	199	158	..	131	162	2,50	2,50	184,7	153,9	526,6
Okt.	183	210	197	201	..	164	131	162	2,50	2,51	184,7	153,9	534,4
Nov.	184	213	201	203	..	..	134	163	2,50	2,52	184,7	148,1	515,4
Des.	185	216	202	206	158	..	135	165	2,50	2,51	184,7	147,8	377,5
1948													
Jan.	186	216	210	210	..	164	135	167	2,50	2,51	184,7	139,0	417,5
Feb.	188	217	215	204	..	..	138	166	2,50	2,50	184,7	135,0	440,2
Mars	189	218	215	204	154	..	138	165	2,50	2,50	184,7	118,2	449,5
April	192	221	217	206	..	164	140	167	2,50	2,49	184,7	117,8	409,4
Mai	193	226	218	208	..	..	140	169	2,50	2,48	184,7	117,7	446,4
Juni	195	229	220	210	155	..	143	170	2,50	2,48	184,7	117,3	445,8
Juli	194	230	220	214	..	167	140	172	2,50	2,48	184,7	117,2	411,9
Aug.	195	231	219	215	..	..	140	173	2,50	2,47	184,7	113,3	427,9
Sept.	195	231	218	214	157	..	140	173	2,50	2,48	184,7	113,2	363,0
Okt.	195	231	218	209	..	167	140	172	2,50	2,48	184,7	78,4	308,2
Nov.	195	231	219	208	..	..	142	170	2,50	2,48	184,7	48,0	338,6
Des.	195	235	219	205	157	..	142	169	2,50	2,49	184,7	48,1	316,1
1949													
Jan.	195	234	219	204	..	169	142	169	2,50	2,49	184,7	47,9	328,6
Feb.	195	233	219	200	..	..	142	167	2,50	2,49	184,7	47,8	341,7
Mars	195	233	219	200	157	..	142	168	2,50	2,50	184,7	47,6	321,8
April	195	233	225	199	..	169	142	168	2,50	2,50	184,7	47,6	324,1
Mai	194	233	229	197	..	..	144	167	2,50	2,51	184,7	47,5	274,8
Juni	195	231	230	195	157	..	144	168	2,50	2,53	184,7	47,5	254,2
Juli	194	229	227	195	..	167	144	167	2,50	2,51	184,7	47,5	255,7
Aug.	193	228	227	193	..	..	144	167	2,50	2,51	184,7	47,3	271,1
Sept.	194	230	228	195	158	..	145	168	2,50	2,51	184,7	68,0	280,9
Okt.	195	231	235	192	..	167	145	167	2,50	2,50	184,7	67,9	289,7
Nov.	..	235	238	..	..	..	..	..	2,50	2,48	184,7	67,9	249,7
Des	..	..	..	..	..	..	..	..	2,50	2,49	184,7	67,9	230,0

[1]) Direkte skatter og sosiale tilskudd er ikke tatt med. [2]) Inkl. skatter. [3]) I gj.snitt pr. år og ved utgangen av hver måned. [4]) Til 1933 gj.snitt av 5 pst. statsobl. 1915 I og II, 1922 og hypotekb.obl. 1915/16/17; fra 1934 til og med 1936 gj.snitt av 4½ pst. statsobl. 1931 I og II, 1933, hypotekb.obl. 1914 og kom.b.obl. 1933. Fra 1937 gj.snitt av 4½ pst. statsobl. 1931 I, 1936 I og II, kom.b.obl. 1933 og 1934 og hypotekb.obl. 1936. Fra januar 1944 gj.snitt av 3½ pst. statsobl. 1941 II, 1942, 1942 II, 1943, kom.b.obl. 1938, 1942, 1943 og hypotekb.-obl. 1942. Fra mai 1945 er kom.b.obl. 1938 erstattet med 1942 II. Fra juli 1946 gj.snitt av 2½ pst. statsobl. 1943, 1942, 1942 II, 1941 II, 1946 III, hypotekb.obl. 1946, 1946 II og Småbruk- og boligb.obl. 1946. [5]) Renten på obligasjonene ble redusert fra 4,5 til 3,6 pst. fra 1 juni 1940. [6]) Ultimotall. [7]) I tiden april 1940—mai 1945 ble gull- og valutabeholdningene administrert av Norges Bank i London og av Staten. I tiden mai-november 1945 kom regnskapene for Norges Bank i London etter hvert inn i totalsummen. [8]) 1. halvår: 3,43; 2. halvår: 2,49.

XIX. Penger og kreditt (forts.)

År og måneder	b) Norges Bank (forts.)[1]												
	Seddel-omløp	Folioinnskudd					Riks-inn-skudd	Utlån og dis-konte-ring	Rentebærende verdipapirer		Den tyske okkupasjons konto		
		I alt[2]	Staten	Andre offent-lige konti[3]	Innen-landske banker	Andre			I alt	Herav norske	Netto disponert av okkupasjons-makten[4]	Av-betalinger av Staten og andre	Kontoen etter fradrag[5]
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mil.. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1931	334	67	9	..	58		—	226	35	30	—	—	—
1932	315	77	7	..	70		—	252	27	26	—	—	—
1933	327	63	10	..	53		—	274	29	28	—	—	—
1934	333	82	9	..	73		—	263	34	32	—	—	—
1935	348	80	23	..	57		—	223	39	28	—	—	—
1936	429	105	49	..	56		—	222	54	42	—	—	—
1937	449	102	41	..	61		—	123	106	66	—	—	—
1938	477	131	38	..	92		—	117	137	111	—	—	—
1939	575	95	7	..	88		—	308	116	103	—	—	—
1940	1 042	601	93	..	508		—	92	—	82	1 257	100	1 157
1941	1 528	2 131	1 096	..	623	412	—	42	—	73	3 536	250	3 286
1942	2 137	2 711	1 576	..	640	495	—	28	—	72	5 852	1 300	4 552
1943	2 578	3 877	2 075	..	1 070	732	—	19	—	71	8 166	2 050	6 116
1944	3 015	4 643	2 885	..	1 205	553	—	24	—	71	10 383	2 051	8 333
1945	1 474	6 317	4 832	..	679	806	490	23	—	7	11 052	3 050	8 002
1946	1 933	6 050	4 432	613	742	263	941	81	189	79	11 046	3 105	7 941
1947	2 088	5 298	3 085	685	1 315	213	847	94	183	72	11 042	3 119	7 923
1948	2 159	5 222	3 282	761	819	360	750	72	164	54	11 043	3 119	7 924
1949	2 308	4 422	1 935	807	1 324	356	580	82	158	48	11 043	3 929	7 114
1947													
Jan.	1 834	6 166	4 603	683	636	244	938	67	189	78	11 046	3 105	7 941
Feb.	1 814	6 073	4 436	693	690	254	932	57	190	78	11 043	3 106	7 938
Mars	1 864	5 913	4 160	764	733	256	929	58	189	76	11 043	3 106	7 938
April	1 850	5 433	3 615	703	876	239	927	49	188	75	11 043	3 106	7 938
Mai	1 837	5 369	3 338	820	985	226	902	126	188	75	11 042	3 106	7 937
Juni	1 892	5 265	3 189	805	1 016	255	900	121	187	74	11 042	3 106	7 937
Juli	1 915	5 215	3 156	773	1 058	228	898	106	187	74	11 042	3 106	7 937
Aug.	1 936	5 459	3 203	765	1 266	225	897	87	187	74	11 042	3 111	7 932
Sept.	1 946	5 501	3 190	727	1 363	221	896	72	186	73	11 042	3 111	7 932
Okt.	1 962	5 528	3 259	734	1 283	252	861	67	186	73	11 042	3 111	7 932
Nov.	1 967	5 527	3 322	714	1 231	260	856	84	186	73	11 042	3 111	7 932
Des.	2 088	5 298	3 085	685	1 315	213	847	94	183	72	11 042	3 119	7 923
1948													
Jan.	1 985	5 415	3 089	756	1 365	205	844	76	182	72	11 042	3 119	7 923
Feb.	1 954	5 460	3 023	751	1 408	278	841	34	181	71	11 043	3 119	7 924
Mars	1 970	5 526	3 257	710	1 282	277	837	107	178	68	11 043	3 119	7 924
April	1 963	5 486	3 133	718	1 304	331	832	106	175	65	11 043	3 119	7 924
Mai	1 960	5 543	3 253	699	1 258	333	826	109	175	65	11 043	3 119	7 924
Juni	1 986	5 514	3 204	714	1 242	353	810	107	172	62	11 043	3 119	7 924
Juli	2 039	5 448	3 136	741	1 193	378	771	76	170	60	11 043	3 119	7 924
Aug.	2 052	5 421	3 138	736	1 174	373	767	55	168	58	11 043	3 119	7 924
Sept.	2 052	5 341	3 125	691	1 181	344	762	36	167	57	11 043	3 119	7 924
Okt.	2 042	5 287	3 142	712	1 125	308	758	43	164	54	11 043	3 119	7 924
Nov.	2 030	5 335	3 220	785	1 005	325	754	51	164	54	11 043	3 119	7 924
Des.	2 159	5 222	3 282	761	819	360	750	72	164	54	11 043	3 119	7 924
1949													
Jan.	2 035	5 254	3 115	795	976	368	747	58	163	53	11 043	3 229	7 814
Feb.	1 996	5 318	3 190	796	978	353	743	76	161	51	11 043	3 230	7 813
Mars	2 016	5 304	3 222	842	869	370	738	85	161	51	11 043	3 229	7 813
April	2 024	5 326	3 269	826	853	378	714	78	158	48	11 043	3 230	7 813
Mai	2 028	5 228	3 115	863	902	349	661	87	158	48	11 043	3 330	7 713
Juni	2 116	5 099	3 035	843	841	379	639	81	158	48	11 043	3 330	7 713
Juli	2 162	5 089	2 759	891	1 014	423	621	71	158	48	11 043	3 330	7 713
Aug.	2 170	5 058	2 394	899	1 303	461	611	40	158	48	11 043	3 330	7 713
Sept.	2 174	4 600	2 186	721	1 375	319	603	39	158	48	11 043	3 929	7 114
Okt.	2 166	4 608	2 062	841	1 374	332	592	45	158	48	11 043	3 929	7 114
Nov.	2 157	4 573	2 093	809	1 348	323	586	49	158	48	11 043	3 929	7 114
Des.	2 308	4 422	1 935	807	1 324	356	580	82	158	48	11 043	3 929	7 114

[1]) Ultimotall. [2]) Tyske foliomidler er ikke tatt med. [3]) T. o. m. august 1946 regnet sammen med kontoen «Andre». [4]) Norges Banks samlede utbetalinger til den tyske okkupasjonsmakt minus tyske foliomidler og tyske innbetalinger via Clearinginstituttet. [5]) På grunn av avrundinger stemmer ikke tallene alltid med differansen mellom tallene i de to foregående kolonner.

XIX. Penger og kreditt (forts.).

År og måneder	c) Private aksjebanker og sparebanker														
	Private aksjebanker [1])											Sparebanker [1])			
	Innskudd		Utlån ekskl. pantobl. og rediskont.	Pant-obliga-sjoner	I regning med utenl. banker [5])	Re-diskon-teringer (innen-lands)	Likvide midler					Innskudd		Utlån ekskl. pantobliga-sjoner	Pant-obligasjoner
	I alt	Folio [4])					Kasse-beholdning [6])	I Norges Bank	Stats-veksler	Ihende-haver-obliga-sjoner	Aksjer	I alt	Folio [4])		
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1929	1 019	129	1 220	100,1	+ 25,4	88,6	25,0	34,4	—	278,0	59,5	2 287	—	992	555
1930	1 025	132	1 127	97,5	÷ 10,0	54,8	25,3	34,0	—	298,2	61,1	2 234	—	935	557
1931	948	116	1 077	98,4	÷ 10,2	57,7	28,9	20,4	—	244,4	54,5	2 150	—	892	566
1932	852	101	1 007	88,9	÷ 3,4	40,5	21,2	33,3	—	217,6	58,7	2 114	—	878	566
1933	801	84	966	92,0	÷ 5,5	36,4	23,5	24,1	—	216,3	48,8	2 051	—	810	571
1934	799	100	921	92,6	+ 12,1	31,3	27,9	28,6	—	171,1	41,4	1 980	—	782	578
1935 [2])	864	119	961	93,3	+ 16,6	2,0	26,4	22,1	—	173,1	31,9	1 990	—	759	588
1936	840	128	945	99,9	+ 20,1	1,5	28,1	20,9	—	155,2	29,8	1 863	—	712	595
1937	939	137	989	106,6	+ 1,1	2,1	29,2	28,4	—	172,2	33,0	1 890	20	687	610
1938	1 011	143	1 009	116,4	+ 16,4	1,2	30,5	32,9	—	244,4	33,0	1 971	25	681	628
1939	984	177	1 116	120,9	÷ 1,0	20,0	35,6	17,3	—	186,5	31,2	1 926	28	698	665
1940	1 401	569	966	124,6	+ 3,2	1,0	47,6	312,3	—	319,2	31,2	1 820	162	608	650
1941	1 844	903	723	145,6	+ 7,8	0,0	59,5	538,1	531	967,2	32,0	2 066	292	507	608
1942	2 161	1 098	625	171,5	+ 7,1	0,0	52,5	475,8	1 097	457,6	35,7	2 424	411	400	564
1943	2 555	1 329	541	187,1	+ 1,5	0,0	58,0	833,8	1 386	396,1	31,5	2 838	539	327	523
1944	2 782	1 458	490	193,0	÷ 9,8	0,0	50,1	920,8	1 724	521,8	29,6	3 325	686	276	487
1945	3 538	2 036	657	212,8	+ 4,4	0,0	63,3	479,6	2 645	507,0	28,5	4 118	912	278	476
1946	3 255	1 698	1 117	274,9	+ 27,0	0,0	98,6	604,6	1 716	541,0	35,1	4 004	700	458	607
1947	3 914	2 140	1 545	362,5	+ 13,4	0,0	87,3	1 189,3	954	859,8	41,1	4 019	637	718	748
1948	3 987	2 043	1 916	493,6	÷ 3,3	0,0	76,6	745,3	823	998,4	44,3	4 280	701	866	855
1947	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])
Jan.	3 394	1 826	1 126	273,0	+ 22,0	0,0	61,9	504,6	1 648	616,3	36,6	3 157	538,4	365	432
Feb.	3 468	1 876	1 195	277,5	+ 5,6	0,0	57,9	554,0	1 593	614,9	37,1	3 163	525,3	379	439
Mars	3 586	1 965	1 275	287,1	+ 29,8	0,0	74,1	622,6	1 531	614,7	40,4	3 172	519,2	400	446
April	3 681	2 052	1 310	294,0	+ 15,1	0,0	70,1	722,0	1 472	616,4	41,1	3 173	516,3	414	453
Mai	3 768	2 136	1 358	308,4	+ 1,5	0,0	62,1	855,0	1 259	723,6	41,2	3 177	517,2	427	463
Juni	3 781	2 143	1 388	310,2	+ 2,8	0,0	74,3	906,2	1 213	762,0	40,9	3 169	515,7	442	470
Juli	3 837	2 174	1 429	316,2	+ 45,1	0,0	75,2	896,0	1 178	801,9	42,0	3 185	528,6	460	477
Aug.	4 068	2 387	1 440	322,7	+ 7,3	0,0	64,0	1 170,0	1 145	803,5	42,6	3 167	511,8	468	484
Sept.	4 143	2 437	1 422	334,3	+ 30,8	0,0	92,4	1 233,8	1 127	797,7	42,7	3 155	513,3	488	492
Okt.	4 089	2 385	1 449	331,2	+ 35,1	0,0	71,9	1 175,6	1 098	808,3	42,4	3 136	506,7	512	501
Nov.	4 075	2 376	1 469	333,6	+ 25,2	0,0	68,1	1 134,0	1 081	813,8	42,3	3 105	494,6	526	512
Des.	3 821	2 118	1 505	347,1	+ 8,4	0,0	84,1	1 184,3	952	827,4	41,0	3 075	462,0	546	521
1948															
Jan.	4 158	2 408	1 497	373,3	÷ 16,7	0,0	76,3	1 244,3	999	818,4	40,2	3 148	491,9	550	528
Feb.	4 261	2 491	1 530	398,4	÷ 19,1	0,0	75,7	1 282,0	991	822,7	40,1	3 175	503,6	563	535
Mars	4 224	2 447	1 555	407,4	÷ 24,1	0,0	85,7	1 152,2	971	882,0	40,2	3 175	492,2	581	542
April	4 295	2 505	1 597	414,4	÷ 18,5	0,0	83,1	1 170,5	955	882,9	40,3	3 181	496,9	589	546
Mai	4 357	2 545	1 626	424,0	÷ 8,3	0,0	83,6	1 138,9	1 012	911,5	41,2	3 191	502,8	597	552
Juni	4 373	2 552	1 647	428,3	÷ 19,7	0,0	80,5	1 146,0	1 038	906,7	41,2	3 219	518,7	603	556
Juli	4 349	2 515	1 682	431,1	÷ 17,7	0,0	69,3	1 083,8	1 025	928,7	41,6	3 222	498,2	603	562
Aug.	4 328	2 478	1 686	435,3	÷ 19,5	0,0	74,5	1 053,9	1 026	944,7	42,6	3 224	495,8	606	566
Sept.	4 362	2 525	1 726	443,3	÷ 25,2	0,0	74,9	1 091,5	978	945,9	41,9	3 245	512,8	618	570
Okt.	4 255	2 417	1 759	455,2	÷ 20,2	0,0	75,4	1 019,6	922	955,7	42,2	3 269	541,3	633	577
Nov.	4 228	2 388	1 804	464,7	÷ 31,3	0,0	80,5	914,4	876	990,6	42,4	3 269	546,3	642	582
Des.	3 886	2 022	1 863	473,7	÷ 2,6	0,0	73,6	741,5	821	971,3	41,9	3 275	529,1	658	589
1949															
Jan.	4 177	2 261	1 875	475,7	÷ 35,2	0,0	79,0	867,8	759	978,2	41,5	3 333	543,2	655	593
Feb.	4 182	2 238	1 894	491,4	÷ 28,9	0,0	78,8	884,4	740	972,8	41,6	3 330	519,6	659	599
Mars	4 198	2 241	2 022	517,0	÷ 10,4	0,0	78,9	782,5	690	955,1	41,6	3 339	511,1	666	605
April	4 201	2 236	2 057	517,9	÷ 3,2	0,0	80,6	753,7	661	961,8	41,8	3 354	518,4	666	612
Mai	4 242	2 269	2 083	537,2	+ 8,9	0,0	78,3	810,0	642	934,1	42,5	3 374	521,2	662	616
Juni	4 187	2 216	2 098	544,4	+ 4,0	0,0	102,7	748,5	657	925,6	43,3	3 392	521,0	669	626
Juli	4 157	2 174	2 077	555,6	+ 2,6	0,0	86,2	923,1	575	898,0	46,4	3 413	514,6	667	633
Aug.	4 166	2 163	2 082	567,5	÷ 5,0	0,0	87,4	1 189,5	326	898,7	46,6	3 409	496,0	675	640
Sept.	4 167	2 169	2 085	627,0	+ 9,1	0,0	90,2	1 211,3	254	870,1	47,0	3 412	505,3	679	647
Okt.	4 168	2 178	2 078	618,8	+ 6,6	0,0	89,2	1 263,2	176	921,5	46,9	3 423	517,8	694	655
Nov.	4 110	2 117	2 069	630,5	+ 8,5	0.0	95,4	1 244,4	121	928.6	46,8	3 424	531,1	702	664
Des.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

[1]) Ultimotall. [2]) F. o. m. desember 1935 opphørte statistikken for banker under likvidasjon. Tallene gjelder fra da av bare de frie banker. [3]) Månedstallene omfatter bare større banker. Disse representerer ca. 97 pst. av forvaltningskapitalen i aksjebanker og ca. 80 pst. i sparebanker. [4]) Termininnskudd er medregnet. [5]) + = tilgodehavende, ÷ = gjeld. [6]) Inklusive tilgodehavende på postgiro og beholdning av utenlandske sedler og mynter.

XIX. Penger og kreditt (forts.).

År og måneder	c) Private aksjebanker og sparebanker (forts.)[1]								d) Bankklarering Oslo
	Sparebanker				Beregnede tall for alle banker[4]				
	Kassebeholdning[2]	I Norges Bank	Statsveksler	Verdipapirer, vesentl. ihendehaverobl.	Innskudd	Utlån ekskl. pantelån	Egne verdipapirer[5]	I kasse og i Norges Bank	
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1930	16,9	5,1	—	740	3 259	2 118	1 030	81	3 208
1931	21,5	23,6	—	724	3 098	2 027	973	94	2 883
1932	15,5	20,1	—	729	2 966	1 934	961	90	2 339
1933	16,2	19,2	—	751	2 852	1 812	975	83	2 550
1934	39,5		—	703	2 779	1 755	904	96	2 396
1935	37,5		—	710	2 854	1 723	915	86	2 853
1936	35,6		—	655	2 703	1 659	840	85	3 185
1937	34,1		—	681	2 829	1 678	886	92	3 737
1938	34,3		—	741	2 982	1 692	1 018	98	3 936
1939	31,0		—	704	2 910	1 846	922	84	4 251
1940	75,0		—	651	3 221	1 577	1 001	435	4 503
1941	127,9		60,6	749	3 910	1 230	1 809	726	7 335
1942	200,7		213,7	900	4 585	1 025	2 704	729	7 025
1943	303,6		407,1	1 020	5 393	868	3 240	1 196	7 167
1944	63,2	304,1	736,9	1 171	6 107	767	4 190	1 335	6 727
1945	281,4		1528,5	1 244	7 656	935	5 954	824	5 837
1946	46,0	139,6	1291,9	1 316	7 260	1 575	4 900	889	9 320
1947	48,8	112,9	762,8	1 542	7 879	2 252	4 179	1 444	11 430
1948	56,2	99,5	746,7	1 547	8 267	2 781	4 159	978	12 144
1947	[3]	[3]	[3]	[3]					
Jan.	32,0	84,4	1 084	1 188	7 555	1 628	5 024	724	1 069
Feb.	29,4	102,8	1 068	1 184	7 638	1 717	4 944	791	770
Mars	27,3	85,6	1 041	1 208	7 768	1 826	4 882	852	1 018
April	30,8	111,3	986	1 222	7 864	1 880	4 780	987	876
Mai	27,5	91,0	881	1 333	7 959	1 946	4 688	1 081	939
Juni	28,2	81,1	860	1 339	7 962	1 997	4 665	1 132	967
Juli	30,4	82,4	829	1 341	8 040	2 062	4 639	1 129	1 011
Aug.	26,2	91,8	786	1 350	8 248	2 084	4 569	1 398	852
Sept.	29,7	95,3	749	1 346	8 309	2 092	4 496	1 501	991
Okt.	29,6	89,3	722	1 337	8 231	2 150	4 437	1 414	1 026
Nov.	29,0	81,8	701	1 325	8 179	2 189	4 387	1 358	901
Des.	30,1	96,2	659	1 290	7 879	2 252	4 179	1 444	1 010
1948									
Jan.	36,1	101,1	655	1 299	8 376	2 259	4 203	1 505	967
Feb.	32,2	102,7	663	1 303	8 512	2 310	4 214	1 540	911
Mars	32,7	102,7	645	1 305	8 473	2 359	4 236	1 421	1 123
April	30,8	101,9	641	1 300	8 556	2 413	4 210	1 432	973
Mai	31,3	92,5	642	1 302	8 634	2 453	4 302	1 390	914
Juni	32,6	84,1	663	1 293	8 686	2 483	4 336	1 388	1 042
Juli	33,4	92,4	669	1 297	8 663	2 518	4 358	1 323	1 018
Aug.	31,7	89,2	674	1 294	8 659	2 527	4 379	1 292	802
Sept.	32,7	80,2	684	1 297	8 710	2 584	4 347	1 322	957
Okt.	32,1	92,1	666	1 296	8 633	2 637	4 279	1 262	1 167
Nov.	31,9	78,2	672	1 299	8 606	2 696	4 280	1 146	1 086
Des.	32,4	88,1	654	1 290	8 267	2 781	4 159	978	1 178
1949									
Jan.	40,1	95,6	654	1 308	8 639	2 789	4 126	1 133	992
Feb.	33,7	77,6	640	1 330	8 640	2 814	4 111	1 117	930
Mars	31,0	74,9	639	1 337	8 669	2 955	4 050	1 008	1 107
April	32,0	82,1	633	1 344	8 691	2 991	4 030	990	1 029
Mai	31,8	86,7	626	1 355	8 759	3 011	3 987	1 048	1 068
Juni	32,3	72,3	610	1 371	8 728	3 037	3 995	996	1 141
Juli	33,9	78,0	535	1 431	8 726	3 012	3 715	1 164	1 111
Aug.	34,4	93,8	458	1 464	8 728	3 028	3 578	1 452	853
Sept.	33,4	116,3	412	1 480	8 734	3 037	3 444	1 501	1 068
Okt.	35,9	91,8	388	1 542	8 749	3 049	3 487	1 528	1 161
Nov.	35,5	81,6	369	1 548	8 692	3 051	3 401	1 504	1 032
Des.	..	..	..	..	..	..	..	..	1 175

[1]) Ultimotall. [2]) Inklusive tilgodehavende på postgiro og beholdning av utenlandske sedler og mynter.
[3]) Månedstallene omfatter bare større sparebanker, som har ca. 80 pst. av forvaltningskapitalen i alle sparebanker.
[4]) Årstallene til og med 1948 er de endelige tall etter den årlige bankstatistikk. [5]) Inkl. statsveksler.

XIX. Penger og kreditt (forts.).

År og måneder	e) Fondsmarkedet												f) Betalingsforhold				
	Aksjer									Obligasjoner							
	Indeks for Oslo Børs' noteringer[1])						Omsetning av aksjer på Oslo Børs		Emisjon av aksjer	Gj.snitt av obl.kurser	Omsetn. av obl. på Oslo Børs	Totalomsetn. av verdipapirer ved meglere	Konkurser	Akkordforhandlinger	Antall utleggsforretninger[9])		Vekselprotester[10])
	Industri	Skipsfart	Hvalfangst	Banker	Forsikring	Total[2])	Antall i 1000	Verdi i 1000 kr.	Mill. kr.		1000 kr.	Mill. kr.	Antall	Antall	i bygder	i byer	Pst.
1930..	63,1	76,5	119,3	89,5	114,3	76,1	23,4	13 582	111,7	99,1	20 070	616,9	723	185	8 006	2 007	2,5
1931..	50,2	55,5	67,2	97,3	123,4	63,2	18,9	7 495	17,8	99,8	29 895	655,6	621	210	7 694	2 080	2,7
1932..	43,4	44,6	45,4	98,2	122,1	54,8	12,8	4 660	33,4	99,6	31 165	581,1	755	333	8 936	2 339	2,6
1933..	55,1	49,2	61,9	112,0	135,2	64,1	17,9	6 717	10,9	101,1	36 112	748,7	583	200	7 373	2 155	2,0
1934..	58,7	56,0	72,9	112,9	147,0	70,1	24,4	6 190	23,4	[3]) 96,4	35 852	587,9	482	158	5 470	1 668	1,6
1935..	68,5	68,4	104,1	129,9	179,6	83,7	103,3	24 620	11,8	101,4	26 959	666,6	387	169	4 653	1 639	1,4
1936..	88,2	93,6	144,0	114,2	171,6	100,1	207,2	40 851	41,1	99,6	21 468	787,3	337	115	4 314	1 567	1,3
1937..	101,4	154,5	186,1	120,3	178,8	126,9	309,4	64 078	51,9	[4])101,0	16 435	928,8	286	88	3 734	1 543	1,2
1938..	91,6	129,5	129,3	129,1	171,8	113,0	106,8	15 350	11,6	103,9	17 583	816,8	294	128	3 469	1 405	1,3
1939..	95,3	132,7	124,1	126,4	160,2	114,7	122,3	15 196	23,8	98,6	15 429	..	316	101	3 754	1 611	1,4
1940..	102,1	140,8	142,7	106,5	136,6	117,1	140,5	14 541	2,2	87,8	23 376	531,8	243	81	2 856	1 164	2,1
1941..	140,3	169,6	172,5	123,7	153,8	148,4	315,7	40 572	66,0	98,2	56 693	1 481,8	111	20	2 245	844	0,4
1942..	152,2	202,6	185,5	135,0	178,3	168,8	230,0	26 732	11,6	101,8	54 144	1 455,1	53	2	1 161	408	0,3
1943..	152,3	238,9	211,8	139,9	194,3	183,4	163,8	18 705	9,8	102,3	64 623	1 521,9	86	3	748	427	0,4
1944..	151,9	241,3	248,6	146,6	204,1	186,5	198,9	17 680	19,6	[5])101,5	72 421	1 456,2	105	3	685	338	0,6
1945..	141,5	216,1	237,2	140,6	194,6	172,0	163,4	17 464	15,4	[6])102,4	77 732	1 315,5	103	—	611	401	0,7
1946..	135,6	199,5	204,7	145,5	173,7	162,7	165,9	14 166	78,3	[7]) [8]) ..	40 912	1 298,3	109	7	598	391	0,8
1947..	130,5	176,3	213,9	139,1	154,7	151,7	176,4	12 586	36,1	100,1	53 035	1 606,7	110	8	911	579	0,9
1948..	143,7	195,9	279,9	143,7	151,6	167,3	107,4	15 448	41,9	100,6	33 124	1 753,8	162	7	1 243	1 058	0,8
1947																	
Jan...	131,2	181,0	195,8	143,5	155,7	152,8	38,0	1 512	0,2	100,2	5 710	160,5	7	1			0,8
Feb...	135,5	182,5	203,6	141,4	159,4	156,1	28,4	1 331	6,9	100,4	1 093	161,1	9	2	170	129	0,8
Mars .	133,2	181,1	200,6	142,2	159,6	154,8	12,1	1 090	5,2	100,4	3 251	175,5	7	1			0,8
April .	133,4	181,9	209,0	141,7	160,1	155,2	15,4	987	2,2	100,6	2 671	91,3	13	—			0,9
Mai ..	131,1	177,7	205,7	141,2	158,8	152,2	11,7	870	3,8	100,6	970	118,3	6	1	194	139	0,9
Juni ..	127,7	173,6	198,0	138,4	155,3	148,6	7,5	783	1,9	100,7	2 021	131,0	12	—			1,0
Juli ..	126,4	171,8	212,6	136,3	154,1	147,9	4,1	693	5,2	100,4	1 516	89,1	5	1			1,1
Aug. .	129,5	172,5	214,6	135,9	152,6	149,5	6,6	661	0,5	100,2	6 293	125,4	9	—	318	127	0,8
Sept. .	127,0	169,9	215,8	136,2	150,4	147,6	3,9	645	2,2	99,8	6 124	114,9	6	1			0,8
Okt...	125,6	167,8	216,9	135,4	149,9	146,2	6,4	772	2,6	99,7	5 631	133,1	13	—			0,8
Nov. .	129,7	173,3	240,0	137,3	149,9	151,5	11,5	1 529	0	99,1	11 330	142,9	11	—	229	184	0,8
Des. .	135,1	182,9	254,7	139,5	150,8	158,0	31,3	1 713	5,4	99,6	6 427	163,5	12	1			0,8
1948																	
Jan...	139,9	191,5	268,7	142,6	151,1	163,6	13,3	2 402	4,3	99,8	5 964	190,6	14	—			0,7
Feb...	140,7	196,2	269,7	136,1	149,6	164,5	16,7	2 105	0,2	100,0	4 815	314,1	11	—	278	245	0,6
Mars .	138,3	193,8	265,5	137,6	149,5	162,8	6,1	1 001	0,6	100,2	2 605	201,3	14	1			0,6
April .	138,7	197,8	276,2	139,8	150,2	165,2	7,6	1 106	4,5	100,4	3 117	141,8	14	—			0,7
Mai ..	142,8	199,9	281,3	141,2	149,9	168,4	15,8	1 739	14,4	100,7	1 327	113,6	20	1	325	260	0,8
Juni ..	145,6	204,0	283,4	144,9	150,9	171,4	12,7	1 636	4,9	101,0	583	91,1	15	1			0,8
Juli ..	145,0	200,4	286,5	146,0	150,0	169,8	5,7	635	2,0	100,8	1 484	88,4	10	—			1,0
Aug. .	146,9	200,0	293,3	146,3	150,8	170,8	3,8	719	4,4	101,0	941	62,1	12	—	368	255	1,0
Sept. .	145,5	192,3	283,3	146,2	151,1	167,1	7,0	1 111	1,4	101,0	1 447	150,9	14	—			0,9
Okt...	146,8	191,1	283,8	147,0	153,9	167,5	4,2	795	1,4	101,0	3 528	142,6	11	1			0,7
Nov. .	146,9	190,7	288,1	148,3	155,6	168,0	6,9	979	1,1	100,7	3 037	143,6	10	2	272	298	0,7
Des...	147,2	192,5	278,4	148,7	156,9	168,3	7,4	1 220	2,7	100,4	4 274	113,7	17	1			0,8
1949																	
Jan...	149,2	194,3	283,3	149,8	157,1	170,3	10,8	1 127	—	100,5	2 643	190,1	13	3			0,6
Feb...	148,3	193,2	268,8	144,3	156,5	168,3	9,1	1 311	2,3	100,2	3 240	100,5	12	—	320	323	0,6
Mars .	146,0	191,4	257,0	144,5	155,6	166,3	10,6	1 221	0,5	100,2	1 589	106,7	21	1			0,8
April .	139,9	185,6	240,8	143,4	153,0	160,5	4,2	758	0,6	100,0	1 370	95,0	14	—			0,7
Mai ..	139,3	181,8	236,8	145,0	154,5	159,0	4,6	639	1,6	99,8	4 616	123,2	14	2	431	302	0,8
Juni ..	133,2	173,0	230,5	141,1	152,5	152,5	5,9	1 116	4,4	98,8	2 359	99,1	20	4			0,9
Juli ..	132,4	167,1	222,3	139,9	151,0	149,8	1,3	372	2,1	99,5	2 028	..	17	3			1,0
Aug. .	138,5	171,4	241,0	143,6	151,0	155,1	4 5	688	1,3	99,5	2 050	..	11	—	265	189	..
Sept. .	143,1	174,5	245,5	145,3	152,9	158,7	9,2	1 603	—	99,6	1 731	..	16	—			..
Okt...	146,2	179,3	255,0	145,9	154,7	162,4	6,0	859	—	100,1	4 295	..	20	4	..	..	..
Nov. .	146,6	180,6	264,7	146,5	157,4	163,5	5,5	963	..	100,6	2 632	..	17	1	..	..	..
Des...	145,6	181,3	268,0	148,1	157,1	163,8	6,3	1 236	..	100,6	1 171	..	..	..	..	..	..

[1]) Veid geometrisk gjennomsnitt av kjøperkursen i pst. av innbetalt omkring midten av måneden. (Se Stat. Medd. 1932 nr. 2 og 3 side 76.) [2]) Omfatter også handel, transport m. v. [3]) Til 1933 gj.snitt av 5 pst. statsobl. 1915 I og II, 1922 og hypotekb.-obl. 1915/16/17; fra jan. 1934 gj.snitt av 4½ pst. statsobl. 1931 I og II, 1933, hypotekb.obl. 1914 og komm.b.obl. 1933. [4]) Fra jan. 1937 gj.snitt av 4½ pst. statsobl. 1931, 1936 I og II, komm.-b.obl. 1933 og 1934 og hypotekb.obl. 1936. [5]) Fra jan. 1944 gj.snitt av 3½ pst. statsobl. 1941 II, 1942, 1942 II, 1943, komm.b.obl. 1938, 1942, 1943 og hypotekb.obl. 1942. [6]) Fra mai 1945 er komm.b.obl. 1938 erstattet med 1942 II. [7]) Fra juli 1946 gj.snitt av 2½ pst. statsobligasjoner 1943, 1942, 1942 II, 1941 II, 1946 III, hypotekbankobl. 1946, 1946 II, og småbruk- og boligbankobl. 1946. [8]) 1. halvår: 102,1; 2. halvår 100,2. [9]) Etter «Creditreform». [10]) Protesterte aksepter i pst. av alle forfalne aksepter i et utvalg av banker.

XX. Offentlige finanser.

Skatteår (og inntektsår)	a) Den kommunale skattelikning								
	Formue			Antatt inntekt			Skattbar inntekt		
	Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer	Riket
	Millioner kroner			Millioner kroner			Millioner kroner		
1935—1936 (1934)	3 964,6	3 101,7	7 066,3	967,6	986,4	1 954,0	586,3	622,0	1 208,3
1936—1937 (1935)	4 110,8	3 318,7	7 429,5	1 029,2	1 046,6	2 075,8	609,0	658,8	1 267,8
1937—1938 (1936)	4 392,3	3 521,6	7 913,9	1 151,9	1 153,8	2 305,7	699,6	743,5	1 443,1
1938—1939 (1937)	4 902,8	3 962,8	8 865,6	1 332,8	1 322,0	2 654,8	849,3	890,1	1 739,4
1939—1940 (1938)	4 944,0	3 896,5	8 840,5	1 455,2	1 442,1	2 897,3	947,5	992,6	1 940,1
1940—1941 (1939)	5 320,9	4 357,2	9 678,1	1 553,9	1 533,3	3 087,2	1 026,4	1 075,7	2 102,1
1941—1942 (1940)	5 553,2	4 496,0	10 049,2	1 738,0	1 577,1	3 315,1	1 157,1	1 116,0	2 273,1
1942—1943 (1941)	6 043,6	4 887,4	10 931,0	2 242,7	1 899,3	4 142,0	1 580,8	1 405,4	2 986,2
1943—1944 (1942)	6 140,0	4 353,1	10 493,1	2 372,6	1 931,2	4 303,8	1 668,7	1 416,0	3 084,7
1944—1945 (1943)	6 538,1	4 470,3	11 008,4	2 489,2	1 955,7	4 444,9	1 738,7	1 430,0	3 168,7
1945—1946 (1944)	7 163,1	4 724,2	11 887,3	2 489,1	1 940,5	4 429,6	1 729,7	1 417,2	3 146,9
1946—1947 (1945)	8 758,5	5 443,5	14 202,0	2 487,3	2 070,2	4 557,5	1 702,4	1 504,9	3 207,3
1947—1948 (1946)	8 746,9	5 614,8	14 361,7	3 070,3	2 407,6	5 477,9	2 184,1	1 809,3	3 993,4
1948—1949 (1947)	8 335,0	7 291,0	15 626,0	3 247,3	3 273,7	6 521,0	2 408,9	2 543,0	4 951,9

Skatteår	b) Utliknede kommunale skatter og avgifter								c) Statsskatt[1])			
	Bygder				Byer							
	Formues- og inntektsskatt[2])	Eiendomsskatt (matrikkelskatt)	Andre skatter og avgifter[3])	Tilsammen	Formues- og inntektsskatt[2])	Eiendomsskatt	Andre skatter og avgifter[3])	Tilsammen	Formues- og inntektsskatt[4])	Forbruksskatter[5])	Andre skatter og avgifter[5])	Tilsammen
	Millioner kroner				Millioner kroner				Millioner kroner			
1935—1936.....	110,5	5,2	1,8	117,5	118,2	18,7	3,3	140,2	81,9	264,8	23,4	370,1
1936—1937.....	119,2	5,3	1,9	126,4	128,0	19,1	3,6	150,7	90,5	310,8	29,0	430,3
1937—1938.....	133,2	5,3	11,9	150,4	140,9	19,7	14,3	174,9	116,7	333,4	29,0	479,1
1938—1939.....	159,1	5,6	11,8	176,5	171,7	20,2	14,3	206,2	153,6	355,2	29,7	538,5
1939—1940.....	173,4	5,5	14,7	193,6	186,7	22,3	17,4	226,4	177,8	348,3	34,3	560,4
1940—1941.....	188,6	5,5	15,6	209,7	202,7	22,6	18,4	243,7	264,2	609,5	37,0	910,7
1941—1942.....	211,4	5,5	17,6	234,5	210,6	23,1	18,8	252,5	332,6	763,8	39,4	1 135,8
1942—1943.....	287,2	5,4	25,0	317,6	258,7	23,9	23,9	306,5	453,7	813,3	39,0	1 306,0
1943—1944.....	304,9	5,0	27,1	337,0	259,8	23,9	23,5	307,2	375,2	836,9	42,1	1 254,2
1944—1945.....	318,5	5,0	28,3	351,8	265,8	24,1	23,8	313,7	355,8	796,8	37,5	1 190,1
1945—1946.....	326,3	4,9	27,9	359,1	276,4	24,2	23,7	324,3	327,5	909,5	35,7	1 272,7
1946—1947.....	322,4	4,9	27,9	355,2	293,2	24,5	25,1	342,8	334,4	1 332,7	63,6	1 730,7
1947—1948.....	406,7	5,0	34,0	445,7	345,0	25,1	29,9	400,0	423,6	1 354,6	78,1	1 856,3
1948—1949.....	441,9	4,9	35,7	482,5	475,0	26,2	39,9	541,1	577,5	[6])1275,1	[6]) 94,3	1 946,9

Pr. 30. juni	d) Kommunenes skatterestanser			e) Kommunenes lånegjeld[7])						f) Statens lånegjeld		
				Bygder		Byer		Kommuner i alt				
	Herreder	Byer	Tilsammen	Samlet lånegjeld	Herav vedk. elektr.-vesenet	Samlet lånegjeld	Herav vedk. elektr.-vesenet	Samlet lånegjeld	Herav vedk. elektr.-vesenet	Opptatt innenlands	Opptatt utenlands	Samlet statsgjeld[8])
	Millioner kroner			Millioner kroner		Millioner kroner		Millioner kroner		Millioner kroner		
1938	64,6	39,4	104,0	543,9	297,0	668,1	188,7	1 212,0	485,7	775,1	653,6	1 428,7
1939	65,5	39,6	105,1	528,0	289,2	674,7	181,6	1 202,7	470,8	867,8	596,4	1 464,2
1940	73,2	48,4	121,6	505,6	275,9	666,4	173,0	1 172,0	448,9	926,1	570,6	1 496,7
1941	76,2	59,0	135,2	495,0	274,6	608,7	164,2	1 103,7	438,8	1 371,6	543,6	1 915,2
1942	80,4	65,6	146,0	462,2	268,2	575,9	160,4	1 038,1	428,6	2 345,6	512,2	2 857,8
1943	95,6	88,8	184,4	396,2	239,6	526,4	150,4	922,6	390,0	3 805,8	479,3	4 285,1
1944	101,5	96,1	197,6	339,6	220,2	471,9	114,7	811,5	334,9	4 790,1	448,7	5 238,8
1945	114,9	103,2	218,1	292,5	192,9	437,9	95,8	730,4	288,7	6 121,4	423,4	6 544,8
1946	141,6	128,5	270,1	281,1	187,9	483,7	96,7	764,8	284,6	6 452,9	505,3	6 958,2
1947	138,5	135,7	274,2	319,7	201,6	515,2	128,0	834,9	329,6	5 991,0	702,1	6 693,1
1948	123,7	141,7	265,4	289,7	212,9	627,5	156,7	917,2	369,6	5 502,7	801,8	6 304,5
1949	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5 069,1	1 096,4	6 165,5

[1]) Eksklusive engangsskatt på formuesstigning (innbetalt i 1946—47 34,8 mill. kr., 1947—48 22,5 mill. kr. og 1948—49 112,4 mill. kr.), krigsskadeavgift (innbetalt i 1946—47 0,4 mill. kr., 1947—48 478,2 mill. kr. og 1948—49 123,3 mill. kr.) og verneskatt (innbetalt i 1948—49 228,5 mill. kr.). [2]) Fra 1936—37 inklusive kommunenes andel av renteskatten. [3]) Fra 1937—38 inklusive alderstrygdavgift og fra 1942—43 krigspensjoneringsavgift. [4]) Utliknet ordinær inntekts- og formuesskatt (fra 1941—42 til 1944—45 inkl. inntektsstigningsskatt) og ekstraordinær formuesskatt. I tabellen på sidene 148 og 149 er ført opp innbetalte skatter. [5]) Innbetalt beløp. [6]) Budsjettall. [7]) Inklusive fellleskommunale elektrisitetsverkers gjeld. Tallene er rettet. [8]) Eksklusive ikke betalt del av grunnfondet i statsgaranterte banker. Tallene for krigsårene gjelder bare det okkuperte Norge.

XX. Offentlige

	g) Statens utgifter og inntekter etter regnskapene					
	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
Driftsregnskapet.	1 000 kr.	1000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
A. Driftsutgifter.						
I. Statens politiske organer	3 808	4 227	3 971	3 748	4 714	4 704
II. Utenriksvesenet	4 134	4 128	4 242	4 496	4 995	4 936
III. Forsvarsvesenet	37 208	36 866	37 636	40 135	45 681	52 524
Herav: Hæren	25 154	24 639	23 942	24 211	27 825	31 492
Marinen	11 843	12 028	13 487	15 345	16 572	18 637
Luftforsvaret	—	—	—	—	—	—
IV. Retts-, politi- og fengselsvesen	13 539	13 419	13 450	13 991	16 656	18 552
Herav: Rettsvesenet	8 433	7 986	7 961	8 272	9 187	9 815
Politivesenet	1 492	1 482	1 487	1 532	3 250	3 927
Fengsels- og tvangsarbeidsvesenet	3 289	3 635	3 651	3 831	3 818	4 356
V. Fylkesmannsembetene og kommunalkontoret	823	802	862	870	895	940
VI. Kirken	3 763	3 305	3 457	3 539	3 768	4 357
VII. Skole, vitenskap, kunst etc.	49 596	47 284	47 891	49 179	54 048	60 460
Herav: Høgskoler	4 445	4 541	4 732	5 107	5 971	6 707
Høgre almenskoler	2 963	2 474	2 593	2 770	2 859	3 460
Folkeskolen og ungdomsskoler	33 343	31 563	31 013	31 183	33 713	37 724
Vitenskapelige formål utenom høgskolene og litterære og kunstneriske formål	1 158	1 155	1 766	1 670	2 181	2 124
VIII. Sosiale formål	17 213	17 937	25 166	30 492	29 056	61 587
Herav: Andel i sykeforsikringspremier	4 886	2 749	4 632	7 035	1 971	6 479
Alderstrygden[3])	—	—	—	—	—	28 386
Barnetrygd	—	—	—	—	—	—
IX. Helsepleien	12 730	12 845	13 056	14 239	12 809	19 282
Herav: Medisinalvesen	4 575	4 707	4 645	5 139	4 148	6 125
Sinnssykevesenet	4 848	5 105	4 832	5 460	5 061	7 930
Tuberkulosevesenet	2 780	2 565	3 097	3 042	2 933	4 251
X. Statens anlegg	24 876	24 433	24 472	36 622	40 898	43 705
Herav: Veiarbeider	18 940	18 773	18 865	29 431	33 278	35 664
Vassdrag- og elektrisitetsvesenet	1 463	1 335	1 295	1 471	1 332	1 401
XI. Landbruk	13 920	14 622	23 574	33 498	37 238	35 240
Herav: Tilskudd til bureising, jorddyrking etc.	7 745	8 161	10 310	11 340	16 452	15 062
XII. Handel, industri, sjøfart og fiskeri	12 701	13 112	15 228	19 761	27 267	25 688
Herav: Saltvannsfiskeriene	1 006	1 556	3 469	7 346	12 660	10 042
XIII. Forsyning, rasjonering og prisregulering	—	—	—	—	—	—
Herav: Tilskudd til nedsettelse av prisen på:						
1. Mjølk og mjølkeprodukter	—	—	—	—	—	—
2. Brødmjøl	—	—	—	—	—	—
3. Margarin[7]) og importert smør	—	—	—	—	—	—
4. Fôrstoffer og kunstgjødsel	—	—	—	—	—	—
5. Kjøtt og flesk	—	—	—	—	—	—
6. Andre varer	—	—	—	—	—	—
XIV. Skattelikning og skatteinnkreving	12 923	15 517	14 369	13 922	14 875	17 729
XV. Gjeldsrenter og pensjoner [11])	[12]) 38 017	26 092	[13]) 29 787	18 957	17 431	15 459
Herav: Renter av faste utenlandske lån	35 902	34 684	33 453	32 901	30 754	28 916
÷ Renter av kapital i Statens bedrifter	÷ 63 549	÷ 64 337	÷ 64 901	÷ 65 670	÷ 66 823	÷ 68 325
Pensjoner	7 362	7 116	7 812	8 759	9 685	11 115
XVI. Underskudd av Statens forretningsdrift [14])	54 384	46 734	47 760	46 601	44 436	55 061
Herav: Statsbanene	56 119	51 199	51 631	52 486	54 990	62 406
Postverket	÷ 1 536	÷ 2 930	÷ 3 164	÷ 4 638	÷ 5 277	÷ 3 385
Telegrafverket	÷ 4 369	÷ 4 392	÷ 4 465	÷ 4 666	÷ 7 030	÷ 3 896
XVII. Utgifter i samband med krigen og frigjøringen	—	—	—	—	—	—
Herav: Okkupasjonsmaktens forskudd i Norges Bank	—	—	—	—	—	—
Statsbanene for transport for tyskerne	—	—	—	—	—	—
XVIII. Andre utgifter	8 373	6 915	11 248	14 784	12 454	10 246
Herav: Ymse utgifter til gjenreisingen	—	—	—	—	—	—
Overskudd på driftsregnskapet	4 845	36 281	24 307	51 669	90 423	98 086
Driftsutgifter i alt	312 853	324 519	340 476	396 503	457 644	528 556

Anm. Etter Statistisk Sentralbyrås oppstilling av regnskapene. Beløpene faller ikke sammen med de beløp som er ført det foretatt en omgruppering av de forskjellige poster.

[1]) Herav til nøytralitetsvakt 116,7 mill. kr. [2]) Herav ekstraordinære anskaffelser 154,4 mill. kr. [3]) Avsatt til alders-er fratrukket. [5]) Jfr. note 33. [6]) Jfr. note 34. [7]) Herunder margarinråstoffer. [8]) Herav kunstgjødsel og A.I.V.-væske 24,6 mill. kr. 1932/33 er renten av den nedlagte kapital i statens bedrifter belastet bedriftene, og altså fratrukket her. For årene 1932/33—kurstap 15,5 mill. kr. [13]) Inklusive 8,6 mill. kr., forskjellen mellom de nye låns pålydende og det de har innbrakt. [14]) Jfr. lån og tilskudd til Finnmark og Nord-Troms 81,5 mill. kr. [19]) Do. 166,6 mill. kr. [20]) Herav lån og tilskudd til Troms og Krigsskadetrygden for bygninger 207 mill. kr. [22]) Do. henholdsvis 11,1 mill. kr., 45,5 mill. kr. og 45,5 mill. kr.

finanser (forts.).

1932/33—1947/48 og budsjettene 1948/49 og 1949/50.

1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47	1947/48	Budsjett 1948/49	Budsjett 1949/50
1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
4 800	4 248	3 459	4 678	6 166	14 478	14 366	8 722	11 655	12 067	13 257	13 353
5 330	5 036	728	369	357	384	690	13 996	17 000	23 742	26 552	25 837
66 906	[1])194 465	48 277	17 840	14 538	18 554	24 395	419 659	[2])351 648	206 178	242 179	334 035
37 519	48 776	16 861	10 350	9 464	8 334	7 169	257 436	169 915	100 634	116 427	138 359
27 207	26 863	4 587	3 434	2 815	2 641	2 590	108 017	129 834	54 579	56 704	77 263
—	—	—	—	—	—	—	52 892	49 482	46 600	52 753	80 979
19 328	22 191	32 229	38 800	39 357	49 632	53 145	98 675	83 052	75 433	76 070	69 956
10 999	9 936	9 599	11 019	11 231	11 454	10 485	18 821	24 720	24 052	23 567	22 904
5 019	6 969	17 358	21 563	21 111	30 182	32 566	52 032	30 613	28 346	27 865	30 804
2 806	4 786	4 598	5 277	5 724	6 459	8 515	26 132	25 849	21 197	22 420	14 216
946	934	1 287	2 084	2 365	2 537	2 320	2 453	2 099	2 406	2 267	2 465
4 418	4 491	5 177	5 075	3 500	3 962	2 808	6 009	8 416	9 526	8 117	8 690
68 694	66 129	71 028	65 866	81 293	81 337	66 317	90 878	122 835	137 694	153 634	160 108
7 112	7 651	7 846	8 376	8 623	8 381	8 214	11 702	17 335	21 006	19 741	23 523
3 761	4 122	3 617	3 159	4 091	4 912	4 520	6 079	8 508	10 539	10 383	11 093
43 859	39 371	43 369	33 400	42 402	40 149	34 831	48 802	60 999	67 102	80 406	79 340
2 423	2 221	2 356	2 357	2 698	3 245	2 769	5 162	5 699	6 733	7 074	6 391
74 148	65 225	68 766	66 959	66 779	73 088	72 541	104 776	126 250	215 188	211 795	238 996
7 010	6 442	6 377	10 403	11 185	11 823	14 239	15 471	11 518	13 445	15 500	16 000
37 087	35 796	38 003	36 641	36 640	40 050	37 980	45 986	54 783	67 654	66 112	87 515
—	—	—	—	—	—	—	—	22 384	63 540	63 000	63 000
20 828	23 391	22 523	23 621	24 255	26 001	26 853	32 165	49 131	47 801	51 534	54 137
7 311	7 672	6 839	7 732	7 891	8 621	9 580	11 524	21 438	17 759	20 840	23 412
8 011	9 622	9 454	9 699	9 293	10 022	10 175	11 515	15 528	16 617	15 251	16 111
4 446	4 869	5 235	4 909	5 576	5 882	5 668	6 539	8 462	9 552	11 306	10 611
51 212	62 745	92 430	83 249	99 640	117 010	88 792	98 363	125 626	133 509	115 816	123 022
41 810	49 778	80 187	61 204	84 176	97 059	64 685	88 907	100 511	106 728	90 294	102 893
2 207	5 241	3 615	4 879	3 807	8 162	18 792	3 228	11 854	11 947	11 303	4 445
35 208	28 319	26 738	29 784	24 131	27 831	27 304	28 072	30 230	38 030	55 854	59 874
16 467	10 919	7 979	5 376	3 988	6 280	5 403	7 216	9 419	9 398	11 005	10 025
31 852	48 345	38 918	33 364	31 542	36 338	33 167	52 517	63 938	65 249	72 299	69 575
12 423	30 335	[4]) 11 162	5 751	6 248	7 201	10 182	6 567	10 571	15 484	21 495	11 551
—	15 014	31 349	125 238	220 387	241 723	139 625	250 205	492 200	713 545	758 369	607 221
—	8 415	4 864	9 597	44 442	39 185	35 279	67 920	103 534	131 444		
—	—	—	[5]) 60 041	[6]) 89 959	110 000	34 990	67 000	108 550	150 500		
—	—	—	9 670	32 927	33 666	23 206	19 082	[8]) 134 201	[9]) 239 360	750 000	600 000
—	1 053	15 751	37 870	41 501	34 535	32 924	39 008				
—	—	—	—	—	—	—	18 580	46 808	56 742		
—	—	—	—	—	[10]) 9 000	—	26 182	84 753	123 774		
19 016	19 633	19 931	23 074	26 274	30 475	32 153	32 349	40 092	52 034	51 007	51 816
13 183	16 677	24 090	41 209	53 490	78 922	105 337	124 711	111 858	108 974	119 949	128 636
25 362	24 009	22 756	21 419	19 913	18 325	16 976	15 041	15 228	16 271	15 258	17 567
÷ 70 322	÷ 67 117	÷ 54 173	÷ 56 123	÷ 58 135	÷ 59 812	÷ 61 385	÷ 63 188	÷ 64 596	÷ 56 182	÷ 60 112	÷ 65 679
12 561	13 072	15 327	15 757	17 081	18 760	20 085	21 166	22 859	22 928	24 001	28 388
56 843	46 096	—	—	—	—	—	75 311	97 456	67 888	62 355	84 979
65 515	52 094	—	—	—	—	—	78 449	103 632	80 249	75 723	106 140
÷ 3 359	÷ 137	—	—	—	—	—	÷ 3 519	÷ 3 200	÷ 4 035	÷ 500	÷ 3 000
÷ 3 773	÷ 5 328	—	—	—	—	—	÷ 7 054	÷ 5 480	÷ 9 625	÷ 5 000	÷ 8 500
—	5 686	478 772	1 317 185	1 024 330	1 292 157	[15]) 346 695	[16]) 203 548	[17]) 184 787	51 090	13 277	549
—	—	350 000	1 150 000	750 000	1 000 000	—	10 214	55 000	—	—	—
—	4 782	52 644	81 203	122 461	114 700	144 169	—	—	—	—	—
10 222	8 273	13 364	16 156	15 723	16 253	25 957	115 845	227 151	194 086	472 858	193 491
—	—	1 751	2 119	6 353	11 346	16 577	[18]) 86 889	[19]) 183 781	[20]) 145 418	[21]) 331 960	[22]) 118 081
106 807	—	—	—	—	—	290 983	—	31 269	175 185	215 103	286 568
589 741	636 898	979 066	1 894 551	1 734 127	2 110 682	1 353 448	1 758 254	2 176 693	2 329 625	2 722 292	2 513 308

opp i statsregnskapet, da poster som har vært holdt utenfor budsjettregnskapet, herunder fond, er tatt med. Dessuten er

fondet er tatt med under avsatt til Statens fond. [4]) Inntekten ved salg av statens fiskelager m. m. — 13,8 mill. kr. — og kraftfôr og fettstoffer 109,6 mill. kr. [9]) Do. henholdsvis 34,7 mill. kr. og 204,7 mill. kr. [10]) Mineraloljer. [11]) Fra og med 1938/39 er renten beregnet etter 5 %, for 1939/40 4,6 %, for 1940/41—1946/47 3,6 % og for de siste år 3 %. [12]) Medregnet note 11. [15]) Herav utgifter i samband med evakueringstiltak 21,5 mill. kr. [16]) Do. 51,5 mill. kr. [17]) Do. 19,6 mill. kr. [18]) Herav Finnmark 66,1 mill. kr. samt Krigsskadetrygden for løsøre 60 mill. kr. [21]) Do. henholdsvis 21 mill. kr. og 94 mill. kr. samt

	g) Statens utgifter og inntekter etter regnskapene					
	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
B. Driftsinntekter.						
I. Skatter og avgifter	287 096	297 974	312 948	370 209	430 767	498 825
a) Inntekts- og formuesskatter	70 848	71 911	72 062	81 994	90 935	136 386
Herav: Ordinær inntekts- og formuesskatt	64 261	66 755	67 315	78 117	86 620	108 600
Ekstraordinær formuesskatt	6 441	5 072	4 700	3 825	4 243	7 243
Alderstrygdavgift	—	—	—	—	—	20 530
Skatt på inntektsstigning	—	—	—	—	—	—
b) Forbruksskatter	195 901	206 253	221 027	264 757	310 751	333 371
Herav: Tollinntekter	98 890	105 709	112 665	125 849	140 380	145 382
Skatt på tilvirkning og omsetning av:						
1. Brennevin og vin[26])	34 591	32 370	35 746	36 965	43 734	48 726
2. Øl	12 845	13 014	13 208	13 806	15 013	16 007
3. Tobakk	17 017	17 521	18 681	19 018	22 045	24 107
Midlertidig omsetningsavgift til kriseformål	—	—	—	18 357	32 087	36 024
Veiavgifter	14 857	17 835	18 917	22 435	25 025	26 780
Krigstilleggsavgift på personbefordring	—	—	—	—	—	—
Luksusskatt	3 164	3 327	3 462	3 977	4 603	5 974
c) Andre skatter og avgifter	20 347	19 810	19 859	23 458	29 081	29 068
Herav: Arveavgift	5 028	4 274	3 635	5 378	7 737	6 814
Stempelavgift av dokumenter	4 791	4 670	5 076	6 077	8 075	8 344
II. Formues- og ervervsinntekter	16 743	15 841	16 315	15 135	15 495	18 192
a) Renter	16 236	15 353	15 905	14 748	15 228	17 897
b) Utbytte av aksjer o. l.	336	336	336	336	336	336
c) Overskudd av Statens forretningsdrift	—	—	—	—	—	—
Herav: Statsbanene	—	—	—	—	—	—
Postverket	—	—	—	—	—	—
Telegrafverket	—	—	—	—	—	—
d) Inntekter av forskj. jordeiendommer og bygninger	171	152	74	51	÷69	÷41
III. Andre inntekter	9 014	10 704	11 213	11 159	11 382	11 539
Herav: Inntekt av totalisatorspill	903	1 258	818	966	1 145	1 322
Inntekt av lotterimidler	6 568	7 886	8 719	8 567	8 587	8 435
Underskudd på driftsregnskapet	—	—	—	—	—	—
Driftsinntekter i alt	312 853	324 519	340 476	396 503	457 644	528 556
Kapitalregnskapet.						
A. Kapitalutgifter.						
Underskudd på driftsregnskapet	—	—	—	—	—	—
I. Statens forretningsdrift og fond[41])	22 298	22 800	37 191	49 186	61 151	59 766
Herav: Jernbaneanlegg[41])	12 599	14 575	19 225	23 613	28 509	31 183
Telefon- og telegrafanlegg	3 131	3 121	7 126	9 186	13 018	13 151
Kraftverk og reguleringsanlegg	77	7	÷16	203	170	179
Avsatt til Statens fond	5 491	2 638	7 399	7 538	8 982	13 182
II. Avdrag på statsgjelden	33 110	36 623	34 482	35 830	38 179	36 387
Herav: Utenlandske lån	16 525	19 927	20 829	22 376	22 799	21 931
III. Utlån	420	1 416	1 321	785	—	—
Kapitalutgifter i alt	55 828	60 839	72 994	85 801	99 330	96 153
B. Kapitalinntekter.						
Overskudd på driftsregnskapet	4 845	36 281	24 307	51 669	90 423	98 086
I. Av statens formue	5 487	6 162	9 482	8 831	6 027	5 489
Herav: Avdrag på utestående fordringer	3 222	3 121	5 231	4 654	3 494	3 238
Inndratt av fondskapital	2 140	2 926	4 137	4 014	2 298	2 083
II. Anvendte lånemidler	45 496	18 396	39 205	25 301	2 880	÷7 422
Kapitalinntekter i alt	55 828	60 839	72 994	85 801	99 330	96 153
Totalsum (utgifter = inntekter)[51])	363 836	349 077	389 163	430 635	466 551	526 623

[23]) Herav Krigsskadeavgift 65,9 mill. kr. [24]) Do. 332,1 mill. kr. og verneskatt 137 mill. kr. [25]) Do. henholdsvis til staten 41,8 mill. kr. [28]) Do. 28,7 mill. kr. [29]) Do. 14,2 mill. kr. [30]) Do. 8,1 mill. kr. [31]) Herav avgift av skipssettelse av prisen på brødmjøl. [34]) Herav av Prisdirektoratets alminnelige prisreguleringsfond 4 mill. kr. og av Statens betalt til Statens Kornforretnings prisreguleringsfond er fratrukket. Jfr. note 34. [36]) Herav Direktoratet for fiendtlig eiendom Lettmetall A/S 30 mill. kr. og sanering av pengevesenet kr. 58,4 mill. kr. [38]) Herav overtakelse av tyske og amerikanske Erstatningsdirektoratet 13 mill. kr. og Direktoratet for fiendtlig eiendom 22,5 mill. kr. [40]) Do. henholdsvis 12 mill. kr. av jernbaneanlegg. [42]) Herav tilskudd til grunnfond og risikofond i Statens Husbank 26 mill. kr. [43]) Herav aksjetegning nasjonale bank 49,6 mill. kr. og 20 mill. kr. til aksjer og lån til et selskap til fortsettelse av Nordisk Lettmetall A/S. og med 1939/40 er alle fondene tatt med, mot tidligere bare de viktigste. [47]) Herav Erstatningsdirektoratets fond 14,4 til kjøp av aksjer i Norges Bank 52 mill. kr. Jfr. note 44. [51]) Overskuddet (resp. underskuddet) på driftsregnskapet er

finanser (forts.).

1932/33—1947/48 og budsjettene for 1948/49 og 1949/50.

1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47	1947/48	Budsjett 1948/49	Budsjett 1949/50
1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
559 573	574 677	905 437	1 122 830	1 246 533	1 319 610	1 251 991	1 318 069	1 815 358	2 107 887	2 583 724	2 401 494
174 725	192 118	258 964	319 647	394 239	398 758	389 004	358 689	410 895	[23]) 675 155	[24]) 1 214 350	[25]) 948 585
142 503	157 323	218 350	241 754	289 834	302 836	303 775	287 940	335 124	497 649	650 000	650 000
8 176	9 677	11 296	11 227	12 091	12 076	11 905	12 866	15 769	18 210	16 000	18 000
24 046	25 118	29 318	31 602	37 957	39 173	39 881	41 814	43 029	52 857	53 000	66 800
—	—	—	35 064	50 140	40 320	29 012	13 188	4 531	3 094	3 000	2 000
355 188	348 251	609 483	763 805	813 313	836 914	796 850	909 488	1 332 743	1 354 607	1 275 050	1 374 960
154 278	150 043	129 259	77 912	60 786	45 630	36 851	119 644	218 398	178 994	170 000	170 000
51 572	45 911	60 920	50 145	80 459	108 153	130 936	127 711	231 417	338 335	297 000	310 000
16 358	18 128	29 964	24 766	38 077	41 050	37 879	36 905	45 713	54 476	54 500	54 000
26 282	29 541	39 580	34 353	50 846	40 710	55 536	82 224	130 503	157 242	170 000	185 000
37 810	44 151	269 124	500 476	493 559	496 607	430 954	405 155	530 705	448 023	425 000	420 000
33 783	29 268	36 685	22 722	25 703	26 009	15 253	38 647	57 106	60 670	52 000	55 000
—	—	—	—	—	21 344	36 821	29 865	25 008	243	—	—
7 137	6 358	3 079	3 616	12 711	18 344	19 805	25 537	23 803	22 652	20 000	18 000
29 660	34 308	36 990	39 378	38 981	[27]) 83 938	[28]) 66 137	[29]) 49 892	[30]) 71 720	78 125	[31]) 94 324	[32]) 77 949
7 186	7 023	7 817	11 035	9 261	8 622	8 731	8 503	25 701	28 972	15 000	15 000
7 640	6 720	8 941	7 820	8 767	9 653	7 341	8 992	9 803	9 773	9 000	9 000
18 146	23 119	22 317	63 850	109 537	78 703	69 344	17 506	18 368	16 184	19 989	19 083
17 801	22 255	20 521	20 922	21 820	20 809	18 000	18 017	18 760	15 212	16 218	15 453
438	996	704	754	805	780	680	555	435	581	4 043	4 284
—	—	1 394	42 332	87 339	57 640	51 423	—	—	—	—	—
—	—	÷13 931	15 315	55 472	26 410	23 242	—	—	—	—	—
—	—	4 446	9 850	11 834	13 767	13 057	—	—	—	—	—
—	—	2 182	10 212	15 808	16 560	19 152	—	—	—	—	—
÷93	÷132	÷302	÷158	÷427	÷526	÷759	÷ 1 066	÷ 827	391	÷ 272	÷ 654
12 022	10 658	12 647	[33]) 33 063	[34]) 49 424	51 585	[35]) 32 113	[36]) 165 266	[37]) 342 967	[38]) 205 554	[39]) 118 579	[40]) 92 731
1 427	1 093	1 847	5 743	9 368	10 530	4 414	5 661	3 303	2 392	3 000	2 250
8 740	7 337	4 967	7 071	10 853	14 480	15 730	13 991	13 371	13 102	12 500	13 000
—	28 444	38 665	674 808	328 633	660 784	—	257 413	—	—	—	—
589 741	636 898	979 066	1 894 551	1 734 127	2 110 682	1 353 448	1 758 254	2 176 693	2 329 625	2 722 292	2 513 308
—	28 444	38 665	674 808	328 633	660 784	—	257 413	—	—	—	—
107 246	85 332	89 995	87 093	99 057	94 140	89 982	[42]) 172 032	[43]) 633 348	283 230	194 282	[44]) 236 783
32 146	35 826	35 056	27 032	26 930	24 830	23 415	53 307	58 103	73 122	68 807	70 813
15 753	12 204	11 308	13 389	12 721	9 223	7 888	19 792	43 890	35 062	34 450	36 000
1 310	4 278	12 131	8 909	11 480	7 737	7 030	7 998	52 070	68 051	39 292	30 000
[45]) 54 971	[46])20 582	26 947	30 501	43 800	50 240	46 884	[47]) 42 478	[48]) 62 061	69 918	ca. 32 000	ca. 31 000
33 351	37 981	63 197	60 590	63 148	69 207	71 053	152 631	57 650	77 610	83 354	99 835
23 943	25 790	27 037	31 369	32 883	30 659	25 257	21 666	21 580	22 814	23 672	38 346
—	—	—	—	—	—	—	—	19 625	5 000	30 060	10 081
140 597	151 757	191 857	822 491	490 838	824 131	161 035	582 076	710 623	365 840	307 696	346 699
106 807	—	—	—	—	—	290 983	—	31 269	175 185	215 103	286 568
7 337	23 521	9 771	30 786	20 858	22 205	17 454	17 178	29 808	64 153	17 593	70 131
3 008	1 334	2 073	7 916	13 266	11 565	6 064	4 659	10 294	10 654	4 000	1 300
3 676	16 034	4 274	13 287	6 243	9 446	6 131	8 233	13 731	[49]) 48 309	ca. 9 000	[50]) ca. 62 000
26 453	128 236	182 086	791 705	469 980	801 926	÷ 147 402	564 898	649 546	126 502	75 000	÷ 10 000
140 597	151 757	191 857	822 491	490 838	824 131	161 035	582 076	710 623	365 840	307 696	346 699
623 531	760 211	1 132 258	2 042 234	1 896 332	2 274 029	1 223 500	2 082 917	2 856 047	2 520 280	2 814 885	2 573 439

81,2 mill. kr. og 113 mill. kr. [26]) Herunder overskudd av A/S Vinmonopolets drift. [27]) Krisetilskudd fra kommunene tonnasje og skipsfrakter 40 mill. kr. [32]) Do. 25 mill. kr. [33]) Herav av Norsk Brenselimport A S fond 5 mill. kr. til ned- Kornforretnings prisutjamningsfond 10 mill. kr. til nedsettelse av prisen på brødmjøl. Jfr. note 35. [35]) 10 mill. kr. tilbake- 71,8 mill. kr. og Erstatningsdirektoratet 16,5 mill. kr. [37]) Do. 68,5 mill. kr. og 55,9 mill. kr. + overtakelse av Nordisk skip 64 mill. kr., Erstatningsdirektoratet 36,6 mill. kr. og Direktoratet for fiendtlig eiendom 15,5 mill. kr. [39]) Herav og 20,7 mill. kr. [41]) Dessuten ble det i årene 1940/41—1944/45 forskudtert store beløp av okkupasjonsmakten til forsering i A/S Den norske Industribank 5,1 mill. kr., innbetaling til Det internasjonale valutafond 248,1 mill. kr., Den inter- [44]) Overtakelse av aksjer i Norges Bank 52 mill. kr. Jfr. note 50. [45]) Herav til Nøytralitetsfondet 43,4 mill. kr. [46]) Fra mill. kr. [48]) Do. 24 mill. kr. [49]) Herav Erstatningsdirektoratets fond 38,3 mill. kr. [50]) Herav tatt av fondenes kapital trukket ut i totalbalansen.

Norges Offisielle Statistikk, rekke X og XI.
(Statistique Officielle de la Norvège, série X et XI.)

Rekke X. **Trykt 1949.**

Nr. 171. Statistisk-økonomisk oversikt over året 1948. *(Aperçu de la situation economique.)*
— 172. Folkemengdens bevegelse 1942—45. *(Mouvement de la population.)*
— 173. Meieribruket i Norge 1947. *(L'industrie laitière de la Norvège.)*
— 174. Forsikringsselskaper 1947. *(Sociétés d'assurances.)*
— 175. Veterinærvesenet 1947. *(Service vétérinaire.)*
— 176. Norges bergverksdrift 1947. *(Mines et usines.)*
— 177. Norges jernbaner 1945—46. *(Chemins de fer norvégiens.)*
— 178. Statistiske Oversikter 1948. *(Résumé rétrospectif.)*
— 179. Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1945. *(Rapport sur l'état sanitaire et médical.)*
— 180. Norges industri 1946. *(Statistique industrielle.)*
— 181. Sinnssykehusenes virksomhet 1943, 1944, 1945. *(Statistique des hospices d'aliénés.)*
— 182. Fagskolestatistikk 1944/45—1946/47. *(Ecoles professionnelles.)*
— 183. Bøndenes bruttoformue og gjeld 1940, 1944 og 1946. *(Fortune et dette des propriétaires.)*
— 184. Telegrafverket 1946—47. *(Télégraphes et téléphones de l'Etat.)*
— 185. Arbeidslønninger 1947. *(Salaires des ouvriers.)*
— 186. Norges handel 1947. *(Commerce.)*
— 187. Industriarbeidertrygden 1946. *(Assurances de l'Etat contre les accidents pour les ouvriers de l'industrie.)*
— 188. Kommunenes gjeld og kontantbeholdning m. v. 1948. *(Dette etc. des communes.)*
— 189. Skolestatistikk 1945—46. *(Instruction publique.)*
— 190. Norges postverk 1948. *(Statistique postale.)*
— 191. Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1946. *(Rapport sur l'état sanitaire et médical.)*
— 192. Alkoholstatistikk 1947—48. *(Statistique de l'alcool.)*
— 193. Norges kommunale finanser 1944—45. *(Finances des communes.)*
— 194. Folkemengdens bevegelse 1946. *(Mouvement de la population).*
— 195. Jordbruksstatistikk 1948. *(Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.)*
— 196. Sinnssykehusenes virksomhet 1946. *(Statistique des hospices d'aliénés.)*
— 197. Statistisk årbok 1949. *(Annuaire statistique de la Norvège.)*
— 198. Trafikkulykker 1941—47. *(Accidents de circulation.)*
— 199. Norges fiskerier 1945. *(Grandes pêches maritimes.)*
— 200. Norges elektrisitetsverker 1939—41. *(Usines d'éléctricité.)*

Rekke XI. **Trykt 1950.**

Nr. 1. Økonomisk utsyn over året 1949. *(Aperçu de la situation économique.)*

Statistisk Sentralbyrå har dessuten bl. a. gitt ut disse verker:

Statistiske Meldinger. 12 nr. i året. *(Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.)*

Månedsoppgaver over vareomsetningen med utlandet. Trykkes månedsvis. *(Bulletin mensuel du commerce extérieur.)*

Fortegnelse over Norges Officielle Statistikk m. v. 1828—31. desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. *(Catalogue de la Statistique Officielle.)*

Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. Statistiske Oversikter 1948. Oslo 1949. *(Résumé rétrospectif 1914, 1926 et 1948.)*

Alle verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av følgende årganger av «Statistisk Årbok» og «Norges Handel» er Byråets beholdning meget knapp, og Byrået er takknemlig for å få overlatt enkelte eksemplarer:

Statistisk Årbok samtlige årganger til og med 1943—45.

Norges Handel samtlige årganger til og med 1918, dessuten 1920—23, 1927—30, 1934—39.

12. januar 1950.

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI. OSLO